

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושלושים-ושלוש של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, י"ג בתמוז התשנ"ד (22 ביוני 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה

בוגרי אוניברסיטאות בחוץ-לארץ במקצוע הרפואה

הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – ועדת העבודה והרווחה של הכנסת), התשנ"ד–1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק ניירות ערך (אחריות איש פנים), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

הצעת חוק המינויים למשרות בכירות, התשנ"ג–1993

(הצעת חברת הכנסת ל' לבנת)

הצעת חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש] (סמכויות קצין משטרה),
התשנ"ד–1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (סמכות מבקר עירייה), התשנ"ד–1993

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון – מתן רשיון לישיבת קבע למי שסייע לביטחון המדינה),
התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ז' המר)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר)

(תיקון – מועד פרישה של עובד הרשות), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם)

(תיקון – פרסום הסכמים), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין)

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – יועץ משפטי), התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)

הצעת חוק הבזק (תיקון – סייג לשידורים), התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

הצעת חוק רשות השידור (תיקון – פטור לגמלאים), התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

שאלות ותשובות

דברי שר החוץ על נחיצות קיומן של התנחלויות קטנות

הצעות לסדר-היום פיתוח נשק גרעיני בצפון-קוריאה וההשלכות על המזרח התיכון

שאלות ותשובות

כביש אפק-גלעם

הרחבת רשת הרכבות כתחליף לכביש חוצה-ישראל

סיוע למשפחות שכולות בהחלפת דירה

כביש עוקף-עוספיא

כביש עכו-נהריה

כביש מצפה-רמון-אילת
ועדות התכנון והבנייה
כביש עוקף-יריחו
שאליות בעל-פההיו"ר א' סלמוביץ:
שחרורו של השיח' אחמד יאסין
שאליות ותשובות
מעצר ממלא-מקום רכז ביטחון
תלונת הרשות לניירות ערך נגד "מעריב"
אבטחת אוטובוסים של "אגד"
תגבור משטרת מעונה
גנבת חומר נפץ ממחצבה
שירות בדואים יוצאי צבא במשמר האזרחי
חשד לעבירות שוחד בעיריית רמת-גן
עישון חשיש בזמן הלימודים
ילדי תימן
ילדי תימן
התנכלות לאסירה גתית איזראלוב
מצב הביטחון בקריית-ספר
סגירת רחוב לתנועה בשבת
תלונות על הפרת אמונים על-ידי אנשי ציבור
מתן נשק לאבטחת טיולי תלמידים
נהלים לפינוי ולזיהוי נפגעים
חקירת חשד לחטיפת ילד
קנסות בשל השמעת צפירות הזדהות
אלימות בחקירת הרב עוזי משולם
אבטחת מבקרים בכותל ובהר-הזיתים
אבטחת הנוסעים להר-הזיתים
הצעות לסדר-היום
השיחות עם ירדן
הצעות לסדר-היום
הפגנות ברחוב בר-אילן בירושלים
הצעות לסדר-היום התגברות האלימות בתל-אביב וזריקת רימונים על תחנות משטרה
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעות לסדר-היום התגברות האלימות בתל-אביב וזריקת רימונים על תחנות המשטרה
הצעות לסדר-היום
ההכרה בתנועות הרפורמים והקונסרבטיבים
הצעות לסדר-היום

העברת גופות מחבלים לידי משפחותיהם
הצעה לסדר-היום פטירתו של האדמו"ר מקלויזנבורג – מקים קריית-צאנז בנתניה
הצעה לסדר-היום
רופא בבית-החולים "קפלן" החשוד כחולה איידס
שאלות ותשובות
עולים מתימן המבקשים לשוב לשם
הצעה לסדר-היום
ירידה בממדי העלייה מארצות חבר העמים
הצעה לסדר-היום עלייה מדאיגה בצריכת סמים בבתי-ספר בחיפה בפרט ובמקומות אחרים
הצעה לסדר-היום
החינוך בבתי-הספר בבקעת-הירדן
הצעה לסדר-היום
מפקד תנועות הנוער בישראל
שאלות ותשובות
יציאת משלחת תלמידים בשבת
מחירי ההשתתפות בחוגי ילדים במתנ"סים
חיוב מורים לקבל היתר עיסוק
זכאות לתמריצים לעובדי הוראה וחינוך
סימון מערות הקבורה באזור מודיעין
יציאת משלחת תלמידים בשבת
הכרזת סכסוך עבודה על-ידי ארגוני המורים
מכללות ללימודים אקדמיים באזור חיפה
קליטת בני נוער מחבר העמים בפנימיות
קליטת בני נוער מחבר העמים בפנימיות
סיוע לתנועת "תורה בציון"
הצעות לסדר-היום
דוח ועדת-פוגל וקופות הגמל
הצעות לסדר-היום
עליית מדד המחירים לצרכן
הצעה לסדר-היום סגירת הבנק הערבי-ישראלי והפגיעה במאות עובדיו ובאלפי לקוחותיו

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, י"ג בתמוז התשנ"ד, 22 ביוני 1994.

יש לנו שאלתא בעל-פה. הודיעו לי שסגן השר נכנס לבניין.

עמיר פרץ (העבודה):

יש לי הצעת חוק.

היו"ר ש' וייס:

לאיזה שר היא מופנית?

סגן השר הופיע. אנחנו נתחיל. שאלתא בעל-פה מס' 330, מאת חבר הכנסת האשם מחאמיד, אשר שאל את שר הבריאות בנושא: בוגרי אוניברסיטאות במקצוע הרפואה בחוץ-לארץ. בבקשה, חבר הכנסת האשם מחאמיד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, העברית לא בסדר. צריך להגיד: בוגרי אוניברסיטאות בחוץ-לארץ במקצוע הרפואה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו רושמים את ההערה של הפילולוג שלנו, חבר הכנסת רחבעם זאבי.

בוגרי אוניברסיטאות בחוץ-לארץ במקצוע הרפואה

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בישראל יש מאות בוגרים של האוניברסיטאות בחוץ-לארץ במקצוע הרפואה.

מאז נתקבל התיקון לחוק הרופאים, נדרשים הבוגרים לעבור בחינות לפני הסטאז' ואחריו.

ברצוני לשאול את כבוד סגן השר:

נוכח הקשיים הרבים שנתקלים בהם הבוגרים, האם שקל כבוד סגן שר הבריאות לבטל את הבחינה שלפני הסטאז' לפחות לגבי אלה שהחלו את לימודיהם לפני קבלת התיקון הנ"ל?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת מחאמיד. אדוני סגן השר, תשובתך בבקשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהתאם לתקנות רישוי רופאים, 1988, מתקיימות זה שש שנים בחינות לקראת סטאז' לסטודנטים שלמדו רפואה בחוץ-לארץ.

מרבית הבוגרים אשר אמורים לגשת לבחינה זו בתקופה הקרובה היו עם כניסת התקנות לתוקף לפני תחילת הלימודים או בשנים הפרה-קליניות ללימודיהם והיו מודעים לכך שיידרשו לגשת לבחינה זו בבוא העת.

על משרד הבריאות מוטלת החובה לוודא, כי הנכנסים למערכת הרפואה כסטאז'רים יהיו ברמה דומה לזו של בוגרי רפואה המסיימים לימודי רפואה בארץ, כדי שלא ייווצרו שתי אוכלוסיות של רופאים שישרתו את אוכלוסיית מדינת ישראל בשתי רמות שונות.

לאור האמור, משרד הבריאות שולל באופן נחרץ ביטול, ולו גם חלקי, של הבחינות הקיימות לקראת הסטאז'.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מחאמיד, ואחריו שאלות נוספות לחברי הכנסת אלסאנע ודראושה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי סגן השר, בוודאי מגיעות אליך עשרות תלונות, אם לא מאות; אני יודע שאתה נפגש פעמים רבות עם בוגרי רפואה והם פשוט מספרים לך על כאבם. יש להם טענות רבות בנושא הבחינה, תיקון הבחינה. יש להם ספקות האם מתייחסים אליהם כאל מספרים או כאל ערבים ויהודים. אני מביא זאת לידיעתך ושואל, האם יש דבר כזה, לדעתך? דבר שני: האם יש להם יכולת לערער על תוצאות הבחינה?

והשאלה הנוספת, מדוע בקורסים שהם עושים יש רק ציון מגן אחד אחרי הקורס הראשון? בקורס השני כבר אין להם סטאז'. מדוע, אדוני סגן השר, רק אחוז קטן מצליח? האם ייתכן שהם לא למדו אצל פרופסורים טובים בחוץ-לארץ? אתה רואה סיכוי שהטרגדיה הזאת תסתיים? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, היהודים מקופחים בנושא הזה.

היו"ר ש' וייס:

הם לא ביקשו. היהודים באינסטינקט הבריא שלהם הבינו במה מדובר ובמי מדובר.

האשם מחאמיד (חד"ש):

היהודים מצליחים.

יוסף בא-גד (מולדת):

הערבים השתלטו על הכנסת. זה השלטון החדש.

היו"ר ש' וייס:

כחוק, חבר הכנסת בא-גד, כדין.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לטובת כולם.

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, מאחר שאני מודע גם לבעיה קשה זו, שיש לה השלכות קשות לא רק לגבי בוגרי הרפואה בחוץ-לארץ אלא גם לגבי משפחותיהם, אשר לאחר שמימנו את הלימודים צריכות להמשיך ולממן אותם כאן לאחר שנותרו ללא תעסוקה, ברצוני לשאול את סגן השר, מדוע לא מאפשרים לאותם בוגרי פקולטות לרפואה בחוץ-לארץ לעבוד על תקן של אח מוסמך או בתחום הרפואה או בתחום הבריאות על מנת שלא יהיו נטל מבחינה כלכלית על אותן משפחות שמימנו את לימודיהם?

שאלה נוספת, לגבי העלות הגבוהה מאוד של הקורס, מבחינה כספית. מדוע לא מפחיתים או מוצאים פתרון כדי להקטין את הנטל הכספי, את העלות של הקורס עצמו?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן שר הבריאות, הבעיה הזאת כואבת לכל הבוגרים ומשפחותיהם, ובמיוחד לבוגרים הערבים, שמספרם רב יותר מזה של הבוגרים היהודים. אני רוצה לשאול: 1. האם אכן יש קודים מיוחדים לבוגרים יהודים וערבים כשהם נבחנו? כך שמעתי מהבוגרים. אם יש קודים כאלה, זה דבר מסוכן ביותר, וצריך לתקן אותו מייד. אני לא יודע אם אכן יש אמת בדבר, אבל אני שואל את השאלה הזאת.

2. אני רוצה לשאול, האם בשיעור ההצלחה יש הבדל משמעותי בין נבחנים יהודים לבין נבחנים ערבים? ואם כן – מה הסיבות לכך? כפי שאני שומע מהנבחנים הבוגרים, אכן יש הבדלים. מה הסיבות לכך?

3. האם חלה עלייה בשיעור ההצלחה בקרב הנבחנים היהודים והערבים בכלל לאחר ציוני המגן והמבחנים לאחרונה?

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבוד סגן שר הבריאות, תשובה כוללת. בבקשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, בשנתיים האחרונות, ולדעתי גם קודם, אין הבדל בין ערבים לבין יהודים בבחינות. אין קודים, ביטלנו אותם. יש לי המסמכים, שנתיים אני דן בזה יחד עם השר הקודם, והחלטנו – יש בחינות אחידות ואין זיהוי.

לגבי הביטול, לא יהיה ביטול, כי החוק הזה התקבל ב-1988, כשעוד לא הייתי אפילו חבר הכנסת. גם חברי הכנסת אלסאנע ומחאמיד לא היו חברי הכנסת אז, רק חבר הכנסת דראושה היה.

אבל יש בעיה נוספת. בארבע השנים האחרונות באו לישראל כ-12,000 עולים רוסים. 6,000 מהם יקבלו רשיונות, 6,000 לא מקבלים, כי הם לא עברו את הבחינה. יש ביניהם כאלה שעבדו ברוסיה כרופאים שמונה, תשע ועשר שנים, או ברומניה, למשל – ואדם כזה חייב בבחינה. הוא עסק ברפואה, אז הבעיה היא לא בעיה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

דוד מגן (הליכוד):

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דוד מגן, אם הוא עבד כרופא יותר מ-14 שנים, הוא לא עובר מה שנקרא הערכה. אין לי די זמן לפרט את זה, דנתי בזה ואני באמת מטפל בזה.

אדוני היושב-ראש, הקמנו ועדת ערר. בנושא הישראליים, אני מדבר על השנתיים האחרונות, יהודים וערבים היו 150-160, ובהם 20-30 יהודים, כי בינתיים חלק מהם עוברים, והיתר ערבים. היום המספר הוא בסביבות 100. בשנה וחצי האחרונה עברו 55 את המבחנים, ושנה או שנתיים לפני כן עברו רק חמישה רופאים. זאת אומרת, זה נכון שהגידול הוא פי חמישה ושישה, אבל אני עדיין לא רואה את הרופא כמספר, אני רואה אותו כאדם; יש לו משפחה.

המועצה המדעית היא שמחליטה על ציוני מגן. היא שהחליטה ב-22 ביולי 1992 על בחינה אחת בלבד למגן. זאת אומרת, אתה ניגש לבחינת מגן פעם אחת. אם עברת, אתה משתמש בציון מגן פעם אחת; הוא לא עומד כל השנים לרופא.

כסגן שר הבריאות יש לי ויכוח, אני מדבר באופן רשמי. אפילו יעצתי לארבעה סטאז'רים, שוועדת הערר המליצה להעביר אותם והמועצה המדעית החליטה שלא, יעצתי להם לפני שבוע לפנו לבג"ץ אפילו נגד משרד הבריאות, כי לא שוכנעתי כל כך.

אני חייב לסיים ולהגיד: אנחנו לא יכולים להתערב, לא ככנסת ולא כמשרד, בשיקוליה המדעיים והרפואיים של המועצה המדעית, כי אחרת נתחיל לתת רשיונות לרופאים והמועצה המדעית לא תיתן את הרשיונות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. זאת באמת בעיה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

בעיה אנושית.

היו"ר ש' וייס:

היכולת של הנבחרים להתערב בשיקולים מקצועיים. מעניין, בתחום המשפטי וכן הלאה עוד איך התערבנו בעבר על-ידי חקיקה, אבל כנראה בגלל העובדה שבכנסת יש הרבה משפטים אנחנו ראינו עצמנו כמומחים והתערבנו כהוגן.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא בגלל זה. בנושא של חיי אדם – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל משפטים זה דיני נפשות, חבר הכנסת זאבי. סליחה שהתערבתי.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, ברשותך. חבר הכנסת אלסאנע, אני מתנצל ששכחתי, אבל בוא נאמר שאסור לנו. הרי יצא חוק, וגם עניתי על כך מעל דוכן הכנסת. לפני קבלת החוק העסקנו גם סטודנטים ישראלים לרפואה בשנת לימודיהם השישית, כאחים ואחיות או כרופאים. יצא חוק, ואתה כמשפטן יודע שאני לא יכול לעבור על החוק.

הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – ועדת העבודה והרווחה של הכנסת), התשנ"ד–

1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום שלנו, סעיף מאוד מגוון, הצעות לסדר-היום והצעות חוק. אני מזמין עכשיו את חברנו חבר הכנסת עמיר פרץ להביא לפנינו את הצעת חוק א'שסה, הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – ועדת העבודה והרווחה של הכנסת), התשנ"ד–1994. בבקשה. אחר כך יתייחס שר המשפטים להצעה.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעה זו גובשה על-ידי חבר הכנסת דוד מגן ועל-ידי, והיא באה ליצור מצב שבו היכולת של הכנסת לקבוע כללים חריגים בכל מה שקשור לחוק חובת המכרזים תהיה יכולת אמיתית ומקצועית.

כפי שידוע לחברי הכנסת, חוק חובת המכרזים יצר מצב חדש במשק הישראלי, ובעיקר בהשלכות לגבי אזורים מיוחדים, מוקדים מיוחדים, לרבות ערי פיתוח. ערי פיתוח, מפעלים בערי פיתוח, מפעלים במוקדי אבטלה, שנהנו בעבר מאפשרות לקבל העדפה במכרזים על מנת לטפל באבטלה, בעיקר בהזמנות שיצאו ממשרדי ממשלה, לרבות משרד הביטחון, מצאו עצמם בשנה האחרונה כמעט לפני התמוטטות, כאשר מפעלים שלמים שוקלים לעזוב את ערי הפיתוח ומפעלים אחרים מתכוונים לבצע זאת בתחילת השנה הבאה.

נוצר מצב, שגם מפעלי שיקום כמו חברת "המשקם", שבעבר יכלה לקבל בהוראה בצו הזמנות ממשרדי ממשלה שונים כדי שתהיה עבודה לאותם נכים, שאין שום סיכוי שיתקבלו למקום עבודה רגיל – מצאו עצמם צריכים להתמודד במכרז.

מישהו מעלה על דעתו שחברת "המשקם", שתתמודד במכרז גינון של משרד הביטחון, או במכרז לייצור קלסרים של החשב הכללי, תוכל להתמודד מול מפעל שבו עובדים אנשים בריאים ושלמים? הרי כמעט לא קיים סיכוי שבאמצעות עבודתם של נכים כאלה יינתן מחיר נמוך יותר לאותו מוצר. כלומר, מראש יצרנו משברים קשים באותם מפעלים ובאותן קבוצות, ואנחנו עומדים לגרום עוול גדול

באי-יכולת של ממשלת ישראל, בגלל החלטה גורפת מאוד, כשקביעת מכרז בכל מקום ומקום עלולה לגרום נזק גדול לכוונות שעיקרן סיוע במוקדים מסוימים ובחברות מסוימות.

לכן בא התיקון לחוק, ובו הוועדה המוסמכת לאשר חריגים היא ועדת החוקה, חוק ומשפט.

אנחנו חושבים, שאין ועדת החוקה, חוק ומשפט יכולה להיות הוועדה שתיתן את דעתה על כך, מפני שאין היא מטפלת באופן שוטף בנושאים של העדפות של תוצרת מאזורי עדיפות לאומית, אין היא מכירה את מוקדי האבטלה, אין היא עוסקת בהם, לא נמצאת אתם בקשר. ולכן חשבנו שראוי גם לכנסת, כדי שתדע למקד את הטיפול בבעיות שונות ולהופיע בפני עם ישראל, שלא תהיה מקריות בהחלטה מי הוועדה שמטפלת – ראוי שוועדת העבודה והרווחה תהיה הוועדה שתאשר את בקשות השרים לגבי חריגים שהשרים והממשלה יגיעו למסקנה שיש לבצע אותם.

אני חושב שהתיקון איננו פוגע לא במעמדה של הממשלה ולא בהיקף התקציב המיועד לאיזה סעיף. אין כאן בעיה תקציבית, אין כאן בעיה עקרונית. יש כאן בעיה של התמחות של ועדות, ואני חושב שמן הראוי שהממשלה תתמוך בעניין. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת עמיר פרץ. אדוני שר המשפטים, מה היא תשובתך?

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, שר האוצר אמור היה, כממונה על החוק, להביא את תשובת הממשלה. מאחר שנבצר ממנו להיות כאן כרגע בשל עניין דחוף, אני מרשה לעצמי להביא את תשובת הממשלה בשמו.

הממשלה מתנגדת להצעת החוק של חברי הכנסת דוד מגן ועמיר פרץ, שעניינה דרישה לקבלת אישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, נוסף על אישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להתקנת תקנות לפי חוק חובת המכרזים.

ההתנגדות היא מטעמים של פרוצדורה ומהות גם יחד. ראשית, מן הטעם הפרוצדורלי, הצורך בקבלת אישור של שתי ועדות כנסת לחקיקת משנה יביא לסרבול החקיקה ולהארכת משך הזמן הנדרש לכל תיקון ותיקון באופן שיכביד את מלאכת חקיקת המשנה, ואף עלול לסכלה לעתים.

שנית, מן הטעם המהותי, הוועדה המתאימה לדיון בתקנות לפי חוק חובת המכרזים היא ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, מאחר שמדובר בנושאים הכורכים, מחד גיסא, ענייני מינהל תקין, מתן הזדמנות שווה לציבור וכו', ומאידך גיסא, השגת התוצאה הטובה יותר בהתקשרויות של המדינה. לב לבן של התקנות איננו דווקא הסיוע לשכבות נחשלות.

נוסף על כך, חברי הכנסת, האם באמת קיימת חלוקה של חברי כנסת לאלה שתפקידם לדאוג לקבוצות חברתיות-כלכליות חלשות ולאלה שאסור להם לעשות כך? חזקה על חברי ועדת החוקה שיביאו בחשבון במסגרת שיקוליהם גם שיקולים חברתיים-כלכליים, בצד שיקולים של שוויון, טוהר מידות, מתן הזדמנות שווה והשגת מירב היתרונות לעורך המכרז.

אני רוצה לומר, שגם בחוק-יסוד: הממשלה, החוק המכונה "החוק לבחירה ישירה של ראש הממשלה", ביקשנו איזונים וקבענו, שהכנסת תאשר תקנות שיש בצדן ענישה, ולא יוכלו השרים לפרסם תקנות על דעתם בלבד. אבל לא עלה על דעתנו בשום שלב להציע שלא ועדה אחת אלא שתי ועדות של הכנסת יאשרו תקנות של שר.

אני נותן את דעתי למניע של חברי הכנסת הנכבדים להעלאת ההצעה, ומדובר בחברת "המשקם", הנזכרת גם בדברי ההסבר להצעת החוק. על זה אני רוצה להגיב, כי במסגרת התיקון לתקנות חובת המכרזים, שר האוצר עומד לפרסם בימים הקרובים ולהביא לאישור ועדת החוקה של הכנסת פתרון מיוחד לעניין חברת "המשקם". אבל אין לעשות חקיקה כללית מרחיקה-לכת ומסרבלת כדי לפתור מקרה פרטני אחד, שנדון אומנם בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, מה גם שאני אומר על דעת שר האוצר, שהוא רוצה למצוא פתרון לעניין בימים הקרובים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת ותיקון התקנות.

ראו נא, בפועל, מי שנפגע בדרך כלל מחוק חובת המכרזים – אלה השלטונות, שרוצים לצאת עם פרויקט ולבצע אותו, ובאה הכנסת ואמרה: אנחנו לא ניתן לכם לעשות ככל העולה על רוחכם; תפעלו לפי החוק, תוציאו מכרזים. עכשיו באים חברי הכנסת להציע לקצץ בחובת המכרז ולהקל על גופים מסוימים. וכדי להקל, הם רוצים שיהיו עוד יותר ועדות מעורבות. אני אומר לכם, עם כל הכבוד, שיש פה איזה אבסורד.

לכן אני מציע לכנסת להסיר את הצעת החוק הזאת מסדר-היום. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת דוד מגן, שכנוע חוזר. יש לך חמש דקות.

עמיר פרץ (העבודה):

לא יעלה על הדעת שוועדת החוקה תדון בזה. אין בכך כל היגיון.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר המשפטים, הרעיון עלה במסגרת דיון בוועדת העבודה והרווחה, לאחר שקיבלנו תשובות בלתי מספקות מנציגי משרד האוצר, כאשר ברקע, בדימונה ובערי פיתוח אחרות "מופקרים" קשישים הזקוקים לעבודה, וצריך לומר בפירוש – עבודה הנותנת הכנסה מינימלית, יותר לצורכי כבוד ופחות לצורכי קיום.

לא יכולנו לקבל את התשובות במסגרת הדיון בוועדת העבודה והרווחה, ואני אומר זאת בשם כל החברים שהשתתפו בדיון. לא יכולנו לקבל את התירוצים שהתקנון ישופר והתקנון ישופץ. יש כאן מקום לתיקון טעות יסודית שנעשתה בעת החקיקה הראשונית, המדברת על הסמכה גורפת של שר האוצר יחד עם אותה ועדה לקבוע תקנות.

אנחנו חייבים במסגרת חקיקה להטות את תשומת הלב לצרכים של עובדי חברת "המשקם", ולקבוע בפירוש בחוק שחברת "המשקם" תהיה משוחררת ממכרזים, כך שאותם קשישים וקשישות, במיוחד בערי הפיתוח, ימצאו את פרנסתם, גם אם היא דלה ומצומצמת, בכבוד, ולא יישלחו כנזקקים לשירותי הרווחה. ממילא חייהם קשים.

אני חושב שעל-ידי תיקון קל בחקיקה ושחרור חברת "המשקם" מחובת מכרז, כפי שחברות אחרות משוחררות, בהחלט נתרם תרומה לעניין הזה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אבל החוק הוא חוק מסגרת. אתה יכול כל יום להביא תקנות ועל-ידי כך לבטל אותו בפועל. יש עשרות חריגים.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר המשפטים, ברשות היושב-ראש, אני אומר לך: היות שזה בתקנות, העליתי הצעה לסדר-היום. ההצעה הגיעה לוועדת העבודה והרווחה. התחננו בפני המופקדים על התקנות: תתחשבו באנשי "המשקם". התשובה שלהם היתה: לא. הם פחדו בפירוש, שאם הם יסטו מהתקנות הראשוניות, הם לא יוכלו אחר כך לקיים את התקנות המקוריות שלהם. לפי דעתי, הם לא הותירו לכנסת ברירה אלא לתקן את החקיקה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

יש התחייבות של שר האוצר להביא תיקון שיענה על הבעיה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת עמיר פרץ ודוד מגן, אתם מוכנים להיעתר להצעה?

עמיר פרץ (העבודה):

לא.

דוד מגן (הליכוד):

לא.

היו"ר ש' וייס:

אם כך, אין מה לעשות, נעבור להצבעה. אולי משום שזו קריאה טרומית, אולי אחר כך תקבלו בכל זאת את ההצעה.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חברי הכנסת דוד מגן ועמיר פרץ, הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – ועדת העבודה והרווחה של הכנסת), התשנ"ד–1994. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 12

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון

ועדת העבודה והרווחה של הכנסת), התשנ"ד–1994, מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

11 בעד, 12 נגד, אין נמנעים. הצעת החוק לא נתקבלה.

עמיר פרץ (העבודה):

סליחה, האם ההצבעה שלי נקלטה?

היו"ר ש' וייס:

אפילו אם לא, זה לא משנה, כי אז זה היה 12 מול 12. אני משתדל לא לתקן הצבעות בשום אופן, אבל אפילו תיקון במקרה זה לא יעזור.

חבר הכנסת פרץ, אני מודיע לך. מייד נקבל את התוצאות מן המחשב. אפשר לבדוק. איפה אתה יושב? שלישי משמאל. ודאי נקלטה, הנה האור שלך. הצבעתך נקלטה, אבל הצעת החוק נדחתה בכל זאת. תודה רבה.

חברי הכנסת עמיר פרץ ודוד מגן, בלי קשר להצבעה, אני מציע "להתלבש" עכשיו על ההודעה של שר המשפטים בשם שר האוצר. אולי תוכלו להשיג את ההישג בדרך תקנונית. אל תרפו מזה. כך יהיה לכם פיצוי על הכישלון. תודה רבה.

הצעת חוק ניירות ערך (אחריות איש פנים), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להצעת חוק א'תכח, הצעת חוק ניירות ערך (אחריות איש פנים), התשנ"ד-1994. דקה אחת, מן המקום.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להציע הצעת חוק העוסקת באחריות של איש פנים למידע פנים.

הכנסת והמחוקק ראו בחומרה רבה את השימוש במידע פנים, ולכן הוטלו סנקציות פליליות קשות מאוד. אבל אין הגנה על מחזיק ניירות ערך או מי שנפגע בדרך אחרת, כאשר מישהו השתמש במידע פנים וגרם לו נזק מוכח. היום אין דרך לתבוע את מי שעשה את העבירה הפלילית הזאת לאחריות ישירה לתשלום נזקים לבעל ניירות הערך שנפגע.

התיקון המוצע כאן – בגלל מגבלות הזמן אני לא יכול לפרט יותר – – –

היו"ר ש' וייס:

הנושא מובן.

חיים אורון (מרצ):

התיקון מציע אחריות ישירה, שבאמצעותה ניתן יהיה לתבוע מבית-המשפט לפסוק תשלום נזק למי שנגרם לו נזק אישי.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר המשפטים, תשובתך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו בחנו את ההצעה וסברנו שעקרונית יש לה מקום. יש מקום לתיקון החוק, אם כי אנחנו לא מסכימים לכל הפרטים בהצעה וביוזמה של חבר הכנסת חיים אורון. עם זאת, אנו תומכים בהעברת ההצעה לוועדה המתאימה, נדמה לי ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. לעומת זאת, חבר הכנסת דוד מנע – ויש לו זכות להתנגד. חמש דקות.

דוד מנע (הליכוד):

אעשה זאת בזמן קצר יותר.

היו"ר ש' וייס:

ככל שיותר קצר יותר טוב. יש לנו יום עמוס מאוד.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להעיר הערה אחת לגבי החוק המוצע.

יש פה משהו שלהערכתי אולי אפשר יהיה לתקן אותו לקראת הקריאה הראשונה והשנייה. אני מתכוון לנושא של הנזקים העקיפים. אם אדם עושה שימוש במידע פנים מסוים, והרבה אנשים משקיעים היום בבורסה לניירות ערך והמחיר יורד וצונח, אומנם אותו אדם יואשם בפלילים ויעמוד לדין, אבל מי יפצה או מי ישלם את הנזקים שנגרמו לציבור בעקבות נפילת הערך בבורסה? זו הערה אחת שלי לגבי החוק.

היו"ר ש' וייס:

עד כאן אתה תומך בחוק.

דוד מנע (הליכוד):

אני מצפה שלקראת הקריאה הראשונה והשנייה אנחנו נתקן.

אני מתנגד לחוק הזה, מפני שאין בו תשובה לגבי הנושא של נזקים עקיפים מנפילת מניות בגין שימוש במידע פנים.

בהזדמנות זו אני מבקש לברך את יושב-ראש הרשות לניירות ערך על הפעולות שעושה מחלקת החקירות בניקיון כללי שנעשה היום לגבי גופים מנפיקים ולגבי חברות המשתתפות בבורסה. יש אומנם ביקורת בנושא הזה, שהוא גורם לצניחת מניות ולפגיעה, אבל בסופו של דבר אין לי כל ספק שכך ינקו את כל הבורסה מאותם מעשים שנעשו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, זה המצב, יש מתנגד אחד.

אדוני שר המשפטים, ועדת הכספים או ועדת החוקה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

לאחר ששקלתי ועיינתי, אני מבקש להעביר לוועדת הכספים, כי ההצעה היא בסמכותה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת חיים אורון, הצעת חוק ניירות ערך (אחריות איש פנים), התשנ"ד-1994. כאמור, יש הסכמה של הממשלה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק ניירות ערך (אחריות איש פנים), התשנ"ד-1994,

לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

14 בעד, אין מתנגדים, אחד נמנע. אני קובע בזה שהצעת החוק הועברה לוועדת הכספים להמשך טיפול פרלמנטרי. תודה רבה.

אנחנו נעבור הלאה. חבר הכנסת חגי מירום ויתר השבוע.

הצעת חוק המינויים למשרות בכירות, התשנ"ג-1993

(הצעת חברת הכנסת ל' לבנת)

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להצעת חוק תתע"ב, הצעת חוק המינויים למשרות בכירות, התשנ"ג-1993, של חברת הכנסת לימור לבנת. גברתי, בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשבוע האחרון, פתאום באיזו התפרצות לא מובנת לי, התחיל ויכוח ציבורי, או פתח מי שפתח ויכוח ציבורי בשאלה של חוק הבחירה הישירה, תוך שימוש בביטוי: צריך לפתוח בג'האד דמוקרטי על חוק הבחירה הישירה.

הייתי רוצה שנרד אולי מהמלים הגבוהות האלה, או מההתפתלויות הלשוניות האלה או מהגימיקים הלשוניים. אגב, קצת לא מובן איך מתבטאים כך אנשים, או אפילו מפלגות, שערב הבחירות הקודמות לכנסת תמכו בצורה גלויה, ואולי חייבים אפילו את הצלחתם בבחירות לכנסת לפחות באופן חלקי לתמיכתם בחוק הבחירה הישירה; אני זוכרת כמה ייסרו את הליכוד בשעתו על שלא כל חבריו תמכו בחוק הזה.

ובכן, אם ננסה לרגע להתייחס ברצינות לעניין כולו, נגיע למסקנה, שביטול חוק הבחירה הישירה או דחיית תחולתו או יישומו, לא אלה יפתרו את הבעיות שהמתריסים מעלים כרגע.

היו"ר ש' וייס:

רוצים להציע לדחות את זה לראשית האלף השלישי.

לימור לבנת (הליכוד):

כן, משהו כזה.

אני בכלל חושבת, שמי שמאמין היום כי אפשר לסובב את הגלגל לאחור, טועה טעות חמורה.

אלא מאי? צריך לקיים דיון רציני, ציבורי, פרלמנטרי, איך מתקנים דברים מסוימים: איך בודקים שלא תהיה עריצות של מי שייבחר בבחירה ישירה; איך דואגים לחזק את מעמדה של הכנסת בדרכים שונות, כדי לחדד ולחזק באמת אותה הפרדה, אותו פיקוח פרלמנטרי שהוא דרוש כל כך על עבודת הממשלה ועל עבודת ראש הממשלה שייבחר בבחירה ישירה.

כשאנו באים לדון בחולשות של החוק הזה, ורבים אומרים שיש בו חולשות, אחת מהן היא עניין מינוי השרים. על-פי החוק הקיים כרגע, הוא יובא על-ידי ראש הממשלה הנבחר ויאושר על-ידי הכנסת. על-פי התיקונים המוצעים לחוק ועומדים, למיטב זיכרוני, לפני הצבעה של מליאת הכנסת אבל מתעכבים כבר חודשים רבים מטעמים אלה ואחרים, אולי מן הטעמים שהמציעים חוששים שאין להם רוב להביא את זה – – –

היו"ר ש' וייס:

גם זה טעם.

לימור לבנת (הליכוד):

בוודאי, זה לגיטימי לגמרי. לא אמרתי זאת בתור טענה אלא בתור ציון עובדה.

ובכן, התיקון המוצע קובע, שהכנסת לא תצטרך לאשר את מינוי השרים. הכוונה המקורית של חוק הבחירה הישירה היתה למנוע את הצורך ביצירת קואליציה ובתשלום מחיר. לכן, כיוון שראש הממשלה נבחר בבחירה ישירה, הוא יוכל למנות את שריו ולא יצטרך את אישור הכנסת. לא יצטרכו להקים קואליציה, לא יצטרכו לשלם מחירים למפלגות שונות, וכך אנחנו ננקה את החיים הפרלמנטריים הדמוקרטיים שלנו.

דוד לוי (הליכוד):

ומי אומר שכך יהיה? יהיה תשלום למפרע.

לימור לבנת (הליכוד):

אמרתי שזו היתה הכוונה המקורית. אינני בטוחה מה יהיה עכשיו.

לכן באו אותם יוזמים והציעו, שהכנסת לא תצטרך לאשר את מינוי השרים, ועל-ידי כך כאילו יימנע הצורך – אינני יודעת אם כך יהיה, אני רק מציינת שזו היתה הכוונה המקורית. כרגע המצב הוא, שהכנסת אכן צריכה לאשר את מינוי השרים.

אני פניתי כבר לפני למעלה משנה ל"חוקה לישראל" ואמרתי להם: נראה לי שחסרים איזונים ובלמים בחוק הבחירה הישירה. אילו היה לנו – כך אמרתי – לפחות תהליך של תשאול, של שימוע, או מה שנקרא באנגלית hearing, כי אני לא אוהבת את המלה העברית שימוע, זה נשמע לא טוב; אילו היה תהליך כזה, שבו השרים המיועדים היו צריכים להופיע בפני ועדות הכנסת ולקבל את אישור הוועדות, היה המצב טוב יותר.

ואכן, אדוני היושב-ראש, אנשי "חוקה לישראל", כמה עורכי-דין, ובתמיכתם, הכינו נוסח של הצעת חוק שלא קובע, בניגוד למה שקורה בארצות-הברית, שוועדות הכנסת צריכות לאשר את מינוי השרים, אבל כן קובע שלוועדות הכנסת יש סמכות, ברוב של שני-שלישים, לכל ועדה רלבנטית כמובן, לפסול מינוי שר לפי הפרוצדורה המפורטת בהצעת החוק.

אדוני היושב-ראש, צריך להבין, שמתן אותה אופציה לוועדה של הכנסת לפסול ברוב של שני-שלישים יביא, לדעתי, בדיוק לאותה תוצאה נדרשת כל כך.

אני רוצה להזכיר לכולנו, שרק לאחרונה, כאשר הביא נשיא ארצות-הברית מינויים של שני שרים מיועדים לממשלתו, אפילו לא התרחש הליך הפסילה על-ידי הוועדה, אלא תוך כדי אותו תהליך של שימוע בסנאט, הם הסירו את מועמדותם. לא היה אפילו צורך להביא את זה לכלל פסילה על-ידי ועדה, כי עצם הדיון בוועדה, עצם הוויכוח הציבורי ועצם הפרסומים באמצעי התקשורת כבר הביאו לידי כך שהמועמדים לשרים הסירו את מועמדותם.

אינני מציעה שאנחנו נהיה כמו ארצות-הברית, במובנים רבים, וגם כאן אנחנו הלכנו לגרסה מקלה בהשוואה לגרסה האמריקנית, אם כי אני בטוחה שיהיו עליה עוד ויכוחים רבים ויהיו בה עוד תיקונים רבים.

אני מביאה כאן היום הצעת חוק בקריאה טרומית. אני חושבת שהוויכוח שיתקיים לאחר מכן בוועדות הכנסת – מן הסתם ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעה הזאת אם היא תאושר כאן היום במליאה – יהיה ויכוח ציבורי באמצעי התקשורת ובציבור כולו. אני בטוחה שוויכוח כזה יתרום תרומה מכרעת, גם אם סופה של הצעת החוק יהיה קצת שונה מהנוסח המובא כאן עכשיו. אין הכרח לאמץ את כל הפרוצדורה כפי שהיא מופיעה כאן, אבל כן צריך שיהיה דיון ציבורי, כן צריך שנחזק את מעמדה של הכנסת ונמנע עריצות.

לכאורה, על-פי החוק המקורי, ראש הממשלה שייבחר בבחירה ישירה רשאי להביא לכאן מינויים של שרים, של מועמדים שחציים לא יהיו כלל חברי הכנסת, כלומר אנשים שמעולם לא נבחרו על-ידי הציבור בשום צורה. לכאורה יכול ראש הממשלה להשתגע ולהביא מינויים של אנשים שאינם מתאימים כלל לתפקיד ולא עמדו במבחן ציבורי כלשהו. איזה מבחן ציבורי, איזה מבחן פרלמנטרי, איזה פיקוח על ההחלטה הזאת, איזו בקרה – מוכרחים להיות, ולעניות דעתי, הבקרה הזאת צריכה להיות, יכולה להיות, חייבת להיות דרך הכנסת, אבל בצורה הזאת של אישור ועדות הכנסת.

אדוני היושב-ראש, אני חושבת שאין שום מרשם חד-משמעי או סופי, איך אפשר באמת לחזק את הדמוקרטיה, איך אפשר באמת להביא להליכים דמוקרטיים טובים יותר ונכונים יותר. כל מי שאומר, שהוא בטוח שהמרשם הזה יהיה נכון, או שהמרשם הוא יהיה נכון, לדעתי טועה וקצת מטעה. כפי שאמרתי, אני חושבת שאנחנו צריכים לחזק את מעמד הכנסת, לחזק את ההליכים הדמוקרטיים.

אני פונה לכנסת ומבקשת לתמוך בהצעת חוק זו בקריאה טרומית, כאמור, מתוך ידיעה שעצם הוויכוח שהתעורר כאן, שהתנהל כאן, שיימשך ויתנהל גם בציבור כולו, יכול, עשוי לחזק, ולדעתי גם יחזק מאוד את ההחלטה של כולנו לקראת הבחירות הבאות ב-1996, שתהיינה למעשה המבחן הראשון לחוק הבחירה הישירה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, חברת הכנסת לימור לבנת. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חברת הכנסת לימור לבנת מעלה סוגיה רצינית ביותר, בעלת חשיבות קונסטיטוציונית מדרגה ראשונה. זה עניין שצריך להישקל היטב.

ראשית אומר שהממשלה, ועד כמה שהדברים אמורים בי, אנו תומכים בחוק הבחירה הישירה של ראש הממשלה, ומבחינתנו אין כל נסיגה ממנו, גם אם מושמעים קולות לשינוי החוק, בין בקרב אלה שהתנגדו לו בעבר ובין בקרב אלה שמתנגדים לו היום.

אני מבין, חברת הכנסת לימור לבנת, שהצעתך באה מתוך הנחה שחוק הבחירה הישירה ייושם ומתוך דאגתך ליותר איזונים בין סמכויות ראש הממשלה לבין סמכויות הכנסת. אלא שאני מוכרח לומר, כמי שמכיר את החוק היטב, שלפעמים נותנים לו דימוי חיצוני ופומבי שונה ממה שהוא במהותו, מבחינה זו שיוצרים רושם כאילו חוק הבחירה הישירה מביא למדינתנו את משטר הנשיאות, כמו המשטר בארצות-הברית, ואין זה כך כלל וכלל.

נכון הדבר שביקשנו להילחם בתופעה אחת, שהיתה בעיני רבים נגע, והנגע הוא שלא הרוב, לא האוכלוסייה קובעת, לא הבוחרים קובעים מי יעמוד בראש הממשלה, אלא סיעה קטנה בכנסת. כשהיא לשון מאזניים, יש בכוחה לחייב את הרוב בכנסת והיא קובעת מי יהיה ראש הממשלה, ולעתים – לכל מי שמרבה במחיר. רצינו למנוע את התופעות הללו ואמרנו: אם כך, מוטב שראש הממשלה יבחר בבחירה ישירה על-ידי העם.

אבל כשבאנו לבחון את הסמכויות של ראש הממשלה, לא עשינו מהפכה, לא שינינו את המשטר הפרלמנטרי כמו שהוא קיים אצלנו, נזהרנו מלעשות כן. נכון שהיינו ערים לתופעה שמתבקשת משינוי השיטה, והיא שיכול להיות שתהיה כנסת לעומתית, זאת אומרת, גם אם הדבר לא צפוי או לא רגיל, יכול להיות שתהיה כנסת שהרוב בה יתנגד לראש הממשלה, וזה יקשה את אפשרות הפעולה.

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת, חברים, אל תפריעו לשר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ולכן, נוסף על סמכות הכנסת להביע אי-אמון בראש הממשלה ובממשלתו, הקנינו לראש הממשלה סמכות, בהסכמת נשיא המדינה כבלם, לפזר את הכנסת, אבל בחיי היום-יום חפשי סמכויות שיש לראש הממשלה לפי השיטה החדשה שאין לו היום, חפשי היטב. מאחר שלא עשינו זעזוע בשיטה הפרלמנטרית, הצעתך באה בעצם להפוך את הבחירה הישירה של ראש הממשלה למשטר נשיאותי כמו בארצות-הברית ומנסה ללמוד מה קורה שם, בשעה שלמיטב ידיעתנו זה לא קיים במדינות אחרות שיש בהן משטר פרלמנטרי.

ההצעה שלך אומרת, שאם יבואו למנות – אני מבקש מחברי הכנסת. חבר כנסת שמדבר, בדרך כלל גם צריך לחשוב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי דיין, את הקשבתך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אולי זה לא כל כך מקובל, אבל יש חברי כנסת וגם שרים שצריכים לחשוב כשהם מדברים.

היו"ר ש' וייס:

גם סגני שרים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא תמיד באים עם טקסט מוכן וקוראים אותו, כשלא חשוב מה שרשום בו. אני דווקא אוהב להסתכל על פניה של חברת הכנסת המציעה ולראות את תגובותיה ולדבר באופן שאני אראה גם מה ברור ומה לא ברור בדברי, מה מקובל ומה לא מקובל, וקשה מאוד לחשוב ולהתרכז כאשר יש עירנות כל כך גדולה גם אצל אלה שחושבים ומדברים יחד עם הנואם.

אדוני היושב-ראש, תראה, מה מציעים כאן? מציעים שמינוי של בעלי תפקידים ממלכתיים, שהם בדרך כלל עובדי מדינה בכירים, יהיה באישור ועדה של הכנסת, או, כלשונה, ליתר דיוק, לא באישור, אלא יש לוועדה של הכנסת זכות וטו ברוב של שני-שלישים לבטל מינויים כמו: הרמטכ"ל, המפכ"ל, היועץ המשפטי לממשלה, פרקליטת המדינה, נציב שירות המדינה, נגיד בנק ישראל וכיוצא באלה בעלי תפקידים, שלא להזכיר את ראש המוסד ואת ראש השב"כ ואחרים. כיום אלה עובדים בכירים של המנגנון הציבורי והם עובדים של שירות המדינה, ומבקשים למנותם בדרך כלל מתוך שיקולים מקצועיים, כאשר הממשלה נושאת באחריות למינוי.

כאן מבקשים לחזק את המעורבות הפוליטית במינוי של אנשים אלה ולעשות זאת בשיטה המוכרת לנו מהטלוויזיה לפחות, שהמועמד יופיע בפני הוועדה ויוכל להישאל שם ולהיחקר שם, ולאחר מכן תהיה ההצבעה, וראש הממשלה יבוא לפרט את כל השיקולים, והכול נשמע ונראה יפה, אבל אני חוזר ואומר: זה שינוי מהותי בשיטה.

עם כל הכבוד, לא דומים שרים וסגני שרים לעובדי המדינה הבכירים, לא לפי השיטה הנוכחית, ואם אתם תעשו את הצעד הזה, אני יכול לומר לכם מה יהיה הצעד הבא. הצעד הבא יהיה שהממשלה תבוא ותגיד: אם כך הדבר, בבקשה, נלך עוד צעד. כל ממשלה שתבוא תחליף את כל הפקידות הבכירה, כמו בארצות-הברית. לא יהיה שירות ציבורי ממלכתי. יהיה שירות ציבורי ממשלתי, כי אם אתם רוצים את זה לגבי בעלי התפקידים הבכירים האלה, למה לא יהיה כך עם מנכ"לים ומנהלים אגפים וכן הלאה? וכל כמה שנים תראו, אם תתחלף ממשלה במשטר דמוקרטי – ורצוי שתתחלף ממשלה כל כמה שנים, אם יש הצדקה לכך – כל ממשלה תעשה לה ניקוי יסודי של העובדים, ובמקום

שירות ממלכתי ענייני המשרת את הציבור כולו, בכפוף לקבלת הנחיות בתחומי מדיניות, יהיה לנו שירות אחר. צריך לחשוב גם מה בא בעקבות הצעד הראשון.

לכן הממשלה חושבת שאנחנו לא בשלים עכשיו לתיקון מעין זה. הוא לא נובע כלל מבחירה ישירה של ראש ממשלה. יש בו שינוי מהותי מבחינת אורחות השירות הציבורי, ואנחנו מציעים לכנסת להסיר הצעה זו מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת, את רוצה את רשות הדיבור לשכנוע חוזר?

לימור לבנת (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

יש לך חמש דקות לפי התקנון.

חבר הכנסת שפי, להבא אתה צריך לתאם לא רק עם השר, גם עם בעלת ההצעה.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני שמעתי את דברי שר המשפטים ואני רוצה להבהיר, אולי גם לחברי הכנסת שלא היו בתחילת הדיון וגויסו עכשיו: הצעת החוק שלי איננה הצעת חוק מפלגתית ואיננה הצעת חוק פוליטית, ואין בה דבר וחצי דבר שהוא עניין לקואליציה ולאופוזיציה.

צריך להבין, אדוני שר המשפטים, הרי כאשר אתה אומר, שאם נביא לוועדת הכנסת בעלי משרות בכירות, בעלי תפקידים בכירים – ואמרתי שהרשימה לא ממש משנה כרגע, הרי עוד יהיו דיונים וזה יעבור שינויים כהנה וכהנה – משמע שאנחנו מכניסים פוליטיזציה. הרי זה ההיפך הגמור. הרי הצעת החוק שלי קובעת, שיש זכות וטו ברוב של שני-שלישים. יש להניח שלקואליציה, לכל קואליציה, ממילא יהיה רוב בכנסת, אולי פחות משני-שלישים. לכן ברור לגמרי שכדי להתנגד, לאופוזיציה לעולם לא יהיו שני-שלישים. צריך שחברי כנסת מהקואליציה יחברו ויחשבו שהמינוי הוא בלתי סביר, עד כדי כך שהם מממשים את זכותם להטיל וטו.

לכן, אדוני השר, הטענה שהצעת חוק זו תכניס פוליטיזציה איננה נכונה. ההיפך הגמור הוא הנכון.

אם אנחנו מסתכלים, בשירות המדינה, כמו במקומות אחרים, נעשים מינויים שונים, ולא תמיד המינויים והשיקולים בהם ענייניים עד הסוף. דווקא ועדות הכנסת יוכלו להקפיד על כך שהשיקול יהיה ענייני עד הסוף. אם יחשבו שיש כאן בעיה, יחברו חברי כנסת מהאופוזיציה ומהקואליציה, וזו תהיה הראיה הטובה ביותר לכך שהחוק הוא חוק נכון וטוב.

אדוני היושב-ראש, אני מבינה שוועדת השרים לענייני חקיקה החליטה להתנגד להצעת החוק הזאת. אני יודעת שיש חברי כנסת רבים, אגב, בהם גם שרים, שדעתם או עמדתם הפרטית שונה והם תומכים בהצעת החוק הזאת, בוודאי תומכים בקבלתה בקריאה טרומית ובהעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, כדי שאפשר יהיה להתקדם בוויכוח ובדיון הציבורי על הנושא הזה.

לכן אני רוצה לפנות אל כל חברי הכנסת, גם אלה שגויסו ואולי לא יודעים בגין מה: לעלות על הדוכן ולקרוא לג'יהאד דמוקרטי בנושא הזה, זה לא מספיק ולא תורם; מה שיתרום זה ויכוח ודיון ציבורי ענייני. חבר הכנסת אברהם בורג, כאשר נעביר את זה בקריאה טרומית ונפתח על הנושא הזה דיון, נתווכח על זה. לכן אני קוראת דווקא לך ולחברך, אלה שיש להם חששות מחוק הבחירה הישירה – אגב, לכולם יש חששות, אני לא מכירה מישהו שאין לו חששות.

אברהם בורג (העבודה):

אני מכיר.

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא מכירה כאלה שאין להם חששות כלל.

הרי כרגע אנחנו לא מחוקקים דבר, בסך הכול אנחנו מעבירים את הצעת החוק בקריאה מוקדמת. דווקא בגין זה אני פונה אל הכנסת ומבקשת לאשר היום בקריאה מוקדמת את חוק המינויים למשרות בכירות. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחברת הכנסת לימור לבנת.

חברי הכנסת, עוברים להצבעה. איש איש ישב במקומו. רבותי, אני לא מתקן תוצאות הצבעה, אל תגידו "לא הספקתי", "לא הספיקו" וכל מיני סיפורים. שבו במקומותיכם. חבר הכנסת זיסמן, אתה לא מעוניין להשתתף בהצבעה הזאת?

עמנואל זיסמן (העבודה):

כן.

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק המינויים למשרות בכירות, התשנ"ג-1993, של חברת הכנסת לימור לבנת – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 24

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 25

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק המינויים למשרות בכירות, התשנ"ג-1993,

מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

לא מוסיפים.

24 בעד, 25 נגד, אפס נמנעים. הצעת החוק לא התקבלה. רבותי, אל תגידו לי: "טעיתי", "לא טעיתי", זה לא מעניין, אי-אפשר לנהל כך את הכנסת. בהצבעות רציניות תהיו מרוכזים. זה בית-נבחרים. תודה רבה.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש] (סמכויות קצין

משטרה), התשנ"ד-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק א'תשה, הצעת חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחפוש) [נוסח חדש] (סמכויות קצין משטרה), התשנ"ד-1994. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, דקה אחת מהמקום. השר ליבאי ישיב.

רבותי, לא להפריע. חברי הכנסת דדי צוקר, רן כהן, בני טמקין, התייעצויות בחוץ. בבקשה, חברת הכנסת גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דוח מבקר המשטרה, שנדון אתמול בוועדה למעמד האשה, כולל כמה המלצות. אחת ההמלצות העיקריות של הדוח היא להרחיב את הסמכויות של הקצין הממונה בתחנת המשטרה לגבי הנושא של שחרור בערובה של חשוד באלימות נגד בן-משפחה.

לפי המצב הנוכחי, השחרור בערובה מותנה בכמה תנאים. ההצעה היא לקבוע תנאי נוסף, והוא: הסכמתו של החשוד ללכת לטיפול מונע, לטיפול של ריפוי מתופעות של אלימות – יש קורסים כאלה. הרעיון הוא, שבפני החשוד באלימות תועמד הברירה: או מעצר, או הליכה לקורס גמילה מאלימות. כאשר הוא ילך לקורס הזה, יש סיכוי גדול יותר שהוא יחזור למשפחה והמשפחה תהיה משוחררת מהעונש של האלימות. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק המונחת לפנינו מיועדת בעיקרה להקנות לקצין משטרה סמכות נוספת וחדשה לשחרר חשוד בערובה בתנאי שיתחייב שלא לנהוג באלימות כלפי בן-משפחה, ובתנאי נוסף, שיתחייב לקבל טיפול מגורמים מקצועיים לשם מניעת אלימות במשפחה.

הלבטים שלנו בממשלה כלפי הצעה חוק זו נבעו מכך שהצעה זו, או מעין זו, כלולה בהצעת חוק מקפת שסיימנו להכין במשרד המשפטים ועומדת לבוא לפני הכנסת. העמדה שלנו היא לתמוך בהעברת הצעת החוק הפרטית הזאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, מתוך תקווה והבנה שהיא תידון יחד עם ההצעה המקפת שאנו הכנו, שעוסקת גם בסוגיה זאת.

עם זאת, אני רוצה להבהיר, שמא מישהו יקדים את הדיון, שתמיכתנו בהעברת ההצעה לוועדה מלווה בהסתייגות עניינית. בהצעה שלפנינו מוצע לקבוע כי ערובה, כאמור, לא תהיה מוגבלת בזמן, ואילו לדעתנו אין מקום לנקוט צעד גורף שכזה כשמדובר בהגבלת חירותו של אדם. ייתכן שיש מקום לשקול אם להאריך את התקופות הקבועות בחוק היום אם יש צורך בכך לשם השלמת הטיפול שמקבל החשוד, אך איננו סבורים שניתן להסכים לביטול מוחלט של הגבלת הערובה בזמן.

בכפוף למה שאמרתי, אני מציע שהצעת החוק הזאת, שעניינית היא טובה, תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מנע, אתה באמת רוצה להתנגד? טוב. פעם הקפדנו על כך שמי שמבקש להתנגד יתנגד ממש, קבל את זה ברוח טובה. כבר נגררנו לווייתורים בנושא של הצעה אחרת, ואנשים עולים ומציעים הצעה אחרת כשהם מציעים אותו דבר פלוס. רצוי שנשמור על מוסד החקיקה כעל בבת-עיננו, כולו צריך להיות צמוד לרעיון המרכזי. אני פונה אל כל חברי הכנסת: מי שמבקש להתנגד, שיתנגד נחרצות ולא ישבח, כי אז נצטרך לתקן את התקנון ולמנוע את זכות ההתנגדות. אי-אפשר לשנות בצורה כל כך קיצונית את הטעם וההיגיון של עבודת הכנסת.

בבקשה, חבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתנגד להצעת החוק הזאת ומציע לכנסת להסיר אותה, ואומר לכם מדוע.

הצעת החוק אומרת, שקצין משטרה יכול לשחרר בערובה חשוד בתנאי שהחשוד יפנה לגורמי טיפול בקהילה. אני רוצה לשאול אתכם, חברי הכנסת, ואותך, חברת הכנסת גוז'נסקי: גורמי הקהילה ערוכים לטפל בדברים האלה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כן.

דוד מנע (הליכוד):

אני רוצה לומר ולחדש לך, שבמחלקות לשירותים חברתיים ברשויות רבות אין כלל עובדים סוציאליים שמתמחים בדברים האלה, דברים שלפעמים גורמים מעצרים. קחי דוגמה מהסמים ותראי כמה צעירים נכלאים בבתי-הסוהר מפני שאין גורמים טיפוליים שמטפלים בהם. השופט אפילו מעיר שהוא היה שמח להוציא צעיר מבית-הסוהר אילו אנשי טיפול או גורמים בקהילה היו מטפלים בו.

הצעת החוק הזאת באה טרם זמנה, משום שאני לא מאמין שגורמי הקהילה יכולים לטפל בדברים הללו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מבקשת להעביר את הצעת החוק לוועדה לקידום מעמד האישה.

היו"ר ש' וייס:

מה ההצעה של שר המשפטים?

שר המשפטים ד' ליבאי:

הנושא הוא פקודת סדר הדין הפלילי, והוא נדון תמיד בוועדת החוקה, חוק ומשפט. עם כל הכבוד, הבעיה כאן היא לא רק בעיית נשים, גם בעיית גברים. זה שייך לוועדת החוקה.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה לקבוע כאן כלל, ואם יהיה צורך אני מוכן ללכת עם זה לוועדת הפירושים. האפשרות של חבר כנסת להציע להעביר נושא לכל ועדה מוגבלת, לדעתי, על-פי התקנון. התקנון קובע במקרה זה באופן מובהק לחלוטין, שהנושא שלפנינו שייך לוועדת החוקה, חוק ומשפט. העובדה שהוקמו שתי ועדות נוספות, שעוסקות בייחוד סקטוריאלי חשוב מאוד, לא טוב שהיא תשבש את כלליות החקיקה. כי החוקים צריכים, לדעתי, לנוע במסלולם.

אני מבקש מחברת הכנסת לימור לבנת לוותר הפעם על ההצעה שלה, ונעביר את זה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מקבלת את הצעת היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מאוד מודה לך.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים עכשיו על הצעת חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש] (סמכויות קצין משטרה), התשנ"ד-1994, של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מחאמיד ותופיק זיאד. יש לזה הסכמה של השר, וזה יועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט אם זה יעבור בהצבעה. הצבעה החלה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 4

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש] (סמכויות קצין משטרה), התשנ"ד-1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

13 בעד, ארבעה נגד, אחד נמנע. אם כן, ההצעה עברה.

חברי הכנסת, אני מבקש למסור הודעה לפני שסגן יושב-ראש הכנסת דב שילנסקי יקבל את ניהול הישיבה.

אנחנו מתקשים יותר ויותר לעמוד בעומס סדר-היום של הכנסת. זה נובע מפעילות רבה מאוד של חברי הכנסת, וגם מהעובדה שוועדת הכנסת, וזאת סמכותה ואינני מערער על סמכותה, מאשרת ברוחב לב ראוי לשבח ערעורים, דבר שמשנה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה ראוי לשבח? – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, כי אני הרי מביא את ההצעות בפניכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אבל פה אני אומר את זה לפרוטוקול.

על כן, סדר-היום תופח מאוד. לא הייתי רוצה שהעניין הזה יהיה קשור רק לוועדת הכנסת, שעושה את מלאכתה כחוק ולפי התקנון. גם הפעילות של חברי הכנסת גברה מאוד בכנסת הזאת, בכל התחומים. ימי רביעי הופכים לימים של סדר-יום עמוס במיוחד, כי אלה ימים של חברי הכנסת.

אנחנו משתדלים להעביר חלק מההצעות לימי ב' וג', אבל לא תמיד זה עולה בידינו, כי לא תמיד השרים פנויים, ולא תמיד יש פנאי, כי גם ימי ב' וג' עמוסים מאוד.

כל זמן שלא יהיה שינוי וכל זמן שוועדת הכנסת לא תסכים לשינוי כזה או אחר באורך הנאומים של חברי הכנסת וכיוצא באלה, אנחנו חייבים לחיות במתכונת הקיימת.

על כן, אני רוצה להודיע לכם שתי הודעות: א. אין העברות משבוע לשבוע. לפעמים היוזמה היא של שר, לפעמים היוזמה היא של חברי כנסת, לפעמים יש הסכמה. אין עוד הסכמות. מי שהיתה לו הצעה דחופה שאושרה וכן הלאה, ידבר באותו שבוע. רק מסיבות באמת בלתי רגילות אני אאשר העברה, כמו, חלילה, מחלתו של שר שצריך להשיב, או דברים כגון אלה. אין לנו מנוס מזה, פשוט אין העברות משבוע לשבוע.

ב. אני פונה אל השר ואל סגנית השר הנמצאים אתנו, מכיוון שהשר המתאם איננו כאן אתנו, ובאמצעותם גם לממשלה, ומבקש שהשרים יואילו בטובם, חוץ מהשרים שעושים את זה באופן קבוע, להגיע לכאן במועד, כי כשאין הם עושים זאת, זה משבש לנו קצת את העבודה.

אין לנו אפשרות להודיע להם מה הוא המועד המדויק, כי סדר-היום הוא דינמי. לכן אנחנו לא יכולים לומר לשר שבשעה כזאת וכזאת הוא צריך להיות כאן. אין דבר כזה. הוא יודע לפני מי הוא ואחרי מי הוא, וזה הכול. סדר-היום דינמי, כי איננו יודעים מה יהיה אורך הנאומים, איננו יודעים את משך קריאות הביניים, איננו יודעים את התמשכות ההצבעות. מספיק שמישהו מציע הצבעה אישית, וזה מתארך עוד בחצי שעה.

תודה על ההקשבה.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (סמכות מבקר עירייה), התשנ"ד-1993

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק תתתק"ה, הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (סמכות מבקר עירייה), התשנ"ד-1993, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הנמקה מהמקום.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, סעיף 170א לפקודת העיריות מאפשר למבקר העירייה לערוך ביקורת בגופים שהעירייה משתתפת בתקציב שלהם כדי יותר ממחצית. נוצר מצב שבגופים שבהם השתתפות העירייה נמוכה יותר, דהיינו פחות ממחצית התקציב, אך עדיין מדובר בסכומים נכבדים מכיוון שהגוף הוא גוף שפעילותו התקציבית גדולה, העירייה אינה יכולה לבקר.

במצב זה יש לקונה. מבקרת המדינה נוטה לפעמים להתערב פחות בנסיבות האלה, ולמעשה נמנעת האפשרות מהציבור לבקר, לפקח במוסדות האלה באמצעות מבקר, אף שכספי ציבור רבים בהיקפם, סכומים נכבדים מאוד, אכן מעורבים בהם.

הצעתי היא להפחית את היקף התקציב הנתון לביקורת, לתקן את החוק כך שבמקום להקנות סמכות לבקר גופים שבהם העירייה משתתפת כדי יותר ממחצית התקציב, תוקנה סמכות לבקר גופים שבהם משתתפת העירייה בתקציב השנתי כדי יותר מעשירית לגבי אותה שנת תקציב.

אני מודה לממשלה על תמיכתה בהצעת החוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מכובדי היושב-ראש, חבר הכנסת זנדברג, בוועדת השרים לענייני חקיקה דנו בהצעתך. האמת ניתנת להיאמר, שהיו התלבטויות מסוימות. ראשית, נראה שהנושא שאתה מבקש לבקר כבר מבוקר על-ידי מבקרת המדינה, ויש חשש לכפילות אם נרחיב מעל ומעבר את סמכויות מבקר העירייה. שנית, אם הצעתך תתקבל תבוא בוודאי דרישה לתוספות של תקנים כהנה וכהנה.

אבל מאחר שהעלית טענה, וגם אתה עצמך ער לכך שיתכן שהנושא אינו מכוסה היום על-ידי מבקרת המדינה, ואתה רוצה לבדוק אותו, חשבנו לנכון שמן הראוי שהצעתך תיבדק לגופה בוועדה לענייני ביקורת המדינה. לכן הממשלה תומכת בהעברתה לוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מתנגד להצעה משום שהיא מתונה מדי ולא מספיק גורפת, לדעתי.

חבר הכנסת זנדברג הנמרץ שמע בוודאי את תלונתו של חבר מועצת עיריית חיפה, עורך-הדין אבי גולדהמר, אשר ביקש כי מבקר העירייה יבדוק כמה חברות-בנות של העירייה. ובמקום שאותן חברות תשמחנה לקבל את הביקורת של מבקר עיריית חיפה, היו כאלה במועצה שנתלו בסעיף 170 לפקודת העיריות כדי לומר: רגע, העירייה משתתפת ב-25% מהתקציב, זה פחות מ-50%, ולכן לא תיעשה ביקורת. היכן נשמע כדבר הזה?

חבר הכנסת זנדברג, הרעיון הוא רעיון טוב, שמבקר העירייה יוכל לבדוק את כספי העירייה ואת ניהול התקציב של אותן חברות ואותם איגודים גם אם העירייה משתתפת בתקציב שלהם בפחות מ-25%.

כאשר אתה קובע 10%, אני חושב שזה לא מספיק. אני מניח שהכנסת תאשר את העברת הצעת החוק לוועדה לענייני ביקורת המדינה, וגם השר תמך בזה. היועצת המשפטית של הוועדה לענייני ביקורת המדינה עזרה לנסח הצעת חוק ברוח הדברים הללו, והיא למשל חושבת, שצריך לקבוע גג של 5%. מ-5% ומעלה יש מקום להתערבות מבקר העירייה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מבקש 10% בעקבות חבר מועצת אותה עירייה – – –

דוד מגן (הליכוד):

אני מדבר על עורך-הדין אבי גולדהמר, שידוע כחבר מועצה נמרץ וטוב. הוא פנה אלינו. הרשיתי לעצמי להתייעץ עם עורכת-הדין אנה שניידר, ישבו עוד כמה חברים, ומותר לי לחלוק מחמאה ללשכה המשפטית של הכנסת, הם בדקו את הדברים והם מציעים לנו שהיוזמה הפרטית תדבר על 5%, והציעו עוד כמה תיקונים.

בכל מקרה, אני מניח, שאם יגיע הנושא לוועדה לענייני ביקורת המדינה, הוא יקבל שם תמיכה. אולי ימזגו את ההצעה שלך עם הצעה אחרת. שם נתווכח ונגיע לשיעור הנכון. ייתכן שיהיו כמה תחומים שבהם כדאי יהיה להשתמש בלקחים של חוק הביקורת הפנימית, שהוא חוק חדש בסך הכול. אולי נרצה להעתיק כמה דברים מחוק הביקורת הפנימית ולהעבירם לפקודת העיריות, כך שהביקורת בעיריות תהיה יותר מעמיקה ויותר קונסטרוקטיבית.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני שומע שיושב-ראש הכנסת פנה, לפני שהחלפתי אותו, לחברים וביקש שמי שתומך לא יעלה על הבמה להתנגד.

דוד מגן (הליכוד):

אמרתי בראשית דברי שאני מתנגד להצעת החוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

אז אתה מבקש להסיר.

דוד מגן (הליכוד):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, לי יש הרושם שבדרך מהבמה עד למושב תשנה את דעתך, לא?

אנחנו מצביעים.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (סמכות מבקר עירייה), התשנ"ד–1993, לדיון מוקדם בוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

17 בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת זנדברג, הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (סמכות מבקר עירייה), התשנ"ד–1993, תעבור לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון – מתן רשיון לישיבת קבע למי שסייע לביטחון

המדינה), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ז' המר)

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק א'תלט, הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון – מתן רשיון לישיבת קבע למי שסייע לביטחון המדינה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת זבולון המר. בבקשה, אדוני.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו עוסקים כאן בקוד מוסרי, בהתנגדות להבחין בין דם לדם, בדבר האיום הזה, שמחד גיסא מי שרצח 12 איש שסייעו לישראל ונידון על-ידי בית-דין ישראלי ל-107 שנות מאסר שוחרר בעסקה, ומאידך גיסא, המשטרה הפלשתינית אוסרת סייענים לישראל ומודיעה שתדון אותם למוות.

חברי הכנסת, אלה שסייעו לנו למנוע הריגת ילדינו ונשותינו נרדפים עתה ואין מושיע להם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה לא שומע על אלה שהתעללו בתושבים, בשכנים שלהם, שירו? לא שמעת?

זבולון המר (מפד"ל):

אה, את אלה, לא את היתר? על היתר, שהצילו אותך, לא שמעת? לא אכפת לך מהם. שימותו עוד יהודים, לא אכפת לך. גם אחרי סטלין את חוזרת לכאן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה זה שייך.

זבולון המר (מפד"ל):

זה שייך מאוד. הצדקתם את הרצח של יהודים על-ידי סטלין ואת מצדיקה רצח יהודים בארץ.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מדברת על נרדפים.

זבולון המר (מפד"ל):

אתם הצדקתם תמיד כשהורגים יהודים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה זה שייך.

זבולון המר (מפד"ל):

זה שייך מאוד. זה העניין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה לא שייך.

זבולון המר (מפד"ל):

אצלך זה לא שייך. אצלי זה שייך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

למה את מגינה על רוצחים?

זבולון המר (מפד"ל):

טוב, אני יכול לדבר?

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני חבר הכנסת, אני אוריד לך מהזמן.

זבולון המר (מפד"ל):

מאות אלפי יהודים הוא רצח ואתם היללתם. עכשיו אתם מהללים אותם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה זה שייך.

זבולון המר (מפד"ל):

שייך מאוד, זה אותו ראש, זה אותו יחס ליהודים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה זה שייך.

זבולון המר (מפד"ל):

זה אותו ראש שלכם, הצדקתם אותו. שמש העמים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא היה ולא נברא.

זבולון המר (מפד"ל):

שמש העמים. הוא לא רצח?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שאנחנו נחזור עכשיו לנושא ההרצאה.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא הוציא להורג.

זבולון המר (מפד"ל):

הוא הוציא להורג.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת המר, הבמה לרשותך. כולם נרגעו.

זבולון המר (מפד"ל):

איך הם הצדיקו אותו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא ייאמן.

זבולון המר (מפד"ל):

הממשלה אומרת לנו, שהיא לא תשחרר מי שדם על ידיו. אבל היא משחררת את כל אלה שדם אחיהם זועק אליהם מן האדמה. והיא עושה בכך מדרג בין דם לדם. דמם של המסייעים לנו אדום פחות. הממשלה אומרת לנו: דאגנו בהסכמים שלא יבולע לסייענים. ואנחנו רואים איך מתנכלים להם, איך הורגים בהם, איך פוגעים במשפחותיהם. אין שום הסדר הוגן ויעיל לסייענים. אין בכך חוכמה מדינית. הרי לא מובטח לנו באמת מזרח תיכון חדש – לעולם. ויותר מכך, אין בכך מוסריות. קול דמי אחינו – להגנה על חיינו זועק אלינו מן האדמה, מן ההסדר הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת המר, אפשר לשאול אותך?

זבולון המר (מפד"ל):

בסוף.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם יישאר לו זמן, אני אאפשר שאלות.

זבולון המר (מפד"ל):

ומה יחשבו כל המאמינים בצדקתנו, הרוצים להזהיר אותנו עוד היום מפני פיגועים? ומה יחשבו אנשי צד"ל על גורלם בעתיד בהגינם היום על גבולותינו מאזור הביטחון?

אדוני היושב-ראש, ראש הממשלה הוא שאמר שאין בעזה "בצלם" ובג"צים, בהתכוונו אל ה"חאמס", שאש"ף "ידידנו" יטפל בו. נכון, אין שם "בצלם" ובג"ץ, אבל יש הסדר בין אש"ף ובין "חאמס" שמתיר

להם לפגוע בנו. אבל אין "בצלם" ובג"ץ לגבי אלה שסייעו לנו. ועמידתנו על הדם היא לא מוסרית ולא צודקת.

אנשי "בצלם" ואנשי זכויות האזרח, הם שאומרים לישראל שישראל מפקירה את משתפי הפעולה לגורלם ולאסונם. והם שאומרים שיש לנו אחריות ומחויבות כמדינה ששומרת זכויות אדם – – –

דוד צוקר (מרצ):

אני מתפלא עליך שאתה מדבר על זכויות אדם. "בצלם" עשה את זה מהיום הראשון בלי להבדיל בין ערבים ליהודים. אני שמח שאתה מצטרף לעמדתנו.

זבולון המר (מפד"ל):

בנושא הזה כן.

דוד צוקר (מרצ):

אני שמח.

זבולון המר (מפד"ל):

לא, לא. שמאלן תשמע.

דוד צוקר (מרצ):

אתה תדבר כמו בן-אדם פה.

זבולון המר (מפד"ל):

א.ו.ק"י.

דוד צוקר (מרצ):

לא דיברתי אליך בחוצפה. דבר אלי כמו בן-אדם.

זבולון המר (מפד"ל):

דבר אתה כבן-אדם.

דוד צוקר (מרצ):

חוצפה. חוצפה — —

זבולון המר (מפד"ל):

דבר אתה כבן-אדם. אתה גם מצטרף לזה?

דוד צוקר (מרצ):

חוצפה.

זבולון המר (מפד"ל):

החוצפן זה אתה. מתנשא.

דוד צוקר (מרצ):

אני בדיוק כמוך.

זבולון המר (מפד"ל):

המתנשא זה אתה.

דוד צוקר (מרצ):

אתה לא מדבר כך אל אף חבר כנסת.

זבולון המר (מפד"ל):

אני מדבר כמו שתדברו אלי. חוצפן.

דוד צוקר (מרצ):

אני חוצפן? אתה חוצפן בגלל התסכול הנוראי שלך שאתה לא עושה כלום בבית.

זבולון המר (מפד"ל):

מה אתה עושה בבית? רוח.

דוד צוקר (מרצ):

איזה איש זה?

זבולון המר (מפד"ל):

איזה לא איש אתה.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

זבולון המר (מפד"ל):

להבטיח את הרוב החוסם.

היו"ר ד' שילנסקי:

הבה נירגע כולנו. חבר הכנסת צוקר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת ביבי, אתה רוצה היום לעזור לחבר הכנסת המר. חזקה עליו שהוא יודע להסתדר לבד. עכשיו אני מבקש מכולם. חבר הכנסת צוקר.

דוד מנע (הליכוד):

מה הוא אמר לו לא טוב?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מנע, אני אודה לך.

דוד צוקר (מרצ):

איזה סגנון דיבור?

זבולון המר (מפד"ל):

מה היה הסגנון?

דוד צוקר (מרצ):

תראה בפרוטוקול את הסגנון שלך.

זבולון המר (מפד"ל):

מה אמרתי?

דוד צוקר (מרצ):

אתה אמרת משפט נוראי.

זבולון המר (מפד"ל):

ודאי, אבל אתה לא חושב כך. אתה חושב שאתה יותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש רגע משניכם.

זבולון המר (מפד"ל):

מה אמרתי? מהו המשפט?

דוד צוקר (מרצ):

אמרת משפט נורא, שיבחת רצח של אלפי יהודים.

זבולון המר (מפד"ל):

מה, זה לא היה? לא שיבחו את סטלין כאשר הוא רצח יהודים? מה אתה מדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכולם. אני מציע שכולנו נדלג – – –

זבולון המר (מפד"ל):

שיבחו רוצח. גם היום אתה עושה את זה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

היום הוא עושה את זה לאחרים.

דוד צוקר (מרצ):

— — — "בצלם" — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, כבר הצלחתי להרגיע. חבר הכנסת צוקר, לכל דבר יש גבול.

זבולון המר (מפד"ל):

תסלח לי, בשונה מ"בצלם" אתה שותק.

דוד צוקר (מרצ):

תתבייש.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צוקר, חבר הכנסת המר, אני מציע שכולנו נחזור בנו. בעידנא דריתחא היו פה "מחמאות". נחזור בנו כולנו.

דוד צוקר (מרצ):

שילמד איך לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תן לי לגמור. אני נתתי לך לצעוק בלי סדר. תן לי מה שמגיע לי.

זבולון המר (מפד"ל):

מי אתה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש עכשיו לחזור לסדר-היום.

זבולון המר (מפד"ל):

אני בכל זאת חוזר ואומר שברגע הזה, בנושא הזה, אנשי "בצלם" ואנשי זכויות האזרח, אף-על-פי שיש כאלה בשמאל ששותקים היום וכועסים ש"בצלם" אומר את זה, הם שאומרים לישראל שהיא מפקירה את משתפי הפעולה לגורלם ולאסונם, זה סגנון שלהם, והם שאומרים שיש לנו אחריות ומחויבות כמדינה ששומרת על זכויות אדם להבטיח את שלומם. וכאן מתנהגים כמי שאין הדבר נוגע לנו, שיש מות לידידינו בחצרות ביתנו.

חברי הכנסת, אנחנו רואים מדי פעם את משתפי הפעולה שסייעו לנו זועקים זעקות נוראות, ואין הד ואין קול בממשלה. הם שיתפו פעולה וחסכו חיי ישראלים, אבל חייהם אינם נחשבים, ואבירי זכויות האדם בממשלה שותקים. רוציהם משתחררים, הם נרצחים.

החוק המוצע קורא, נוכח המצב הזה, לאפשר למי שביקש זאת ולבני משפחתו לגור בארץ, אם אישר שר הביטחון שהמבקש פעל פעולה של ממש לטובת ביטחון המדינה.

כ-1,000 פלשתינים נרצחו על-ידי בני עמם במשך שש שנות אינתיפאדה בטענה ובתואנה ששיתפו פעולה עם ישראל. עכשיו, כשצה"ל עוזב, יחברו אליהם רבים רבים מאוד, וחיסולם יכול להיעשות משימה לאומית. הממשלה חייבת להודיע לנו אם יש הסכם בנושא, מה הוא ואיך עומד בו אש"ף; ולסייע לצאת לחוץ-לארץ למי שרוצה ויכול, ולסייע למנוע נקם בהם, במתן רשות להם להיות תושבים נאמנים במדינה.

אדוני היושב-ראש, אסור לנו להפקיר אותם. חובתנו לשקם את אלה שמבקשים זאת. זאת חובתנו ההומניטרית למנוע נקם בהם, והממשלה מתחמקת כשהיא אומרת שאין צורך בחוק. יש בו צורך. יש צורך סמלי, יש צורך מעורר נוכח רדיפתם. יש בו צורך מעשי כדי לומר את המסר באשר לאחריות שלנו ולמחויבות שלנו, והיתר הוא תירוצים ודיבורים כפולים.

אני קורא לכנסת לאשר את הצעת החוק.

טלב אלסאנע (מד"ע):

רציתי לשאול את חבר הכנסת המר מה דעתו – – – טוביאנסקי על-ידי חבר הכנסת שמיר? מה דעתו על פגיעה במשתפי פעולה אז?

זבולון המר (מפד"ל):

טוביאנסקי-שמיר? אני מציע לחברת הכנסת גוז'נסקי ולך ללמוד מי הרג את טוביאנסקי ואיך.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, עכשיו לא דנים בנושא טוביאנסקי ואל נעלה בחיפזון נושא רגיש. מדובר בבן אדם שהיו הרבה דיונים בקשר אליו, וזה לא נכון סתם בחיפזון לשלוף מהמקום ולדון בגורלו ובזכרו של בן אדם.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה לא יודע על מה אתה מדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, האם שמך השר דוד ליבאי? נדמה לי שנתתי את רשות הדיבור לשר דוד ליבאי. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת המר, ממשלת ישראל, למיטב ידיעתי, עושה רבות למען אלה ששיתפו פעולה עם גורמי הביטחון שלנו, בין באלה שנשארו במקום שנשארו בו ובין שאלה שהועברו למקום מבטחים, ואלה מן הנושאים שבדרך כלל יפה השתיקה להם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל הם לא שותקים, הם מתלוננים מרה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מפקירים את אלה שנשארו שם.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתה ראית להביא לכלל ביטוי את הדאגה בנוסח של גיבוש תיקון לחוק, שלמיטב בדיקתנו אין שום צורך בו. לכן, וכפי שאסביר מדוע אין צורך בו, עמדתי תהיה, שאם אתה מבקש לברר את הבעיה, אם ביקשת לשפוך אור על בעיה מסוימת ואתה מבקש לדון בה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני השר – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מבקש לתת לי לסיים משפט ואחר כך אענה לך. אתה יודע, חבר הכנסת מיכאל איתן, שאני נענה ושומע אותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם יישאר לשר זמן, אני אאפשר לשאול שאלה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אם תראה בהצעה שלך לא הצעת חוק אלא הצעה לסדר-היום שמחייבת דיון בוועדה עם שמיעת הגורמים המתאימים, אני אתמוך בכך, כי אני חושב שזכותם של חברי הכנסת לשמוע יותר פרטים בוועדה המתאימה, בייחוד אם ניתן גם לשמוע דברים בדלתיים סגורות. אבל אם הכוונה להצעת החוק כלשונה, הרי שאנחנו מתנגדים לה, משום שמה שבאה הצעת החוק לעשות זה להטיל חובה על שר הפנים ולשלול ממנו שיקול דעת כפי שיש לשר הפנים היום.

אומנם חבר הכנסת המר מציע, שמתן אשרה או רשיון לישיבת קבע בישראל יהיה מותנה בקבלת אישור מסוים של שר הביטחון לגבי עובדות מסוימות, אבל עם מתן האישור הוא מבקש לחייב את שר הפנים לפעול בצורה מסוימת.

היום שר הפנים מוסמך לעשות כל מה שהשר לשעבר המר מבקש שהוא יעשה. הוא יכול על-פי שיקול דעתו ליתן אשרת ישיבת קבע בישראל לכל אדם כשיש בעיניו הצדקה לכך. הוא מתייעץ כאשר יש לדבר הקשר ביטחוני עם שר הביטחון ועם גורמי הביטחון, וזאת הוא עושה בתוקף הסמכות שלו לפי סעיף 2(א)(4) לחוק הכניסה לישראל. ולכן, כל מה שמבקשים יש היום בחוק, ולא שמענו שיש קשיים לשר הפנים ביישום הסעיף. כששר הפנים משתכנע שצריך לעזור, נאמר, למשתף פעולה, הוא יכול לעשות זאת וליתן מייד את האישור המבוקש. שום תיקון בחוק לא נדרש, ודאי שלא תיקון בנוסח ששולל משר שיקול דעת כאשר יש אולי דברים נוספים שמובאים לידיעתו והוא צריך להביא אותם בחשבון.

לכן מסקנתנו היא, שאנו מתנגדים להצעת החוק, כי פשוט אין צורך בה. אם ביקש חבר הכנסת הנכבד לעורר שאלה בעלת חשיבות ציבורית והומנית, הרי הוא עשה כן, והמסגרת המתאימה, כפי שאמרתי – להעביר את זה כהצעה לסדר-היום לוועדה המתאימה, לוועדת החוץ והביטחון.

וכאן אני שואל את חבר הכנסת המר מה הוא מבקש.

זבולון המר (מפד"ל):

לא. אני באמת רציתי להסביר את המצב של משתפי הפעולה, אבל חשבתי שאין דרך להתגבר על זה, אלא צריך לסמל את הכוונה האמיתית שלנו דרך חקיקה, כדי שהדבר יהיה אפקטיבי. אני עומד על החוק.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, הבנתי שביקשו לשאול שאלה. זה בידיך.

היו"ר ד' שילנסקי:

היו שלושה חברי כנסת שהרימו יד. אם אדוני מסכים, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני, כבוד השר, רציתי לשאול אותך, האם אתה שלם עם מדיניות הממשלה הקובעת, ובפועל היא עושה זאת, שיש לשחרר רוצחים, מי שדם על ידיהם, בטענה שהרוצחים הללו רצחו אנשים שעזרו לעם ישראל, הם לא רצחו יהודים אומנם, אבל הם רצחו מי שעזרו ליהודים? האם אין כאן אלמנט של הבחנה גזענית ביחס לביצוע, והאם אין כאן מסר של הפקרה, כלומר מי שרצח אנשים שעזרו לעם ישראל, שמנעו שפך דם יהודי, דמם של הנרצחים האלה בעל דרגת חשיבות אחרת, פחותה?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני, כבוד השר, אתה הבהרת שאתם עושים דברים שהצנעה יפה להם בקשר לנושא של המסייעים, משתפי הפעולה. אבל בהסכם קהיר כתוב במפורש, שהערבים מתחייבים שלא לפגוע במשתפי הפעולה ולא להעמיד אותם לדין, במסגרת צעדים בוני אמון. אני שואל אותך, כיצד אתם עומדים על כך שהדברים האלה יהיו מעוגנים במציאות, בזמן שהם נמקים בבתי-הסוהר ושר המשפטים שלהם אומר שכוונתם להוציא אותם להורג?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש טענה שממשלת ישראל מפקירה את משתפי הפעולה. זו טענה שנשמעה פה בכנסת. היו פה שני משתפי פעולה לפני ימים מספר, ואחרי הפרסום שהיה להופעתם בכנסת, באו אליהם, חיפשו אותם, והם ברחו מהבית עד היום. אני חושב שמדינת ישראל צריכה לתת את דעתה לנושא הזה, משום שמה שהם מבקשים זה להציל את חייהם, רק להציל את חייהם, ומשום שהם חושבים שמפקירים אותם. ויפה שעה אחת קודם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת מנע, שדיבר אחרון, דיבר לעניין הסוגיה שלפנינו, האם אנחנו מפקירים או איננו מפקירים משתפי פעולה, ואמר גם שאנשים מסוימים באו לכאן, הציגו עצמם כמשתפי פעולה וביקשו עזרה.

חבר הכנסת מנע, אני אינני מכיר את המקרים האלה ואינני יכול להשיב לך. וספק בעיני אם אתה יכול היית להשיב כאן אילו היית במקומי שאלה אכן משתפי פעולה, האם עזרו להם והאם עזרו – – –

דוד מנע (הליכוד):

יש להם תעודה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

– – – האם עזרו להם במידה מספקת או לא. לכן הצעתי, שאם הכוונה היא לבחון עניינית מקרים מסוימים, המקום הוא, מבחינת פיקוח הכנסת, ויש מקום לפיקוח הכנסת, בוועדה המתאימה, ואין כמו ועדת החוץ והביטחון. אמרתי שאני נותן יד להעברת העניין לבדיקה בוועדה. גישתך נראית לי עניינית, אבל אין כרגע בינה לבין הצעת החוק ולא כלום.

לשני השאלות הקודמים אני מענה בקיצור רב: זו לא הסוגיה שהיתה בהצעת החוק. אם יעלו על סדר-היום את הנושא של שחרור פלשתינים שידיהם מגואלות בדם, יתייצב פה שר הביטחון, שאחראי לנושא ואחראי לסיכום הדברים שהיה וליישום, והוא ישיב. צריכה להיות הבנה מסודרת בעניין הזה, ולא אני אתיימר להשיב על דברים שאין לי בקיאות בפרטי הפרטים שלהם אלא ידיעה כוללת בלבד.

לכן אני מרשה לעצמי לומר ששאלתכם צריכה דיון, חבר הכנסת איתן וחבר הכנסת חנן פורת, משום שזה לא עונה כרגע על השאלה שחבר הכנסת המר העלה בהצעת החוק.

אני חוזר ומסכם: בהצעת החוק ממש אין צורך. אם רוצים להעביר אותה לוועדה ואגב כך לדון, הדרך הנכונה היא להכיר בכך שזו הצעה לסדר-היום. אם מבקשים שזה יהיה כהצעת חוק, אנחנו מתנגדים להצעת חוק זו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אני אמתין עד שהשר ישב. הלוח מופעל.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 29

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון מתן רשיון לישיבת קבע למי שסייע לביטחון המדינה), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

29 בעד, שניים נגד, שני נמנעים. אני קובע שהצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון – מתן רשיון לישיבת קבע למי שסייע לביטחון המדינה) – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

ההצעה שלי לא נקלטה. הצבעתי נגד וזה לא נקלט.

היו"ר ד' שילנסקי:

הצבעת נגד. אם כך, התוצאות הן: 29 בעד, שלושה נגד ושני נמנעים. אני קובע שהצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון – מתן רשיון לישיבת קבע למי שסייע לביטחון המדינה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת זבולון המר, עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר)
(תיקון – מועד פרישה של עובד הרשות), התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק א'תרע, הצעת חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר) (תיקון – מועד פרישה של עובד הרשות), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת אבי יחזקאל. בבקשה, הנמקה מהמקום.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית ברצוני להדגיש – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תראה מה קורה שם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שהדיון בקשר לסטלין בין חברת הכנסת גוז'נסקי ובין חבר הכנסת המר צריך – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא שומעים אותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

– – – הם עדיין לא הגיעו למסקנה סופית. אתה לא היית כאן כשהיה דיון בקשר לסטלין. שניהם ניהלו דו-שיח, וכנראה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לא שומעים אותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא שומעים אותי?

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו שומעים?

עמנואל זיסמן (העבודה):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זבולון המר, אני עשיתי מאמצים על מנת להגן על זכותך לדבר. עכשיו תעזור לי במאמצי לשמור על זכותו של חבר הכנסת אבי יחזקאל לדבר. עדיין לא גמרתם את הדיון? חבר הכנסת המר, אולי אתה תשב ואז יפסיקו לעמוד ולהתווכח אתך. חבר הכנסת יהלום ישב במקומו.

עכשיו, חבר הכנסת יחזקאל, יש לך דקה שקטה נטו לדבר. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תודה, אדוני היושב-ראש. ראשית, ברצוני להדגיש שהצעת חוק דומה, שמדברת על עיקרון של הפרדת רשויות, הוגשה על-ידי חברים ממרצ, ביניהם חבר הכנסת בני טמקין.

הצעת החוק שלי אומרת, שעובד רשות מקומית לא יעשה שימוש בכוחו, להעצים את כוחו, אלא יצא לחל"ת, לחופשה ללא תשלום, וילך לתהליך של בחירה. והיה אם נבחר – הבטיח את מקומו. והיה אם לא נבחר – לא חוזר מייד לאחר מכן לעירייה. בדרך כלל אלה אנשים בעלי תפקידים בכירים, שיש

להם האפשרות להפעיל תוך כדי מערכת הבחירות ולפני מערכת הבחירות אותם עובדי מנגנון העיר, וברשויות גדולות זה הרבה מאוד משפחות וברשויות קטנות יותר זה בוודאי כוח דומיננטי.

לכן ההצעה שלי באה ואומרת: אותו אדם שרוצה ללכת לחיים הפוליטיים ברשות המקומית יצטרך למעשה לדעת שהוא נוטל על עצמו סיכון בכך שהוא עוזב את עבודתו ברשות. הוא יצטרך לעשות את זה שלושה חודשים מיום הליך הבחירות לרשות המקומית. לאחר מכן, אם הוא לא מצליח להיבחר, שידע שהוא לא יכול לחזור לעבוד ברשות מייד.

צריך להבין שראש רשות נבחר, הוא עומד לבחירה. עובד רשות צריך לדעת שהוא civil servant, פקיד ציבור, אדם שעושה את שירותיו ללא שיקולים פוליטיים.

אני חייב לציין שגם הממשלה תמכה בעניין, ויש הצעות חוק דומות שהוגשו בעניין. צריך להאיץ את הנושא. אודה על ההצבעה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, הצעת חוק – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

זכותך, אדוני השר, אם אתה רוצה, לדבר מעל הדוכן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא, לא. לפי הנוהג, כשהממשלה תומכת בהעברת הצעת חוק, היא יכולה להשיב מהמקום. אנחנו משתדלים לחסוך בזמן ולייעל את הדיונים כדי שאפשר יהיה להספיק בדיוני המליאה כמה שיותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

בשם נשיאות הכנסת אני מביע הערכה לגישה זו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה, אדוני.

מכיוון שהצעות חוק דומות עברו בכנסת בקריאה מקדמית, אנו סבורים שגם הצעה נוספת זו, של חבר הכנסת אבי יחזקאל, ראוייה לעבור בקריאה מקדמית ולהיות מועברת לוועדת הפנים של הכנסת. כאמור, אנחנו תומכים בהעברתה לוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת מנע מבקש להסיר. תראו מה שקורה פה לפי הפרוצדורה. מאחר שחבר הכנסת אבי יחזקאל רוצה לחסוך מחשבונו הצעה, הוא קיבל רק דקה. אבל מי שמבקש להסיר את ההצעה מקבל חמש דקות, בין שההצעה מובאת מהמקום ובין שהיא מובאת מהדוכן.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבטיח לך שלא אהיה על הדוכן יותר מדקה.

אדוני חבר הכנסת אבי יחזקאל, הצעת החוק שלך טובה, אלא שאני מתנגד לחלקה השני.

עובד רשות המועמד להיות ראש רשות צריך להתפטר מעבודתו 90 יום לפני הבחירות – בסדר, מאה אחוז. אם הוא לא נבחר ורוצה לחזור לעבודתו, מדוע הוא צריך לחכות 90 יום? מדוע לא לאפשר לו לחזור לעבודתו מיד? על הסעיף הזה הייתי מוכן לוותר, ואולי גם אתה תהיה מוכן לוותר עליו. זהו, תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

גם לך אני מודה בשם נשיאות הכנסת על הזמן שחסכת לנו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

בעיקרון, על הסוגיה שאתה מעלה אפשר יהיה לדון בוועדת הפנים. אמרתי, שאדם שהולך לחיים הפוליטיים ברשות המקומית צריך לקחת על עצמו סיכון שהוא לא יוכל לחזור. כלומר, הוא לוקח על עצמו סיכון כשהוא הולך להתמודדות פוליטית.

אפשר יהיה לדון על זה בוועדת הפנים. מה שאתה אומר שווה דיון.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים. הלוח מופעל.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר) (תיקון מועד פרישה של עובד הרשות), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש להוסיף את שמי.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אני מצטער. לא הספקת לשבת. כשנתקבלה התוצאה ישבת כיסא אחד לפני מקומך.

רענן כהן (העבודה):

ישבתי כאן.

היו"ר ד' שילנסקי:

יירשם בפרוטוקול שביקשת להוסיף את שמך. היה לך רצון טוב. בלאו הכי יש 13 בעד, אין נגד, אחד נמנע. כולם יודעים שרצית להצביע בעד. הנה זה רשום בפרוטוקול. אם מישהו יבוא אליך בטענה למה לא תמכת, תפנה אותם לפרוטוקול. כתוב שם שרצית. רצון זה גם משהו.

אם כן, 13 בעד, אין נגד, נמנע אחד. אני קובע שהצעת חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר) (תיקון – מועד פרישה של עובד הרשות), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת אבי יחזקאל, עוברת לוועדת הפנים.

חבר הכנסת דוד מגן, ביקשת הצעה לסדר הדין, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בקשתי היא, שתרשה לי לפנות לשר המשפטים בבקשה חריגה במקצת. כאשר למדתי אתמול מה היא הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון) (פרסום הסכמים), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת ויינשטיין, הסתבר לי שיש הצעה דומה מאוד, או זהה להצעתו, וביקשתי להצמיד את ההצעות הללו. וצריך להדגיש שחבר הכנסת ויינשטיין הקדים בהנחת הצעה זו על שולחן הכנסת, אלא שנפלה טעות דפוס בהצעת החוק של חברי הכנסת הירשזון, מצא ומגן, ובמקום "מזכיר הרשות המקומית" הודפס בטעות "מזכיר הכנסת", ובשל טעות זו אני צריך יחד עם חברי לנקוט פרוצדורה של התכתבות עם מזכירות הכנסת וועדת השרים וכו'.

בהכירי את הגישה המתחשבת של שר המשפטים – אני מאוד אודה לך, אם לאחר הגשת ההצעה על-ידי חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, תאפשר לי לקרוא את הצעתי, ואם שר המשפטים יסכים לתמוך, נוכל להעבירה, ואם לא – אז לדחות.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, אני מבין שיש טעות דפוס – כך הבינתי, אני לא ראיתי את זה – ובמקום "מזכיר הרשות המקומית" הודפס "מזכיר הכנסת". ודאי, לכל הדעות, ברשות מקומית אין מעמד למזכיר הכנסת. אולי תבררו את הסוגיה ביניכם. האם יש הסכמה של השר?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, אני לא אוכל כאן ומייד להסכים להצעה זו. זו הצעה שונה, הצעה נפרדת, יש בה פסקאות נוספות. היא היתה בפני ועדת השרים לענייני חקיקה, ואנחנו באמת תמחנו על הטעות הזו, ולא ידענו אם היא טעות. אבל יש בה עניינים נוספים, ואני חושב שהיא מחייבת בדיקה עניינית.

לכן, אם חבר הכנסת דוד מגן יואיל להבהיר לנו שטעות נפלה שם, והוא מבקש לחזור ולדון, כמובן נדון. אבל להסכים כאן ומייד אינני יכול. זה, בכל אופן, עניין אחראי וגם עניין שקשור בוועדת שרים ולא רק בי.

דוד מגן (הליכוד):

אני יכול לומר שלפחות השתדלתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

ברוח טובה לובנה הבעיה, ושני הצדדים שבעי רצון.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם)

(תיקון – פרסום הסכמים), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין)

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת אריאל ויינשטיין להגיש הצעת חוק א'תרצז, הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון – פרסום הסכמים), התשנ"ד–1994. בבקשה, חבר הכנסת ויינשטיין, מן המקום.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, הצעת החוק מכוונת לכך, שהסכמים קואליציוניים ברשויות מקומיות יתפרסמו כשם שמתפרסמים הסכמים קואליציוניים במישור הממשלתי. הצעת החוק באה לאפשר לראשי רשויות לעתיד להתמודד עם לחצים הבאים מצד נבחרים בערים שלהם להסכמים שיש בהם תמורות שאינן עומדות במבחן ציבורי או במבחן החוק.

לכן אני מציע בהצעת החוק, כי "סיעה שעשתה הסכם בכתב, או שנעשה מטעמה הסכם בכתב, עם סיעה אחרת בקשר לכינונה של המועצה והרכבה, או בקשר לתמיכה, או אי-תמיכה, בראש הרשות, תמסור את הנוסח המלא של ההסכם לחברי המועצה כולם תוך שלושה ימים מיום החתימה, כשבמניין הימים לא יבואו בחשבון ימי מנוחה".

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שאילו התקבלה הצעת חוק זו לפני שנים מספר, ייתכן שאחד מחברי הבית לא היה נתון בבעיה שהוא נתון בה כיום.

אני מבקש את אישורה של הכנסת, ואני מודה לוועדת השרים לחקיקה, שתומכת בהצעת החוק. ובכלל אני מבקש לציין את פתיחותה של הממשלה בוועדת השרים לחקיקה להצעות חוק של חברי הכנסת.

דוד מגן (הליכוד):

אני תומך בדבריו של חבר הכנסת ויינשטיין.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה מאוד. הנה, גם זה נרשם בפרוטוקול, שחבר הכנסת דוד מגן תומך, אבל נשמע גם אם השר תומך.

בבקשה, אדוני שר המשפטים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן, אדוני, אני חושב שהכנסת עשתה דבר חשוב ביותר כאשר קבעה בחוק, שהסכמים קואליציוניים הקשורים בכנסת ובממשלה יפורסמו ולא יוחבאו מתחת לשולחן או בחדרי חדרים. ההצעה של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין באה לומר, שדין שווה צריך להיות להסכמים קואליציוניים ברשויות מקומיות, ואנחנו מסכימים אתו. ומשום כך אנחנו תומכים בהעברתה של הצעת החוק שלו לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. השר אומנם מסכים, אבל חבר הכנסת רענן כהן לא מסכים. לכן נכבד אותו בעלייה לדוכן הנואמים. יש לך, אדוני, חמש דקות תמימות לסתור את מה שאמר חבר הכנסת ויינשטיין בשלושה-רבעים של דקה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך מאוד.

אדוני השר, חברי הכנסת, אני בעצם מסכים עם תוכן הדברים, אבל רציתי להוסיף עוד נדבך אחד. יש לנו שיטה, ואני אומר את זה לשר המשפטים, שאם קבענו בהליך מסוים, שכל הסכם פוליטי שנחתם או שנקבע, אם זה ברשות מקומית, אם זה במפלגה, אם זה בכנסת, בכל נושא שהוא – זכות הציבור לדעת על קיומו, זכות הציבור לדעת לפני הבחירות על מה מסכימים ומה הציבור הולך לשלם.

אני יודע, למשל, שיש הסכמים בבני-ברק, או בקשה, להוסיף עוד סגן ראש עיר, ואני מאוד בעד; זה במסגרת ההבנות שהושגו לפני הבחירות. אבל בינתיים לגבי ירושלים ותל-אביב אישרו את הדבר הזה. ואז נשאלת השאלה: איך אתה מתמודד עם התחייבות שהיתה קיימת לפני הבחירות וקשה ליישם אותה לאחר מכן? לכן דברים אלה חייבים להיוודע לציבור בטרם הליכה לבחירות.

לכן אני רוצה לפנות לשר ולבקש, שהסוגיה הזאת תתברר ותובהר לכל הרשויות המקומיות. צריך להבהיר להן, שכל הסכם, שכל התחייבות בעל-פה או בכתב, חייבת להיות ידועה לפני הבחירות, על מנת שהציבור ידע על מה הוא הולך ואילו הסכמים נעשו. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על הצעת החוק של חבר הכנסת ויינשטיין.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו

וכהונתם) (תיקון פרסום הסכמים), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם

בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שמונה בעד, אין נגד, נמנע אחד.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

למה הוא נמנע?

היו"ר ד' שילנסקי:

למה הוא נמנע? תיכף אני אסביר לך. אני חושב שהוא נהג בכבוד, כי הוא עלה לבמה ורצה להוסיף ולהסביר. אני תמיד מבקש ואומר, שזה לא לכבוד הכנסת, שאנשים עולים על הבמה, מדברים נגד ואחר כך מצביעים בעד. גם יושב-ראש הכנסת ביקש היום במיוחד מהחברים. לפחות פשרה, נמנע. פשרה מכובדת.

ובכן, הצעת החוק של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין גם היא תעבור לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – יועץ משפטי), התשנ"ג-1993

(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני חבר הכנסת דוד מגן, קודם רצית להצטרף להצעת חוק אבל לא הצלחת, עכשיו אתה מקבל כדת וכדין את האפשרות להעלות את הצעת חוק תרע"ח, הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – יועץ משפטי), התשנ"ג-1993. הנמקה מן המקום, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ההצעה מדברת על תופעה כזאת: מדי פעם נזקק מבקר המדינה להתגונן בבית-המשפט בפני תביעות שונות. לאחרונה – אני מדבר על תחילת מרס 1993 – הוגשה לבג"ץ עתירה כנגד מבקרת המדינה על ממצאיה ופסיקתה בעניין הקשור לחוק מימון מפלגות. מבקר המדינה מיוצג בבית-המשפט על-ידי גוף מבוקר – משרד המשפטים ופרקליטות המדינה.

במסגרת המאמצים לשמור על עקרון הפרדת הרשויות ועקרון עצמאותו של המבקר, מוצע לקבוע מפורשות בחוק מבקר המדינה, כי הייצוג המשפטי של מבקר המדינה ייעשה בכל עת שיהיה צורך בכך על-ידי יועצו המשפטי של המבקר, בלי שהמבקר יזדקק לחסדי גורם כלשהו מטעם הרשות המבצעת – שאותה הוא מבקר.

בעת הצורך יכול שהייצוג המשפטי של המבקר ייעשה בידי עורך-דין חיצוני כפי שיבחר המבקר.

אני חייב להוסיף, כי על רקע ההתבטאויות החמורות והמוזרות של היועץ המשפטי לממשלה, לאחר הנחת דוח 44 של מבקר המדינה על שולחן הכנסת, יש משנה חשיבות לקבלת התיקון הזה כתיקון לחוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני חייב ללכת לפי הפרוצדורה לדוכן, אם אפשר.

היו"ר ד' שילנסקי:

זכותך. בבקשה, אדוני. הבמה לרשותך. שר המשפטים רצה היום לעזור לנו כי סדר-היום מלא וגדוש והוא תרם את חלקו בזה שהוא ענה בקצרה מהמקום.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אני אענה בקצרה מאוד.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני חבר הכנסת מגן, למעשה ועדת השרים לחקיקה, לאחר שקיבלה את המכתב של מבקרת המדינה, קיבלה החלטה, שכל עוד אין סיכום עמדה סופי בנושא, הממשלה מתנגדת.

אני רוצה להסביר את הסוגיה העקרונית שבעניין. לפי המשטר החוקתי במדינת ישראל, יש יועץ משפטי לממשלה והוא מייצג את הממשלה. יש מצבים והיו מצבים שהיועץ המשפטי חשב שאסור לייצג וכפה להיענות לעתירה בבית-המשפט הגבוה לצדק. יש לו סמכות מוחלטת בתחום קביעת ההלכה המשפטית כמחייבת עד ההכרעה בבית-המשפט. רק בית-המשפט מבטל עמדה וחוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה.

לא יוצא מכלל זה גם מוסד מבקר המדינה. מוסד מבקר המדינה, אם הוא ימנה יועץ משפטי כפי שכתוב כאן, גם הוא יהיה חייב, אותו יועץ משפטי, להיות כפוף למה שיחליט היועץ המשפטי לממשלה, שלפי חוות הדעת של ועדת-אגרנט מ-1962 ולפי פסיקה של בית-המשפט העליון כפוף בהחלט למצבים שבהם בית-המשפט העליון מקנה מעמד, למשל, לפסיקה של נציב תלונות הציבור. ובית-המשפט קבע, שהוא איננו מניח שרשות מבצעת לא תקיים המלצה של נציב תלונות הציבור, לא בגלל הכוח המשפטי שטמון בקביעה של נציב תלונות הציבור, שהוא גם מבקר המדינה, אלא בתוקף חובת הנימוס ובתוקף מעמד נציב תלונות הציבור.

לכן, אף אם יהיה מינוי כזה, כפי שמוצע בהצעת החוק שלך, חברי חבר הכנסת מגן, עדיין תצטרך להתמודד עם הסוגיה הקונסטיטוציונית העקרונית, האם ייתכן מצב שאנחנו רוצים לשנות מהמנהג החוקתי במדינת ישראל, שלפיו יש יועץ משפטי לממשלה, שאומנם זה שמו, אבל הוא בעצם יועץ

משפטי של המדינה, הוא מגיש בשמה כתבי אישום בעניינים פליליים ויש לו המלה האחרונה בעניין, הוא קובע חוות דעת משפטית והלכה שלו היא הלכה מחייבת עד שבית-משפט קובע אחרת. אם את זה אתה רוצה לשנות, הרי אתה מציע הצעה שבאה לשנות דברים בסיסיים בקשר למעמד של היועץ המשפטי לממשלה במדינת ישראל. אני חושב שלא היתה כוונה להפוך את מוסד מבקר המדינה לגורם שיפסוק הלכות משפטיות. מבקר המדינה איננו שופט, איננו פוסק, והוא לא חלק ממערכת הרשות השופטת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

הוא גם לא חייב להיות משפטן.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

הוא לא צריך להיות משפטן. רוב השנים לא היה המבקר במדינת ישראל שופט, ולא שופט לשעבר, ולא היה עורך-דין.

לכן, מוטב לנו לראות במוסד ביקורת המדינה כלי עזר מרכזי וחשוב וחיוני לביצוע הפיקוח הפרלמנטרי על הממשלה וכלי ניהולי מרכזי בידי הממשלה עצמה לתקן מערכות שלה על-פי הממצאים של מבקר המדינה, אבל אסור להתחיל בתהליך שמגמתו להפוך את מבקר המדינה לרשות שופטת, שנייה, במדינת ישראל. לא זאת כוונת המחוקק.

על כן, אני מציע לשקול מחדש את הסוגיה הזאת בכובד ראש. זו לא עוד הצעת חוק שמגמתה לפתור איזה עניין טכני, שמבקרת המדינה איננה רוצה שפרקליטים ייצגו אותה, או שהיועץ המשפטי למדינה, שנקרא בישראל יועץ משפטי לממשלה, ייצג אותה, אלא צריך לראות בעניין הזה סוגיה מהותית על יחסי הגומלין הראויים בין רשויות המדינה.

אני רוצה לפנות אליך, חבר הכנסת מגן, לשקול מחדש את העניין – זאת סוגיה חשובה ומרכזית – ואולי ללבן קצת יותר את ההשלכות הקונסטיטוציוניות של הנושא הזה. אף אם תתקבל ההצעה הזאת, יש לה בדרך עוד תחנות רבות, ומוטב במהלך הדיונים למקד את הדיון.

ההערה שאתה הערת בעניין ההתבטאויות של היועץ המשפטי לממשלה בתקופה האחרונה איננה רלבנטית כלל לענייננו, כי היועץ המשפטי הוא מוסד לא פחות חשוב ממבקר המדינה. מוסד מבקר המדינה לא פחות חשוב ממוסד היועץ המשפטי. לכל רשות צריך לתת את הכבוד הראוי, ואסור לשבש את האיזון שבין הרשויות על-ידי תקנות שיביאו לכך שייחלש מעמדו של היועץ המשפטי לממשלה, או ישונה המנהג החוקתי המרכזי שלפיו אנחנו חיים עשרות שנים, וכתוצאה מכך אנחנו נגררם, לפי דעתך, לשיבוש מערכות קונסטיטוציוני. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 10

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון יועץ משפטי), התשנ"ג-1993, לדיון מוקדם בוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

18 בעד, 10 נגד, ללא נמנעים – אני קובע שהצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – יועץ משפטי), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד מגן, תעבור לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

הצעת חוק הבזק (תיקון – סייג לשידורים), התשנ"ג-1993

(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק תשצ"ט, הצעת חוק הבזק (תיקון – סייג לשידורים), התשנ"ג-1993. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלי עומדת להוסיף משהו קצר מאוד לאופי של שלושה ימים חשובים לכל עם ישראל: יום הזיכרון לחללי צה"ל הקודם ליום העצמאות, יום השואה והגבורה ויום הכיפורים.

כיום המצב הוא, שרשות השידור, כמובן, הערוץ הראשון והשני אינם משדרים ביום הכיפורים, וביום הזיכרון לחללי צה"ל וביום השואה משדרים שידורים המתאימים לאופיו של היום. ההצעה שלי נוגעת לערוצי הכבלים. הכבלים מתחלקים לשניים: החלק הראשון שנוגע לכבלים, השידורים הישראליים, כמו ערוצים 1 ו-2 – הם לא משדרים תוכניות שפוגעות באופיו של היום.

אבל, כידוע לכולם, בין ערוצי הכבלים יש גם ערוצים שמגיעים מחוץ-לארץ, שהכבלים הם צינור להעברתם. לגבי אותו צינור, הכבלים מונעים עצמם מלעשות איזה דבר שהוא. יוצא מזה שאדם יושב ביום הזיכרון לחללי צה"ל, מעביר לערוץ-1, כמובן הוא שומע דברי התייחדות עם זכר הנופלים, זיכרונם לברכה; מעביר לערוץ-2, כמובן הוא שומע רק תוכניות מתאימות; מעביר לערוצי הכבלים הישראליים, 1, 2, עד 8, שומע – – – ואז הוא מעביר הלאה, בטעות או שלא בטעות, הוא יכול לשמוע תוכניות בידור וצחוק וסרטים ברמה המצחיקה ביותר, באותו יום.

יעל דיין (העבודה):

או לאכול ביום הכיפורים בצנעת ביתו.

שאול יהלום (מפד"ל):

נכון, או ללכת לשפת הים עם בגד ים.

לכן, אילו היינו אומרים, כל אדם יחליט בעצמו, נניח שהיתה גישה כזאת בעם, כל אדם יחליט מה שהוא רוצה לעשות, הרי למעשה לא היינו מחייבים את הרשויות, הרשות הראשונה והשנייה, הרדיו והכבלים הישראליים. לכן, ברגע שקבענו את זה לרשויות השידור הישראליות, איך נסכים שיהיה צינור להעברה? אומר החוק: באותו יום לא יועברו הכבלים, אלא בתוכניות מתאימות, ואם מדובר ביום כיפור, תהיה דממה, כפי שהיא קיימת ברשויות הישראליות.

משפט אחרון. ועדת השרים לענייני חקיקה דנה בעניין הזה לפני תשעה חודשים וקיבלה החלטה שהיא תתייחס לעניין. היתה הצהרה של היועץ המשפטי: "כאשר המועצה לכבלים תדון בישיבתה הקרובה". מאז עברו תשעה חודשים, והמועצה אינה מוכנה כלל לדון בעניין. אם נניח שיש ישיבה אחת בחודש, אז לא הישיבה הקרובה, אלא עברו תשע עד עשר ישיבות – בכוונה המועצה לכבלים לא מוכנה להעלות את העניין על סדר-היום.

לכן, אני מעלה את הצעת החוק ומקווה שחברי הכנסת יתמכו בה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. סגן השר מיכה גולדמן, בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק המוצעת עניינה איסור על בעל זיכיון לשדר ביום הזיכרון לשואה ולגבורה וביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל שידורים שיש בהם כדי לפגוע באופי ימי הזיכרון, ואוסרת כליל שידור שידורים באמצעות לוויין. כמו-כן מוצע, כי ביום הכיפורים יאסר שידור כל שידורים שהם על-ידי בעל זיכיון.

הממשלה מתנגדת להצעת החוק הזאת, וזאת מטעמים מספר: לפי המצב הקיים, בעלי הזיכיונות לשידורי כבלים אינם משדרים את שידוריהם העצמיים ביום הכיפורים. ביום זה מוקד השידור אינו מאויש ושידורי הלוויין מועברים באמצעות מערכת הכבלים ללא התערבות גורם אנושי, לרבות בנושאי שיפור הקליטה או תיקון מצבים אחרים שהיו מתקיימים אילו היה מוקד השירות מאויש.

מצב זה עולה בקנה אחד עם התפיסה הבין-לאומית המודרנית בסוגיית קליטת שידורי לוויין והפצתם במערכות הכבלים, ובשים לב לסוגיית זכויות היוצרים בשידורים אלה. על-פי תפיסה זו, אין לקטוע או לערוך את שידורי הלוויינים הנקלטים מחוץ-לארץ, ולפיכך מועברים שידורי הלוויינים ותחנות האזור 365 יום בשנה ללא עריכה, קטיעה, תרגום, דיבוב או כל התערבות אחרת. זאת על-פי הוראת החוק והכללים והמצב הבין-לאומי בתחום זה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בשבועות האחרונים אין יום ד' שאין בו עימות בין סגן השר גולדמן לבין חבר הכנסת שאול יהלום. אולי כדאי היום ששניהם יתמכו בהצעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הצעתך נשמעה ונקלטה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

מאחר שחבר הכנסת יהלום מגיש הצעת חוק ולהקשיב לתשובה הוא לא רוצה, חשוב שחברי הכנסת באולם והצופים בבית ישמעו את התשובה – מדוע החוק שלו לא רלבנטי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אפשר להשאיר רק את ערוץ-33.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אבל בשעות הלילה המאוחרות, חבר הכנסת לוי. אני מתאר לעצמי שאתה צופה במשחקים בהנאה.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא, אני מדבר על שידורי הכנסת.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא, אבל יש לנו בלילה גם שידורים של ה"מונדיאל". מי שמחובר לכבלים קולט את תחנות ירדן, לבנון וסוריה, ומי שיש לו צלחת ביתית קולט תחנות לוויין שונות.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה דבר אחר.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

זאת ועוד. אנשים החפצים בכך, שואלים ומחליפים סרטי וידיאו בספרייה, ואין המדינה יכולה לכפות על האזרח מה יעשה בדל"ת אמותיו.

לאור האמור לעיל סבורה הממשלה, ואימצה את עמדת מועצת הכבלים, כי מן הראוי שהמצב הקיים ייוותר גם בעתיד, והיא מתנגדת לקבלת הצעתו של חבר הכנסת יהלום, המשנה מצב זה באופן יסודי.

לכן אני מבקש מאדוני היושב-ראש להתנגד להצעת החוק של חבר הכנסת שאול יהלום.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת שאול יהלום רוצה להשיב? בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בינינו לבין עצמנו, קואליציה, אופוזיציה – – –

חיים אורון (מרצ):

בלי שאף אחד רואה.

שאול יהלום (מפד"ל):

בלי שאף אחד רואה. בוא תראה, חבר הכנסת חיים אורון, לאיזה חוק אתם מתנגדים. אני רוצה להבין. נניח שביום הזיכרון לחללי צה"ל וביום השואה וביום הכיפורים כל אחד עושה מה שהוא רוצה ולא נכנסים לתחום הפרט – אז תשדרו שידורים רגילים בכל הרשתות. מה הבעיה? אבל אם באה הרשות הציבורית בישראל ואומרת, שבאותו יום נשדר רק תוכניות מתאימות לאופי היום, אז אתה הולך ברחוב, אפילו בקיבוץ שלך, או בתל-אביב, ואתה אומר כך: ערוץ-1 משדר גווילי אש, ערוץ-2 מקרין סרט על חייל שנפל, הערוצים בכבלים משדרים שידורים ליום, אבל בבית מסוים אני שומע מוסיקת רוק רועשת כי הוא קולט את הכבלים מגרמניה. בזה אתם היום תומכים? זה המוסר שלך?

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן.

נעמי חזן (מרצ):

שאול יהלום (מפד"ל):

מה זאת אומרת הוא לא שואל אותי?

רן כהן (מרצ):

אל תיכנס לבית שלי, תישאר בבית שלך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן. רבותי, אני מבקש מכולם להירגע. יש לי בקשה אליכם: אפשר להסכים אתו – –

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת כהן, קצת כבוד כשמדברים אליך מהדוכן.

אני מבקש מכולם: אפשר להסכים אתו ואפשר לא להסכים אתו. אני מבקש בנושא הזה לא לעשות שערויייה. להצביע בעד, להצביע נגד, ולתת לגמור את הנושא הזה בכבוד. בנושא הזה אל נהפוך את המליאה לשוק.

שאול יהלום (מפד"ל):

לכן, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, למען האופי הציבורי של חיי מדינת ישראל, כיבוד נופליה, כיבוד זכר השואה וכיבוד קדושת יום הכיפורים, אני פונה לחברי הכנסת, גם מהקואליציה, נציגי הממשלה, להתעלות פעם אחת מול החומרנות הפרטנית שאופפת אתכם ולהצביע בעד חוק זה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חברי הכנסת, עוברים להצבעה. מי שיפריע בזמן ההצבעה יקלקל את ההצבעה, ואני לא אחראי לתוצאות.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מתחיל בהצבעה – – –

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

אל תבואו אחר כך בטענות שלא ידעתם איך להצביע, זה לא יעניין אותי.

הצעת חוק הבזק (תיקון – סייג לשידורים), התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת שאול יהלום – אנחנו עוברים להצבעה, וכל אחד יקפיד על ההצבעה, שלא תהיינה אחר כך טענות של אי-הבנה. לא נוסיף קולות, כלום.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 26

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק הבזק (תיקון סייג לשידורים),

התשנ"ג–1993, מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, 21 תומכים, 26 מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע שהצעת החוק לא התקבלה.

רן כהן (מרצ):

ברוך שפטרנו.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. חבר הכנסת המר, לפני משורת הדין – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מאחר שהתחלפנו יופיע בפרוטוקול כאילו אני הצבעתי נגד הצעת החוק ואדוני היושב-ראש הצביע בעדה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו מתקנים את הפרוטוקול: אני הצבעתי נגד, וחבר הכנסת דב שילנסקי הצביע בעד.

דב שילנסקי (הליכוד):

תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת המר, אתה יכול בינתיים לנצל את מה שאושר לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

היושב-ראש נתן את רשות הדיבור לחבר הכנסת המר.

זבולון המר (מפד"ל):

היות שאני מבקש לתקן משהו מהדברים שלי בכנסת, אני רוצה להודיע לכנסת שאני מתקן בפרוטוקול את דברי.

תוך כדי הדיון בחוק הסייענים היה דין ודברים ביני לבין חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ולאחר הדיון היא הפנתה את תשומת לבי, יחד עם חבר הכנסת האשם מחאמיד, כאילו אמרתי, אולי, שהיא עצמה היתה מודעת לכך שסטלין רצח יהודים והצדיקה את זה. כוונתי לא היתה לומר את זה, כוונתי היתה לומר שהמפלגה הקומוניסטית ומפלגות שמאל בישראל תמכו בסטלין שעשה את זה, אבל בשום אופן לא היתה פה כוונה אישית, וכל קטע שהוא אישי, אני מתקן ומוחק אותו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

הצעת חוק רשות השידור (תיקון – פטור לגמלאים), התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק תתקפ"ד, הצעת חוק רשות השידור (תיקון – פטור לגמלאים), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת מאיר שטרית.

חבר הכנסת מאיר שטרית, ידידי הנכבד, אני רואה עכשיו שלפעמים גם אני קולע לדעת חכמים. יש לי הצעת חוק דומה, רעיון כזה. אני מקווה שאתה תצליח, וזאת תהיה גם הצלחתי.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני שמח שאני נתלה באילן גדול.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק המוצעת בזאת באה לפטור את הגמלאים, דהיינו את הקשישים במדינת ישראל, שמקבלים קצבת זיקנה בלבד מהביטוח הלאומי, מאגרת הטלוויזיה והרדיו.

הרעיון הגלום בהצעת החוק הוא מאוד פשוט: התשלום הזה של אגרת הטלוויזיה והרדיו הוא מס גרסיבי, אחד המסים הרגרסיביים ביותר במדינת ישראל, כי גם עשירים וגם עניים משלמים בדיוק אותו מס, ולא חשוב מה הכנסתם, הם חייבים לשלם אותו מס בדיוק. מאחר שלדעתי ולדעת רבים צריך בכלל לבטל את אגרת הרדיו והטלוויזיה ועבר זמנה, היא ארכאית, עד שהדבר הזה יקרה – ולא עושה רושם שהוא יקרה בזמן הקרוב – כוונת החוק הזה לפחות להקל על אותם גמלאים ועל אלה שחיים מקצבת זיקנה בלבד, שיהיו פטורים מאגרת הרדיו והטלוויזיה.

צריך להבין, רבותי, שהאנשים האלה תקועים הרבה שעות בבתיהם, בשבילים הטלוויזיה היא מכשיר חיוני ביותר לתרבות, לבידור, לבילוי הזמן ושעות הפנאי שלהם, ואין שום היגיון בעולם שהם ישלמו אותו סכום שמשלם כל אדם אחר שעובד ויש לו הכנסה, לפעמים גבוהה יותר ולפעמים גבוהה פחות, וודאי שהמס הזה איננו צודק.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, לגמלאים יש הנחה בכבלים.

מאיר שטרית (הליכוד):

לגמלאים עוד אין הנחה בכבלים, אבל תהיה, לפי הצעת החוק שלי שעומדת לדיון בוועדת הכלכלה.

באגרת הטלוויזיה והרדיו אין הנחה לגמלאים. במצב הנוכחי, אגב, פטורים מאגרת רשות השידור נשיא המדינה, הנציגים הקונסולריים והנציגים הדיפלומטיים במדינת ישראל, בתי-ספר, עיוורים ואלה שחיים מהבטחת הכנסה בלבד, כמו נכים שמקבלים הבטחת הכנסה וזו הכנסתם היחידה.

היום הגמלאים זכאים להנחה של 50% בלבד בתשלום אגרת הרדיו והטלוויזיה. הצעת החוק נועדה לתקן את המצב הזה ולהפוך גם אותם לפטורים. אני חושב שבנתונים הנוכחיים, כשהטלוויזיה הכללית ממילא – מעבר להכנסה מאגרת הטלוויזיה – נהנית גם מפרסום עקיף ומהכנסה מאוד משמעותית של עשרות מיליוני דולר בשנה, כשלכאורה זה לא פרסום, קוראים לזה "תשדירי חסות", אפשר בשקט רב לוותר על אותה כבשת הרש, על מה שלוקחים מהדלים האלה, שהאגרה היא נתח משמעותי בתקציב המשפחתי החודשי שלהם. על כן, הצעת החוק שלי מבקשת לבטל את אגרת הטלוויזיה והרדיו לאנשים אלה.

אני פונה לחברי הכנסת ולממשלה שיתמכו בהצעת החוק הזאת ויעבירו אותה לוועדת הכלכלה לצורך דיון. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק רשות השידור (תיקון – פטור לגמלאים), התשנ"ג–1993.

ממשלת ישראל מתנגדת להצעת החוק הזאת מנימוקים אלה:

כיום ניתן פטור מלא מאגרת הטלוויזיה ל-78,340 בתי אב, הכוללים את כל הזכאים להבטחת הכנסה מהמוסד לביטוח לאומי, עיוורים, חירשים ועולים חדשים.

בנוסף, ניתן פטור בשיעור של 50% לכל הזכאים להשלמת הכנסה מהמוסד לביטוח לאומי, המהווים 176,454 בתי אב.

הצעת החוק שבנדון מבקשת להרחיב את הפטור למקבלי קצבת זיקנה שאינם זכאים להשלמת הכנסה, המהווים למעלה מ-345,000 אזרחים ואזרחיות.

למותר לציין שהצעת החוק אינה מציעה מקור מימון חלופי לרשות השידור. חבר הכנסת שטרית, כאשר מציעים הצעת חוק, צריך גם להצביע – מאין לוקחים את הכסף.

מאיר שטרית (הליכוד):

זה בקריאה הראשונה, לא עכשיו. אני אציע, אני מסכים שצריך להצביע על מקור מימון.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

הצעת החוק של חבר הכנסת מאיר שטרית משמעה עלות של עד כ-177 מיליון שקל לתקציב רשות השידור.

כספי אגרת רשות השידור מיועדים לביצוע מדיניות שידורים ולא לביצוע מדיניות חברתית. רשות השידור אינה מתנגדת להענקת הנחות ופטורים לקבוצות שונות באוכלוסייה, אלא שבלי שיוצע מקור מימון חלופי לרשות, היא לא תוכל לעמוד במטלת השידורים המוטלת עליה על-פי חוק. בהיותה רשות ציבורית, משרתת רשות השידור דווקא אותן אוכלוסיות חלשות שאין איש מוכן לשאת בתשלום עבור השירותים הניתנים להן.

הקריטריון הקיים כיום ביחס לפטור מאגרה, קריטריון ההכנסה, הוא הקריטריון הנכון היחיד לחישוב פטור. בהקשר זה ראוי לציין, כי בעבר נהג המוסד לביטוח לאומי לפצות את הרשות על אובדן ההכנסה כתוצאה מהנהגת הפטור למקבלי הבטחת הכנסה והשלמת הכנסה, אולם זה כמה שנים מוטל מלוא הנטל של פטור זה על הרשות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני אבקש לשבת. חבר הכנסת טמקין, חבר הכנסת צוקר וגם חברת הכנסת נעמי בלומנטל. בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, המצליף של סיעת הקואליציה רומז לסגן השר לסיים והוא לא מסיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מצדכם נמצאים פה ראש הממשלה לשעבר, שר הביטחון לשעבר, שר החוץ לשעבר. הגיוס הוא דווקא מהצד שלכם.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

חבר הכנסת שטרית, אתה יודע שבהצעות חוק כאלה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה מתכוון לחבר הכנסת מנע. רשות הדיבור לסגן השר מיכה גולדמן.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לצערי, הצעות חוק כאלה מוגשות מדי פעם בפעם. כולנו יודעים שאי-אפשר לקבל אותן, כי אני יכול להצביע על הרבה מאוד סוגי הצעות שמוצע בהן לתת ולתת ולתת, אבל בסופו של דבר אנחנו צריכים גם להצביע על מקורות המימון.

לכן אני מבקש להסיר את הצעת החוק הזאת מסדר-היום של הכנסת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה קרה? כמה גמלאים לא ישלמו, אז מה? מה קרה?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

חבר הכנסת ביבי, אתה היית ראש עיריית טבריה. אתה יודע יפה מאוד, שלו היית נותן פטורים לכל המבקשים, כי אז גירעונה של עיריית טבריה היה גדול – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שטרית, אתה רוצה להגיב?

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מבקש להצביע.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. הוואל נא לשבת, סגן השר גולדמן. הלוח מופעל, סגן השר גולדמן. אתה יכול לעמוד כאן הרבה זמן, אבל הלוח כבר מופעל.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אבל הקצרנית ביקשה ממני את החומר.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 26

בעד ההצעה להסיר את נצעת החוק מסדר-היום – 8

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות השידור (תיקון פטור לגמלאים),

התשנ"ג–1993, לדיון מוקדם בוועדה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

26 בעד, שמונה נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית תועבר לוועדה.

חבר הכנסת שטרית, לאיזו ועדה?

מאיר שטרית (הליכוד):

לוועדת הכלכלה.

אלי דיין (העבודה):

לוועדת הכספים.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא, אדוני היושב-ראש, סליחה, למה ועדת הכספים? ועדת הכלכלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם יש שתי הצעות, ועדת הכנסת תחליט.

מאיר שטרית (הליכוד):

עניין אגרת הטלוויזיה והרדיו נדון תמיד בוועדת הכלכלה.

אלי דיין (העבודה):

לא, אני הייתי בדיון בנושאים אלה בוועדת הכספים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שטרית, אם אתה צודק ואם לאו, אם יש שתי הצעות מעבירים לוועדת הכנסת, והיא תחליט על הוועדה שתדון בהצעת החוק. תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את שר החוץ לעלות לבמה ולהשיב על שאלתא.

דברי שר החוץ על נחיצות קיומן של התנחלויות קטנות

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר החוץ ביום ג' בניסן התשנ"ד (15 במרס 1994):

בריאיון עם כתב זר רמזת או אמרת, כי היה צורך לזנוח כמה מן ההתנחלויות הקטנות.

ברצוני לשאול:

1. לאילו התנחלויות התכוונת?

2. האם הקריטריון לזניחת היאחזות הוא גודלה? אם כן – מדוע לא תפעל להגדלת היאחזויות הקטנות?

שר החוץ ש' פרס:

לא זכורה לי התבטאות לכתב זר או מקומי כי היה צריך לזנוח כמה מן ההתנחלויות הקטנות. לפיכך, לא התכוונתי לשום התנחלות קטנה או גדולה.

ציינתי כי יש התנחלויות, כדוגמת נצרים, שאין להן כל היגיון ביטחוני, מדיני או כלכלי, ועולה שאין נחיצות בקיומן, במיוחד לנוכח העלות הגבוהה למשלם המסים הישראלי.

בכל מקרה, חזרתי והדגשתי כי נושא מפת ההתנחלות יהיה על-פי החלטת הממשלה ולא כתוצאה מלחץ של משא-ומתן.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני שר החוץ, אני אקרא בפניך שלושה ציטוטים קצרים מתוך מכלול ארוך ואשאל לדעתך עליהם. הציטוט הראשון: "התיישבות בשיפוליהם המערביים של הרי שומרון ויהודה היא שתגאל אותנו מקללת המותניים הצרים של ישראל. ההתיישבות ברמת-הגולן נועדה להבטיח שפלטפורמה קרקעית זו לא תהיה סיכון אלא מחסום צפוני-מזרחי בפני התקפת פתע". הציטוט השני: "אזורים ריקים או מיושבים בצפיפות בלא-יהודים, יביאו בכנפם סכנה של אירידנטה. בתפיסתה של תנועת העבודה ההתיישבות ממלאת תפקיד מדיני, אך לא רק מדיני. היא מכשיר חיוני להפרחת הארץ ולתיקון החברה". וציטוט אחרון: "אם הממשלה מקפידה ומונעת התיישבות במקומות הראויים ליישוב, הרי זו כתיבת ספר לבן על-ידי עצמנו".

אלה הציטוטים, ושלושתם מאת מר שמעון פרס. השניים הראשונים בספרך החשוב "כעת – מחר", והציטוט האחרון הוא מעיתון "מעריב" מיום 7 במאי 1976.

שר החוץ ש' פרס:

זה נכון. אמרתי את הדברים האלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם זה נכון, אז כל מה שאתה אומר עכשיו לא נכון.

שר החוץ ש' פרס:

מה זה שייך לנצרים?

רחבעם זאבי (מולדת):

אם אתה מקפידה התיישבות במקומות – – –

שר החוץ ש' פרס:

אני הייתי בין מנהלי המשא-ומתן עם הפלשתינים בעניין יריחו ועזה. הקפדנו שבמשא-ומתן לא ייכנס סעיף המחייב את ישראל להוריד התנחלות כלשהי. אני אכן תמכתי בהתנחלויות באזורים שיש להם

ערך אסטרטגי ואינם מיושבים על-ידי ערבים. אינני מכחיש את זה לרגע. אני לא מתבייש בזה. אני חושב שזה היה נכון, וצריך ללכת קדימה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אחורה.

שר החוץ ש' פרס:

בכלל, אני רוצה להגיד לחבר הכנסת רחבעם זאבי, שאם היחסים בינינו לבין הערבים ישתנו, גם כל נושא ההתנחלות ילבש עור אחר. למשל, אילו היו יחסים, אני אפילו לא אומר יחסי קרבה, אבל אילו היו יחסים נורמליים בין היהודים החיים בחברון לבין תושבי חברון, לא היו לנו שום בעיות. באופן תיאורטי, מדוע לא יכולים 500 יהודים לחיות בקרב 120,000 ערבים, כמו שחיים בשפרעם, במעלות, בחיפה וביפו?

הבעיה היא כאן לא של יהודים וערבים בלבד, אלא היחסים שביניהם. ומה שאנחנו עושים עכשיו, מאמץ עליון, הרי זה כדי לתקן את מערכת היחסים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

הצעות לסדר-היום פיתוח נשק גרעיני בצפון-קוריאה וההשלכות על המזרח התיכון

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: פיתוח נשק גרעיני בצפון-קוריאה וההשלכות על המזרח התיכון – הצעות לסדר-היום מס' 4388 ו-4413. חבר הכנסת רפאל איתן, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר החוץ, המתרחש בצפון-קוריאה בתחום הנשק הגרעיני והטילים לטווח בינוני וארוך חייב להדאיג אותנו מאוד, למרות המרחק משם למזרח התיכון. המרחק עלול לגרום לנו להיות שאננים, וזה מה שקורה, לדעתי. הדאגה היא מאפשרות של מסירת ידע, או אפילו

נשק מוכן לארצות המזרח התיכון: אירן, לוב, אלג'יריה, עירק, סוריה, ומכירת טילי קרקע-קרקע לשיגורם של ראשי נפץ גרעיניים, דבר שכבר נעשה. אפילו מצרים קנתה מצפון-קוריאה טילים לטווח ארוך. נכון שיכולתנו למנוע ולבלום את התהליך מוגבלת, אבל התעלמות מהעלול להתרחש מסוכנת, ותוצאותיה עלולות להיות חמורות ביותר.

למה שעלול להתרחש שם יש קשר ישיר למעמדנו במזרח התיכון, ואין לתהליך המתנהל כאן שום השפעה על הדחף הנורא ממזרח. להיפך, הממשלה במעשיה ובמחדליה מחלישה את כושר העמידה, ונורא לומר – את יכולת הספיגה, בכך שהיא מונעת פיזור אוכלוסייה, מפקירה ראש גשר ממערב לירדן בידי האויב, דוהרת כסומא בארובה לקראת מחדל איום ונורא, מתוך אמון כוזב ברצונו "הטוב" של האויב, שקם עלינו לרשתנו, ובעזרתנו.

עכשיו הזמן לעצור, "לעשות חושבים" גלובלית, ולא טלגרפית, לנתח מצב לפרטי פרטים, להזעיק את ארצות-הברית למעשים ולדחות כל מהלך נוסף בדרך שעלולה לגרום לחורבן. עכשיו הזמן לפזר אוכלוסייה, לחזק התיישבות ותושבים ביש"ע וברמת-הגולן. עכשיו הזמן להגביה מבט מזרחה ולחשב בקור רוח את צעדינו. שום "תהליך" לא יעצור את אירן ואחרים. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר החוץ, "סוכנות המודיעין האמריקנית, ה-CIA, רואה בתוכנית של צפון-קוריאה לפיתוח נשק גרעיני איום לא רק על שכניה באסיה, אלא גם על ישראל ואפילו אירופה. זאת מכיוון שצפון-קוריאה מוכנה למכור את הנשק הגרעיני שלה בטיילים בליסטיים למדינות במזרח התיכון, כמו אירן וסוריה". כך אמר רוברט וולפול, סגן המנהל של המרכז למניעת הפצת נשק גרעיני ב-CIA. אני מצטט קטע מתוך כתבתה של דרורה פרל, שכותרתה: "ה-CIA: היכולת הגרעינית של צפון-קוריאה – איום גם על ישראל".

ואכן אין ספק בכך שמה שמתרחש בצפון-קוריאה, העובדה שהיא איננה מוכנה לפיקוח של פקחי האו"ם על מתקניה הגרעיניים, העובדה שהיא הודיעה על פרישתה מהאמנה הזאת, למרות ההודעות המרגיעות לכאורה של קרט – מי שקורא בין השורות יכול לראות שהכול מותנה, צפון-קוריאה מתנה את זה, בכך שארצות-הברית תסכים להסדרים במתקנים הגרעיניים של צפון-קוריאה. במלים אחרות, כל הסימנים בעצם מצביעים על כך שצפון-קוריאה כבר יש בידה הידע, היכולת והפלוטוניום הדרושים לייצור פצצות גרעין.

אילו היתה הבעיה נשארת בגזרה הזו בעולם, של מלחמה בין צפון-קוריאה לדרום-קוריאה ובמעגל הקרוב אליה, יפן, אפילו סין במעגל שני – וברור שפיתוח נשק גרעיני בצפון-קוריאה יביא מייד למירון חימוש של האזור ההוא, לרבות יפן ולרבות דרום-קוריאה ואחרים – כי אז הייתי אומר: ניחא, אולי העניין איננו נוגע לישראל. אבל כפי שגם ה-CIA חשף בציבור, ובפומבי, הרושם הוא, שאם יקרה מהלך כזה שצפון-קוריאה תפתח נשק גרעיני, לא מן הנמנע שהנשק הזה יגיע לאזור שלנו, ואין הכרח

שהם דווקא ימכרו ממש פצצת גרעין לאחת ממדינות האזור, לסוריה או לאירן או אפילו ללוב, אלא די שהם ימכרו את הידע הדרוש לצורך העניין הזה, די שהם יאיצו את הפיתוח של נשק גרעיני במדינות האלה – והמדינות האלה מוכנות אולי לשלם הרבה מאוד כסף תמורת הידע הזה, אם צפון-קוריאה תהיה מוכנה למכור להם אותו. גם פיתוח של ידע כזה, גם מכירתו למדינות באזור שלנו מהווים או יכולים להוות בעתיד איום ישיר על ישראל.

אותו סגן מנהל הסוכנות למניעת הפצת נשק גרעיני, רוברט וולפול, גם אמר בהופעה פומבית בפני אגודת עורכי-הדין האמריקנית, כי צפון-קוריאה היא המפיצה הגדולה ביותר של טילים בליסטיים בעולם, וכבר היום רכישת ה"נו-דונג", שהוא טיל בעל טווח של 600 מייל, יכולה להכפיל את הטווח של כל כלי הנשק שיש היום בידי אירן. יש להם בפיתוח טיל שהטווח שלו הוא 800 מייל, והוא יכול לאיים לא רק על ישראל, אלא אירן יכולה לאיים על ישראל ואפילו להגיע גם לאירופה.

אני חושב, שההתפתחויות האלה בצפון-קוריאה צריכות להדליק אצלנו נורה אדומה לגבי המתרחש שם, ואני מקווה שהן אכן עושות זאת. הדברים האלה קורים על רקע פתיחת איזה ערוץ תקשורת של מדינת ישראל עם צפון-קוריאה – ערוץ שהיתה עליו הודעה בתקשורת הישראלית – ובזמנו, אם אני לא טועה, משרד החוץ גם קיים אי-אלו מגעים עם צפון-קוריאה בעניין, מתוך ניסיון להניא אותה ממכירת טילים ארוכי טווח לסוריה.

נראה לי ונדמה לי שבעניין הזה מוטלת על המדינה החובה להיערך ולעשות כל מה שניתן גם כדי להבטיח שבאמת הסכנה הזו לא תרחף על ישראל, אם בדרך של משא-ומתן או תקשורת אתם, אם בדרך של המשך הפעלת לחץ אמריקני על צפון-קוריאה, כפי שהם עושים היום, ואולי לחזק את המגמה הזו. כך או אחרת, נראה לי שהדבר מחייב פעולה של ממשלת ישראל, ואני באמת מקווה שהממשלה תפעל בהתאם למתרחש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני בהחלט מסכים עם חבר הכנסת רפאל איתן, שמה שמתרחש בצפון-קוריאה חייב להדאיג אותנו, ואני רואה שהוא בעצמו יצא מרוב דאגה.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא, הוא פה. הנה הוא שם בפניה.

שר החוץ ש' פרס:

וכפי שהוא אמר, צריך לדון בזה מבחינה גלובלית, ולא טלגרפית. אבל האמת היא, שיש לזה שתי מסקנות: הראשונה, איך מגייסים את המערכה כנגד צפון-קוריה; והשנייה, מה המסקנות שאנחנו צריכים להסיק בעצמנו.

עד עכשיו אין תשובה צבאית לנשק גרעיני. התשובה היחידה היא פוליטית, כלומר, להגיע להסכמים בדבר פירוק הנשק, צמצום מירוץ החימוש, אי-שימוש בנשק, אי-שימוש בתוקפנות, ובעצם הפסקת תהליך המלחמות.

אדוני היושב-ראש, יש כאן איזה פרדוקס מאוד מעניין. אנחנו אומרים: מעולם של אויבים לעולם של סכנות. למשל, כשמוול ארצות-הברית עמדה ברית-המועצות והיה לה נשק גרעיני, מבחינה מסוימת המצב היה טוב יותר מאשר עכשיו, כשהנשק הגרעיני נשאר, אבל ברית-המועצות התפרקה. קשה יותר לטפל רק בסכנה כאשר אין אויבים, וזה מה שהולך לקרות בכל העולם. אנחנו עוברים מעולם של אויבים לעולם של סכנות. קל יותר להתגייס, להיערך ולהתעמת עם אויב מאשר להתגייס, להתעמת ולהיערך מול סכנה, שלא תמיד יודעים היכן היא, מה עוצמתה, איפה היא יכולה להתפוצץ, איזה נזק היא יכולה לגרום.

הצירוף הזה של טילים ונשק גרעיני כבר שינה את התפיסה האסטרטגית בעולם כולו. בעצם, הטיל צמצם במידה מכרעת את חשיבותם של הגבולות, של הביצורים, של היישובים, שכן הוא טס במהירות בליסטית מעל למרחבים הגיאוגרפיים שאנחנו מורגלים בהם. הוא איננו שם לב לא לגבול, לא לחזית, לא לביצורים, לא לקו-מז'ינו ולא להתיישבות, כי הוא יכול להגיע לכל מקום, ועד הרגע הזה אין מי שיעצור בעדו, ואני גם חרד שאם נמצא נשק אנטי-טילי יימצא טיל שיהיה חזק יותר מהנשק האנטי-טילי. זה משחק חדש שאנחנו עדיין לא הגענו למלוא הפיתוח שלו.

המסקנה לכל המדינות היא, שצריך, מצד אחד, ללכת למערכת הגנה שהפרמטרים שלה, הטווחים שלה, צריכים להיות זהים לטווחים של הסכנה, כלומר, לפחות טווחים אזוריים, ואולי גם גלובליים. אין מנוס מזה. ועל כן, גם אצלנו צריך להתחיל לחשוב על תפיסה אחרת.

אני לא כל כך הבינתי את דברי חבר הכנסת רפאל איתן. מדוע התיישבות ביש"ע או ברמת-הגולן מקטינה את הסכנה שבטילים או בנשק גרעיני? היא לא רלבנטית לעניין הזה. אולי יש דברים אחרים.

רפאל איתן (צומת):

פיזור אוכלוסייה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת רפאל איתן, שאם יופעל נשק גרעיני, הפיזור הזה לא יועיל הרבה. לפי דעתי, צריך לפזר את הסכנה, לא רק לפזר את האוכלוסייה.

הדבר השני בעניין הנשק הגרעיני: מוכרחים ללכת לעבר הסכמים פוליטיים ולא רק להתארגנויות צבאיות.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת שטרית, שזה בהחלט מדליק נורה אדומה – נורה אדומה זה ביטוי. מה צריך לעשות? באופן פורמלי אני מאמין שבעולם תקום קואליציה נגד מדינות בלתי אחראיות תוקפניות, אשר אוחזות גם בקרן הטיל וגם בקרן הנשק הגרעיני. בשלב זה המדינה המובילה את המערכה נגד צפון-קוריאה היא ארצות-הברית של אמריקה. צפון-קוריאה קצת משחקת כאן, פעם אומרת כן, פעם אומרת לא, פעם אומרת שהיא מסכימה לפיקוח, פעם שנייה היא לא מאפשרת פיקוח, כל הזמן היא נעה בין רטוריקה תוקפנית לבין פייסנות רטורית ומשחקת במשחק חתול ועכבר. עד כמה שאני יודע, ארצות-הברית נחושה בדעתה שלא להרפות מצפון-קוריאה, לכאן או לכאן. היא גם מציעה הצעות וגם משמיעה אזהרות, ולשתיהן צריך להתייחס ברצינות.

אנחנו בהחלט רואים באיום הגרעיני הצפון-קוריאני גם בעיה לביטחון ישראל, גם לגבי התפשטות של הנשק הגרעיני, וגם על-ידי ייצור טילי ה"נו-דונג", שהם טילים לטווח ארוך. צריך להגיד, שאומנם בינואר השנה דחתה צפון-קוריאה משלוח של טילים כאלה לאירן, אולם היא ממשיכה לפתח אותם.

במשבר הזה ישראל תתמוך בהנהגתה ובעמדותיה של ארצות-הברית. אנחנו לא יכולים לתפוס עמדת הנהגה בנושא הזה, אנחנו מדינה קטנה מדי, למדנו את המגבלות שלנו בהיקף ובמרחקים כאשר ניסינו לנהל מדיניות משלנו בצפון-קוריאה. יותר מדי רחוק ויותר מדי יקר בשביל מדינה כמו ישראל לעמוד בראש מאבק כזה. טוב שיש בעולם מדינה אחראית כמו ארצות-הברית העומדת בראש המאבק הזה, ואנחנו נתמוך במהלכיה היסודיים.

אם שני חברי הכנסת מסכימים, אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

מאיר שטרית (הליכוד):

מסכימים. אפשר שאלה?

רפאל איתן (צומת):

אפשר לשאול?

שר החוץ ש' פרס:

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, שר החוץ, אני מסכים שצריך להתמודד עם הסכנה, אבל את הסכנה מפעיל אויב, היא לא ערטילאית. הסכנה שאנחנו עומדים בפניה, סליחה על הביטוי, עלולה להתבטא בהשמדה המונית. לפני שהלכנו לבגדאד אמרו לנו מדענים: מה שעלול להתרחש בגוש-דן אם יתעופף לשם מתקן אחד – אלה מספרים שלא יאומנו.

איך מתמודדים עם סכנה כזאת? אילו היינו יכולים לחתום הסכם עם צפון-קוריאה ועם אירן – זאת התמודדות פוליטית; אבל אם אין אפשרות להתמודדות פוליטית עכשיו – אני לא יודע אם בכלל תהיה, וכמו שאומרים קרטר הנאיבי האמין לשקרים שלהם – האמצעי היחיד הוא לפזר את האוכלוסייה כדי שהפגיעה תהיה יותר קטנה, פחות חמורה, פחות מוגדרת כהשמדה המונית.

אמרת שהטילים עפים מעל השטח. זה נכון, הם מגיעים לגובה של 160 קילומטר בשביל ליפול בטווח של 1,000 קילומטר, אבל הטילים לא כובשים. בשביל להכריע צריך להגיע עם טנקים לתל-אביב, ואם אנחנו מוותרים על שטח, אנחנו מוותרים על זמן התארגנות למילואים, על זמן היערכות המילואים, על זמן הצטיידות המילואים בימ"חים, והטנקים יהיו בתל-אביב.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם אפשר עוד שאלה?

שר החוץ ש' פרס:

כן.

מאיר שטרית (הליכוד):

אם המאבק של ארצות-הברית מול צפון-קוריאה יצליח ובאמת בסופו של דבר יכניעו אותה והיא תסכים לפיקוח מלא במתקניה הגרעיניים, אני מבקש לדעת האם אין סכנה שבשלב הבא הקהילייה הבין-לאומית תלחץ על ישראל לחתום על אמנה לאי-הפצת נשק גרעיני.

שר החוץ ש' פרס:

מה שאתה אומר יכול להיות, אבל ישראל תהיה מוכנה לדון על נושא כזה לאחר שיהיה שלום כולל. עד עכשיו כולם מבינים שאי-אפשר לבנות קומה שנייה בהעדר קומה ראשונה. פירוז גרעיני במזרח התיכון יהיה אפשרי כאשר יהיה פירוז של המלחמות במזרח התיכון, זה תנאי ראשון. אנחנו מודעים לכך ואנחנו גם אומרים את זה: אם יהיה שלום, אנחנו נלך למזרח תיכון חופשי מנשק לא-קונבנציונלי, אנחנו בעד זה.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת רפאל איתן וגם לחבר הכנסת מאיר שטרית. המערכה הבין-לאומית נגד נשק גרעיני, טילים ונשק אחר, בשום אופן לא הסתיימה. המחשבה היא להקים מערכת פיקוח גלובלית נגד נשק לא-קונבנציונלי על-ידי זה שיקיפו את כדור הארץ בסדרה של לוויינים שיפקחו ללא הרף על שיגור טילים ועל ניסיון ליצור אופציות גרעיניות.

אני לא חושב שניחו לצפון-קוריאה לשחק עם כל העולם משחק מטורף כזה, אני מאמין שיש אמצעים להפסיק את זה, בפרט שצפון-קוריאה נתונה לשיגינותיו של איש אחד – זה בעצם משטר של איש אחד – ואי-אפשר להשאיר בידי האיש הזה, ולשיגינותיו, נשק קטלני כזה.

אני יודע שבאירן יש מירוץ בין העוני האוכל את העם לבין האמביציה האוכלת את מנהיגיו. לפי דעתי, העוני האוכל את העם יהיה הסיבה העיקרית לנפילתו של הפונדמנטליזם. מצד אחר, אם, חס ושלום, יגיעו לאופציה גרעינית לפני זה, תהיה לנו בעיה קשה מאוד. אני מקווה שהדבר הראשון יתרחש לפני הדבר השני ולא להיפך, אבל כאן צריך עין פקוחה גם על עירק – כפי שאמר חבר הכנסת רפאל איתן – גם על אירן וגם על מדינות אחרות שיכולות לשאוף לזה.

פיזור האוכלוסין הוא טוב לגופו של עניין. עיקר המאמץ צריך להיות: א. למנוע נפילה של נשק קטלני כזה לידי האויבים שלנו; ב. אם, חס ושלום, ייפול – לאחוז באמצעים כדי שהם לא יוכלו להפעיל אותו. אם, חס ושלום, יגיעו לכלל בעלות והפעלה, תעמודנה בפנינו בעיות הרבה יותר קשות מאשר פיזור האוכלוסייה.

אני בעד פיזור האוכלוסייה בכל מקרה. אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת רפאל איתן, למרות כל הדיבורים על יש"ע ועל רמת-הגולן, שהנגב עדיין ריק, מחצית ישראל ריקה.

פיני בדש (צומת):

עכשיו שופכים לשם את הזבל של כל המדינה.

שר החוץ ש' פרס:

צריך ליישב את זה, אני מקווה שכביש חוצה-ישראל אכן יקרב את הנגב לישראל. אולי הגיעה השעה – אני אומר את זה באירוניה – לספח את הנגב למדינת ישראל.

פיני בדש (צומת):

שישלחו אוכלוסייה, לא זבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת עוזי לנדאו מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש, טכנית, להסיר את ההצעה של חבר הכנסת רפאל איתן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא מאשר לך. עם כל הכבוד, לפחות אל תגיד שאתה מבקש להסיר טכנית, זה לא לכבוד המקום. אני מצטער, אם אתה מבקש להסיר טכנית, לא קיבלת את רשות הדיבור.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה, אני צריך להרשות לך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את הגנתך כדי שאוכל לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן. למען הסדר, אני מתנגד לכך שאדם יבקש להסיר הצעה שהוא מסכים לה. אם הוא עושה זאת – הוא עושה, אבל כשמראש הוא אומר שזה רק טכנית, זה לא מקובל עלי.

אני רוצה להפנות את תשומת לבך לכך שיושב-ראש הכנסת ביקש היום במפורש בתחילת הישיבה שלא להשתמש עוד בטכניקה שאדם מבקש לתמוך אבל מקבל את רשות הדיבור כאילו בשביל להתנגד. בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת איתן ולומר בהזדמנות זו כמה דברים. שמעתי את הערת שר החוץ על המלים בעניין נורה אדומה של חבר הכנסת שטרית. חבר הכנסת שטרית אמר דברים נכונים, אבל שמעתי מלים על גבי מלים בדבריו של שר החוץ דווקא כאשר דיבר על מהירות בליסטית – מה זה הגיבוב הזה? – וכאשר דיבר על עולם של אויבים מול עולם של סכנות – מהי השטות הזו?

ועל כולם הוא הוסיף ואמר: "הטיל הוריד במידה מכרעת את חשיבות הגבולות". שום איש צבא, מקצוען רציני אמיתי, לא יאמר את השטות הזאת, שראויה לפוליטיקאים. אני מבקש לציין באוזני שר החוץ, שארצות-הברית צריכה היתה ל-40 יום כדי להפציץ את עירק בטילים מן האוויר, ועוד לארבעה ימים כדי לכבוש אותה על הקרקע. אילו היתה עירק בגודלה של ישראל, היו מספיקים לארצות-הברית ארבעה ימים להפצצה מן האוויר ולשימוש בטילים, ואולי לכל היותר יום אחד להפגז על הקרקע או לפלוש על הקרקע.

ללמדך, שבעידן הטילים חשיבות הקרקע והגיאוגרפיה, כפי שציין זאת חבר הכנסת רפאל איתן, גדולה פי כמה משהיתה קודם לכן. ומוטב שהפוליטיקאים לא יזרו חול בעיני הציבור.

על כן, אני מציע להסיר את ההצעה של חבר הכנסת רפאל איתן מסדר-היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. הלוח מופעל.

קריאה:

על מה ההצבעה?

היו"ר ד' שילנסקי:

יש הצעה להסיר, ויש הצעה להעביר לוועדה.

סליחה רגע, חבר הכנסת שטרית מסכים להעביר לוועדה, וגם חבר הכנסת איתן.

בבקשה להצביע.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שמונה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעותיהם לסדר-היום של חבר הכנסת רפאל איתן וחבר הכנסת מאיר שטרית בעניין פיתוח נשק גרעיני בצפון-קוריאה וההשלכות על המזרח התיכון הועברו לוועדת החוץ והביטחון.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין עכשיו את סגן שר הבינוי והשיכון להשיב על שאלות של חברי הכנסת. אדוני סגן השר, צפויה לך עבודה קשה מאוד, כי אתה צריך להעביר לפרוטוקול הרבה תשובות על שאלות.

כביש אפק-גלעם

חבר הכנסת א' ויינשטיין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

תוכנית ק/313 קובעת, כי פתיחת כביש אפק-גלעם מותנית בבניית גשר לרכבים ברחוב אצ"ל. עיריית קריית-ביאליק התירה למע"צ לפתוח את הכביש הבין-עירוני באפריל הקרוב, בלי שהוקם ברחוב אצ"ל הגשר הנ"ל.

ברצוני לשאול:

1. מדוע נמשכות העבודות בכביש לקראת פתיחתו אף שהדבר מנוגד לתוכנית ק/313?

2. מה היא סמכותה של עיריית קריית-ביאליק לתת את ההיתר הנ"ל?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הכביש מבוצע על-פי התוכנית המאושרת ק/1000, ולא על-פי כל תוכנית אחרת (כמו ק/313) שהוציאה עיריית קריית-ביאליק לעבודות אחרות.

2. מע"צ מבצעת את כביש גלעם-אפק על-פי אישור של הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה במחוז חיפה.

אין שום צורך לקבל היתר מהעירייה לביצוע הכביש, ולכן גם לא ניתן היתר שכזה. התכנון והביצוע של הכביש מתואמים עם העירייה, וזאת בהתאם למקובל ולנהוג במע"צ.

הרחבת רשת הרכבות כתחליף לכביש חוצה-ישראל

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

נוכח הביקורת הגוברת על ההשלכות הסביבתיות החמורות של פרויקט כביש חוצה-ישראל, ברצוני לשאול:

1. האם הוכנה תוכנית חלופית של הרחבת רשת הרכבות כדי שלא יהיה צורך בכביש הנ"ל? אם לא – מדוע? אם כן – מה הם קוויה הכלליים ומה היתה עמדת הממשלה כלפיה?

2. מה עושה המשרד כדי לשכנע ביתרונות הרכבת, ובעיקר זו המונעת בחשמל, על פני הרחבת השימוש ברכב מוטורי, שיגרום הכביש הנ"ל?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

א. התכנון של כביש חוצה-ישראל מלווה מההתחלה על-ידי מיטב המומחים לנושאי איכות הסביבה, וזאת במטרה למקם את הכביש ואת מחלפיו בצורה הנכונה ביותר מבחינה סביבתית ותוך שיקולים קפדניים של איכות חיים וסביבה.

ב. כבר בסקר הראשון שהכינה מע"צ בשנת 1991 ניתנה התייחסות מפורטת לנושא איכות הסביבה. בסקר הנ"ל מודגשת במיוחד ההפחתה הניכרת בכמות זיהום האוויר כתוצאה מסלילת הכביש.

ג. נכון הדבר שכביש חוצה-ישראל יעביר אליו תנועה רבה המתנהלת כיום בכבישים החוצים אזורים מבונים בצפיפות, נתיבי-איילון, כביש הרצלייה-תל-אביב, כביש גהה, ובכך יופחתו הרעש והזיהום המאפיינים את האזורים הנ"ל.

ד. אשר לרשת רכבות כתחליף למערכת הכבישים – במקרה דנן יש להפנות את השאלה למשרד התחבורה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, יש פה כאן איזו בעיה תקנונית-ארגונית של עבודת הכנסת. השאלתא הזאת נשלחה מלכתחילה אל שר התחבורה, והנושא שלה: מדוע אין בוחנים ברצינות סלילת מסילת ברזל לרכבת, במקום הכביש. השאלתא הועברה ממשרד התחבורה למשרד השיכון בטענה שהיא אינה נוגעת להם, אלא למשרד השיכון. עכשיו משרד השיכון אומר לי: אם את רוצה לשאול על רכבת, תלכי למשרד התחבורה. לכן אני רוצה לדעת, איך זה עושים יו"ר מחבר הכנסת?

במרכז השאלתא עומדת הבעיה, שתכנונו של כביש מס' 6, כביש חוצה-ישראל, יגרום נזק בלתי הפיך לסביבה הטבעית. במקומו צריך היה ואפשר היה, ויש גם תוכניות מגירה, לסלול מסילת ברזל לרכבת, במיוחד אם תהיה זו רכבת חשמלית, שהזיהום שהיא גורמת הוא אפסי והתועלת שלה הרבה יותר גדולה. רכבת כזו גם תצמצם רכישת כלי רכב חדשים. הרי כל כביש חדש פירושו עוד רכישות של כלי רכב חדשים ותנועה נוספת של רכב מנועי על הכבישים, על כל ההשפעות שיש לכך.

כל המהלך הזה מעמיד אותי בצורה מאוד אווילית – לא מקבלת תשובה מהשר הזה, גם לא מהשר הזה.

פיני בדש (צומת):

השאלה המרכזית היא, למה עושים מחבר הכנסת יו"ו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה לחברת הכנסת גוז'נסקי. אני מסכים אתך שאין לטרטר חברי כנסת. אבל במקרה הזה, הדבר לא תלוי בסגן השר. הוא לא אשם בזה. אני מציע שאנחנו נמליץ בפני יושב-ראש הכנסת שלא להחשיב לך את השאילתא – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

להעביר את השאילתא בחזרה למשרד התחבורה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

ואז, גברתי חברת הכנסת, משרד התחבורה יביא את זה לממשלה, והממשלה תחליט שזה כביש חוצה-ישראל, כביש ולא רכבת, כי אולי המדינה עדיין לא בנויה לכך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, רק רגע בבקשה.

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מציע לך הצעה מעשית, שתגישי שאילתא חדשה בצירוף הפרוטוקול הזה. אנחנו ממליצים בפני יושב-ראש הכנסת שלא להחשיב את השאילתא הזאת במכסה שלך, ומבקשים ממזכירות הממשלה לדאוג לכך שהתשובה תינתן לך במהירות האפשרית.

סיוע למשפחות שכולות בהחלפת דירה

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

משפחות שכולות רבות המעוניינות להחליף אזור וסביבת מגורים לאחר מות יקיריהן, פנו להנהלת "עמידר" באמצעות יושב-ראש "יד לבנים", על מנת שזו תעזור להם להחליף את דירתם בדירת "עמידר" באזור/בעיר אחרת, ולא זכו לכל התייחסות.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד הבינוי והשיכון על פניות מסוג זה?
2. האם יש "בעמידר" נוהלי טיפול מיוחדים במשפחות שכולות של משרד הביטחון?
3. כיצד יכול משרדך לעזור למשפחות הללו כדי להקל את סבלן?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. האחריות לקביעת הזכאות להקצאת דיור בשכר דירה ציבורי הינה בידי משרד הבינוי והשיכון ולא בידי "עמידר".
2. למשרד הבינוי והשיכון אין נוהל ייחודי לטיפול במשפחות שכולות. הטיפול במקרה זה נעשה באופן פרטני, תוך התייעצות עם אגף השיקום במשרד הביטחון ובכפיפות למצאי הדירות שבידי המשרד.
3. ביחס לבקשות להחלפת דירות של משפחות שכולות, יש להעביר את המקרים לטיפול אגף האכלוס במשרד הראשי ולא לחברת "עמידר".

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת פניי בדש.

פניי בדש (צומת):

אדוני סגן השר, בהזדמנות זו שאני שואל שאלה נוספת אני רוצה לציין, כי לפני פחות משנה היו כ- 5,000 יחידות דיור ריקות בבאר-שבע, ואז הקפוא את הבנייה. דיברו על כ-2,000 יחידות דיור שהוקצו להשכרה באזור באר-שבע. האם זה נכון? אם כן, מדוע לא יוציאו את יחידות הדיור האלה למכירה בתום מועד השכירות ויעבירו את כל נושא השכירות לחברות פרטיות?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שהשאלה הזאת לא נובעת מהשאלתא הזו. זו שאלה אחרת לגמרי. אם סגן השר רוצה, הוא יכול להשיב, אבל – – –

פיני בדש (צומת):

הוא לא חייב להשיב עכשיו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

חבר הכנסת בדש, את התשובה תקבל ממשד השיכון בכתב.

כביש עוקף-עוספיא

חבר הכנסת ר' איתן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

קטע הכביש מדליית-אל-כרמל לחיפה העובר בתוך עוספיא הוא מסוכן למעבר כלי רכב עקב מצבו הגרוע.

הוועדה לתכנון ולבנייה אישרה בניית כביש עוקף, אך הבנייה מתעכבת.

ברצוני לשאול:

1. באיזה שלב נמצא הפרויקט הנ"ל?

2. מתי תסתיים בניית הכביש העוקף את עוספיא?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה אישרה בעבר את קטע כביש עוקף-עוספיה, אך כיוון שנבנו לאורך התוואי בתים ללא קבלת היתר ואישור מגוף מוסמך כלשהו, הטיפול היה קשה ויקר. לכן הוחלט על תכנון תוואי חדש שעוקף את הבתים.

התכנון המוקדם של התוואי החדש הסתיים זה עתה.

2. אין כל עיכובים בפיתוח תשתית הכבישים במגזר הדרוזי, בוודאי לא ביחס לקצב הפיתוח העירוני שם.

אשר לאזור דליית-אל-כרמל-עוספיה, שוקם בשלב זה הכביש המרכזי, החוצה את הכפרים, ובעתיד, כאמור, ייסלל הכביש העוקף.

הבעיה הבטיחותית, שאנו מודעים לה, היתה אחת הסיבות לתכנון כביש עוקף-עוספיה.

כביש עכו-נהרייה

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

כביש עכו-נהרייה הינו מהמסוכנים במדינה.

לפני שלושה חודשים הסתיימו עבודות סלילת הכביש העוקף החדש. נודע לי כי בגלל העדר סימונים ושלטים הכביש לא נפתח, ומע"צ איננה נוקטת צעדים כדי להקל על הציבור שם.

ברצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות המונעות את פתיחת הכביש החדש לאלתר?

2. מתי ייפתח הכביש?

3. היש הצדקה לעיכובים כאלה בכבישים חיוניים כל כך לציבור?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הסיבות לכך שנמנע ממע"צ לפתוח את כביש עכו-נהרייה קשורות לעתירה לבג"ץ שהוגשה על-ידי הבהאים ולהחלטת הבג"ץ אשר קבעה כי יש להקים קיר אקוסטי.

2. לנוכח זאת, פתיחת הכביש נדחתה בחודש וחצי.

3. במקרה דנן יש הצדקה לעיכובים, מאחר שמע"צ מחויבת לבצע כלשונה את החלטת בג"ץ.

כביש מצפה-רמון-אילת

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

כביש מצפה-רמון-אילת, שמע"צ החלה בשיפוצו ובהרחבתו, עשוי להביא לשיפור דרך חלופית לאילת, נוסף על כביש הערבה, ולהביא בכך לקיצור זמן הנסיעה לאילת, ובמקביל לתת תמריץ ליזמים להעביר או להקים מפעלים במצפה-רמון.

ברצוני לשאול:

1. מתי התחילו העבודות?

2. מתי יסתיימו העבודות בכביש זה?

3. מה היא עלות הכביש?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מע"צ משפרת את כביש מצפה-רמון-ציחור בשיתוף עם קרן-הקיימת לישראל במטרה להופכו לכביש תיירותי עביר לתנועה.

כביש זה אינו אמור לשמש דרך חלופית לאילת ואינו אמור להביא לקיצור זמן הנסיעה לאילת. מכאן שהדבר לא יעודד יזמים להעביר או להקים מפעלים במצפה-רמון.

לעומת זאת, לאחרונה הועלה רעיון של "כביש שלום", אשר אמור לחבר את מצרים לירדן. טרם נקבע התוואי הסופי לכביש זה. אם יתממש רעיון זה, תהיה לכך השפעה מרחיקה-לכת על פיתוחה של מצפה-רמון.

1. העבודות בכביש מצפה-רמון-ציחור התחילו בשנת 1991.

2. סיום העבודה מתוכנן לשנת 1995.

3. עלות ביצוע הכביש: 58 מיליון שקל.

ועדות התכנון והבנייה

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

לאחרונה פורסם בעיתונות על בקשות לבניית 180,000 יחידות דיור שהוגשו לוועדות התכנון והבנייה ומחכות לאישור ארבע שנים.

ברצוני לשאול:

1. אילו פעולות נקט המשרד כדי לייעל את עבודת ועדות התכנון והבנייה?

2. כמה אישורי בנייה מבין 180,000 הבקשות המצויות בוועדות יינתנו עד סוף 1994?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשרד, יחד עם משרדי ממשלה אחרים, מקדם את השינוי בחוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 38). על-פי שינוי זה, יפושטו תהליכי אישורי תוכניות וייקבעו לוחות זמנים קצרים ומחייבים.

2. אין באפשרות משרד השיכון להמציא את הנתון המבוקש.

מוצע להפנות את השאלה למשרד הפנים, אשר אחראי וממונה על כל הוועדות הסטטוטוריות.

כביש עוקף-יריחו

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

כביש עוקף-יריחו מהווה פתרון חיוני ודחוף לתושבי הבקעה בעקבות הסכמי קהיר.

ברצוני לשאול:

1. האם תוואי הכביש כבר מתוכנן?
2. האם הוקצב כבר התקציב לבניית הכביש?
3. האם הותחל בסלילת הכביש?
4. מתי אמור להסתיים מבצע סלילת הכביש ומתי הוא יהיה פתוח לתנועה?
5. האם יורחב כביש המערכת, כפתרון ביניים עבור תושבי הבקעה, עד סיום סלילת הכביש?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ככלל, ההנחיות לגבי כביש עוקף-יריחו מגיעות ממערכת הביטחון, אשר מתקצבת וקובעת את השלבים.

1. קיים תכנון לכל התוואי, ברמות הפירוט השונות, על-פי תכתיבי מערכת הביטחון.
2. בשלב זה, מערכת הביטחון תקצבה את הכביש כדלקמן: א. קטע א' – באורך של כ-2 קילומטרים מנעמה ועד למפגש עם כביש המערכת; ב. קטע ב' – עוד כ-3.5 קילומטרים מדרום ובצמוד לקטע א'; ג. אחזקה שוטפת של הקיים, כולל תימרוח.
3. סלילת קטע א' בעיצומה, ובעוד כחודשיים תסתיים העבודה. בימים אלה נפתח המכרז לסלילת קטע ב'. העבודה תחל בהקדם ותימשך כארבעה חודשים.

4. סלילת קטע א' תסתיים בעוד חודשיים, וקטע ב' – בעוד כארבעה חודשים.

5. מע"צ עושה כל שביכולתה ובהתאם לתקצוב מערכת הביטחון, לתחזק את כביש המערכת כעביר לתנועה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לסגן שר הבינוי והשיכון.

עכשיו יש לנו בעיה. לפי סדר-היום שר המשטרה צריך היה להשיב עכשיו על שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת זנדברג ועל שאילתות רגילות של חברי הכנסת, והשר איננו.

אני רואה שחבר הכנסת בא-גד נמצא באולם, ונראה לי שהוא יכול לדבר בלי שהוא צריך לקבל תשובה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, אני מדבר, בלי תשובה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה. על מנת שנחסוך זמן, חבר הכנסת בא-גד מוזמן לעלות ולדבר בנושא פטירתו של האדמו"ר מקלויזנבורג, מקים קריית-צאנז בנתניה.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, צריך להיות כאן סדר.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, על-פי מה שקורה בשבועות האחרונים, אין לך מנוס אלא לנעול שוב את הישיבה, להכריז על הפסקה, עד שהממשלה הזאת תלמד לכבד את הכנסת בקיום הכללים האלמנטריים ביותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מקבל זאת. הטעות היתה שלי. צריך הייתי לעשות זאת. אבל כיוון שכבר הזמנתי את חבר הכנסת בא-גד, אני יכול להכריז על הפסקה רק בהסכמתו של חבר הכנסת בא-גד.

קריאות:

תסכים, תסכים, שילמדו.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם אסכים, תכריז על הפסקה?

היו"ר ד' שילנסקי:

כן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מסכים, אף שאני מוכן עם כל החומר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מכריז על הפסקה של חמש דקות.

פיני בדש (צומת):

עד שהמשטרה תאתר את שר המשטרה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אומרים שהוא כבר בדרכו, ושהוא כבר עולה.

(הישיבה נפסקה בשעה 14:00 ונתחדשה בשעה 14:03).

שאלות בעל-פה היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מחדשת את ישיבת הכנסת. אנחנו ממשיכים בסדר-היום. אני מזמינה את חבר הכנסת אליעזר זנדברג להציג שאלתא בעל-פה מס' 332, שהוגשה לשר הביטחון, בנושא: שחרורו של השיח' אחמד יאסין.

שחרורו של השיח' אחמד יאסין

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר הביטחון, פורסם כי ממשלת ישראל מתנה את שחרורו של השיח' יאסין בחתימתו על הצהרה שלפיה יימנע מלעסוק בטרור.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא תוכן ההצהרה?

2. מה הוא תוקפה המשפטי?

3. מי מחליט על נוסח ההצהרה במקרהו של יאסין ובמקרים אחרים?

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת זנדברג, שהופנתה לשר הביטחון, במקום סגן שר הביטחון שביקש ממני, מסיבות אישיות, להשיב במקומו.

3-1. בשלב זה, נושא שחרורו של השיח' יאסין אינו עומד על הפרק.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זנדברג.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מודה לשר המשטרה על תשובתו הקצרה. אך עם זאת אני מבקש לציין שכלי התקשורת דיווחו, והדיווחים היו מפי גורמים מוסמכים במערכת הביטחון, שהנושא אכן עמד על הפרק, והסיבה לכך שהוא לא הוצא אל הפועל היא סירובו של השיח' לחתום על הצהרה.

עם זאת אני שב ושואל, ודומני שלא קיבלתי כלל תשובה על שאלתי, האם יש כוונה לאפשר שחרור של השיח' יאסין, או מחבלים אחרים, על-ידי כך שאותו שחרור יתבצע כתנאי לחתימתם על הצהרה?

אני מבקש להוסיף ולשאול, לאחר שכבוד השר – כך אני מאמין – יענה לגופו של עניין על השאלה הזאת, את השאלה הנוספת והיא: באילו כלים משפטיים סבורה הממשלה שיש להתמודד עם מצב שבו אותם מחבלים, לאחר שיחתמו על הצהרה, לא יקיימו אותה? אני שב ושואל, מה הוא תוקפה של התחייבות כזאת כתנאי לשחרור, מן הבחינה המשפטית, כיצד אפשר לאכוף אותה?

שאלה נוספת שאני מבקש לשאול, בהנחה שהשר ישיב לגופו של עניין על השאלות שכבר שאלתי: מדוע ממשלת ישראל נמנעת מלהציע אותו הסדר לאזרחים ישראלים העצורים במעצר מינהלי? מדוע לא ישוחררו אלה כנגד חתימה על התחייבות דומה להתחייבות שהוצעה למחבלים, רוצחים ומעורבים במעשי טרור, היושבים כלואים במדינת ישראל היום?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג. שאלה נוספת לחבר הכנסת יוסף בא-גד. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כבוד השר, האם זכור לשר מה היתה מטרת חטיפתו של השיח' יאסין?

שר המשטרה מ' שחל:

זה לא השיח' הזה. זה שיח' אחר. אתה מתכוון לשיח' עוביד.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה שיח' אחר. אם כך, עדיין השאלה שלי נשאלת, מדוע לא יתנו שחרור בכירים מכל סוג שהוא בשחרורם של רון ארד ושל האחרים שאין לנו עליהם אינפורמציה? גם אם זה לא זה, מדוע לא נתנה, כאמצעי לחץ נוסף?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד. שאלה נוספת לחבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

השיח' יאסין אחראי לרצח ספורטס וסעדון.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, בתקופה האחרונה אנחנו חשים משבר במה שקשור למה שאנחנו מכנים משפחות הנעדרים. הן בתחושה לא טובה באשר לקשר שלהן עם מערכת הביטחון, שלא עושים די. נאמר שהנה פה אנחנו בסיטונות משחררים אסירים ביטחוניים, כאשר אנחנו לא מנסים לקשור את השחרור הזה עם כל מה שקשור למשפחות הנעדרים.

השאלה היא, מה אנחנו עושים כדי לתת להן תחושה שמדינת ישראל עושה הכול למען מטרה חשובה זו?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. כבוד השר שחל, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי, אם תרשי לי – כדי שלא להפנות את גבי לשואלים.

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, האם יש כוונה לשחרר אסירים אחרים, אם יחתמו על הצהרה.

אליעזר זנדברג (צומת):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

זו היתה שאלה ראשונה שלך ואחר כך שלישית, אני רשמתי.

מלבד אלה שעל-פי הקריטריונים סוכם לשחרר אותם במסגרת ה-5,000, לא ידוע לי על כוונה מעבר לזה. אני אומר זאת בזהירות. אני עונה בשמו של סגן שר הביטחון. גם אחרי המקרה הקודם אני זהיר פעמיים. לכן אני אומר: עד כמה שידוע לי.

מה התוקף של התחייבות כזאת – אתה משפטן ואני משפטן. התוקף שלה, לדעתי, הוא ביכולת לנקוט אחרי זה צעדים נגד אותו אדם.

אליעזר זנדברג (צומת):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא חושב שיש לה תוקף מעבר לתוקף הצהרתי. אם אותו אדם ששוחרר יבצע פעולה בעתיד, ניתן יהיה להביא את זה בחשבון נגדו לגבי אפשרויות, הייתי אומר: אפילו אדמיניסטרטיביות. אם הוא לא נתפס או לא ביצע פעולה בפועל, לדעתי יש איזו – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

זו התחייבות מוסרית בעצם.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זנדברג, הרי מחר אני אראה בעיתון שהשר שחל השיב שזו התחייבות מוסרית. לכן בכוונה אני לא עונה כך. כמו כל מסמך, יש לה תוקף משפטי. מה התוקף הזה, מה רמתו – אני משאיר לניתוח לך כמשפטן.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני ביקשתי לחזור על נוסח המסמך – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אגב, אני חושב שזו לא בעיה. אין סוד בזה.

לגבי השאלה השלישית, מדוע לא יעשו זאת לגבי אזרחים ישראלים – כל מה שאני יכול לומר הוא, ששמעתי את הפנייה. אני חייב לציין שחבר הכנסת בא-גד העלה אותה, דומני לפני יומיים, וחובתי בתוך שר מקשר להעביר אותה לגורמים המוסמכים. אני מציע להסתפק במה שנאמר כאן.

לשאלתו של חבר הכנסת בא-גד, מדוע לא יתנו את שחרור אלה ואחרים בשחרורו של הנווט רון ארד – אילו היה קשר ממין העניין, אני מבטיח לך שהיינו עושים זאת. אנחנו בודקים ומתייחסים לנושא הזה. הבעיה היא שאין קשר. כלומר, זה לא הגורם שהולך להביא לתוצאה – – –

פיני בדש (צומת):

– – –

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת – – – השלים את השאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, נא לא להפריע לשר.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי, תגני עלי. אני עומד מול אריות כאלה ומנסה להשיב.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מגינה עליך בחירוף נפש.

שר המשטרה מ' שחל:

לשאלה או להערה של חבר הכנסת רחבעם זאבי – מידיעתי כאחראי לשירות בתי-הסוהר, אכן שאלת מקום קבורתם של סעדון וספורטס, זיכרונם לברכה, היא אחת השאלות שאנחנו דורשים תשובה עליהן. לכן, ממילא התשובה משתמעת לגבי השיח' יאסין בכל הקשור לנושא הזה, והדברים ברורים.

אותה תשובה – לחבר הכנסת רענן כהן. אני יכול להבטיח לך, ובאמת אני אומר את זה לא בשם הממשלה הזאת אלא בשם כל הממשלות, אני חושב שאין ממשלה בישראל שלא עשתה את כל מה שניתן בנושא משפחות הנעדרים ורון ארד. נדמה לי שצה"ל ביצע מבצע לתפארת, שיש לו משמעות רבה מאוד בנושא הזה, ואני לא חושב שניתן יהיה לקשור דווקא את הנושא הזה עם כל נושא אחר. המחויבות שלנו היא מחויבות אבסולוטית, וכל ממשלות ישראל והממשלה הזאת במיוחד עשתה ועושה צעדים בנושא הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לשר שחל.

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר א' סלמוביץ:

אין שאלה על שאלה, חבר הכנסת בא-גד.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מזמינה את כבוד שר המשטרה לדוכן להשיב על שאלות רגילות. בבקשה.

מעצר ממלא-מקום רכז ביטחון

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר המשטרה ביום ג' בניסן התשנ"ד (15 במרס 1994):

נודע לי כי ממלא-מקום רכז הביטחון של היישוב יצהר נעצר – בלי סיבה, כדברי השופט – על-ידי המשטרה, שביקשה הארכת מעצרו ל-15 יום.

ברצוני לשאול:

1. מה היתה הסיבה למעצר?

2. מדוע הוחזק הנ"ל במעצר ביחד עם ערבים?

3. האם נכונה הערכת המתיישבים, שמשטרת שכם מתאנה להם והיתה כאן נקמנות מצדה על תלונות שהוגשו כנגדה והתגלו כמוצדקות?

4. מדוע התעלמה המשטרה מהעובדה שהערבים באו מצוידים בגרזן?

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, השאילתא הזאת, למעשה ניתנה עליה תשובה, אבל חבר הכנסת רחבעם זאבי ביקש שאשיב עליה בנוכחותו, ואכן אני עושה זאת ברצון.

1. ביום 30 בינואר 1994 הוגשה תלונה למשטרה על-ידי רועים מקומיים, כי נורתה לעברם אש מג'יפ שתיאורו ותיאור נהגו תאמו את תיאורו של ממלא-מקום רכז הביטחון ביצהר, ולכן הוא נעצר לחקירה.

2. העצור לא הוגדר כטעון הגנה ושהה בתא מעצר של "עצורים לימים", לתקופה קצרה, שבו עצורים הן יהודים והן ערבים על חשד לביצוע עבירות פליליות. ההפרדה הקיימת בבית-המעצר הינה בין עצורים ביטחוניים לבין עצורים פליליים. בתא המעצר שבו שהה רכז הביטחון ביצהר לא שהו עצורים ערבים שעונים על הקריטריון של עבירה ביטחונית.

3. התשובה שלילית.

4. הרועה הערבי הסתובב בשדה הפתוח כשברשותו גרזן, אך אין אפשרות להעיד על כך שעצם נשיאת הגרזן מהווה עבירה על החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני השר, עם כל האהדה שיש לי אליך כשר המשטרה, אינני יכול לקבל את התשובה שלך. מתחילתה ועד סופה היא הכשלה ארוכה אחת שהכשילו אותך אלה שכתבו אותה, אלה שריכזו לך את החומר.

המקרה הוא מקרה טרגי מאוד. מאז שאלתי את השאילתא, הבחור התאבד. השאילתא התעכבה בגלל מנגנון הכנסת. אני ראיתי בפנייה שלו אלי איתות של מצוקה, ורציתי באמצעות השאילתא להרגיע קצת את הבחור הסוער, שאני מכיר אותו מילדות, ליוויתי אותו עוד מנעוריו באפרת עד שהוא הגיע ליצהר וקבר-יוסף. היו לו קשיים בגיוס לצבא וכן הלאה וכן הלאה. אני מכיר את המקרה על בוריו, אני מכיר את ההתאנות וההתעללות של משטרת שכם בבחור הזה.

עכשיו אני אקח את התשובות שלך, אחת לאחת, ואוכיח לך שהן טעות. התשובה הראשונה, הפשוט ביותר זה לקרוא בפניך, אדוני, את מה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, זו שאלה נוספת, אי-אפשר לעשות מזה נאום.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי, זו טרגדיה של בחור – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל זה בלתי אפשרי, חבר הכנסת זאבי. זה לא נאום, זאת שאלה נוספת.

רחבעם זאבי (מולדת):

תפסיקי אותי ברגע שתרצי שאפסיק.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר. תעשה את זה בקצרה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אומר השופט ראובן דן, ופסק-הדין הזה בידי המשטרה: "אין בידי המשטרה אפילו ראשית ראיה מהסוג הנדרש כדי לקשור את החשוד במעשה המיוחס לו, ופרט לשני הרועים, שכפי שציינתי לעיל, דבריהם מעלים ספקות רבים, לא נראה לי שיש בידי המשטרה דבר ממשי כנגד החשוד". אומר את זה שופט בישראל, וזה היה צריך להיות לנגד עיניך לפני שאתה משיב לי את התשובה הלא-נכונה שהמשטרה ענתה.

לגבי השאלה השנייה, אתה אומר שהוא לא ישב עם עצירים ביטחוניים, הוא ישב עם אסירים פליליים. איזה עציר ערבי פלילי לא ירצה להתאנות ליהודי שיושב בכלא יחד אתו בתוך תא, כאשר הוא מואשם בזה שהוא ירה כביכול על ערבים? התשובה איננה תשובה, אדוני.

השאלה השלישית שלי אמרה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת אחת, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

כשתפסיקי אותי, אני אפסיק.

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב, אני חושבת שהגיע הזמן להפסיק. תודה רבה לחבר הכנסת זאבי. כבוד השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

לחבר הכנסת זאבי, הנושא הזה הובא לתשומת לבי במיוחד בגלל המקרה הטרגי של ההתאבדות. מאחר שמדובר בשירות חובה, החקירה בקשר להתאבדות של שגיא, זיכרונו לברכה, היתה על-ידי מצ"ח.

אני אקרא לך שני קטעים מהדרישה שלנו לקבל את הדיווח על ממצאי החקירה של המשטרה הצבאית החוקרת לגבי ההתאבדות.

מבדיקת מצ"ח, האמונה על חקירת ההתאבדות של שגיא, זיכרונו לברכה, בשל היותו חייל בשירות חובה, עולה כי ביום התאבדותו הוא גילה חוסר שקט קיצוני כאשר הסתכסך עם רבים מהיישוב עצמו – הוא ירה באחרים והתאבד בעצמו. הוא חזר לחדרו ביישוב, שוחח עם עורך-הדין פרידל בא-כוחו, ולאחר מכן נשמעו יריות והוא נמצא מת.

לגרסת אנשי מצ"ח-ירושלים, נעשה ניסיון לקחת ממנו את הנשק באותו יום, אך ללא הצלחה.

בשיחות שלנו – שלנו זה המשטרה – עם גורמי מצ"ח-ירושלים ביקשנו העתק מסיכום החקירה, אך עד היום לא הגיע החומר המבוקש. ראוי שבנושא הזה תצא פנייה למפקד מצ"ח לקבלת עותק מסיכום תיק 94/93.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין בכך כלום לגבי התאנות המשטרה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, לא מקובל לנהל ויכוח כזה בזמן שאילתא.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, תן לי לומר את המשפט הבא.

גם נוכח הנושא עצמו וגם מבחינת הרצון שלי לדעת באמת מה היה, אפנה את כל הנושא, לרבות השאלות שאתה העלית, למבקר המשטרה, למר אלכס איש-שלום, והוא יעשה בדיקה כוללת, ימציא לי את דעתו בנושא הזה, וכשדעתו תהיה והדוח יהיה, אני מבטיח לך באופן אישי להביא אותם אליך במלואם, ככתבם וכלשונם.

רחבעם זאבי (מולדת):

תבקש ממנו שיבדוק גם למה גורמי משטרה לא דיווחו לשר שלהם אמת.

שר המשטרה מ' שחל:

זו כבר מסקנה שלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

זו דעתי, שיבדוק.

שר המשטרה מ' שחל:

כולם מכירים את מר אלכס איש-שלום. הוא היה ראש אגף החקירות של משטרת ישראל. היום הוא מבקר המשטרה. אבקש ממנו שיבדוק את כל הסוגיה על בסיס השאלות שהועלו כאן, כדי לקבל תשובה.

תלונת הרשות לניירות ערך נגד "מעריב"

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

ב-20 באפריל 1994 התלונן אריה מינטקביץ, יושב-ראש הרשות לניירות ערך, בפני ראש אגף החקירות במטה הארצי, ניצב יוסי לוי, על העיתון "מעריב", המנסה, לדבריו, להפחיד את חוקרי הרשות ולרפות את ידיהם.

ברצוני לשאול:

1. האם הועמדו אמצעים מיוחדים לזירוז החקירה ולהעמקתה?

2. מה העלתה החקירה?

שר המשטרה מ' שחל:

2-1. הנושא נמצא בבדיקה המתואמת עם פרקליטות המדינה. אנו ממתינים להחלטת הפרקליטות בנושא.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, אני יודע שהנושא רגיש. לא כל אחד יכול להתמודד מול עיתון, עיתון נפוץ במדינה.

אבל אני שם נפשי בכפי וטוען ואומר, כי בזמן האחרון יש יותר מדי תלונות על בעלי העיתון "מעריב". אנחנו שומעים שהם חשודים במעורבות בהאזנות סתר. אנחנו שומעים מאריה מינטקביץ, יושב-ראש הרשות לניירות ערך, שמתלונן על פרוטקשן וסחיטה. איך אפשר להמשיך להשקיט את הפרשה הזו? אז מה אם זה עיתון? צריך לאחוז את השור בקרניו, לא לפחד מהעוצמה של העיתונות ולחקור מה העיתון הזה עושה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מגן. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת דוד מגן, אני כשר המשטרה בוודאי לא פוחד. אני חושב שבעניין הזה, כמו בכל עניין, אין להעלות האשמה כלפי גורם כלשהו בלי חקירה מוסמכת על-ידי הגורמים.

אני יכול רק לומר לך: המשטרה חוקרת את הנושא הזה, שהוא די סבוך, הממדים שלו רבים מאוד ורחבים מאוד גם כמותית. המשטרה חוקרת בצורה המקיפה ביותר ובצורה המקצועית ביותר. בגלל הרגישות של הנושא והבעיות שהוא עורר, פרקליטות המדינה מלווה את החקירה לפרטי פרטיה.

לכן, לא הייתי מציע שאנחנו ניחפז במסקנות. הכנסת בוודאי לא צריכה לשפוט נושא לפני שיהיו בפניה ממצאים.

אני יכול לומר לך עוד דבר, חקירת המשטרה נמצאת בעיצומה. החקירה מקיפה, ואין רתיעה. המשטרה תחקור, ביכולת המקצועית שלה, בלי משוא פנים, בלי חשש כלפי כל גורם.

אני מציע להמתין עד שהמשטרה תסיים את חקירתה. היא תהיה הגורם היחיד שיכול לקבוע מי הם האחראים בסוגיה הזאת.

אבטחת אוטובוסים של "אגד"

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום ז' בסיוון התשנ"ד (17 במאי 1994):

לדברי ראשי "אגד", נרשמו מאז חורף 1987 יותר מ-13,000 פגיעות באוטובוסים של החברה, ואין הממשלה מסייעת בהגברת אמצעי הביטחון באוטובוסים.

ברצוני לשאול:

מה היא תגובת הממשלה על ההאשמות שנשמעו מפי אנשי "אגד" בנוסח: "בקשותינו הרבות מהממשלה לדאוג לאבטחת האוטובוסים לא זכו להתייחסות" ("הארץ", 19 באפריל 1994)?

שר המשטרה מ' שחל:

אבטחת התחבורה הציבורית מתבצעת בשיתוף פעולה של גורמי הביטחון, המשטרה וצה"ל וחברת "אגד". משטרת ישראל מקיימת פעילות אבטחה מבצעית, שבמסגרתה מבוצעים סיורים בצירי תנועה שונים, ומושם דגש בצירים רגישים ובעייתיים. פעילות זו גלויה, וחלקה גם פעילות סמויה. מטרתה להקנות תחושת ביטחון וכן לאתר ולגלות גורמים עוינים המתנכלים לתנועת האוטובוסים.

ל"אגד" יש אחריות ומחויבות לביטחון הנוסעים. המשטרה מסייעת בפעילויות שונות כגון: בקרה, פיקוח, הדרכה וביקורות באוטובוסים ובתחנות.

אציין כמה מהפעילויות ש"אגד" הונחה לבצע בסיועה של משטרת ישראל: א. חובת הנהגים לבצע סריקות באוטובוסים ובתאי המטען לאיתור חפצים חשודים, על-פי תקנת תעבורה 245א; ב. חובת הנהג לבדוק נוסעים חשודים וכבודתם, על-פי סמכויות חיפוש שניתנו לנהגי "אגד"; ג. הדרכת נהגים בהתנהגות מונעת על-פי תוכנית שהותוותה בשיתוף עם המשטרה; ד. אבטחת תחנות אוטובוס, מתוקף חוק רישוי עסקים, 1968; ה. מציאת פתרונות טכנולוגיים למיגון אוטובוסים. צוות מיוחד הוקם, ומשתתפים בו נציגי המשטרה, משרד התחבורה ו"אגד". מובן מאליו שאני לא אפרט כאן את האמצעים הטכנולוגיים שבהם מדובר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מגן.

דוד מגן (הליכוד):

נכבדי השר, קואופרטיב "אגד" ציין ומצביע על כך, שבתקופה של פחות משבע שנים היו לו 13,000 פגיעות באוטובוסים, בממוצע כ-2,000 פגיעות בשנה. הם מתרעמים, וכך צריך לקרוא את השאילתא שלי, על כך שהם לא זוכים ליתר שיתוף פעולה מהממשלה. שאלתי היא: האם עכשיו, בעקבות השאילתא, או אולי בזמן האחרון, יש יותר שיתוף פעולה בין הגורמים המוסמכים, בראשם המשטרה, לבין קואופרטיב "אגד"?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד מגן, כאדם הבקיא ברזי השלטון בהיותך שר בממשלה הקודמת, אתה בוודאי יודע שכשגוף אומר: אני לא זוכה לשיתוף פעולה – לעתים הכוונה היא גם להשתתפות תקציבית בהוצאות. לדוגמה, הדרישה ש"אגד" יעמיד מאבטח כמו בחברת "דן" נתקלת בתשובה מ"אגד", שהם לא מוכנים לכך בגלל העלות הכספית הכרוכה בכך.

כשר המשטרה תבעתי ש"אגד" יציב שומרים באוטובוסים, בקווים מסוימים, שלדעתי חובה שיהיה באוטובוס מלבד הנהג גם מאבטח קבוע, בעקבות כמה אירועים שקרו, במיוחד באזורים מסוימים, ואני לא רוצה לפרט.

שיתוף פעולה קיים.

גם המספר של 13,000 פגיעות באוטובוסים הוא מספר סטטיסטי. הפגיעה יכולה להיות לאו דווקא פגיעה עוינת, של מחבלים. היא יכולה להיות פגיעה בחנייה על-ידי כל מיני גורמים.

יש שיתוף פעולה, שיתוף פעולה במובן המלא של המלה, גם של משרד התחבורה, גם של משטרת ישראל וגם של "אגד" בבעיות הקשורות בביטחון הציבור.

תגבור משטרת מעונה

חבר הכנסת ש' בוחבוט שאל את שר המשטרה ביום כ"ט באייר התשנ"ד (10 במאי 1994):

אם זכור לאדוני, היתה לנו פגישה משותפת עם מפקד מרחב משטרת עכו ומפקד המחוז, ובה סוכם על חיזוק תחנת המשטרה במעונה בתוספת של כוח אדם וכלי רכב והצבת נקודת משטרה במעלות.

בתקרית תלמידי הישיבה במעלות, מרגע שהותקפתי ועד לבוא המשטרה עברו כ-45 דקות.

ברצוני לשאול:

מדוע לא קוימו ההבטחות לחיזוק משטרת מעונה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על-פי סיכום ישיבה שנערכה בלשכתי בהשתתפותי ובהשתתפות מפקד המחוז הצפוני, הוחלט לתגבר מיידית את תחנת משטרת מעונה ברכב המשמר האזרחי של תחנת צפת ובסיפוח שני שוטרים לתחנה, בשלב ראשון כסיפוח על-תקני, זאת מתוך מגמה להקצות שוטרים באופן קבוע לתחנה עם קבלת התקנים.

כפי שעודכנתי בעניין זה על-ידי המפכ"ל ועל-ידי מפקד המחוז הצפוני של המשטרה, החלטה זו מומשה.

גנבת חומר נפץ ממחצבה

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר המשטרה ביום כ"ט באייר התשנ"ד (10 במאי 1994):

בעיתון "מעריב" מיום 27 באפריל 1994 פורסם, כי המעורבים בפיגוע בחדרה גנבו את חומר הנפץ ממחצבה בבעלות יהודית.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך מי העביר את חומר הנפץ?

2. האם דווח קודם לכן על גנבת חומר הנפץ, ולמי?

3. האם המשטרה מפקחת על נוהלי אחסנת חומרי נפץ?

4. מה הן המסקנות וההנחיות החדשות, בעקבות הפיגוע?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. הנושא שהועלה בשאלתא הנ"ל נמצא בחקירה. אין באפשרותי למסור פרטים בנושא.

שירות בדואים יוצאי צבא במשמר האזרחי

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר המשטרה ביום ז' בסיוון התשנ"ד (17 במאי 1994):

לאחרונה נודע לי כי בדואים יוצאי צבא אינם יכולים להתגייס למשמר האזרחי.

ברצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מדוע הבדואים שהם אזרחי מדינת ישראל ומתגייסים לצה"ל אינם יכולים להתגייס למשמר האזרחי?

3. מי הם האנשים במדינת ישראל שלא יכולים להתגייס למשמר האזרחי?

4. מה הם התנאים והקריטריונים לקבלה למשמר האזרחי?

שר המשטרה מ' שחל:

2-1. בדואים יוצאי צבא יכולים להתנדב למשמר האזרחי. כיום פועלים במסגרת בסיסי המשמר האזרחי באזור מגוריהם בני מיעוטים מכל שדרות האוכלוסייה בחיפה, ביפו, בלוד ועוד. ניתן לציין במיוחד את הגששים הבדואים הפועלים רבות בבסיס המשמר האזרחי בבסמת-טבעון. מתנדבים אלו מסייעים רבות לפעילות המחוז הצפוני של המשטרה.

אני יכול להוסיף, שבימים הקרובים אני חונך נקודת משמר אזרחי נוספת בטובא.

3-4. סעיף 1 לתקנות המשטרה, המשמר האזרחי, התשל"ה-1974, קובע כי כמתנדב למשמר האזרחי יתקבל מי שלדעת המשטרה כשיר לכך בהתחשב במהימנותו, באופיו, בכישוריו ובעברו, ובלבד שבקשתו לקבל רשיון לנשיאת כלי ירייה, או להחזקתו, לא נדחתה או שלא היתה נדחית אילו הוגשה. מי שאינו עומד בקריטריונים שנקבעו בתקנה זו אינו יכול להתנדב למשמר האזרחי.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בדש.

פיני בדש (צומת):

אדוני השר, כידוע לך, שאילתא זו היא תוצאה מפניות של בדואים בדרום, שפנו אלי. הם בוודאי לא יפנו בשאילתא כזו אל חבר הכנסת טלב אלסאנע. גם בתשובתך לא ענית על מקרים של בדואים שמתגייסים למשמר האזרחי בדרום. כנראה יש שם בעיה, וכדאי לבדוק את העניין, למה לא מגייסים.

שאלה שנייה – יש התרחבות בנושא המשמר האזרחי בכל הארץ. האם יש בכוונת משרד המשטרה להגדיל את ההצטיידות של היחידות האלה? בשיתוף עם הרשויות המקומית אפשר להגיע להצטיידות יותר גדולה. האם יש בדעת השר לדון בעניין?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

לנושא של המשמר האזרחי בדרום-הארץ, אני לא הבינתי מחבר הכנסת פיני בדש האם הוא בעד או נגד.

פיני בדש (צומת):

בעד.

שר המשטרה מ' שחל:

אני שמח. מאחר שבביקור שלי ביישוב עומר אני ראיתי בסיס משמר אזרחי לדוגמה, אולי באמת נשקול לעשות משהו משותף ביניכם לבין הבדואים בסביבה.

בינתיים התוכנית צריכה ללכת, ובצדק, אני חושב שתסכים אתי, באופן הדרגתי. אנחנו גם רוצים להפיק לקחים. תאמין לי, קבלת ההחלטה על המשמר האזרחי ביישובי הבדואים היתה על שולחן שרי משטרה הרבה שנים. אני התחלתי בה. עד כה הניסיון הוא טוב באופן יוצא מן הכלל. זאת ועוד, אני יכול רק לשבח את הסיוע שקיבלנו מהניסיון הזה. אנחנו רוצים ללמוד אותו וללכת שלב-שלב, ולפי זה נעשה את הצעדים הבאים.

אשר להשתתפות בתקציבים, אני אישית חייב לומר דבר אחד כשר המשטרה, לא רק בעניין הזה, אלא בכלל: אני בדעה שמשטרת ישראל צריכה לקבל תקציב הולם מהמדינה. היא לא צריכה להישען על תרומות. וגם פעלתי בהתאם לכך, אפילו בנושאים של תחנות משטרה.

יש לכם הזדמנות. עוד מעט יובא תקציב המדינה לשנה הבאה. חברי הכנסת היושבים כאן דואגים את דאגתה של המשטרה, ואני חושב שבפניכם ההזדמנות לעשות משהו בנכון.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. כבוד השר ישיב על שאלתא מס' 3039, של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

חשד לעבירות שוחד בעיריית רמת-גן

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר המשטרה ביום ז' בסיוון התשנ"ד (17 במאי 1994):

הובא לידיעתי, כי בעיריית רמת-גן התרחשו פרשיות מספר של חשד, כביכול, לשוחד, למרמה ולעושק, אשר לא נחקרו במשטרה או שהחקירה בעניין הופסקה.

מצ"ב פנייתו של ח"צ (שמו המלא מופיע במקור), עובד עיריית רמת-גן, שבה מפורטות טענותיו, המתייחסות לחלק מן המקרים.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים הנ"ל נכונים?

2. כיצד יפעל משרדך לחקור את הפרשיות המפורטות, ובמידת הצורך להעמיד את המעורבים לדין, ומתי?

3. מה יעשה משרדך לגבי הישנות מקרים דומים?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לך, גברתי היושבת-ראש.

3-1. עובד עיריית רמת-גן מעביר תלונות רבות למשטרת תל-אביב וליחידה הארצית לחקירות הונאה ביפו. התלונות נוגעות לעניינים שלדעתו יש בהם כדי להצביע על מינהל לא תקין ועבירות פליליות. החומר שיועד ליחידה הארצית לחקירות הונאה נבחן. בכל תלונה נבחן הבסיס הראייתי. אם יש בסיס ראיתי, הרי נפתחה חקירה ובסיומה הועברו הממצאים לעיון הפרקליטות ולהחלטתה. חלק מהנושאים נגזז מחוסר תשתית ראייתית מספקת לפתיחה בחקירה.

ביחידה הארצית לחקירות הונאה, אין היום חקירה בנושאים אלה.

למחוז תל-אביב הוגשו עשרות תלונות על-ידי העובד. התלונות רבות-היקף ומופנות כנגד ראש העיר רמת-גן ועיריית רמת-גן. לאחר בדיקת התלונות במחוז תל-אביב – חלק מהתלונות התקבל רק בימים האחרונים – יוחלט כיצד לפעול לפי ממצאי החקירה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, האם אני מבינה נכון מדברך, שהמשטרה העבירה חלק מהחומר לפרקליטות להכנת כתב אישום?

שר המשטרה מ' שחל:

אכן כך נאמר.

היו"ר א' סלמוביץ:

האם יש חומר אחר, שעדיין נמצא בחקירה?

שר המשטרה מ' שחל:

לא ביחידה הארצית, אלא במחוז תל-אביב.

היו"ר א' סלמוביץ:

הטענה שהחקירה הופסקה – נכונה, או לא נכונה?

שר המשטרה מ' שחל:

לא ידוע לי.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא ידוע לך?

שר המשטרה מ' שחל:

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

האם ניתן יהיה לבדוק את העניין?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מוכן לבדוק את העניין, ואני אשיב לך לאחר בדיקה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה, אדוני. התשובה על שאלתא מס' 3055 תימסר לפרוטוקול.

עישון חשיש בזמן הלימודים

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר המשטרה ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

בתאריך 6 במאי 1994 פורסם בעיתון "תדר" ("כלבו"), כי תלמידים מכיתות י"ב באחד מבתי-הספר בעיר חיפה מעשנים חשיש בזמן הלימודים.

ברצוני לשאול:

1. האם המשטרה מודעת לנ"ל?

2. האם תקים המשטרה צוות שיבדוק הנ"ל?

3. מה תעשה המשטרה בנדון?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית.

2. הנושא נמצא בטיפול מחלק הנוער בחיפה.

3. להלן יפורטו פעולות הנעשות על-ידי המשטרה בעקבות הפרשה: המשטרה עצרה חשודים מספר בסחר בסמים ובהדחת קטינים לעישון סמים ותמשיך בחקירה באמצעים העומדים לרשותה; משטרת ישראל מקיימת קשר עם גורמי החינוך הרלבנטיים בבתי-הספר ובמינהל המחוז של משרד החינוך בחיפה; בד בבד מקיימת המשטרה פעולות הסברה בקרב בני הנוער; כמו-כן מבצעת המשטרה פעילות לצורך חשיפת תופעות דומות, אם קיימות כאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

כבוד השר ישיב על שאלתא מס' 3063, של חבר הכנסת אריה גמליאל. בבקשה.

ילדי תימן

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

העיתון "שישי" מיום 6 במאי 1994 (רצ"ב צילום המאמר) מגולל את סיפורם של מרים ועובדיה סעיד, הטוענים כי בעלותם מתימן ב-1950 נלקחה בתם זהרה. נאמר להם שהיא נפטרה, אולם זה לא הוכח. ממשרד הפנים נאמר להם שהיא עזבה את הארץ ב-1993. באפריל 1993 הם הגישו תלונה במשטרה.

ברצוני לשאול:

1. האם נחקרה התלונה?

2. מה וכיצד נחקר?

3. מה העלתה החקירה?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת אריה גמליאל:

כל התלונות שהוגשו למשטרה הועברו לידיעת ועדת מינקובסקי-בהלול ב-1967, ונחקרו בין שאר התלונות על-ידי הוועדה. כל התלונות שהגיעו למשטרה לאחר מכן נחקרו על-ידי ועדת-שלגי, שהחלה בעבודתה בשנת 1989.

חומר שמופנה כיום למשטרת ישראל בנושא ילדי תימן, מועבר לבדיקת ועדת-שלגי.

ניתן להפנות את השאלות לוועדת-שלגי לקבלת מידע נוסף. יצוין כי הוועדה עומדת לסיים את עבודתה ולפרסם את ממצאיה בקרוב.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גמליאל.

אריה גמליאל (ש"ס):

אדוני השר, אני עומד להציע למשפחת סעיד לשנות אולי את שם המשפחה לשוכמכר, אולי בעקבות השינוי הממשלה והמשטרה יחליטו לחקור בצורה יסודית. זוהי תלונה פרטית של משפחה על מקרה פרטי, וזה לא צריך להיכלל עם כל המקרים האלה שוועדת-שלגי דנה בהם. לוועדת-שלגי אין סמכויות, ולמשטרה יש סמכויות. מדוע לא תחקור המשטרה בעצמה את העניין?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. בבקשה, אדוני השר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה, חבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זו לא רק הבעיה שלו.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, אבל הוא השואל ולא אתה. אתה תשאל בתורך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מותר לי לשאול.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי, יש פה נהלים. אנחנו עובדים על-פי תקנון, ואתה לא תקבע מה מותר ומה אסור.

בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת גמליאל, תסכים אתי, שאם ועדת-שלגי יושבה על המדוכה מ-1989, זה למעלה מחמש שנים, באותו נושא, ודאי יש בידיה חומר רב, ולדעתי אין מקום טוב יותר לברר את השאלה הספציפית מאשר אותה ועדה שבדקה את החומר כולו, כדי שתתייחס לתלונה.

המשטרה מלווה את הבדיקה, וללא ספק היא תהיה חייבת, בסופו של דבר, במתן תשובה על התלונות שהוגשו לה בנושא הספציפי.

היו"ר א' סלמוביץ:

כבוד השר ישיב על שאילתא מס' 3064, של חבר הכנסת אריה גמליאל. בבקשה.

ילדי תימן

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

בתקופה האחרונה הוגשו תלונות במשטרה בדבר היעלמות ילדים מעולי תימן. העיתון "שישי" פרסם, כי לתנעמיה סעד הונפקה תעודת פטירה בשנת 1950, אבל גם אישור שיצאה לחוץ-לארץ ב-1986.

אחיה הגיש תלונה במשטרה. רצ"ב צילום הכתבה.

ברצוני לשאול:

1. האם נחקר מקרה זה?

2. כמה תלונות הוגשו בשלוש השנים האחרונות בעניין היעלמות ילדים, ומה העלתה החקירה לגביהן?

שר המשטרה מ' שחל:

למעשה, גברתי היושבת-ראש, זוהי שאילתא באותו עניין, ואני מתכבד להשיב על השאלות של חבר הכנסת גמליאל.

2-1. כל התלונות שהוגשו למשטרת ישראל בנושא זה החל משנת 1989 הועברו לוועדת-שלגי.

אין בידי המשטרה נתונים סטטיסטיים בנושא ספציפי זה, מאחר שהנתון היחיד הנוגע, במידה מסוימת, לנושא הוא לגבי חטיפה בקרב כל העדות.

נמסר לי כי ועדת-שלגי עומדת לסיים את עבודתה ולפרסם את ממצאיה בקרוב.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גמליאל. בבקשה.

אריה גמליאל (ש"ס):

אדוני השר, ועדת-שלגי כבר עובדת יותר מחמש שנים, חמש שנים וחצי. ועדת-שלגי במשך ארבע שנים לא תפקדה כלל. השופט שלגי עצמו אמר בוועדה, שאין לו תקציבים, הוא לא יכול לשכור חוקרים, אין לו גם סמכויות, והציבור לא יכול לתת אמון בוועדה הזאת. בסך הכול, בשנה האחרונה אנחנו יודעים שהיא התחילה לעבוד קצת. לכן אי-אפשר לסמוך על הוועדה הזאת.

למשטרה יש הכלים, יש לה הסמכויות, היא חייבת לחקור. יש תלונה של אזרחים, בעיות פרטיות, שהמשטרה יש לה הכלים והיכולת לחקור, שהיא תחקור.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, אני חוזר על תשובתי הקודמת, ואני אומר את זה לא מתוך רצון להשיב תשובה שגרתית. השאלה שעומדת בפני המשטרה, האם ועדת-שלגי, שהתייחסה לנושא הזה תקופת זמן ממושכת ובפניה נמצא חומר רב, איננה הגוף העדיף במקרה זה לברר תלונה שמתייחסת לשנת

1950 ולמסמך שנשלח למשפחת סעד, נדמה לי, על הנפקת אישור יציאה לחוץ-לארץ ב-1986, והיה למעשה הגורם שהביא לפנייה.

אני סבור, מבחינה מקצועית, שוועדת-שלגי היא הגורם שמסוגל לבדוק את הנושא טוב יותר מהמשטרה שתוגש אליה תלונה וחקירה. אבל אם חבר הכנסת גמליאל עומד על כך, אני בהחלט מוכן לבקש שמשטרת ישראל תזדקק לנושא הזה ספציפית על מנת לתת תשובה למשפחה במישרין. וזאת תהיה הדרך הטובה ביותר מבחינת העניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. התשובה על שאילתא מס' 3089 תימסר לפרוטוקול.

התנכלות לאסירה גתית איזראלוב

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר המשטרה ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

ממכתב שקיבלתי מהאסירה גתית איזראלוב וכן מאנשים המטפלים בעניינה, מכתב שנשלח גם לשר, עולה מסכת של התנכלויות כלפיה מצד שירות בתי-הסוהר, המלווה בהתנכלויות ובהתעללויות נפשיות במשך שנים.

ברצוני לשאול:

בכתבה נכתב שהאסירה אינה יוצאת לחופשה אחרי שמונה שנים, על אף חוות דעת חיוביות וערבים נכבדים, בגלל מידע מודיעיני חסוי שהשר חתום עליו, והוא כולו תוצר מברק שפוברק על-ידי מנהלת הכלא ובכירים בשב"ס לפני שש שנים, וקשר של שתיקה אופף את המקרה כדי שלא לחשוף את האמת. האם הדברים האלה נכונים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

התשובה שלילית.

תלונתה של האסירה גתית איזראלוב נבחנה בקפידה על-ידי מבקר המשרד ונמצא, כי לא היתה כל התנכלות מצד המשטרה או גורמי שירות בתי-הסוהר בכל הכרוך למניעת יציאתה לחופשה.

המשטרה ושירות בתי-הסוהר הגיעו למסקנה, כי לנוכח אישיותה המיוחדת, על-פי עברה ועל-פי המידעים המודיעיניים שהגיעו ממקורות שונים, אין כיום אפשרות לשנות את סיווג הקטגוריה "א", של "מנועת חופשה", שיש לאסירה, על מנת לשקול הענקה של חופשה.

יצוין שעניינה של האסירה נדון רק לאחרונה, 16 במרס השנה, בפני בית-המשפט, בעקבות עתירה שהיא הגישה. בפני בית-המשפט עמדו מחד גיסא עדויות על התנהגות ללא פגם של העותרת, ומאידך גיסא מידעים בנושא "תוכניות העתידיות".

היו"ר א' סלמוביץ:

כבוד השר ישיב על שאלתה מס' 3127, של חבר הכנסת רפאל פנחסי. בבקשה.

מצב הביטחון בקריית-ספר

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

בקריית-ספר מתגוררות כיום כ-700 משפחות, ומרביתן של בני ישיבות שאין ברשותם נשק והם ברוכים בילדים. התושבים חיים בחרדה מתמדת ובתחושה שאין עושים את ההשתדלות מבחינה ביטחונית. כך, למשל, אין תחנת משטרה ביישוב.

ברצוני לשאול:

1. לאיזו תחנת משטרה כפופה קריית-ספר כיום?

2. כמה כוחות מוקצים כיום לביטחון היישוב?

3. התיפתח תחנת משטרה ביישוב?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת רפאל פנחסי.

1. קריית-ספר נמצאת בתחום אחריותה של תחנת משטרת רמאללה, הכפופה לנפת יהודה.

בשל המרחק הגדול של קריית-ספר מרמאללה, הוחלט לאחרונה כי תחנת לוד תעניק שירותי משטרה לקריה בתחום מתן מענה לאזרחים. אני אוסיף על זה, שברוב היישובים הנמצאים מעבר ל"קו הירוק" שהם קרובים לתחנות המשטרה בתחום הריבוני של מדינת ישראל, עוד בתקופת המפכ"ל הקודם סיכמו, שהם יקבלו שירותים בתחנות המשטרה הקרובות אליהם, בלי להתחשב בעובדה שיש "קו ירוק".

2. מאחר שקריית-ספר נמצאת בתחומי אזור יהודה ושומרון, האחריות לביטחון היישוב היא על צה"ל. נוסף על כך, לפחות פעם אחת ביממה מסיירת ביישוב ניידת סיור משטרתית מאזור מכבים-רעות הכפופה לתחנת לוד, ומשמר הגבול מבצע סיורים לאורך קו התפר עם אזור יהודה ושומרון.

3. הנושא נמצא בדיונים.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, אני מודה לשר על התשובה המפורטת. אבל, כפי שהשר ציין, מבחינה חוקית קריית-ספר שייכת לתחנת רמאללה, ובאחרונה סוכם שתחנת לוד תיתן שירותים, מאחר שמדובר פה במשפחות ברוכות ילדים, וכפי שהשר ציין יש שם סיור פעם אחת ביממה. האם תורה להגביר את הסיורים או להקים זמנית נקודת משטרה כדי שאנשים ירגישו יותר ביטחון, במיוחד בשעות הלילה?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת פנחסי, לא רק שאין לי התנגדות, אני כולי בעד. הבעיה היא בעיה של אמצעים וכוח אדם. אנחנו בוויכוח תמידי עם משרד האוצר בסוגיה זו. הגשנו דרישות לשנת התקציב הבאה, לדעתי דרישות שהן מחויבות המציאות, אך אין להניח שהאוצר יענה להן. מבחינת המשטרה, יש לנו תוכנית לטיפול בבעיות קו התפר והדרוש שם.

בשלב הזה, בלי לבקש תוספת תקנים, שיפרנו את השירות ליישובים הישראליים ליד "הקו הירוק" לאין שיעור לעומת מה שהיה בעבר. אציין רק נתון אחד. כאשר נכנסתי לתפקידי כשר המשטרה היו סך כל השוטרים הישראליים ששירתו ברצועת-עזה וביהודה ובשומרון – כ-470 שוטרים. היום משרתים באזורים אלה כ-1,200 שוטרים. זו עלייה גדולה מאוד, חשובה מאוד, ויש לנו תוכניות מעבר לזה. חלק חשוב מהרצון שלנו הוא לתת ליישובים הישראליים תחושת ביטחון ושירות משטרתית כפי שמקובל במדינת ישראל.

סגירת רחוב לתנועה בשבת

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

ביום 26 באפריל 1994 החליטה ועדת התנועה של עיריית בני-ברק, על דעת משרד התחבורה, להמליץ על סגירת רחוב הרב אברמסקי בקריית-הרצוג בבני-ברק לתנועה בשבת, זאת לבקשת כל תושבי האזור. עד כה נציג המשטרה מסרב לתת חתימתו הפורמלית להחלטה ובכך מעכבה.

ברצוני לשאול:

1. למי הסמכות להחליט החלטה כזו?

2. מדוע מעכבת המשטרה את מימוש המלצת העירייה?

שר המשטרה מ' שחל:

1. ההחלטה על סגירת רחוב בשבת כאמור, מתקבלת על-ידי הרשות המקומית בתיאום עם משטרת ישראל ומשרד התחבורה.

2. הסכמת המשטרה מותנית באלה: א. הודעה בכתב של סגן ראש העירייה וראש מחלקת התחבורה כי ברחוב אברמסקי בבני-ברק מתגוררים שומרי שבת בלבד וסגירת הרחוב לא תפריע לאיש. המכתב התקבל במשרדו של מפקד מרחב דן ב-5 ביוני 1994; ב. סיור לבחינת ציר חלופי, שיבוצע בימים הקרובים. כאשר ימולאו הנ"ל, תתבצע המלצת העירייה באמצעות תמרור הוריה שיורה על מצבו של הרחוב.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, אני שמח על התשובה שאכן כבר בימים הקרובים יבוא העניין על תיקונו, אבל מאחר שבשבתות האחרונות כמה צעירים מגבירים בכוונה את המתח על-ידי נסיעות מכוונות ו"חראכות" כדי להרגיז את התושבים הדתיים, והדבר גורם למתח

מיותר בעיר, האם תורה לזרז את ביצוע ההחלטה, כפי ששמעתי אותה עכשיו, כדי למנוע מתח מיותר ולמנוע הפגנות במקום, כדי שהדבר לא יביא לידי הסלמה באזור? תודה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני בהחלט אורה לזרז. יתר על כן, אני אבקש גם שתהיה תשומת לב מיוחדת למה שקורה בימים האלה, על מנת למנוע מתיחות יתר.

תלונות על הפרת אמונים על-ידי אנשי ציבור

חבר הכנסת מ' מאיה שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

ב-24 ביוני 1990 הוגשה תלונה במשטרה בטענה שאישי ציבור הפרו אמונים בהעברות כספים ובמינוי מקורבים, וצורפו קטעי עיתונות וקטעים מדוחות המבקרת. תשובת המשטרה היתה, כי "אין במעשה משום עבירה פלילית", והתיק נסגר. רצ"ב העתק התשובה.

ברצוני לשאול:

1. נגד מי הוגשה התלונה, ובאילו נושאים?

2. מי ומה נחקר?

3. אם אין בכך עבירה, מדוע נחקרים נושאים דומים לגבי אישים אחרים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התלונה הוגשה על-ידי אזרח נגד יצחק שמיר, שמעון פרס, רוני מילוא ואחרים.

2. התלונה נבדקה על-ידי פרקליטות המדינה, והיא החליטה שאין ממש בתלונה כדי להוות תשתית ראייתית לביסוס תביעה, ולכן נגנז חומר החקירה בתיק כללי.

3. משטרת ישראל חוקרת כל תלונה המוגשת לה, אוספת ראיות וגובה עדויות, כפי שנדרש בעקבות התפתחות החקירה. החלטת המשטרה והפרקליטות מתגבשת על בסיס החומר הראייתי שנאסף.

כלל זה חל לגבי כל אדם שמוגשת כלפיו תלונה במשטרה.

מתן נשק לאבטחת טיולי תלמידים

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

על-פי הנחיות גורמי הביטחון בארץ, בטיולי בתי-ספר חייבים המלווים לשאת כלי נשק ארוכים, וברשות חברות האבטחה רק כלי נשק קצרים. המשטרה אינה מוכנה לספק לשומרים בשכר כלי נשק ארוכים, ועל כן מתבטלים טיולים מתוכננים.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין המשטרה מוכנה לספק לשומרים בשכר כלי נשק ארוכים?

2. כיצד יוכלו בתי-הספר לאבטח את תלמידיהם בטיולים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עד לאחרונה לא התעורר הצורך במתן נשק לשומרים בשכר, ומשטרת ישראל סיפקה נשק להורים ולמלווים על-פי הצורך.

לאחרונה, לנוכח פניות משרד החינוך בנושא, ניתנה הסכמה עקרונית, והנושא הועבר לבדיקת הייעוץ המשפטי של משטרת ישראל לגבי ההיבטים החוקיים הכרוכים בו. עם קבלת תשובת הייעוץ המשפטי וביצוע הסידורים הדרושים יוסדר הנושא.

2. בתי-הספר יוכלו לאבטח את תלמידיהם בטיולים באמצעות הורים ומלווים, שיקבלו נשק, כפי שנעשה עד היום, וכן הסתייעות במאבטחי מוסדות החינוך, אשר הוכשרו ונשכרו על-ידי משרד החינוך גם לצורך זה.

נהלים לפינוי ולזיהוי נפגעים

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

פורסם כי המשטרה, המופקדת על פינוי וזיהוי אזרחים במקרים של פיגועי טרור, אינה נוהגת על-פי ההלכה היהודית בכל הקשור לזיהוי לאיסוף חלקי גוף ודם.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. מה הם נוהלי המשטרה בנושא זה?

3. האם יונהג נוהל שיחייב אזעקת רב משטרת, או גורם רבני מקומי, בעת פינוי וזיהוי חללים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית.

2. משטרת ישראל מופקדת על זיהוי הקורבנות. המחלקה לזיהוי פלילי מבצעת את משימתה תוך הקפדה יתירה על ההיבטים ההלכתיים.

הרשות המקומית בתיאום עם חברה קדישא אחראית בנושא הפינוי.

בנוסף מפעילה המשטרה במידת הצורך מתנדבים דתיים לנושא פינוי גופות.

3. רב משטרת מוזמן לפי הנהלים לכל אירוע אסון ומסייע לכוחות המעבדה לזיהוי פלילי כנדרש.

חקירת חשד לחטיפת ילד

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

ביום 21 במרס 1994 הגיש י"מ (שמו המלא מופיע במקור) תלונה במשטרת רחובות בחשד לחטיפת ילד. רצ"ב העתק אישור הגשת התלונה.

ברצוני לשאול:

1. הנחקרה תלונה זו, ומה העלתה החקירה?

2. אילו אנשים ואילו נושאים נחקרו עד כה בגין תלונה זו?

3. כמה תלונות הוגשו בנושא זה, האם הן נחקרו, ומה העלו החקירות?

4. מדוע לא תוקם ועדת חקירה ממלכתית בנושא?

שר המשטרה מ' שחל:

1. התשובה חיובית. תלונה בנושא נחקרה בתחנת רמלה, ובשל רגישות הנושא הועברה לטיפול של יחידת ההונאה של מחוז מרכז. התיק עודנו בחקירה, ובסיומה יועבר לפרקליטות לעיון ולהחלטה.

2. נחקרו הורי הפג, מנהל הפגייה ועובדים אחרים של בית-החולים.

3. באזור מחוז מרכז לא הוגשו תלונות נוספות.

לגבי חטיפות כאלה ביתר חלקי הארץ, לא קיימים נתונים סטטיסטיים המתייחסים לחטיפות מסוג זה, מפני שבסעיף זה לא מצוין האם החטופים הם פגים או ילדים.

4. למרות היותו של הנושא המועלה בשאלתא זו כאוב, הוא איננו מהווה תופעה רחבת היקף הדורשת מהממשלה להקים ועדת חקירה ממלכתית, על-פי חוק ועדות חקירה, התשכ"ט–1968, סעיף 1.

יצוין כי ועדות חקירה אינן באות במקום הליכים וסמכויות הנתונים בידי הרשות המבצעת, והשימוש בהן צריך להיעשות באופן זהיר ושקול.

קנסות בשל השמעת צפירות הזדהות

חבר הכנסת א' גולדפרב שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

נודע לי, כי נהגים אשר צפרו לאות הזדהות בהפגנות נגד מדיניות הממשלה, קיבלו על כך דוחות וקנסות משמעותיים.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשטרה על מקרים שכאלו?

2. אם כן – מדוע מיושם החוק דווקא במקרי הפגנה מהסוג הנזכר, ולא במקרים אחרים, כמו למשל לאחר משחקי כדורגל?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למשטרה ידוע על שני מקרים מסוג זה, שאירעו בתל-אביב מול בית ראש הממשלה ובמרכז העיר ירושלים, שם פעלה המשטרה, שכן העבירות נעברו בשטח עירוני ובאזור מגורים, דבר שגרם להפרעה ולהטרדה לציבור המתגורר באזור.

2. אף שעבירה זו מהווה הטרדה לציבור, הרי אם השוטר איננו נמצא בסמוך לרכב הצופר, יקשה עליו לקבוע בבירור וחד-משמעית איזה רכב הוא שצפר. לפיכך, נוצר קושי מסוים באכיפת חוק זה.

אלימות בחקירת הרב עוזי משולם

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר המשטרה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

מעדות שקיבלתי מתברר, כי לאחר מעצרו של הרב עוזי משולם הוא הוכנס לבית-השוטר ביד-אליהו בתל-אביב והוכה במשך שבע שעות (מ-04:00 עד 11:00) על-ידי השוטר נורברגר (המכונה "פלדלת") ובחסותו של רס"ר נוטמן מהיחידה המרכזית במשטרת תל-אביב. כן איימו עליו כי ייזרק מהחלון ו"אגיד שהתאבדת", וכן "נביא לך זריקות מבית-החולים אברבאנל לחולי נפש".

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – מה היתה התגובה על ההכאות והאם המכים פוטרו ממשרותיהם?

3. מה ייעשה בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

3-1. הנושא הועבר לחקירת המחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד השר, מאוד פשוט לעלות לדוכן ולהודיע: הנושא בחקירה, וגמרנו. פה מדובר על מכות והתעללות – במקרה זה הרב עוזי משולם, אבל הוא בן-אדם, בשר ודם – שקרו לפני חודשיים. אם במשך חודשיים כבוד השר לא יכול לענות לחבר הכנסת תשובה יותר רחבה, ואחר כך הכנסת תצא לפגרה, וזה יימשך חצי שנה, איזה ערך יש לכולנו? הרי זה ביזיון של הבית הזה, של השר ושל חבר הכנסת. אינני חושב שאפשר לעבור בשתיקה על תשובה כזאת.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בא-גד, קודם כול אני רוצה לאחל לך שתהיה בריא עד מאה-ועשרים.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה רבה, גם לשר.

שר המשטרה מ' שחל:

אתה בשלך ואני בשלי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, אין שאלה על שאלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא מאחל לי בריאות ואני מאחל לו בחזרה; גם ליושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

מאה אחוז, אבל זה לא דו-שיח. חבר הכנסת בא-גד, אל תעמוד ליד המיקרופון. תפקידך הסתיים. נא לתת לשר להשיב.

שר המשטרה מ' שחל:

למשטרה יש תשובה, אבל היא איננה יכולה להשיב מפני שנקבע על-פי הכללים והחוק, שמהרגע שמתלוננים נגד שוטר על שימוש בכוח, לא המשטרה רשאית לבדוק ולענות, אלא המחלקה לחקירת שוטרים – מח"ש – שהיא אחראית לחקירות האלה והיא נמצאת במשרד המשפטים.

המחלקה לחקירות שוטרים מבצעת חקירה בדיוק כמו כל חקירת משטרה: גובה עדויות, שומעת, בודקת, ואחרי זה היא קובעת את הממצאים שלה. לכן אני לא יכול, מפני שאתה רוצה תשובה מהירה, לבוא לכאן ולתת לך תשובה כשאין לי תשובה כזאת. אני לא מוסמך לתת אותה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני אמתין עד שאקבל תשובה בפני כל הבית.

שר המשטרה מ' שחל:

בגלל זה איחלתי לך בריאות.

אבטחת מבקרים בכותל ובהר-הזיתים

חבר הכנסת מ' פרוש שאל את שר המשטרה ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

בעקבות הפגיעות שאירעו בימים האחרונים כנגד מתפללים שבאו אל הכותל המערבי או חזרו ממנו, במיוחד בלילות שבת, וכן כנגד יהודים שביקשו לעלות להר-הזיתים – ברצוני לשאול:

1. האם תוצב שמירה קבועה בדרך אל הכותל המערבי, משער-שכם, במיוחד בלילות שבת?

2. האם תוצב שמירה קבועה בהר-הזיתים, כדי להגן על יהודים המבקשים להתפלל ליד קברים במקום?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. קיים כוח אבטחה בדרך אל הכותל המערבי הן מכיוון שער-שכם וכן מכיוון שער-יפו. כוח זה פועל גם בלילות שבת.

2. קיים סיור רכוב של משמר הגבול באזור הר-הזיתים. נוסף על כך פועלת במקום חברת אבטחה אזרחית.

אבטחת הנוסעים להר-הזיתים

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את שר המשטרה ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

ביום רביעי, א' בסיוון התשנ"ד, 11 במאי 1994, בשעה 18:30, עברה הלווייתו של שמחה בונים רוזנברג, זיכרוננו לברכה, בשכונת א-טור בירושלים. בדרך להר-הזיתים נרגמו המכוניות – ובכלל זה הרכב של החברה-קדישא עם הנפטר – באבנים.

לדברי אנשי הביטחון באזור, ניתנה להם הוראה שלא להגיב ואסרו עליהם לירות באוויר.

מאחר שידוע לי על מאות מקרים דומים, ברצוני לשאול:

1. האם מדיניות האי-תגובה בדרך להר-הזיתים היא החלטת המשטרה או יוזמה של המשטרה?

2. מה הם האמצעים שנוקטת המשטרה כדי לאפשר דרך בטוחה למגיעים ללוויות ולאזכרות ולעולים לקברי יקיריהם בהר-הזיתים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין מאות מקרים של יידוי אבנים בדרך להר-הזיתים.

אין מדיניות של אי-תגובה. קיימת מדיניות של ציות לחוק וירי בנשק חם רק על-פי הוראות החוק.

2. באזור הר-הזיתים מסייר כוח של משמר הגבול.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה.

הצעות לסדר-היום

השיחות עם ירדן

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום בנושא: השיחות עם ירדן; הצעות לסדר-היום מס' 4316, 4349, 4353 ו-4361, של מציעים מספר. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת דוד לוי, בבקשה.

דוד לוי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, יש לי פרדוקס עם הממשלה הזאת. דבר מוזר קורה לכנסת וגם לעם בהתייחסות למדיניות שלה. יש לממשלה הנוכחית מדיניות מוצהרת שעליה היא מודיעה לכנסת ולעם; ויש לה מדיניות נסתרת, שאותה אין איש יודע, אף לא חברי הממשלה.

התוצאות של מדיניות כפולה שכזו הן תוצאות חמורות, משום שהצעדים שהיא עושה כתוצאה ממדיניות כפולה ומנוגדת שכזו הם צעדים של פאניקה, של בהלה.

היא נזכרת תמיד בחומרה לאחר הצעד הראשון ועושה כדי לחזור ממנו, עם כל הסכנות שהתהוו לאחר שנכנסה אל תוך מלכודת עצמית, וכל זה כדי להוכיח שהנה הנה היא מתקדמת, והיא מקדמת אותנו אל הבלתי-נודע ואל סכנות חמורות.

הממשלה הזאת מודיעה לכנסת שהיא נאמנה לתהליך מדריך ומגיעה לאוסלו, הניגוד הגמור של אותו קו שעליו הצהירה לפני הכנסת והעם. ראש הממשלה ושר החוץ מודיעים מעל במה זו ובוועדות הכנסת, לרבות בוועדת החוץ והביטחון, שאש"ף הוא מכשול לשלום והיא לא תקיים אותו שיח כלשהו, ובאותו יום נציגים מוסמכים של הממשלה מקיימים דיון עם אש"ף ומגיעים לסיכומים עמו על נושאים לאומיים חשובים ביותר, בלי שהכנסת ידעה ובלי שחברי הממשלה ידעו. זו הטעיה.

הממשלה מצהירה על מדיניותה המבוססת על אוטונומיה ומאותו רגע היא מסכימה לריבונות של אש"ף, והריבונות הזאת מצאה את ביטוייה בשליטה בכל המובנים בעזה וביריחו תחילה. עלינו לזכור כי זאת תחילה, וכל מה שיהיה לאחר מכן, כך התחייבה הממשלה – המשך הדיונים מייד עם ביצוע הסכם עזה ויריחו, היום היא מקבלת רגליים קרות וחוששת כי אותה אמירה שהנה נפטרנו מעזה, אימת עזה, זה מה שמכרה לעם כאילו בזה נסתיים התהליך – אותו דגם יחול, ולא יעזור דבר, על כל יהודה ושומרון.

זוהי המלכודת, והיא הולכת אליה בעינים פקוחות, ומצד שני מצהירה שלא כך יהיה. לא יעזור לה. אנחנו שומעים שאש"ף כבר קיבל את ההסכמה, של מי? של אלוף בצה"ל, הוא המדבר בשם הממשלה בעניינים פוליטיים, שהנה בשבוע-שבועיים הבאים יימשכו הדיונים להמשך התהליך ולהעברת הסמכויות באזורים הנוספים ביהודה ובשומרון.

לא חולף אלא יום ואנחנו שומעים הודעות מחוגים מדיניים, סותרות לחלוטין. מניסיוני אני יכול לומר, גברתי-היושבת ראש, שכאשר מצטטים חוגים מדיניים, זו לשכת ראש הממשלה. האחד מבטיח, השני מכחיש, ושניהם שוכחים שהם מחויבים בחתימת ישראל להמשך מייד לאחר השלב הראשון של עזה ויריחו תחילה, ולא יעזור דבר. כאשר נזכרים באיחור ורוצים באמת לעכב, כי יש חשש, יש פיצוץ בדרך.

הממשלה מצהירה על מלחמה בטרור ללא פשרות, ומשחררת טרוריסטים מסוכנים שידיהם מגואלות בדם, ובהם גם כאלה שנידונו למאסר עולם, שלוש-ארבע-חמש פעמים.

מתארים את ערפאת, וכך אומרת לנו הממשלה: הוא אמור להיות השופר של השלום – והוא קורא לגיהאד.

יש לנו מועצה פלשתינית בהסכמת ממשלת ישראל, שהיא ממשלה לכל דבר. הממשלה הזאת גם מחוקקת. אומרים לנו – וזה מעוגן גם בכתובים – כי המועצה הזאת לא תיגש לשום חקיקה הסותרת את כוונתה של הממשלה, והמועצה הזאת מודיעה על חקיקה שבה טיוטה של חוקה, מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים. האם ממשלת ישראל הזהירה, האם ממשלת ישראל תפסיק את

פעולתה של המועצה הזאת כתוצאה מחריגה חמורה זו, או שהיא תשלים, כפי שהיא משלימה עם דברים חמורים נוספים?

מבשרת לנו הממשלה על הנורמליזציה עם העולם הערבי, נורמליזציה שבדרך, והנה-הנה אנחנו עומדים לקשור יחסים דיפלומטיים עם מדינות במאגר, גם עם מדינות המפרץ, והתוצאה – המשך החרם. אפילו סעודיה מקשיחה את יחסה לישראל ובורחת מפגישות שהיו בעבר עם נציגים ישראלים בווינגטון.

ירדן. אני רוצה לומר שמה שקורה בימים אלה הוא ממש משחק מחבואים. אנחנו בתהליך שהוא משא-ומתן ישיר. הממשלה סוטה, סטתה מן הדרך הזאת. היא מחפשת מתווכים ומחפשת מקום למפגשים כדי להעביר מסר. ממש משחק מחבואים. היא בישרה לנו לפני חודשים ספורים – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אתה מתכוון לזה שאף אחד לא יודע איפה אילת נמצאת?

דוד לוי (הליכוד):

תסלח לי, לאחר שנכנסנו לתהליך של משא-ומתן ישיר – – –

בנימין טמקין (מרצ):

מה עם עקבה?

דוד לוי (הליכוד):

– – כל מה שקורה היום הוא ממש דבר מדהים. להזכירך, לפני חודשים נאמר: הכול מוכן, חסר רק העט לחתימת חוזה שלום עם ירדן. כל ההכנות נעשו, והנה רבין נוסע לווינגטון, ומלשכתו ומלשכת שר החוץ בישרו לעיתונאים: תתכוננו, עומדים לחתום. לא דובים ולא יער ולא זבובים, כהגדרת ראש הממשלה.

בנימין טמקין (מרצ):

לא מצאו עט. עכשיו מצאו.

דוד לוי (הליכוד):

היו פגישות כאלה, אנחנו רוצים לדעת מה היה. כבר נשרפנו. הממשלה הזאת הטעתה אותנו. הממשלה שלחה אחד מחבריה להשיב לנו והטעתה גם אותו. יש דברים שאיננו יודעים וגם אתם לא יודעים, גם חברי ממשלה לא יודעים, ואחר כך מחפשים איך לתקן, איך למצוא מוצא, כמכתב המפורסם שהכניס אותנו לצרות צרורות.

אבל מה קורה בעצם ימים אלה, גברתי-היושבת ראש, אין אנו יודעים. מוכרים עכשיו את אותה סחורה, למי? למלך ירדן, לחוסיין. סמכות בירושלים, לאש"ף. הולכים ומזכירים לו: יש לך הזמנה לבקר, וכדאי שתבקר בירושלים לפני ערפאת. השאלה המתבקשת, גברתי היושבת-ראש, היא, האם ממשלת ישראל הסכימה בקהיר לביקורו של ערפאת בירושלים או לא? אני מסתכן לומר: כן. אני יודע שכן, היא הסכימה שהוא ייכנס לירושלים. ואם תאמר, חברי שר המשטרה, שעומד לענות בשם הממשלה: לא – הרי אני אומר לך, שגם הפעם הטעו אותך, ואני יודע על מה אני מסתמך.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא לא ימהר הפעם לומר "לא".

דוד לוי (הליכוד):

והיא מזכירה למלך חוסיין, שיש לו הזמנה מימים ימימה, שנמסרה לו, אישית אומנם, על-ידי ראש העיר הקודם של ירושלים טדי קולק – ראש הממשלה ידע עליה, אבל זו הזמנה פרטית – אנא תזדרז, תבוא לפני ערפאת. זאת מדיניות?

אשר לאחמד טיבי. אגב, דבר כזה אין לו אח ורע בשום מקום בעולם, שאזרח של מדינה יורשה להיות יועץ של זה שעומד מול המדינה, כאשר עוד היה אויב, כשעדיין לא נפגשתם אותו ולא טיהרתם אותו, והוא בעצם המייעץ לו איך לסדר את ישראל. דוגמה כזו לא קיימת בשום מקום בעולם, ברשות ובסמכות. נזכרתם היום: יש בזה סכנה, יש חוות דעת של היועץ המשפטי – מפסיקים, אתה לא תייעץ עוד. הסכמתם לפני כן, היום – לא. אנומליה שכזאת.

משה קצב (הליכוד):

סלח לי, חבר הכנסת לוי, לא שאוסרים עליו לייעץ, אוסרים על השרים לקיים אתו מגעים. הוא ממשיך לייעץ.

דוד לוי (הליכוד):

כן, אנו רגילים לעניין הזה. דבר והיפוכו, הצתה מאוחרת. נזכרתם בסכנות שבמכתב המפורסם ההוא והבטחתם חקיקה. אתם חוזרים עכשיו – מה תעשו?

אנו שומעים, העברתם תוכנית לירדן. היא התפרסמה בחוץ-לארץ, רק הכנסת לא יודעת, הממשלה לא יודעת. ויש בתוכנית ההיא דברים מרחיקים-לכת, ואנחנו לא יודעים ולא נדע עד אשר יהיה מאוחר. אז מה, לא נעשה זאת? לא תרצו שלום? תהיה מלחמה? מדיניות אימה כלפי הכנסת, אימה כלפי העם – זאת המדיניות המבולבלת שלכם.

דאגתנו היא זו: אנחנו דגלנו בשיחות עם ירדן – הבאתם בנשימה אחת את אש"ף. היום אתם מתרוקנים ומרוקנים את ישראל מנכסיה. האם תעמדו על שלום חתום עם ירדן? אני מסופק. מה שמניע את הממשלה הזאת זה להראות התקדמות, ותהיה התקדמות מה, אפילו תוך ויתור על הסכם שלום, כי אתם תאמרו: מה אפשר לעשות, בתווך יש סוריה, הוא לא יכול לזוז.

עדכנו את הכנסת, אל תסתירו מהעם דברים, אל תכניסו אותנו למלכודות, שאליהן מובילה המדיניות שלכם את העם ואת המדינה הזאת. נכשלתם, נכשלתם בכול. אתם נזכרים באיחור, וכאשר אתם באים לתקן, המצב הוא זה: היום, על כל ידיעה או הצהרה או התבטאות של גורם ערבי כלשהו, שאומר שאולי ישקול לדבר עם ישראל או יפגוש אחד מכם – הורא, זה כבר ניצחון. הבאתם תהליך של משא-ומתן ישיר לקיפאון.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת לוי, תהיה רציני. אתה מציע לתת תשובה שלילית לחוסיין?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין. חבר הכנסת בני טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה שר חוץ בצללים, תגיד לומר "לא" לביקורו?

דוד לוי (הליכוד):

כדי שלא תטעו אותנו עוד – – –

בנימין טמקין (מרצ):

למה אתה לא אומר?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין. חבר הכנסת טמקין, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

דוד לוי (הליכוד):

כדי שלא תעמידו אותנו שוב בפני דברים שאין אנחנו יודעים מהם, על הממשלה לומר את האמת לעם, לא להסתיר אותה – –

בנימין טמקין (מרצ):

מה תאמר לחוסיין?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין.

דוד לוי (הליכוד):

– – ולקבל אישור לדברים שבמהות עתידנו. הממשלה הזאת מסתירה דברים, היא איננה ראויה לאמון וודאי שאיבדה את האמינות שלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד לוי. אני מזמינה את חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת גונן שגב.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני מקווה שאותה זכות של רשות הדיבור תעמוד לרשותי.

משה קצב (הליכוד):

תלוי בתוכן הדברים.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לפתוח דווקא בסיפא של ידידי וחברי הטוב, חבר הכנסת דוד לוי. מתוך הערכה אני רוצה לומר לך: היום שמעתי מה סיימנו ב-21 ביוני לגבי הנפגעים בתוך עזה. כשאני רואה את התוצאות, אני אומר: אשרי המדינה שהצלחנו להגיע למצב שעזבנו את עזה.

בנימין טמקין (מרצ):

אשרי הממשלה.

רענן כהן (העבודה):

הממשלה. אני אומר "המדינה", קודם כול, כי המדינה היא מעל הכול.

דוד מנע (הליכוד):

רבין מעל הכול.

רענן כהן (העבודה):

מובן שלמדינה יש ממשלה שמייצגת אותה בתקופה מסוימת.

כשאנחנו מסתכלים לגבי התוצאות – חבר הכנסת דוד לוי, כמי שכיהן כשר החוץ – אני חושב, שלו יכולנו, בהסכם השלום עם מצרים, שזה היה דבר טבעי, לקשור גם את עזה ולהחזיר גם את עזה, אין לי ספק שיכולנו לחסוך הרבה דברים ואולי המדינה היתה נמצאת היום במצב אחר.

משה קצב (הליכוד):

אתה לא חושב שמוקדם מדי לערוך סיכומי ביניים? רק לפני חודש יצאנו מעזה. אתה כבר יכול לברך על ההישגים?

רענן כהן (העבודה):

בחיים הפוליטיים אף פעם לא מוקדם. אנחנו תמיד מציינים בחיים הפוליטיים רגע מסוים, והרגע המסוים – אלה הנתונים.

משה קצב (הליכוד):

רק לפני חודש עזבנו את עזה.

בנימין טמקין (מרצ):

גם על הסכם אוסלו עשיתם אותו דבר. לא עשיתם סיכום על הסכם אוסלו יום למחרת?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, אל תתחיל שוב. חבר הכנסת טמקין, אתה מפריע לאורך כל הדרך.

רענן כהן (העבודה):

הדבר השני: אני רוצה לברך את ראש הממשלה שהגיע להחלטה בנושא של ד"ר טיבי. העליתי את העניין הזה לפני חודשים מספר, גם בכתב, בפני היועץ המשפטי לממשלה, גם פניתי לראש הממשלה, וראיתי בזה תופעה שלילית, תופעה מזיקה. אזרח מדינת ישראל, חובתו הראשונית – קודם כול להיות נאמן למדינה שבה הוא חי. לא יכול להיות מצב, שאותו אזרח יכול להיות יועץ של יושב-ראש אש"ף. הדבר הזה הוא תקדים מסוכן לחברה במדינת ישראל והוא יהווה דוגמה לאותם 18% מכלל אזרחי מדינת ישראל, כשכל ערבי במדינת ישראל יכול לשרת כל אחד מן הפזורה. דבר זה יכול להטיל דופי במערכת היחסים וביכולת הקיום של יהודים וערבים במדינת ישראל. טוב מאוחר מאשר לעולם לא, ואני שמח שהדבר הזה אכן התקבל.

קראתי היום בעיתונות באשר להחלטת המלך חוסיין, שאומר: אפעל לשלום בלי קשר לסוריה. מובן שאני מקדם בברכה את החלטתו ואת דבריו של המלך חוסיין. תמיד טענתי, שצריך להגיע להסדר, ומהר ככל האפשר, עם מדינה סוברנית, בעיקר עם ירדן. השאלה היא, האם הדברים האלה הם דברים שמכוונים אלינו, או שאלה דברים שנאמרו לצורך מסוים של המלך, כי לפעמים המלך חוסיין – ואני מכיר את ההיסטוריה שלו – יכול לומר במקום מסוים הצהרה מסוימת, אבל הוא מתכוון למטרה מסוימת ולאפקט מסוים.

אני קורא כבר עתה מעל במה זו אל המלך חוסיין לבוא לכאן, כי אנחנו רוצים להגיע אתו לכל הסדר, לכל הליך, כי זה, לדעתי, דבר חשוב ביותר מבחינת מדינת ישראל והתהליכים במזרח התיכון.

אני רוצה לפנות לכבוד השר ולומר, שלפי אינפורמציה שהגיעה לידי, ולכן העליתי את הנושא הזה כהצעה לסדר-היום, ביום חמישי, 2 ביוני שנה זו, בשעות אחרי הצהריים, שר החוץ שלנו, שמעון פרס, טס במטוס פרטי מלונדון לאי שם ופגש את המלך חוסיין. זה היה יום חמישי, מזג אוויר טוב, הוא בא ממרוקו, טס ללונדון – – –

נעמי חזן (מרצ):

ירד שם גשם.

רענן כהן (העבודה):

גשם – זה אומר מזג אוויר טוב בלונדון. יכול להיות יותר גרוע. אבל העובדה היא שהתנהלה שיחה כזאת וכנראה האווירה בכלל היתה טובה.

אני מברך מאוד על הפגישה הזאת, אם אכן התקיימה. כפי שפתחתי בדברי, אני מאוד רוצה שלום עם ירדן ואעשה כמיטב יכולתי להגיע לכך.

השאלה היא, האם אכן התקיימה הפגישה הזאת, מה היה תוכנה, להיכן הגיעו הדברים, והאם מה שאמר המלך חוסיין קשור בזה.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה רוצה דוח בכתב על זה?

רענן כהן (העבודה):

לא, אני שואל, זה מותר. זכותו של השר להשיב מה שירצה ולי מותר לומר מה אני חושב.

בכל שנות קיומה של המדינה שאפנו, כפי שאמרתי, להגיע לשלום עם המדינות הערביות, בעיקר השכנות. תהליך השלום האמיתי יהיה אך ורק עם אותן מדינות סוברניות, כי אתן ניתן להגיע במהרה לשלום שאליו אנו רוצים להגיע.

יש לנקוט כל מהלך שיש בו כדי לקדם את השלום עם ירדן, ואני אומר זאת באחריות מלאה, בעיקר כל עוד המלך חוסיין שולט בממלכתו, הממלכה ההאשמית.

להערכת, הזמן במזרח התיכון אינו פועל לטובתנו, ובעיקר לא בממלכה שלו. עלינו לזכור תמיד גם את מצב בריאותו של המלך חוסיין, וכן שתהליכי חילוף שלטון במדינות לא דמוקרטיות ובמיוחד ערביות הם כאלה, שאם זה יקרה ייקח זמן רב עד שהשלטון החדש יתייצב ועד שנוכל לקיים מגעים עם אותו שלטון, בשעה שכאן אנו כבר נמצאים בתהליך מאוד מתקדם. לכן חשוב לעשות הכול כדי להגיע לאיזה הסדר.

אני מאוד מודאג מהישיג ערפאת, איך הם ישפיעו על המלך והיכן אנו נמצאים. כי כל זה משפיע על קבלת החלטה בממלכה ההאשמית. 60% מכלל האוכלוסייה בממלכה הזאת הם פלשתינים, ואסור לנו לשכוח את העובדה הזאת. במצב כזה, אם יעלם המלך, נמצא את עצמנו בתנאים חמורים ביותר.

מכל מקום, אני גם מברך על נסיעתו של חבר הכנסת סאלח טריף לירדן. אני חושב שכל הדברים האלה נותנים סימני אור חיוביים מבחינת ההתקדמות בתהליך השלום.

רון נחמן (הליכוד):

איפה זה? איפה זה?

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, אתה יודע שהנסיך חסן, לאחר פגישתו עם שר החוץ שמעון פרס בווינגטון, אמר בריאיון לאמצעי התקשורת, ששר החוץ הישראלי כל כך להוט לקיים מפגשים ולהפגין כאילו יש הסכמים, אפילו על חשבון – – זה שורש הרע.

שר המשטרה מ' שחל:

הנסיך חסן – – –

משה קצב (הליכוד):

אבל אנחנו מכירים את שמעון פרס.

שר המשטרה מ' שחל:

סלח לי – – –

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת קצב וכבוד השר, אני מבקשת להפסיק את זה. חברי הכנסת. חבר הכנסת טמקין, אל תתחיל.

בנימין טמקין (מרצ):

כולם מדברים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתך אני מקדימה רפואה למכה.

רענן כהן (העבודה):

אתה יכול לומר כל מה שאתה רוצה על שמעון פרס, שר החוץ שלנו, אבל אני חושב שתרומתו לחברה ולשלום – שום מנהיג מהליכוד או מכל מפלגה פוליטית אחרת עדיין לא עשה מעשים ולא הגיע לתוצאות כמו אלה שאליהן הוא הגיע, לרבות ההסכם האחרון.

משה קצב (הליכוד):

שמעון פרס לא הביא שלום.

רענן כהן (העבודה):

בינתיים אנחנו נמצאים בתהליך נכון.

משה קצב (הליכוד):

בינתיים הליכוד הוא היחיד שהביא שלום.

רענן כהן (העבודה):

הליכוד הביא שלום, וכבר אמרתי איזה שלום. אתם היחידים שהבאתם שלום, ועל כך תבורכו. לכן זכיתם במה שזכיתם. אבל גם השארתם לנו את עזה, את הדבר הארור הזה, ויכולתם לשחרר אותנו ממנו ולא עשיתם זאת. אבל לגבי השלום עם מצרים, אתם בהחלט זכאים לכל התשבחות.

אלא שאנחנו עוסקים בשלום במזרח התיכון, ובלי שלום במזרח התיכון מצב האזור הזה כולו עלול להיות רע.

אני רוצה לסיים. אני מקווה שכל התקדמות בציר ישראל-ירדן תביא גם להתקדמות בציר ישראל-סוריה. התקדמות בציר אחרון זה תביא גם להתקדמות עם לבנון. החשיבות היא רבה, כי לדעתי האגוז הקשה בתהליך השלום הוא סוריה. קשה מאוד היום לומר שמדינה זו כבר מתקדמת לקראת שלום.

לאסד יש שיקולים שונים מאלה של ירדן, ואסור לנו לשכוח שני דברים. הראשון, אסד אינו מוסלמי סוני כמו מרבית תושבי ארצו, אלא עאלווי. אלה נחשבים בעיני המוסלמים כפגאנים, דהיינו עובדי אלילים ומזלות. לכן הוא יתקשה מאוד להגיע להסכם עם תמיכה של בני ארצו. שנית, הוא מייצג את האידיאולוגיה של הבעת', המאמינה בפן-ערביות ובאיחוד כל מדינות ערב. ועוד, נראה לי כי אסד עדיין מאמין גם באידיאולוגיה של סוריה הגדולה, שמשמעותה כי לבנון, ירדן ומרבית ארץ-ישראל הם חלק מסוריה.

שר המשטרה מ' שחל:

גם עירק.

רענן כהן (העבודה):

גם עירק, אבל עירק קצת רחוקה.

בנימין טמקין (מרצ):

מילא אנחנו, אבל עירק?

רענן כהן (העבודה):

אדוני השר, לכן אמרתי מה שאמרתי. הזמן אינו פועל לטובתנו. ככל שנעשה מאמצים רבים בתקופה הזאת העומדת לרשותנו להגיע להסדר שלום עם ירדן ועם סוריה, נדמה לי שאז נוכל לראות מזרח תיכון חדש, מזרח תיכון אחר, שכל העולם מצפה לראות, ובעיקר אלה החיים בו והרוצים ליהנות מהפינה היפה הזאת של העולם. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. אני מזמינה את חבר הכנסת גונן שגב – איננו באולם. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לא בכדי ספסלי הליכוד ריקים לחלוטין ברגע זה. חבר הכנסת דוד לוי עלה לדוכן, ומעל במה זו של הכנסת התקיף נחרצות את ממשלת ישראל הנוכחית.

לאט לאט נעלמו כל נציגי הליכוד מאולם המליאה. מדוע? ייתכן מאוד שהם ידעו שאני לא רק אברך על ההתקדמות במשא-ומתן עם ירדן, אלא גם אזכיר להם שיושב-ראש תנועת הליכוד, חבר הכנסת ביבי נתניהו, נפגש ביוזמתו לא מכבר עם הנסיך חסן, יורש העצר של הממלכה ההאשמית הירדנית, ודיבר אתו על מגעים מדיניים בין ישראל לבין ירדן.

בצורה כזאת הודה סוף סוף חבר הכנסת ביבי נתניהו – ואני מתארת לי, שבתור יושב-ראש האופוזיציה הוא דיבר גם בשם כל תנועת הליכוד – שההסכמים בין ישראל לבין אש"ף סללו את הדרך למשא-ומתן מקיף בין ישראל לבין שכנותיה, ויש קשר ישיר כזה.

לכן תמוה ששמענו במשך 25 דקות במסגרת הצעה דחופה לסדר-היום את שר החוץ לשעבר דוד לוי מתרעם ונעלם. אני חושבת שהוא נעלם – לא רק בעי"ן, אלא גם באל"ף – כי הוא יודע היטב, שראש סיעתו נפגש, בעקבות ההסכם עם אש"ף, עם בני המשפחה של חוסיין מלך ירדן, וטוב עשה, כי בכך הודה בדיוק במה שקרה בתשעת החודשים האחרונים.

אם מישהו לא זוכר, אשמח להזכיר מעל במת הכנסת את סדר הדברים: ב-13 בספטמבר 1993 נחתם, על מדשאת הבית הלבן, הסכם בין ממשלת ישראל לבין אש"ף. למחרת, ב-14 בספטמבר, נחתמו בראשי תיבות ההסכמים הראשונים בין ישראל לבין ירדן לגבי סדר-יום מוסכם ביניהן, יום

אחרי החתימה בין ישראל לבין אש"ף, והיו שיחות בנובמבר ובדצמבר ובינואר ובפברואר, שיחות ישירות בין ישראל לבין ירדן, ונכון, שיחות לא גלויות, כפי שצריך להיות בדיפלומטיה.

אבל, אולי חבר הכנסת נתניהו ואתו חבר הכנסת דוד לוי שכחו שב-7 בינואר 1994 נחתם הסכם בין ירדן לבין אש"ף, הסכם לשיתוף פעולה ולתיאום במשא-ומתן המדיני. בהסכם הזה, שהוא הסכם מעניין, לפי דעתי – קריאתו חובה – יש גם הסכמה על הבטחת הזכויות הלגיטימיות הלאומיות של העם הפלשתיני, וממשלת ירדן ויאסר ערפאת הסכימו לשתף פעולה לקידום המטרה הזאת, וביבי נתניהו נפגש, בעקבות חתימת ההסכם הזה בין ירדן לבין אש"ף, עם הנסיך חסן, וטוב עשה.

אני שמחה לבשר, שבעקבות חתימת ההסכם לגבי עזה ויריחו יש התקדמות אמיתית בערוץ הירדני, ואני שמחה לבשר לכל מי שלא ידע, שחבר הכנסת ביבי נתניהו והליכוד מכירים את הקשר הישיר שקיים בין הסכמים עם אש"ף לבין התקדמות עם ירדן.

על כן, עצם העובדה שיחודשו השיחות ושהן יהיו באילת ובעקבה, וידונו בהן לא רק בנושאים של פיתוח ובנושאים של מים, אלא גם בנושאים הקשורים לקיבוע הגבול בינינו לבין ירדן – כל זה רק לברכה, ואני מקווה שזה גם יסלול את הדרך למשא-ומתן מואץ עם סוריה. אני שמחה שהליכוד מבין סוף סוף שיש גם פירות רציניים להסכם בינינו לבין אש"ף. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן, ואני מזמינה את כבוד השר משה שחל להתייחס להצעות.

בנימין טמקין (מרצ):

אפשר לנצל את הזמן שהיא לא ניצלה?

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, התקנון לא מאפשר זאת.

נעמי חזן (מרצ):

תבקש הצעה אחרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יכול לבקש הצעה אחרת.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בפתח דברי אני חייב לומר, שיש דבר מוזר בהעלאת ההצעה לסדר-היום על-ידי חברים נכבדים בבית הזה ובהיעדרות מאולם המליאה בזמן מתן התשובה. חברת הכנסת נעמי חזן אמרה, שכנראה פחדו מדבריה ולכן לא באו.

דן תיכון (הליכוד):

מה זה פחדו, כל הלילה לא ישנו.

שר המשטרה מ' שחל:

עוד יותר טוב.

אבל, אני לפחות שמח שחבר הכנסת דוד לוי חזר לכאן, כי אחרת כל המאמץ שאני אשתדל לעשות כאן כדי לעדכן את חבר הכנסת דוד לוי, ידידי – ובאמת ידידי – היה מתבזבז ויורד לטמיון.

דבר אחד אני חייב לומר, שבזמן שהקשבתי לדבריו חשבתי שמא קראת אולי את העיתון הלא-נכון, או שבאיזה מקום שהוא אנחנו מדברים על תקופה אחרת, משום שכל קשר בין העובדות והמציאות לבין הטענות שהועלו כאן הוא מקרי לחלוטין. ותרשה לי ברוח הכי טובה – אני בדרך כלל לא פוגע ואינני רוצה לפגוע – לעשות את זה קצת על דרך ההומור לגבי כמה דברים, דווקא בהיותנו שותפים לשתי ממשלות האחדות, שבהן היה איזה ניסיון לקיים שיחות ומשא-ומתן וכל היתר.

חבר הכנסת דוד לוי הוא מחברי הכנסת הבקיאיים והמצויים בבית הזה בתחלופות ובכל הבעיות שהיו, ללא ספק בתקופת כהונתו כשר החוץ של ממשלת ישראל, ואגב, אני חייב להגיד בהזדמנות זו, שבעיני הוא היה שר חוץ טוב. אף שחבריו לא חשבו כך, אני אישית חשבתי – – –

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה מדבר? הרי זאת לא רכילות.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דן תיכון, אל תעזור לו. זאת לא רכילות, זו עיתונות.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא צריך לעזור לו. הרי אתה – – –

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק את זה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דן תיכון, אל תעזור. מה אתה מתרגז? כשאני אומר מלה טובה על חבר הכנסת דוד לוי, זה מרגיז אותך.

דן תיכון (הליכוד):

לא, סלח לי, גם אתה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני אומר עליו דברים טובים, ואתה כבר מתקומם.

דן תיכון (הליכוד):

אתה משיב בשם הממשלה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אל תתחיל עם זה. מגיע לו שיאמרו עליו דברים טובים; תאמין לי, מגיע לו.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

אל תתרגז. למה כואב לך שאני מדבר בשבחו? מה כואב לך? אני לא מבין את זה?

דן תיכון (הליכוד):

לא כואב לי, אבל חוש ההומור שלך לא מובן לרבים.

שר המשטרה מ' שחל:

כנראה, כואב לך שאני מדבר עליו טובות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני באמת חושב שהוא היה שר חוץ טוב למדינת ישראל.

דן תיכון (הליכוד):

אבל לא את זאת — — —

שר המשטרה מ' שחל:

חבריו לא חשבו כך, ותשאל את חבר הכנסת דוד לוי, הוא יענה לך, או שמא אתה רוצה שאני אביא את חבר הכנסת יצחק שמיר? אז אל תבוא אלי. אני אומר את הדברים במלוא הכנות ובמלוא הרצינות.

דן תיכון (הליכוד):

דבר לעניין.

שר המשטרה מ' שחל:

מדוע אני אומר את זה לגבי המצב עצמו במשא-ומתן בינינו לבין הפלשתינים? חבר הכנסת דוד לוי, עם אילו פלשתינים אנחנו רצינו לדבר בממשלת האחדות, עם פלשתינים חדשים?

דוד לוי (הליכוד):

אתה שואל אותי?

שר המשטרה מ' שחל:

לא, אני לא שואל אותך, אני רק עונה לך.

דוד לוי (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד לוי, הרי אני יודע את התשובות.

דוד לוי (הליכוד):

בנימין טמקין (מרצ):

שר המשטרה מ' שחל:

תן לי. אני רק רוצה להזכיר לך על מה היה הוויכוח בממשלתנו של יצחק שמיר, שבה היינו שותפים במשך חודשים רבים, ולפחות מה אני אמרתי: פלשתינים ציונים אין בנמצא, תמצא או אש"ף כאן או אש"ף שם. ואתם הסכמתם ללכת למדריד מתוך ידיעה ברורה שבמדריד מצוי אש"ף ושאתם מדברים עם נציגים שהם למעשה שליחים של אש"ף-תוניס. אתם ידעתם את זה, אתם הבנתם את זה.

אומר לך יותר מזה, חבר הכנסת דוד לוי. אתם עברתם על הפקסים שעברו מכאן לשם. מה זה, זה סוד? מישוהו לא יודע? יש היום האזנת סתר בחקירת המשטרה. אנחנו לא יודעים, אתם לא יודעים? אתם ידעתם את זה.

דוד לוי (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

מה היתה האשליה? תן לי, חבר הכנסת דוד לוי. גברתי היושבת-ראש, אני באמת מבקש. הנושא די חשוב.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דוד לוי, זה מפריע לשר.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד לוי, אני הקשבת בשקט רב לדבריך.

דוד לוי (הליכוד):

אם אתה שואל אותי – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא שואל. אני עונה לך. אני עושה את זה על דרך הרטוריקה, כי אתה יודע את זה היטב. על מה היו ההתייעצויות? הם הסתירו את זה ממך? הם לא אמרו לך שהם הולכים לאש"ף-תוניס, אלא עשו את זה בדרך אחרת. הם טסו לקהיר, מקהיר לתוניס, ואתם ידעתם.

אבל אני אומר לך דבר שני: גם על-פי הניתוח של הסכמי קמפ-דיוויד, איזה דבר שונה היה יכול לקרות לעומת מה שקורה היום? אתה בא אלי להגיד לי? אנחנו ישבנו ודנו, והיה ויכוח אחרי החתימה על הסכמי קמפ-דיוויד בוועדה א' ובוועדה ב', בוועדת-קוברסקי וכו', כן תהיה להם סמכות חקיקה, לא תהיה להם סמכות חקיקה, כן ביצוע, לא ביצוע. מר בגין, זכרו לברכה, נהג להגיד: אוטונומיה מלאה. אף פעם הוא לא אמר פחות מזה, וזאת כדי לפתות אותם שיסכימו למינהל עצמי מלא. מה המשמעות שלו? אנחנו לא הסכמנו לרשות מבצעת? אנחנו לא דיברנו שם על שאלות שהיו קשורות בנושא: איזו סמכות חקיקה תהיה להם? אני ארגיע אותך. אל תסתמך על מה שנאמר, כי חקיקה אין.

ואני אומר לך, אגב, באמת כידיד וכאדם שמוכן לבוא ולומר גם דברי ביקורת, אף אחד אינו שלם. כל ממשלה יכולה לעשות דברים טובים ופחות טובים. אני אומר לך באמת, בלי קשר לעמדה פוליטית, שההסכם שחתמנו הוא טוב יותר מכל הסכם שאפשר היה לחתום, לרבות הדיבור על האוטונומיה, ואני אומר לך בדרך הכי אובייקטיבית: הא ראייה שהוא מתפקד בשטח.

אני רוצה לומר עוד דבר אחד. אי-אפשר לראות בחודש ימים או בחודשיים תופעה או מצב. אם אתה שואל אותי מה היו הרהורי כאשר דובר על משטרה פלשתינית לפחות בין היום לבין המפגשים הראשונים, תאמין לי, חבר הכנסת דוד לוי, אני אומר לך בכנות: לפחות ההתחלה איננה רעה, היא לא מושלמת אבל היא יותר מהרבה מחשבות וציפיות שאפשר היה לתאר.

אני לא מציע שבאופוזיציה תתחילו ליצור פאניקה ותבהילו את הציבור. מה קרה? אנחנו יצאנו מעזה. אני אומר לך שצריך לברך על כך יום יום, לברך על היציאה ממקום שלאורך השנים לא הועיל לא לעוצמתה, לא לכוחה של המדינה ולא לאיש מאתנו. אני לא יודע מה יהיה בעתיד, אבל לפחות היום אני יכול להגיד, שההתייחסות היא יותר מאשר סבירה. אני לא משתמש במונחים יותר טובים כדי להימנע ממתן ציונים טובים יתר על המידה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם יפלו טילי "קטיושות" על אשקלון, מה תגיד?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי, באמת, תן לי לדבר בעניין הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

השאלה לגיטימית.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד לוי, אתה בא בטענה לממשלה שהיא מקיימת שיחות ולא מעדכנת את הכנסת. מותר לי להזכיר לך כמה דברים שהיו בממשלות שאתם ישבתם בהן? מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, הציע אוטונומיה. כשהיית חבר ממשלה, הוא שאל אותך לפני כן, או שהוא העמיד אותך בהפתעה גמורה? למעשה את כל העם הוא העמיד בפני הפתעה גמורה.

דוד לוי (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

אומר לך עוד דבר. מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, סיכם עם סאדאת על החזרת שדות הנפט ועל הקדמת הנסיגה בלי לשאול אף אחד. אצטט לך שיחה שהיתה לו במכונית – כשהוא עזב את הפגישה עם הנשיא קרט – עם אפי עברון, ייבדל לחיים ארוכים. הוא אמר לו: אני לא יודע מה יגידו על כך חברי, אני מאוד מודאג שעשיתי את זה. הוא לא שאל, הוא לא התייעץ. כשהוא קבע את יחסו בקשר להורדת כל ההתיישבות בסיני, הוא טלפן לאיש אחד, לאריק שרון, ורק ממנו הוא רצה תמיכה, וכשהוא קיבל ממנו את התמיכה, הוא לא עשה כלום.

אומר לך דבר שלישי, ואם באמת רוצים לדבר בכנות וביושר מעל הבמה הזאת צריך לומר אותו. ההבטחות שנתתם לתוהאמי בשיחות שהיו במרוקו עם משה דיין, זיכרוננו לברכה, הובאו לידיעת הממשלה? הובאו לידיעת הכנסת? הבטחתם שם את העיקרון של נסיגה מסיני, כי בלעדי זה סאדאת לא היה בא לישראל.

דוד לוי (הליכוד):

ידעת על המכתב לפני כן, או לא?

שר המשטרה מ' שחל:

אפשר לבוא בטענות מצד האופוזיציה, זה די טבעי, אבל לפחות שהדבר ייעשה במינימום של תיאום ביניכם. אני לא יודע את מי אני צריך לשמוע, את ביבי נתניהו, שבירך מייד על ההודעה של המלך חוסיין? חברת הכנסת נעמי חזן אמרה מה שאמרה. לי נדמה שאתם זקוקים לשיחות חשאיות בינך לבין ביבי נתניהו כדי להתעדכן מפני שמהו באותה סיעה שהיא באופוזיציה איננו בסדר, יש חוסר עדכון, יש קצר.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

הכול בסדר אצלכם? טול קורה מבין עיניך.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד לוי, אני רוצה לומר לך דבר נוסף. אתה זוכר את מכתב ההבטחות בעניין כספי הערבויות? אתה זוכר באיזה טענות באו אליך אז? אתה זוכר שהיתה אז דרישה שתביא את זה לכנסת? מה קרה? אולי תקום ותסביר מה הסתירו מעיניכם.

דבר נוסף. שיחות חשאיות הן חלק ממהלכים מדיניים, הן היו בעבר, הן ישנן היום והן תהיינה גם בעתיד. במקרים מסוימים אי-אפשר להגיע להסדרים מדיניים אם הן מתנהלות מעל דפי העיתונות או בפני כל התקשורת. החשאיות היא צורך חיוני כדי לקדם נושאים רגישים מן הסוג שאנחנו מדברים עליו. ללא ספק, יהיה צורך – כפי שהיה בעבר – לקיים שיחות חשאיות. היו שיחות שבהן לא רק שהיתה חשאיות, אלא שמקיים השיחה גם היה צריך להתחפש, לא איש אחד, לא רק שר חוץ אלא גם ראשי ממשלה. אולי מישור יסביר לי היכן הדבר הזה פוגע ובמי הוא פוגע? אחרי הכול, כל משא-ומתן שמסתיים יגיע לאישור הכנסת, והוא יבוא ככתבו וכלשונו. על מה אתם מלינים, אינני יודע.

אינני רוצה להתחמק מפרשת המכתב, שגם בה הייתי קורבן. אם אתה שואל אותי, זה חוסר תיאום, אני לא מאמין שהיתה כוונה להסתיר, זו ההרגשה שלי אף שאני הייתי הגורם שהיתה בו פגיעה לא פחותה מאשר הפגיעה שהיתה בכנסת.

דבר נוסף לגבי הדברים שהועלו על-ידי חבר הכנסת רענן כהן וחברת הכנסת נעמי חזן. אם הפגישות כן היו או לא היו – אני לא יכול להשיב. אני יכול להתייחס רק לדבר אחד: למזג האוויר. חוץ מזה לא אוכל לאשר דבר וחצי דבר בנושא הזה, לא "כן" ולא "לא".

מאיר שטרית (הליכוד):

חוסין אישר.

רענן כהן (העבודה):

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מאיר שטרית, הלוואי שהיית כאן לפני כן. חבר הכנסת דוד לוי לא רצה להסתמך על דבריו של המלך חוסין, הוא זלזל בהם, הוא אמר שאין ולא כלום.

דוד לוי (הליכוד):

כל אימת שהוא זקוק לסיוע, הוא זורק לכם משפט ואתם יוצאים מעורכם.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד לוי, מה היית עושה אילו הוא היה זורק את המלה הזאת בתקופתך? היית אומר לו: אני לא רוצה לפגוש אותך, אני לא רוצה לדבר אתך?

דוד לוי (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

יש נקודה אחת שאני רוצה להעמיד אותה בפניך, והיא עובדה שאני מתפלא שאתה מזלזל בה. מר אליקים רובינשטיין, יושב-ראש המשלחת שלנו – הושג הישג שלא צריך לזלזל בו, ירדן וישראל סיכמו

ביניהן על קיום שיחות באזור פעם אחת אצלנו, פעם אחת אצלם. מדוע לא תברך על זה? הרי זה טוב מכל בחינה.

דוד לוי (הליכוד):

המלך חוסיין אמר אתמול: הנושא הראשון בשבוע הבא הוא תיקון גבול.

אריה דרעי (ש"ס):

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד לוי, מה מבהיל אותך? עם כל הכבוד, אתה יודע במה מדובר. אני לא מציע להבהיל את העם בנקודה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דרעי, אם תרצה לשאול, אני מבקשת לשבת, לא בעמידה. לא קוראים קריאות בעמידה.

שר המשטרה מ' שחל:

לא קריאה, הוא מבקש שאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, שישב.

שר המשטרה מ' שחל:

הוא מוותר.

אני חושב שבניהול משא-ומתן הממשלה הזאת הצליחה מעבר לכל קודמותיה. היא הצליחה להגיע להסדר עם הפלשתינים. אני יודע, שכל שמתקרב סיכוי להסדר עם מדינה ערבית נוספת, האופוזיציה נמצאת בלחץ. תאמינו לי, שכמי שחבש את ספסלי האופוזיציה אני יודע זאת, זה דבר טבעי, מפני שאתם רואים שהממשלה משיגה הישגים, ההיסטוריה עוברת מידכם ואתם נמצאים מחוץ לתחום.

דן תיכון (הליכוד):

איזה הישגים... אפשר להשתגע.

שר המשטרה מ' שחל:

כמה חבל, חבר הכנסת דוד לוי, שמר יצחק שמיר לא הסכים לענות על חמש השאלות של בייקר. כמה זה נשמע מגוחך כשאתה שואל את עצמך על מה התפרקה הממשלה, על אילו שאלות, כי אתם התנגדתם.

דוד לוי (הליכוד):

את הטוב ביותר שממשלה קודמת בישראל עשתה, אתם הרסתם.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד לוי, אתם לא רציתם – – –

דוד לוי (הליכוד):

אתם משקרים, ושיקרו לך – – –

שר המשטרה מ' שחל:

למה אתה צועק? האמת לא נעימה. אגיד לך יותר מזה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לוי.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת לוי, אם לי לא נתנו את המכתב, לך עשו יותר מזה, לא לקחו אותך למדריד, תזכור את זה.

דוד לוי (הליכוד):

תשמור בעתיד על התנהגותך, על כבוד המשרה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני אומר לך, בעניין הזה, חבר הכנסת דוד לוי, לא נעים, אז לקחו את ביבי נתניהו ואתה לא נסעת.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לוי.

דוד לוי (הליכוד):

– – – אחרת לא יישאר ממך שריד פוליטי, אם אתה מזלזל בעצמך.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא מזלזל, אני גם מודה לך על הסיוע שאתה נותן לי, כי אני התקוממתי אז על זה שאתה לא נסעת לנהל את המשא-ומתן במדריד. לכן אני מודה לך, אני מקבל את זה, אני לא מזלזל.

דוד לוי (הליכוד):

לקהיר רצו לקחת? אני יודע שלא רצו.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא מזלזל.

קריאות:

היו"ר א' סלמוביץ:

די, להפסיק את זה.

רענן כהן (העבודה):

דן תיכון (הליכוד):

מה הנושא כאן?

דוד לוי (הליכוד):

רצו לקחת אותך.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד לוי, תאמין לי, אפילו לא מלה אחת, בהן צדקי, בחיי לא ביקשתי דבר, וגם לא זה. זה פשוט לא נכון. אני אומר לך מפני שאני מכיר את דוד לוי. אני יודע שיש דעות שאילו היו חבריך נותנים לך יכול להיות שהמשא-ומתן בתקופתכם היה מתקדם. לא נתנו לך, לא רצו. כי אתה נמצא בין חברים שאינם מעוניינים לקדם משא-ומתן לשלום. זאת הבעיה. זאת הבעיה האמיתית שלכם.

משה קצב (הליכוד):

אין אצלנו אחד שלא רוצה שלום.

שר המשטרה מ' שחל:

את זה אני יודע, אבל שלום תמורת שלום זה חזון אחרית הימים.

דן תיכון (הליכוד):

זו תת-רמה של תשובה. לא מתאים לך, אדוני השר, לרדת לבירא עמיקתא כזו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דן תיכון.

שר המשטרה מ' שחל:

אני חושב שבתקופה הקרובה אנחנו נהיה בעיצומם של דיונים בתחום המדיני. אין ספק שכמו בכל משא-ומתן, וודאי שבמשא-ומתן מסובך וקשה כמו זה שאנחנו נצטרך לנהל, יהיו עליות ויהיו מורדות. יהיו זמנים שבהם תהיה ההרגשה שאנחנו קרובים מאוד להסכם, ויהיו זמנים שבהם העניינים יהיו בוויכוח קשה, ובצדק.

אני חושב, שאם מישהו מסוגל להביא שלום למדינת ישראל ולעם ישראל – הממשלה הזו מסוגלת, יכולה לעשות זאת, והיא תשמור על אותם פרמטרים הדרושים גם לביטחונה של המדינה וגם ליכולת שלה להגיע לשלום.

אם הדבר הזה מרגיז אופוזיציה, אני יכול לומר שזה טבעי מבחינה אנושית, זה לא אובייקטיבי מבחינה עניינית.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אדוני מציע?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מציע, גברתי, מה שהמציעים מבקשים. אם הם רוצים – –

היו"ר א' סלמוביץ:

הם יכולים לבקש רק דיון במליאה.

שר המשטרה מ' שחל:

– – דיון במליאה, אני מוכן שיתקיים דיון במליאה. אם הם ירצו דיון בוועדה, אני מוכן דיון בוועדה.

משה קצב (הליכוד):

השר שחל היה תמיד – – בעצם זה מאוד פשוט כי הוא רואה מי יושבים כאן באולם עכשיו.

שר המשטרה מ' שחל:

לא, לא. תאמין לי שיש לנו רוב. אם רוצים, מביאים אותם מייד.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבינה שהם רוצים דיון במליאה.

תודה רבה לכבוד השר שחל. חבר הכנסת בנימין טמקין מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דוד לוי מסדר-היום. במסגרת דקה, בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש – –

מאיר שטרית (הליכוד):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק את הדיבורים, זה מפריע לנואם.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת לוי, מסיבה פשוטה. אני שאלתי אותו באופן ישיר מה התשובה שהוא היה מציע לתת למלך חוסיין כאשר הוא מציע להיפגש ולדבר באופן ישיר עם ראש ממשלת ישראל. האם הוא מציע שלא לברך על האמירה הזאת, האם הוא מציע לסרב לאמירה הזאת? האם הוא מכיר בזה שהאמירה הזאת, שהמשא-ומתן בין ירדן לבין ישראל לא יהיה קשור למשא-ומתן בין סוריה לישראל, זו אמירה שצריך לברך עליה, או שזו אמירה שצריך לבקר אותה?

כיוון שלא שמעתי את זה מחבר הכנסת דוד לוי, וכיוון שכשר החוץ הוא ניהל משא-ומתן עם אנשים שהיום מתנגדים לתהליך השלום מפני שנראה להם שערפאת מוותר על הכול, מכל הסיבות האלה צריך להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דוד לוי מעל סדר-היום של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בני טמקין. חבר הכנסת מאיר שטרית מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן מסדר-היום. בבקשה, דקה.

בנימין טמקין (מרצ):

לא שמעת אותה. איך אתה מציע להסיר את ההצעה שלה?

מאיר שטרית (הליכוד):

שמעתי, שמעתי בחדרי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, בלי ויכוחים בבקשה. חברת הכנסת נעמי חזן, את יודעת שאת לא יכולה למנוע את זה. כבוד השר שחל, זה מפריע.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא כתוב בתקנון שאני חייב להיות באולם כדי להציע להסיר הצעה מסדר-היום. לא הייתי באולם, אבל שמעתי את הדיון וגם את הנאום של חברת הכנסת חזן ברמקול שבחדרי. את יודעת שהאופציה הזו קיימת.

היו"ר א' סלמוביץ:

חשוב מאוד לציין זאת, חבר הכנסת שטרית, כי הצופים בבית לא יודעים שיש לנו מערכת כריזה בחדרים. הם רואים שאולם המליאה תמיד ריק, והם חושבים שאנחנו לא מעודכנים.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני מוכרח לומר דבר שעלה ברגעים האחרונים של הדיון. מסתבר שאין חדש תחת השמש. את המשא-ומתן עם הערבים ניהלו תמיד פולנים בליכוד, ומנהלים אותו עתה פולנים במערך. הדבר היפה הוא, שהם שולחים את הספרדים להגן עליהם במליאה. אני במקומך לא הייתי עולה להשיב כאן על ההצעה הזו – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני רואה שאני מיותר כאן.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא, כלל לא, אנחנו בחברותא.

אני במקומך, אדוני השר, לא הייתי עולה להשיב על ההצעה הזו אחרי מה שעשו לך פה עם המכתב בכנסת. הייתי שולח אותם, שהם יעמדו פה והם יגנו ויתגוננו. ואם הם רוצים לטפל בנושא הזה ברצינות, אז שישלחו אותה אישית.

אתה באת בטענות אל חבר הכנסת דוד לוי, ואני רוצה לומר לך, שאין זה נכון שלא שלחו אותו, אלא הוא החליט שהוא לא הולך, והוא נהג בזמנו בשכל. אילו הוא היה יכול לנהל את המשא-ומתן כפי שהוא ראה אותו, הוא היה הולך; הוא לא ראה אותו עין בעין.

אני מציע, השר שחל, שעם הרוב הנוכחי שיש כאן בכנסת, בוא נשנה את ההחלטות עכשיו.

אני חושב שההצעות שהועלו היו קונקרטיות ולגופו של עניין, והן מחייבות התייחסות של הממשלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית.

חברי הכנסת, כיוון שכבוד השר שחל מסכים לדיון במליאה, אנחנו עוברים כעת להצבעה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני נרשמתי להוריד את ההצעה של חבר הכנסת רענן כהן מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא קיבלתי שום הודעה, סליחה.

ובכן, חבר הכנסת דוד מגן מבקש להסיר מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, ביקשתי להתייחס להצעה כדי לענות גם לחברת הכנסת נעמי חזן וגם לשר שחל. בראשית נאומה הצביעה חברת הכנסת נעמי חזן על ספסלי הליכוד, כאילו הם ריקים –

נעמי חזן (מרצ):

לא כאילו. זו היתה עובדה.

דוד מגן (הליכוד):

למה? תראי, אנחנו הרוב בכנסת. את רוצה הצבעת אי-אמון ברגע זה? רק תגידי. שהשר שחל יגיד שהוא מכיר בזה כבהצבעת אי-אמון, ותראי איך את יוצרת חדשות טובות.

אם כן, יש גיבוי לכל מלה שנאמרה על-ידי חבר הכנסת דוד לוי, שר החוץ לשעבר. השר שחל, בהסתמכו על הזיכרון הקצר שיש כביכול לציבור, שאל: אתם לא זוכרים למה נפלה ממשלת האחדות הלאומית? – משום שלא היו תשובות חיוביות על שאלות בייקר. לא, השר שחל. השר שחל, ממשלת האחדות הלאומית נפלה מפני שמישהו תכנן תרגיל שבחלוף הימים קיבל כינוי "התרגיל המסריח", וניסו להיאחז בתירוץ מדיני, כביכול, כאילו זו המחלוקת האמיתית.

אמרתי זאת רק לצורך הדיוק ההיסטורי.

אכן אני מבקש להסיר את ההצעה של חבר סיעתך, של חבר הכנסת רענן כהן.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מגן.

חברי הכנסת אנחנו עוברים כעת להצבעה. נא לא לדבר בזמן ההצבעה. בעד או נגד דיון במליאה בשלוש ההצעות – נא להצביע.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

12 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

הצעות לסדר-היום

הפגנות ברחוב בר-אילן בירושלים

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצעות הבאות בסדר-היום, מס' 4427 ו-4442, בנושא: הפגנות ברחוב בר-אילן בירושלים – של שני חברי הכנסת. אני מזמינה את ראשונת המציעים, חברת הכנסת נעמי חזן; בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לפני שבועיים הסכימה ממשלת ישראל, בצעד קצת תמוה, לחסום את רחוב בר-אילן, שהוא העורק הראשי שמחבר את הכניסה לעיר אל השכונות הצפוניות של העיר, כמחווה כלשהי לביקורו של הרבי מסאטמר בעיר באותה שבת.

אדוני שר המשטרה, אני מדברת במיוחד אליך. נראה שהסיקו מכך מסקנות. משום שבשבת האחרונה חסמו בצעד חד-צדדי תושבי רחוב בר-אילן את הרחוב ושוב גרמו לשיבושים רציניים לאוכלוסייה גדולה מאוד בעיר ירושלים. ואנחנו נמצאים עוד הפעם בהתחלה של מלחמה נגד כפייה דתית.

אדוני שר המשטרה וחברי הכנסת, אני רוצה שתתבוננו פעם אחת בעניין ותגידו אם לא מגיעה לתושבי העיר ירושלים הגנה מפני כפייה דתית. מה שמתחיל להתרחש בעיר הזאת, צעד אחר צעד, הוא ניסיונות בלתי נלאים לכפות על תושבי העיר ראייה דתית אחידה, שאיננה בהכרח לרוחם.

אני רוצה לפרוס בפניכם כמה מן הצעדים שנעשו בחודשים האחרונים כדי לכפות על תושבי העיר דברים שהם אינם מוכנים לקבלם. גבעת-קנדה בגילה – שכונה משובחת וחילונית. מנסים להקים היום בגבעת-קנדה תלמוד תורה, ואין בשכונה הזאת תושב חרדי אחד. בנווה-יעקב – סגרו עכשיו גני-ילדים חילוניים ואמרו להורים או לרשום אותם לגני-הילדים הדתיים והחרדיים, או להסיע אותם לשכונות אחרות. נמשיך, כי הרשימה שלי, אדוני שר המשטרה, בנושא הזה היא ארוכה.

בשבת האחרונה הותקפה בכביש שלא היה חסום על-ידי המשטרה אשה שנסעה במכוניתה על-פי חוק, על-ידי אספסוף, ואני אומרת: אספסוף חרדי. ואתמול, אתה יודע זאת היטב, היתה הפגנה במאה-שערים בנושא שלא קשור לירושלים כלל – חפירות ארכיאולוגיות במגדל-העמק.

בקואליציה בעיר ירושלים היום יש 18 חברים, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – ואתה אחד מחברי הכנסת הליברלים במשכן הזה – ורק ארבעה חילונים. אני מדברת כתושבת העיר וכילידת העיר. אני נמנית, וחבר הכנסת דרעי יודע זאת היטב, עם חברי הכנסת, ששומרים מסורת. אני לא אצטרף לכל מאמץ אנטי-דתי, אבל אתנגד בחירוף נפש לניסיונות לכפייה דתית על תושבי העיר הזאת. אני רוצה לקרוא חד-משמעית, שתיתן הגנה לתושבי העיר החילונים, שגם להם תהיינה זכויות בעיר הזאת. לא ייתכן שנמשיך במצב כפי שהוא מתפתח בשבועות האחרונים.

בהזדמנות זו אני רוצה להפנות שאלה לחבר הכנסת דרעי. עמדתך בנושא הזה קצת תמוהה בעיני.

אריה דרעי (ש"ס):

עוד לא שמעת את דעתי.

נעמי חזן (מרצ):

כפי ששמעתי אותה כשהתבטאת בתקשורת.

תרשה לי להסביר, ואולי נגיע להסכמה. אדרבה, אני נמנית עם מי שחושבים שאפשר להגיע להסכמה בנושא הזה. אני מקווה שנצליח.

דן תיכון (הליכוד):

אתם באותה מפלגה.

נעמי חזן (מרצ):

בהסתדרות. אתה לא שמעת על קואליציות משתנות, חבר הכנסת דן תיכון? אני חשבתי שכן. אתה אחד מוותיקי הבית, וכפי שאתה יודע, יש אפשרות לקואליציות אד-הוק בנושאים מסוימים. אתה עושה זאת יום יום.

דן תיכון (הליכוד):

זו לא קואליציה אד-הוק, זו קואליציה לארבע שנים.

נעמי חזן (מרצ):

אני לא רוצה שתסיט אותי מדברי, והם מופנים כרגע לחבר הכנסת דרעי, שאני שמחה להיות אתו בקואליציה בהסתדרות.

מצד אחד, מושמעת דרישה לעיגון הסטטוס-קוו הדתי בחוקי יסוד. אתה השמעת את הדרישה הזאת. ומצד שני, יום יום, שבוע שבוע, חודש חודש, בחודשים האחרונים, ובמיוחד בעיר ירושלים, מופר הסטטוס-קוו. אז איזה סטטוס-קוו אתה רוצה לעגן בחקיקת יסוד? את הסטטוס-קוו של הפגנות ושל מהומות בכל שבת כאשר אזרחים שלווים שלא רוצים לפגוע באיש מנסים להגיע למחוז חפצם ואין

להם דרך אחרת? איזה סטטוס-קוו? מחד גיסא להגן על סטטוס-קוו ומאידך גיסא אנחנו עדים כל הזמן להפרות של הסטטוס-קוו.

אני ממשיכה, מבקשת, ומעבר לכך אני דורשת עכשיו, אדוני שר המשטרה. הבעיה אינה התנהגות המשטרה כלפי החרדים, הבעיה היא חובת המשטרה להגן על זכויותיהם של כל האזרחים והתושבים של העיר הזאת, ובראש ובראשונה להגן על אזרחים מפני כפייה דתית. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן. אני מזמינה את חבר הכנסת אריה דרעי.

דן תיכון (הליכוד):

מה תענה לשותפה שלך על קואליציה אד-הוק?

אריה דרעי (ש"ס):

חבר הכנסת דן תיכון, אנא ממך. אתה מומחה לשבת רגל על רגל ולקרוא קריאות ביניים. תקשיב ותראה מה בדיוק אני אענה.

גברתי היושבת-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, בראשית דברי אבקש, שלא יובן מההצעה שלי שאני תומך בכל המעשים שנעשו בימים האחרונים – שרפת עגלות אשפה או כל מעשה של השחתת רכוש ציבורי, או פרובוקציות שנעשות על-ידי קומץ קטן, ואני קובע בוודאות שזה לא נעשה על-ידי רבנים, לא על דעת עסקנים דתיים, אלא פשוט מתוך רצון של שובבות, או של יצירת פרסומת, ואני מגנה זאת בכל לשון שאפשר לגנות.

אני הגשתי את ההצעה הזו לא בגלל ההפגנות שעושים אלא כתושב ירושלים וגם כשר הפנים לשעבר. עסקתי הרבה בנושא של רחוב בר-אילן ורחובות אחרים. אני אומר לחברת הכנסת נעמי חזן, שמעתי בקשב רב את הדברים שלך, ואני ממש משתומם כשאני שומע את המנגינות. איך אתם יודעים בכשרון רב להשמיע טענות על כל נושא, אבל כשהוא נושא נוח לכם.

תשמעי מה שאמרת. בגבעת-קנדה העירייה מחליטה לפתוח תלמוד תורה. חבר הכנסת אהוד אולמרט ראש העירייה, מחלקת החינוך בעירייה ומשרד החינוך, שהוא מחוז בירושלים, יביאו לתושבים שלווים בגבעת-קנדה תלמוד תורה ללא שום צורך?

נעמי חזן (מרצ):

כן. מסתבר שכן. אני מבקשת שתעסוק בנושא הספציפי.

אריה דרעי (ש"ס):

דקה, אני לא הפרעתי לך. תקשיבי לי בסבלנות. הרי חוץ מדבר אין לנו מה לעשות. לכן בואי נדבר ונשמיע את הדברים.

גברתי, אני קצת בקיא בעניינים של הקמת תלמודי תורה ושל מערכת החינוך בירושלים. אני אומר לך, אתם פשוט מאוד לא מוכנים להודות בדבר אחד, יש ציבור גדול מאוד – – –

נעמי חזן (מרצ):

מי זה "אתם"?

אריה דרעי (ש"ס):

עכשיו אני מדבר אלייך. יש ציבור גדול מאוד, ותכניסו את זה לראש, שאינו נראה כמוני, הוא אינו לבוש בלבוש חרדי ואולי אינו מזדהה עם מפלגות חרדיות, ואת לא רואה אותו בהפגנות ואת לא רואה אותו בתפילות, והוא ציבור מסורתי אפילו. האבא יכול ללכת בלי כיפה, אבל החינוך החילוני, שפשט את הרגל, הביא אותו למסקנה אחת, שרק חינוך דתי תורני הוא התשובה שלו. תראי בכל שכונה בירושלים, בתלפיות-מזרח ובכל שכונה חילונית, יש ביקוש גדול מאוד, מצד מאות הורים – והם מתחננים ממש – להקמת גני-ילדים ובתי-ספר בחינוך תורני, כיוון שהילדים הגדולים, הילדים האחרים שלהם יושבים על הברזלים בלילות שבת או מסתובבים בעמק האלכוהול או בעמקים אחרים, והם רוצים את החינוך הזה.

אף אחד לא מקבל סתם שיגעון להקים תלמוד תורה. ואצלך זה נקרא הפרת הסטטוס-קוו.

בנוה-יעקב, אני מכיר את הנושא הזה מקרוב, כיוון שטיפלתי בזה רק בשבוע שעבר, יש שם רוב מוחלט של ציבור מסורתי. אני מציע לך, לכי תראי. אני אתן לך שמות של תלמודי תורה, של בתי-ספר שנמצאים בצריפים, שלו היה לך קשר אליהם והיית מוכנה לייצג אותם, היית מקימה קול זעקה, כיוון שכל ניצוץ קטן, חלילה וחס – הפסקת חשמל – יעלה את כל הקרוונים באש. הילדים לומדים שם תוך סכנת נפשות נוראה. זה לא נקרא הפרת הסטטוס-קוו?

כשיש מבנים ריקים – קחי את שכונת רמות בירושלים, בית-הספר על-שם נתניהו, בית-ספר ריק לגמרי, עשרות כתות. כנגד זה, יש שם תלמודי תורה במקלטים ובקרוונים, אבל את בית-הספר הזה לא ייתנו להם. אבל כשפתאום הורים בכל זאת מקימים במקלטים, בקרוונים – לא יעזור, מי שרוצה לתת חינוך תורני, הוא ימסור את נפשו, הוא לא מפונק כמוכם שהוא צריך חדר אחות, חדר מעבדה, חדר ניסויים וחדרים לכל מיני הקבצות. הם ילמדו בכל התנאים שבעולם. פתאום אתם מתקוממים?

היו בחירות בירושלים, מרצ הגדולה קיבלה ארבעה מנדטים, וכל המפלגות הדתיות והחרדיות קיבלו מספר גדול של מנדטים והם הקימו קואליציה. הם עשו בחוכמה. הם הלכו עם אהוד אולמרט, אשר נתן להם הבטחה, לא לכפייה דתית אבל לשוויוניות.

עכשיו אני חוזר לנושא רחוב בר-אילן, גברתי. הרי גם פה זה דבר מדהים. רחוב בר-אילן, מי שמכיר אותו – ואני מכיר את רחוב בר-אילן היטב. קחי את הקטע מסנהדריה המורחבת, מבית-הקברות עד רחוב ירמיהו. אני לא רוצה להגיד 100% ולא 99%, אני לא רוצה סתם לזרוק הצהרות, אבל ברור לי שרוב מוחלט וטוטלי הוא יהודים דתיים ויהודים שומרי מסורת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

זה לא עניין של אוכלוסייה.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת עמנואל זיסמן ונעמי חזן. חברת הכנסת נעמי חזן, את לא יכולה להפריע באופן שיטתי כל הזמן.

אריה גמליאל (ש"ס):

זו אוכלוסייה חרדית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אריה גמליאל (ש"ס):

אז מה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — לא סגרנו ולא נסגור.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זיסמן, עומד פה נואם על הדוכן.

אריה דרעי (ש"ס):

חבר הכנסת זיסמן, שאלת שאלה, אני אתן לך תשובה. אני עוד לא הספקתי לגמור את המשפט. אתה לא שמעת את הנאום של חברת הכנסת נעמי חזן על כפייה דתית וכפייה אנטי-דתית. אני רוצה לנסות להבהיר את הדברים, כדי שלא יעלה על דעת מי ששומע את הדברים שלה או את הדברים בתקשורת, שמדובר כאן על איזה קומץ קטן של אנשים שגרים ברחוב ראשי, ברחוב חילוני, ופתאום קיבלו איזו התקפת עצבים והם רוצים לסגור את הרחוב כיוון שמכונית נוסעת בשבת.

הרי אנחנו חיים על הקרקע. מכוניות נוסעות בשבת, לצערנו, במדינת ישראל. שלא יישמע מדברייך, חברת הכנסת נעמי חזן, שיש כל מיני סוגים של דת יהודית. יש דת יהודית שמתירה נסיעה בשבת, ויש דת אחידה שאנחנו מנסים להכתיב אותה במדינת ישראל ולפיה אסור לנסוע בשבת. על-פי הדת ועל-פי התורה אסור לנסוע בשבת. יהודי שנוסע בשבת הוא מחלל את השבת. שלא ינסו להיתמם כאן ולהגיד: אני שומר שבת בלב, או אני מדליק נרות, או אני הולך לבית-כנסת רפורמי, עם רבנית חזנית, וזו בשבילי שבת. זו לא שבת, זו לא יהדות, זו דת אחרת, זו לא דת יהודית.

נעמי חזן (מרצ):

בשביל מיליוני יהודים — —

אריה דרעי (ש"ס):

הם טועים ומטעים. יש גם מיליארדים בעולם שמתנגדים ליהדות. האם מפני שאנחנו מיעוט אנחנו נבטל את דעתנו בפני כל העולם? אנחנו בסך הכול קומץ של 4 מיליוני יהודים, או 13-15 מיליון יהודים בכל העולם. אנחנו פסיק לעומת סין. בגלל זה נבטל את דעתנו?

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת חזן, אני מבקשת ממך.

אריה דרעי (ש"ס):

חבר הכנסת זיסמן, קודם כול תודה בעיקרון שרוב תושבי רחוב בר-אילן הם יהודים דתיים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

זה קרה בשנים האחרונות.

אריה דרעי (ש"ס):

עד לפני כמה שנים, חבר הכנסת זיסמן, באמת לא היה פתרון לעניין היות הרחוב עורק ראשי. אתה לא יכול לסגור את רמת-אשכול ואת נווה-יעקב ליציאה מן העיר. זאת מציאות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אריה דרעי (ש"ס):

נכון, זה לא נוח, אבל יש פתרונות תחבורתיים אחרים. יש כביש עוקף. אפשר לנסוע עד סנהדריה ולנסוע אחר-כך דרך כביש מספר 4 שנוסע לרמות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אריה דרעי (ש"ס):

זה ויכוח חדש, אבל אל תנסו להיתמם ולהגיד שזה עורק ראשי. יש פתרון תחבורתי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק את זה.

אריה דרעי (ש"ס):

אני משוכנע, חברת הכנסת נעמי חזן, שאילו היה רחוב בר-אילן מאוכלס על-ידי תושבים ערבים והיה אסור להם לנסוע בחג שלהם, את היית הראשונה שהיתה לוחמת פה שלא ייסעו שם כדי שלא לפגוע ברגשות של הערבים; אין לי ספק בכך. אני דורש ממך דרישה אחת, של הגינות: תגני על הרגשות של היהודים הדתיים, שלא מוצאים חן בעיניך, כמו שאת מגינה על הרגשות של הערבים. כשהם משתוללים באינתיפאדה, זו מלחמה לחופש.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת נעמי חזן, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. אני מבקשת להפסיק את זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת זיסמן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני שר המשטרה, אני חושב שהנושא הזה לא צריך לעלות בכנסת כלל. יש עיריית ירושלים, היא מוסמכת להחליט אילו רחובות ייסגרו.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא יכול. אתה חייב לקיים דיון.

אריה דרעי (ש"ס):

אני אקיים. אני אומר לשר המשטרה שמשיב מה התשובה שצריכה להיות. יש בירושלים עירייה שנבחרה, מי שלא מוצא חן בעיניו – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

אריה דרעי (ש"ס):

אני אגמור את המשפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מצא, לא עכשיו. עומד נואם על הדוכן. כשיסיים את דברו, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

תגמור איזה משפט?

אריה דרעי (ש"ס):

איזה שאני ארצה לגמור. זה הזמן שלי. עם כל הכבוד לך, אני מאוד מוקיר את התמדתך, אתה יושב מהבוקר עד הערב במליאה, אבל זה לא אומר שאתה צריך להפריע לכל אחד. שמתי לב, אני יושב חצי שעה, ואתה מפריע לכל אחד. תן לי לגמור.

יש עירייה בירושלים, אומנם היא לא מוצאת חן בעיני חלקים מהבית הזה. כבר אמרה חברת הכנסת נעמי חזן, שיש 18 חברים בקואליציה, 14 מתוכם הם דתיים וארבעה הם חילונים. בסדר, זו הקואליציה שנבחרה בצורה דמוקרטית, היא הגוף שמחליט. אתם באופוזיציה בירושלים תילחמו בדרכים דמוקרטיות. אני משוכנע שראש עיריית ירושלים והקואליציה הזאת ישכילו למצוא פתרון גם לתושבים חילונים, שלצער הרב עדיין נוסעים בשבת; אני מקווה שהם יפסיקו לנסוע בשבת. ימצאו להם פתרון שיהיה בו קצת קושי, כמו שעשו בגבעת-שמואל בבני-ברק עם הגשר, מי שמכיר, ולא קורה שום דבר אם עושים סיבוב של עוד כמה מאות מטרים כדי שלא לפגוע בתושבי בני-ברק. אבל אי-אפשר להתעלם עוד מהרגשות של אלפי אנשים שגרים ליד עורק תחבורה ראשי ואין להם חיים בשבת.

אני מברך את שר המשטרה על כך שהמשטרה היתה אמיצה וקיבלה החלטה. הגיע רב גדול לארץ, לא משנה מה הן דעותיו – הרי בעיניו אני ואתה אותו דבר, שנינו בכנסת כאן, בבית האפיקורסים, בבית המינים, שנינו באותה מאטריה, אני לא מגן עליו, זו השקפתו, לנו יש גדולי ישראל שלנו. אבל יהודי שהוא מנהיג של אחת העדות הגדולות ביותר התארח פה בארץ-ישראל, ועשיתם נכון כשסגרתם את הרחוב בשבת; ואל תתביישו מאיש.

אני מציע לקיים על הנושא הזה דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת אריה דרעי. אדוני השר, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

זה לא בסדר. רציתי לשאול שאלה את חבר הכנסת אריה דרעי. אבל הוא כבר ירד מהבמה.

היו"ר ש' וייס:

כן, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לעתים רחוקות יש מליאת כנסת מלאה כמו עכשיו. לכן תרשו לי לומר לכם מה קורה לשר כשהוא צריך לנחש מה רוצים ממנו בהצעה לסדר-היום.

אני התלבטתי. ראיתי הצעה לסדר-היום שמוגשת על-ידי חברת הכנסת נעמי חזן וחבר הכנסת אריה דרעי. ניסיתי לחשוב מה רוצים שני חברי הכנסת הנכבדים. חשבתי ששניהם הולכים להתנבא באותה רוח בעקבות הקרבה שחלה ביניהם לאחרונה מבחינה פוליטית, לפחות בתחום אחר.

נרגעתי לאחר ששמעתי את הוויכוח. להט הוויכוח הזכיר לי את דבריו של קאטו הזקן, שבסוף כל נושא היה טוען וצועק שיש להרוס את קרתגו. חזרנו לימים הטובים של הוויכוח על נושא הדת, על כל המשתמע מזה, סביב רחוב בר-אילן בירושלים.

היו"ר ש' וייס:

לפי ההיגיון הזה, יהיו לנו עוד מעט נטורי קרתגו.

שר המשטרה מ' שחל:

בדיוק. תודה על הסיוע שאני מקבל מיושב-ראש הכנסת.

קודם כול – לעובדות. לקראת ביקורו של האדמו"ר מסאטמר לארץ, מה-7 ביוני ועד ל-15 ביוני, נערכה משטרת ישראל תוך תיאום עם הנהגת העדה החרדית.

אני רוצה לומר, שלא היה לי צל של ספק שהתייחסות המשטרה לביקורו של האדמו"ר צריכה להיות עניינית אף שאנחנו יודעים את דעותיו. נדמה לי שחבר הכנסת אריה דרעי אמר מה יחסו בכלל לכל מי שיושבים כאן, אם הם שייכים לחלק החילוני אם לחלק החרדי ואם לחלק הדתי. הדברים ידועים.

משטרת ישראל היתה צריכה להתייחס עניינית לנושא הזה. במסגרת ההיערכות המיוחדת של המשטרה נוכח הביקור וכתוצאה משיקולים מבצעיים החליט מפקד מחוז ירושלים, ניצב אריה עמית, לסגור קטע מרחוב בר-אילן ביום שבת, 11 ביוני, בעת שהאדמו"ר שהה במאה-שערים.

יודגש כי סגירת קטע הדרך ברחוב בר-אילן למשך סוף השבוע היתה מבחינת המשטרה סגירה חד-פעמית; היא לוותה בפרסום העניין בתקשורת ובהצבת שוטרים לצורך הכוונת התנועה לצירים עוקפים כמקובל.

המשטרה הבהירה להנהגת העדה החרדית, באופן חד-משמעי, כי הסגירה היא חד-פעמית וכי היא לא תהווה תקדים.

בשבת האחרונה, 18 ביוני, החל מהשעה 15:30 התקהלו כ-300 חרדים בצומת עלי הכהן-בר-אילן וצפניה, תוך שהם מנסים לחסום את הצומת. במהלך ההתקהלות נזרקו שקיות אשפה לצומת תוך יידיי אבנים לעבר כלי הרכב החולפים ולעבר כוחות המשטרה.

כוח המשטרה שנערך באזור בעוד מועד הגיע למקום ופיזר את המתקהלים שהיו בצומת לעבר הרחובות עלי הכהן וצפניה. במהלך הערב המשיכו חרדים להתקהל לאורך רחוב בר-אילן עד לצומת סנהדריה-שמואל הנביא, תוך קריאות אך ללא הפרעה לתנועת כלי הרכב.

רוב מפירי הסדר היו צעירים ובני נוער שהתקהלו באופן בלתי-מאורגן.

יצוין שכל העת היה הכביש פתוח לתנועה.

אני חייב לשאול פה שאלה, ואני שואל אותה כאן לא מפני שאני חושב שקהל היעד צופה בטלוויזיה ורואה את ערוץ-33, אבל אולי דרך הבימה הזאת אוכל לדבר עם אותו קהל שמשום-מה שורף את העגלות כל פעם שיש לו בעיה. למה שורפים את עגלות האשפה? זה לא ברור לי. זה עולה כסף לעירייה. זה גורם לבעיות. זה גם מפגע אקולוגי. מותר להפגין, אפילו זו הפגנה בלתי-חוקית, אני יכול להבין. אבל למה תמיד יוצא הקצף, תמיד, בירושלים – בערים אחרות, תודה לאל, העניין הזה איננו מקובל – ושורפים עגלות אשפה? זה לא ברור לי.

היו"ר ש' וייס:

הציבור הדתי היה תמיד נגד איזבל.

שר המשטרה מ' שחל:

המשטרה עצרה שלושה מפגינים. אחד שוחרר באותו ערב, והשניים הנוספים שוחררו למחרת בבוקר. אחד המתפרעים נעצר עקב תקיפת שוטר, והוא אף הגיש תלונה נגד שוטרים בטענה שהכו אותו. תלונה זו הועברה לחקירת המחלקה לחקירת שוטרים במשרד המשפטים.

לגבי השאלה שהעלה חבר הכנסת אריה דרעי – אני מקבל שהרשות צריכה לקבוע את חסימות הכבישים, והיא עושה זאת בשיתוף עם המשטרה; היום עניתי על שאילתא בנושא זה בבני-ברק. אנו

פועלים במשותף. השאלות האלה מתמקדות עכשיו בנושא שאתה, חבר הכנסת דרעי, אוהב אותו במיוחד – איך חוק העזר העירוני עומד מול חוק ההסמכה וחוקי-היסוד שנתקבלו בכנסת. זו שאלה שלדעתי קשה לענות עליה, אלא אם כן היא תעמוד במבחן בוודאי בבג"ץ, שיפסוק כך או אחרת.

אריה דרעי (ש"ס):

אתה מודה שיש בעיה של חוקי-היסוד מול החקיקה הקיימת היום.

שר המשטרה מ' שחל:

אני רק ציינתי עובדה. אני מניח שהבעיה המשפטית – – –

אריה דרעי (ש"ס):

כמשפטן, יש בעיה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת אריה דרעי, מהרגע שאינני משמש כעורך-דין, על-פי כללי לשכת עורכי-הדין, אסור לתת ייעוץ חינוך בנושא הזה. לכן לא אעשה זאת, כדי שלא להסתבך.

נעמי חזן (מרצ):

אתה עלול להעמיד את עצמך במצב של ניגוד אינטרסים.

שר המשטרה מ' שחל:

אני עם עצמי אהיה שלם.

במהלך השבוע הזה אנחנו מתכוונים לקיים פגישה עם הנהגת העדה החרדית והבד"ץ לצורך הרגעת הרוחות ומניעת הפרות סדר בשבת הקרובה. אנחנו בוודאי מתכוונים שמשטרת מחוז ירושלים תיערך להבטיח שלא יהיו הפרות סדר ולטפל בהפרות סדר אם יהיו. אנחנו מתכוונים, כמובן, להפסיק הפרות כאלה מייד עם תחילת התהוותן.

אני מקווה שהנושא הזה יעבור. לפי הסטטיסטיקה, תמיד בחודשי הקיץ יש בעיות מן הסוג זה, וגם הקיץ הזה לא יהיה חופשי מתופעות כאלה. אנחנו משתדלים להגיע לדיבור.

אני חייב לומר, שיש לנו הצלחות טובות יותר מבעבר, על-ידי קיום שיחות, ויש הבנות, אם כי לא תמיד זה מצליח. בוודאי אין לנו כוונה להביא לכך שיכתיבו לציבור את התנאים של סגירה או פתיחה של רחובות. חובתה של המשטרה להבטיח שהחוק יקוים.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, ששתי ההצעות לסדר-היום תועברנה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, לדיון.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר. לחבר הכנסת עמנואל זיסמן יש הצעה אחרת. נכון? כך כתוב אצלי. דקה. איזו הצעה אתה מציע להסיר?

עמנואל זיסמן (העבודה):

של חבר הכנסת אריה דרעי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. אחרי חבר הכנסת זיסמן יבוא חבר הכנסת בא-גד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני לא שמעתי את הנאום והנימוקים של חברת הכנסת נעמי חזן.

כמי שדאג לפני שנים להסכם הקואליציוני הראשון בעיריית ירושלים, שבא גם לתקן את העוול ואת האפליה לגבי החינוך החרדי – – –

יהושע מצא (הליכוד):

עוד בטרם היתה ש"ס קיימת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — — עוד בטרם היתה ש"ס קיימת, יש לי זכויות מוסריות והיסטוריות בנושא הזה. אין שום דבר נגד החינוך החרדי. כמי שהיה במשך 24 שנים גורם קובע ומרכזי בסגירת כבישים בבירת ישראל במקום שבו יש אוכלוסייה חרדית אבל הוא לא עורק תחבורה, אני אומר, שרחוב בר-אילן התמלא בשנים האחרונות, באופן מלאכותי ובאופן טבעי, באוכלוסייה דתית וחרדית, והיא 100% שם עתה. זה לא צריך להביא לסגירת הכביש הזה, כי זה יהיה תקדים שיכה אותנו ביטחונית, צבאית, אסטרטגית, כלכלית, וזה יערער את אורח החיים בעיר. לכן, תרד מזה. תרד מבר-אילן. תרד מזה – כפי שהיה בכביש רמות. נשפך דם בכביש רמות, אבל כביש רמות פתוח. כביש עורקי אסור לסגור.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, אני מבין שאתה מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן.

יוסף בא-גד (מולדת):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

בקיצור, בטובך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני ירושלמי ונולדתי על-יד תל-ארזה.

דן תיכון (הליכוד):

רחוב בר-אילן לא היה קיים אז.

יוסף בא-גד (מולדת):

נכון. היתה תל-ארזה.

דבר ראשון, אני רוצה למחות נגד ביטויה של חברת הכנסת – אספסוף חרדי. כאשר ערבים פוגעים וזורקים אבנים, אלה נערים ערבים. אבל כאשר יהודים נלחמים על אמונתם, הם הופכים להיות אספסוף. בושי לך, חברת הכנסת.

נעמי חזן (מרצ):

אספסוף – – –

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת חזן, אל תפריעי לו.

יוסף בא-גד (מולדת):

תרשי לי לגמור. לא יפה. תתביישי ותחזרי בך.

היו"ר ש' וייס:

תשלימו, פעם זה אספסוף, פעם זה קהל מצביעים לאותה רשימה.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבל להתחיל מחדש את מלחמות השבת. בצדק ציין חבר הכנסת זיסמן, שרחוב בר-אילן הפך להיות רחוב ש-100% תושביו הם דתיים. כבדו אותם. יש כביש עוקף, כביש 4, אפשר להיכנס לשם בלי בעיות, ותנו גם לדתיים את זכותם לחיות בארץ הזו, לפחות כמו הערבים.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת בא-גד.

חברי הכנסת, אתם כבר מבינים שיש נגד ובעד הצעה. האם חברת הכנסת חזן וחבר הכנסת דרעי מסכימים שהנושא יעבור לוועדה?

אריה דרעי (ש"ס):

כן.

נעמי חזן (מרצ):

כן.

היו"ר ש' וייס:

מסכימים. לאיזו ועדה?

אריה דרעי (ש"ס):

ועדת הפנים.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הפנים.

הצבעה, חברים.

אריה דרעי (ש"ס):

אנו מבקשים להצביע בנפרד.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מצביעים עכשיו על ההצעה של חברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלתה חברת הכנסת נ' חזן
לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

תשעה תומכים, שבעה מתנגדים, הנושא עבר לוועדה.

עכשיו נצביע על ההצעה של חבר הכנסת דרעי.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' דרעי
לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

16 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע ששתי ההצעות, ברוב שונה אומנם, עברו לטיפול של ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעות לסדר-היום התגברות האלימות בתל-אביב זריקת רימונים על תחנות משטרה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעות הבאות לסדר-היום, מס' 4416 ו-4430, בנושא: התגברות האלימות בתל-אביב זריקת רימונים על תחנות משטרה.

חבר הכנסת דוד מנע, ואחריו – חבר הכנסת גדעון שגיא.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לאחרונה התרבו המקרים של זריקת רימוני הלם לעבר יעדי משטרה במחוז תל-אביב. כתושב רמת-גן, תושב אזור תל-אביב, אני מוקיר ומעריך את העבודה המסורה והנאמנה של משטרת תל-אביב בכל הקשור לביעור הפשיעה, ואני חייב לציין שהפשיעה ירדה, ואני מכיר את האנשים הנוגעים בדבר, את אנשי היחידה המרכזית ואחרים, ואני בהחלט מוקיר ומעריך את העבודה המסורה שלהם, אם בתחום הסמים, אם בתחום הפשיעה, אם בתחום בני נוער עבריינים וכדומה. אבל משום-מה בחודשיים האחרונים החלה תופעה חדשה באזור תל-אביב – זריקת רימונים על תחנות משטרה, רימוני הלם, שמכוונים אולי לרמוז דבר מה, אבל יש בהם מסר מסוים.

ידוע שיש, תמיד, כללי משחק גם לשוטרים וגם לעבריינים, וכללי המשחק נשמרים בדרך כלל. אבל ברגע שזורקים רימוני הלם על תחנת משטרה, הרי יש בזה הפרה של כללי המשחק. לפני שלושה ימים נזרק רימון הלם זה"לי לעבר מגרש החנייה של משטרת מרחב דן, שנחשב לאחד המרחבים הגדולים והעמוסים של משטרת ישראל, שמכסה אזור רחב ושכונות קשות. השוטרים במרחב דן עושים עבודה לביעור הפשיעה באזור, בצורה הטובה ביותר. לא נגרם נזק ולא היו נפגעים. אבל העובדה היא, שעבר אדם וזרק רימון הלם לחצר תחנת משטרה בישראל. ייתכן שזו תופעה, ייתכן שזה אדם יחיד, ייתכן שזה עברייני, ייתכנו מקרים שונים. אבל אף שאותו רימון הלם אינו גורם לנזק בנפש, יש בהחלט לראות אותו כהפרה של כללי המשחק.

לכן, אני רוצה להזעיק את חברי הכנסת ולומר, שתופעה זו חייבת להיפסק, ועל משטרת ישראל לעשות ככל יכולתה על מנת לבער תופעה זו.

התופעה החלה לפני חודשיים, כאשר נזרק רימון הלם לעבר ביתו של רב-פקד אבידן, ראש מפלג התשאול ביחידה המרכזית. לאחר מכן נזרק רימון הלם לעבר משטרת השכונות במרחב איילון. לפני כחודש נזרק רימון הלם לעבר תחנת המשטרה בגבעתיים, ולפני שלושה ימים נזרק רימון הלם לעבר משטרת מרחב דן. הרימונים לא נזרקו על שוטרים, אך נזרקו לעבר תחנות משטרה.

אני רוצה לציין, שגם היחידה המרכזית וגם יחידות אחרות במשטרת ישראל – ואני מכיר את האנשים, הם לא יירתעו מאותם רימוני הלם, הם לא יפחדו מכל מיני מסרים, הם ימשיכו את עבודתם.

מצאתי לנכון להגיש הצעה דחופה לסדר-היום על מנת לדון בתופעה זו, להקצות משאבים על מנת לבער את התופעה הזו ולעמוד מאחורי כל פעילות שנועדה לבער אותה.

אנחנו לא מוכנים שיסתובבו עבריינים ויזרקו רימוני הלם על תחנות משטרה.

קריאה:

כמה מקרים היו?

דוד מנע (הליכוד):

ארבעה מקרים בחודשיים האחרונים באזור תל-אביב.

היו"ר ש' וייס:

בחודשיים האחרונים נזרק גם רמון הלם על ההסתדרות.

דוד מנע (הליכוד):

אבל זה פגע בנפש.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

זה נייטרלי לגמרי, חברת הכנסת חזן, מה שאמרת. תבדקי מכל זווית ותראי שזה נייטרלי.

דוד מנע (הליכוד):

אני מבקש שחבר הכנסת שגיא, שידבר אחרי, יתייחס לנושא, כי זה נוגע לו.

על כן, אדוני היושב-ראש, על הכנסת כולה להתאחד מאחורי כל פעילות, ואפילו חריגה, לביעור הנגע הזה, לעמוד מאחורי משטרת מחוז תל-אביב בכל הפעולות לאיתור האנשים העבריינים הללו, ואנחנו עומדים ומתייצבים מאחורי משטרת מחוז תל-אביב בכל הקשור לתופעה זו. תודה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת דוד מנע, וממש על-פי הדגם – חבר הכנסת גדעון שגיא.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני גם כן שותף להערכה, ומתוך היכרות קרובה שותף לדעה של חבר הכנסת דוד מנע על ההישגים של המשטרה במחוז תל-אביב לפחות במניעת הפשיעה ובצמצומה. אבל, כאמור, אי-אפשר להתעלם מכמה אירועים, שצירופם הופך אותם לתופעה, או לראשיתה של תופעה, וכדאי כבר היום להשקיע את כל המאמצים כדי להתמודד אתה.

לפני כשבוע הושלך, כפי שציין חבר הכנסת דוד מנע לפני, רימון הלב לעבר תחנת המשטרה בגבעתיים. זו תחנת משטרה קטנה, לא מוגנת, היא בוודאי לא היתה מטרה כשלעצמה לזרק רימון, מי שלא יהיה. אבל מקרה זה מפנה את תשומת הלב הציבורית לתופעה, שלדעתי היא חמורה במשמעותה. כאמור, זו תופעה חדשה יחסית, אם כי כבר לפני כשנתיים, במאי 1993, נזרק רימון לעבר החצר האחורית של משטרת מחוז תל-אביב.

ב-26 במרס 1994 נזרק רימון לחצרו של קצין משטרה שהיה ממונה באותה תקופה על החקירה של כנופיית שודדי קשישים מקריית-מלאכי שפעלו בתל-אביב ונתפסו באזור תל-אביב ובמקומות נוספים. אותו קצין משטרה היה אחראי לחקירה של אותה כנופיית שודדים.

נוסף על הפיצוץ בגבעתיים, לפני כחודש ימים, נזרק רימון הלב לעבר תחנת משטרה בשכונות הדרומיות של תל-אביב.

השלכת הרימונים לעבר תחנת המשטרה היא, כאמור, תופעה חדשה יחסית, היא תופעה שעדיין איננה נפוצה, אבל אנחנו סבורים שמן הראוי לעורר את תשומת הלב הציבורית נגד התופעה לפני שהיא תתרחב, חלילה.

למיטב ידיעתי, התופעה הזאת מצויה היום בחקירת המשטרה. עדיין לא ידוע לי על מסקנות או תוצאות, אבל יש מקום לחשוב, שאולי תופעות אלה מייצגות בחלקן איזו נטייה למעשי קונדס, שמזכירה את קבוצת הצעירים שירו לפני חודשים אחדים בעוברים ושבים בתל-אביב, או אולי היא דווקא קשורה בהצלחה של המשטרה בתל-אביב באכיפת החוק לגילוי עבריינים, והפעולה הזאת באה כמעין תגמול נגד החקירות של המשטרה.

במחוז תל-אביב, הכולל את גוש-דן, נרשמו כמה הצלחות בתקופה הנזכרת. יש ירידה בפשיעה חמורה, הכוללת רצח, אונס, שוד ועבירות הנוגעות לחבלה גופנית. יש ירידה של כ-10% במספר התיקים שנפתחו נגד שימוש בסמים. יש ירידה משמעותית בפריצות לעסקים. יש ירידה גדולה מאוד, של 17%, כמעט 20%, בפריצות לדירות. אני סבור, שגולת הכותרת של הצלחות המשטרה באזור היא בירידה של יותר מ-20% במספר התיקים שנפתחו בגין גנבות מתוך רכב. הנתונים מצביעים במפורש על הצלחה במאבק בפשיעה באזור תל-אביב. נדמה לי שסביר, או ייתכן מאוד לכתור את שני הדברים יחד.

עם זאת, כפי שצינתי, לא יהיה זה בלתי נמנע להעריך, שיש אולי קבוצות של נערים או מבוגרים שסבורים שבמעשים מהסוג הזה הם עושים מעשים שבעיני חבריהם אולי הם מקובלים כמעשי גבורה.

מעבר לחומרה שבמצב הזה בהיבטים החינוכיים והצורך לטפל ולעשות הכול כדי לעקור את התופעה הזאת מהשורש – אני קורא לשר המשטרה ולמשטרת ישראל לפעול במלוא חומרת הדין ולהשקיע את כל המאמצים כדי לגלות את העבריינים שסיכנו חיי אדם בזריקת הרימונים.

אני מבקש להצביע על היבט נוסף שקשור בתופעה, וזו העובדה שנשק חם נמצא באופן בלתי חוקי בידי צעירים ואחרים והעבריינים משתמשים בו. את הדבר הזה יש כמובן למנוע בכל האמצעים ולדאוג שאותם מקורות שמהם מגיע הנשק – ואני רוצה להזכיר שהרימונים הם רימונים צה"ליים, וצריך לעשות את הכול כדי להגביל את האפשרות שנשק כזה יגיע לידי האנשים הלא-נכונים.

מעבר להצלחה של משטרת מחוז תל-אביב, אני סבור ששר המשטרה צריך להפעיל את כל האמצעים כדי שהתופעה הזאת, שהיא עדיין בחיתוליה, לא תתרחב. בין שהמעשים הם מעשי קונדס ובין שהם תופעה שבאה להרתיע את המשטרה מלטפל בחקירות כפי שצריך, יש לעקור אותה מן השורש. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שגיא. אדוני שר המשטרה, תגובתך.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאתייחס לשתי ההצעות שהועלו כאן, אני רוצה לומר, שמצאו את המקורות שבגינם כנראה שורפים את עגלות האשפה. עוזרת סגנית מזכיר הכנסת מצאה, כי בתהילים פרק מ"ו פסוק י' נאמר: "עגלות ישרף באש". זו כנראה הסיבה לכך שהחרדים בירושלים, כאשר הם מתרגזים, הם שורפים את העגלות. כך שהפרוטוקול יהיה שלם.

היו"ר ש' וייס:

על זה אפשר לומר: רכב ישראל ופרשניו.

גדעון שגיא (העבודה):

האם יש פסוק על הרימונים?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתאר לי שיש.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום שבת האחרון, 18 ביוני, בשעה 22:45, נזרק רימון הלם לעבר מטה מרחב דן.

אציין אירועים נוספים שאירעו במחוז תל-אביב והם דומים לאירוע זה ואנחנו, במשטרת ישראל, מתייחסים אליהם כלחלק מהחקירה המתקיימת: ב-5 בספטמבר 1992, באותה שעה לערך, הושלך רימון רסס 26 לחצר מטה מחוז תל-אביב; ב-26 במרס 1994 בשעה 02:50 נזרק רימון הלם לחצר ביתו של רב-פקד מוטי אבידן בכתובת מסוימת בתל-אביב, לא אחזור עליה כאן; ב-28 במרס 1994 בשעה 02:40 הושלך רימון הלם לעבר תחנת השכונות של משטרת ישראל; ב-21 במאי 1994 בשעה 22:00 נזרק רימון רסס 26 לעבר תחנת גבעתיים; והמקרה האחרון, כאמור, התחולל ב-18 ביוני.

המקרים האלה עומדים אולי בסתירה גמורה למה שקורה מבחינת רמת הפשיעה והסטיסטיקה של הפשיעה בישראל ב-1993/94. ציין זאת לפני חבר הכנסת גדעון שגיא, ונדמה לי שגם חבר הכנסת דוד מנע, כאשר אמר בצדק שיש שינוי. אני רוצה כאן להוסיף, שהשינוי הזה איננו רק במחוז תל-אביב אלא בכל מחוזות המשטרה – יש ירידה בפשיעה. אם נשווה את הירידה שהיתה בשנת 1994 לעומת 1993, נשווה את מה שקורה ב-1994 לעומת 1992, שהיתה שנת שיא בעלייה כמעט בכל התחומים, אני יכול לומר שיש ירידה משמעותית, היא כמובן לא מספקת אותי, אבל אני חושב שהדרך שנקטנו, שבה הלכתי בכיוון חיזוק כוחות המשטרה, הצבת יעדים ברורים בכמה תחומים, אכן נותנת תוצאה. אני מקווה שהמגמה הזאת תימשך. אנחנו עדים לכך שיש ירידה בפשיעה החמורה. בתל-אביב הירידה היא רק של 2.2%, אך במחוזות אחרים אנחנו רואים ירידה של 14%, 28% במחוז הדרומי של המשטרה. אלה ירידות משמעותיות, וללא ספק הן אינן מקריות מבחינה סטטיסטית לשנה זו או לשנה אחרת.

דווקא בנושא הזה של זריקת הרימונים אנחנו רואים עניין חמור, כי על המשמעות של מעשה כזה – המשטרה לא יכולה לעבור על כך לסדר-היום.

אני יכול לומר שהחקירה המתנהלת בנושא זה נמצאת בעיצומה. בעקבות האירועים האלה הוקם במחוז תל-אביב צוות חקירה מיוחד – צח"מ, כפי שנקרא בז'רגון המשטרה – כשהנושא עצמו מקבל טיפול בעדיפות ראשונה. אני מדגיש את המלים בעדיפות ראשונה. אני מקווה שבזמן הקרוב נוכל

להצביע על פענוח ונביא למעצרים של האנשים שמבצעים את הפעולות האלה. מטבע הדברים, מפני שהחקירה בעיצומה, אינני יכול להיכנס לפרטים.

אני מציע ששתי ההצעות לסדר-היום תועברנה לוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אולי יסתפקו בהודעת השר?

הצעה אחרת לחבר הכנסת דוד מגן. עד שהוא יאמר אותה – סגנית מזכיר הכנסת תודיע הודעה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

סגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 21), התשנ"ד–1994, שהחזירה ועדת החינוך והתרבות; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 88), התשנ"ד–1994, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה.

מסקנות ועדת העלייה והקליטה בנושא: ילדי תימן. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעות לסדר-היום התגברות האלימות בתל-אביב וזריקת רימונים על תחנות המשטרה

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, אני מנצל את הנושא שהעלו חברי הכנסת שגיא ומנע כדי להציע לך לבחון את תופעת האלימות בחתך אזורי ובחתך הגילים. ההתרשמות היא, למשל, כי באזור חיפה והצפון אלימות הנוער מקבלת ממדים מיוחדים, הרבה יותר מאשר במקומות אחרים. בעניין הפשיעה החמורה, בבדיקה בתחנות משטרה, דווקא במרחב דן שעליו דיברת, חלה החמרה.

הצעתי היא לבחון את הדברים הללו בחתך גיאוגרפי ובחתך הגילים, ולכן ביקשתי להשתתף ולהעלות הצעה אחרת.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עורכים עכשיו הצבעה בנושא התגברות האלימות בתל-אביב וזריקת רימונים על תחנות המשטרה – הצעות של חברי הכנסת דוד מנע וגדעון שגיא. מוסכם שזה יעבור לוועדה – נכון, חבר הכנסת שגיא?

יעקב שפי (העבודה):

חבר הכנסת שגיא מסכים.

היו"ר ש' וייס:

בסדר גמור. נא להצביע.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

11 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע שהנושא עבר לטיפול של ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

הצעות לסדר-היום

ההכרה בתנועות הרפורמים והקונסרבטיבים

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים עכשיו לנושא הבא: ההכרה בתנועות הרפורמים והקונסרבטיבים – שתי הצעות לסדר-היום, מס' 4437 ו-4449. ההצעה הראשונה היא של חבר הכנסת שמואל הלפרט, ואחריו – חבר הכנסת רפאל פנחסי. על כך ישיב השר המתאם משה שחל, שהוא כידוע שר המשטרה ושר האנרגיה, והוא גם מייצג כאן את ראש הממשלה בתפקיד שר הדתות. בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני מוצא לנכון להעלות את דבר הסתלקותו של כבוד קדושת מרן הגאון הקדוש האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, זכר צדיק לברכה, שהיה שר התורה ועמוד העבודה, ענק הרוח, משיירי כנסת הגדולה, מגדולי מקימי עולה של תורה וחסידות, שפעל כל ימיו במסירות נפש עילאית למען כלל ישראל, ובמיוחד בשיקום שארית הפליטה אחרי השואה הנוראה.

הוא הקים את קריית-צאנז המתנוססת לתפארת בנתניה, את מפעל הש"ס, את בית-החולים "לניאדו" ועוד.

פטירתו היא אבדה גדולה לכלל ישראל.

בהמשך עבודתו הקדושה ננוחם.

חברי הכנסת, תנועות הרפורמים והקונסרבטיבים גרמו לשואה רוחנית בקרב יהדות ארצות-הברית ואירופה ולמכת התבוללות ההולכת וגוברת ללא הרף בתפוצות ישראל.

ההתבוללות בקרב יהדות העולם היא כיום הבעיה המרכזית של העם היהודי, יותר מבעיות הנוגעות לאש"ף, ל"חמאס" ולארגוני הטרור האחרים, שנגדם אפשר להתמודד בנשק צבאי. אבל קשה מאוד להתמודד עם מצב שבו העם היהודי הולך ומצטמק. שיעור ההתבוללות מגיע בארצות-הברית ל-50%-60%, ובארצות סקנדינביה – לכ-80%.

הרפורמים והקונסרבטיבים רוצים לנעוץ עכשיו את ציפורניהם מלאות ארס ההתבוללות גם בגופה של מדינת ישראל. זאת אף שרוב הציבור מסתייג מהם ואינו מעוניין כלל בפעילותם, והם מהווים בקושי 1% באוכלוסייה.

בשלוש השנים האחרונות התנהל ויכוח משפטי בבית-הדין הגבוה לצדק בעניין הרפורמים, שביקשו להכיר בהם ולהשוות את מעמדם לזה של הציבור הדתי. לצערנו, במקום לדחות על הסף את תביעתם הקנטרנית, סיים בימים האחרונים בג"ץ את הדיון בפשרה, ולפיה יעניק להם משרד הדתות 100 מיליון שקל, וזאת כאשר הם מייצגים מיעוט אפסי באוכלוסיית המדינה.

אני תמה על הסכמת משרד הדתות לפשרה זו. לצערי הרב, הרשויות הממלכתיות והעירוניות נוהגות ברוחב-לב בלתי רגיל כלפי התביעות של הרפורמים. כל בקשותיהם למגרשים, למבנים ולתקציבים נענות ברצון. כך היה גם בירושלים, כאשר ראש העירייה לשעבר, מר טדי קולק, אפשר להם להקים את ה"היברו יוניון קולג'" ברחוב דוד המלך, ועוד.

אני רוצה להזהיר את כולנו, שתנועות הרפורמים והקונסרבטיבים מסוכנות מאוד לעם היהודי, כסרטן הפושה בלבנו. חלילה לנו לעמוד מנגד ולתת למחלה להתפשט. חובה על כולנו למנוע את הסתערותם החמורה ולעקור מן השורש את הגידול הממאיר, בטרם יפתח, חס ושלום, גרורות.

על הכנסת לדרוש לבטל את הפשרה ולא לתת להם תקציבים שבעזרתם הם עלולים לסכן את עצם קיומנו כאן, כפי שעשו בתפוצות.

חברי הכנסת, בואו נתאחד לפחות בנושא חשוב זה ונעקור את הסכנות החמורות לכולנו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במסגרת ההצעה לסדר-היום ברצוני לומר גם כמה דברים עם התפטרותי מהכנסת, לפי החלטת מועצת גדולי התורה.

במסגרת תפקידי כחבר הכנסת העשירית, הכנסת השתים-עשרה והכנסת השלוש-עשרה, השתדלתי לפעול לחיזוק המורשת היהודית וצביונה היהודי של מדינת ישראל, בפרט בקרב הנוער והעולים החדשים, שהם רחוקים מאוד ממושגים של יהדות ומורשת ישראל.

פעלתי יחד עם חברי לסיעה להשוואת תקציבי החינוך לכלל אזרחי המדינה ולהגדלת תקציבי הישיבות והכוללים, כדי להבטיח את המשך קיומם, ושלא תישכח, חס ושלום, תורה מישראל. עשיתי זאת מתוך אחריות לכלל ישראל, מכיוון שכל קיומו של העם היהודי הוא רק בזכות התורה, וארץ-ישראל ללא תורה היא כגוף בלי נשמה.

בכנסת השתים-עשרה כיהנתי במשך כשנתיים כסגן שר העבודה והרווחה. במסגרת תפקידי זכיתי, ברוך השם, לפעול לטובת האוכלוסייה במצוקה וחולים סיעודיים. מנעתי הפקרת רבבות חולים סיעודיים, על-ידי השגת תקציבים מתאימים. עשיתי לטובת ילדים אוטיסטים ומפגרים. פעלתי למען משפחות ברוכות ילדים, החזרת קצבת ילד ראשון ושני, והתרעתי ללא הרף על הצורך בהחזרת הערך הריאלי של קצבאות הילדים, שנשחקו ב-40% ברבות השנים.

בכנסת השלוש-עשרה זכיתי להוביל את חקיקת החוק האוסר ייבוא בשר טרף, וכך נמנעה הצפת המדינה בנבלות וטרפות.

בכל תקופת כהונתי בכנסת הגשתי בשם סיעתי שתי הצעות להביע אי-אמון בממשלה, שתיהן בנושא חילול שבת קודש. כי השבת היא האות שהקדוש ברוך הוא נתן לעם ישראל: "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם". זהו הסמל וסימן ההיכר בין הקדוש ברוך הוא לעמו.

לאחרונה הגשתי הצעת חוק המבטלת את גיוס הנשים. הגשתי את הצעת החוק בעקבות הצהרות של מפקדות חיל נשים בעבר ואנשי ביטחון, שחיל הנשים הפך למיותר ולמעמסה. לצערי, לא אוכל לקדם את החוק עקב התפטרותי. עמדתה של היהדות החרדית בנושא זה ידועה, וכעת הגיעו רבים למסקנה זו.

חברי הכנסת, סקר מכון גוטמן שהתפרסם לפני כמה חודשים קובע, ש-80% מהציבור הם שומרי דת, או שיש להם זיקה לנושאים דתיים בצורה זו או אחרת. גם כאלה שאומרים שאינם דתיים, מתחת לסף ההכרה הם מאמינים, וברגע של משבר מתפללים לה'. תוצאות הסקר מחייבות לשנות את ההתייחסות של חברי הכנסת לתורת ישראל, לשנות את היחס לציבור הדתי ולנושא הדת בכלל, עד שנזכה ל"ומלאה הארץ דעה את ה', כמים לים מכסים".

בימים קשים אלו של מאבקים קשים ומחלוקת בעם, אני פונה לכולכם לגלות סבלנות וסובלנות, לראות את המאחד ולא את המפריד. אנו עומדים שלושה ימים לפני שבעה-עשר בתמוז, תחילת שלושת השבועות, ימים שבהם מתאבלים על חורבן בית-מקדשנו. חז"ל אומרים, שבית-המקדש השני חרב בגלל שנאת חנם. חלילה לנו לחזור על הטעות הזאת.

"לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום." יהי רצון שנזכה בקרוב לשלום אמיתי, בעיקר שלום בינינו, בתוכנו, לשלום אמת עם כל מדינות ערב, ונזכה להתגשמות דברי הנביא: "וכתתו חרבותם לאתים – לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה"; שדם יהודי לא יישפך עוד, והשכול והיתמות לא יהיו עוד מנת חלקנו.

ובסיום, אני רוצה להודות מקרב לב ליושב-ראש הכנסת, פרופסור שבח וייס, על היחס האוהד והידידותי, ליושב-ראש הכנסת השתים-עשרה, חבר הכנסת דב שילנסקי, ולכל עובדי הכנסת

המסורים; למזכיר הנמרץ והמסור של סיעת יהדות התורה המאוחדת, מר אמיתי שולמן, למזכיר האישי ועוזרי הפרלמנטרי מר אברהם גרוס, ולאחל לכולכם: יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שמואל הלפרט ואני מברך אותו. על-פי הניסיון המצטבר, אני חושב שבכנסת הבאה נראה אותו שוב.

חבר הכנסת הלפרט, הניסיון מלמד שאתה יכול לפתוח כאן בעצם חשבון עו"ש, עובר ושב.

תודה על הברכות.

דן תיכון (הליכוד):

הוא מהמחזור שלנו.

היו"ר ש' וייס:

לא, אחרינו.

דן תיכון (הליכוד):

הוא בא אתנו, עם הפסקה באמצע.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הלפרט, אתה נכנסת לכנסת בפעם הראשונה ב-1981?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון צודק.

עכשיו – באותו נושא, חבר הכנסת רפאל פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפתוח את דברי בדברי פרידה מידידי חבר הכנסת הלפרט. כפי שהוא ציין בדבריו, הוא כיבד את החלטת מועצת גדולי התורה ואכן הגיש את התפטרותו. בתוך 48 שעות הוא יהיה אזרח מן המניין, לא חבר הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

בתוך 41 שעות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני מצטער על עזיבתו את הכנסת. אני חושב שהוא היה פרלמנטר טוב, מעולה, מסור, מתמיד, עשה את עבודתו בנאמנות רבה, והוא יחסר לי. היינו גם שכנים בישיבה, זה ליד זה, נעזרנו זה בזה וגם פעלנו ביחד – הגשנו הצעות, חוקים. אני חושב שהוא עשה עבודה טובה מאוד, אבל מאחר, כפי שנאמר, שהוא חייב לשמוע ולציית לגדולי התורה ששלחו אותו לכאן, הוא מכבד אותם. אנחנו מאחלים לו הצלחה בהמשך הדרך ומקווים לראות אותו בחזרה כאן.

אפתח את דברי בנושא שבו הגשתי את ההצעה לסדר-היום בקטע מהעיתון "המודיע" מהיום, קטע של הרב יצחק מתתיהו טננבאום, תחת הכותרת: "בג"ץ פתח במלחמת אחים". אני מצטט: "בית-המשפט העליון של מדינת ישראל, לרוב בשבתו כבג"ץ, פתח וגם מוביל את מלחמת האחים בתוך העם היהודי היושב בציון. סדרת הפסיקות האחרונות בנושאים יהודיים הלכתיים מובהקים לטובת הרפורמים והקונסרבטיבים, כגון זהות, קבורה, הקצבות, מועצות דתיות וכו', נגד ההסכמות הלאומיות עד היום – מלבד קומץ 'נאור' שבג"ץ מתעקש בעדו – תאלץ, בתוך תקופה לא ארוכה, את שלומי אמוני ישראל להתארגן בקהילות נפרדות. רוב העם היהודי יושב הארץ הזאת אינם רפורמים ואף לא קונסרבטיבים. רובו ככולו רוצה במורשת של היהדות וגם מקיימה הלכה למעשה: בברית מילה ובקבורה, באוכל לא טרף, בקידושין כדת משה וישראל אצל רב תורני, בתפילה בבית-כנסת ועוד. כל העם הזה, לבד מקומץ זעיר, אינו רוצה בשום פנים ואופן בתעתועים רפורמיים וקונסרבטיביים של קומדיה פסבדו-יהדות. הכרתם של פתיתי יהדות בהקצבות 'דת', בניהול ענייני דת במועצות הדתיות, ב'גירור' פיקטיבי, בחלקות קבורה, היא מכה קשה לכלל היהודים אזרחי מדינת ישראל.

"זו אינה שאלה של קבורה, של הקצבות, של מינויי שררה, זו הכרעה עקרונית, הגורמת פילוג קשה בעם, אשר תכריח את רוב העם לנהל ספרי יוחסין ופנקסנות בתחום האישי.

"בעקבות פסיקות בג"ץ בזו אחר זו ייאלץ העם הזה, מחוסר ברירה ומכורח הכפייה הבג"צית, להקים קהילות נפרדות, שמורות מפסולים ונקיות מזרים. בין שהדבר מוצא חן בעיני הבג"ץ ובין שלא, זו מציאות שרוב יהודי הארץ חיים בה. דוגמה אחת יכולה כבר לעמוד לנגד עיני הבג"ץ: גם לאחר שזה קבע שמגיע לחילונים בתי-קברות נפרדים, כמה ישראלים כבר נקברו שם?

"אם תפרוץ מלחמת אחים בין יהודים במדינת ישראל ואם יוקמו קהילות נפרדות של יהודים במדינת ישראל, יהיה זה בית-המשפט העליון שלה, אשר עליו תרבוץ כל אשמתה."

אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להוסיף כמה דברים בהקשר הכספי ובקשר לסיוע הממלכתי לזרמים הרפורמיים השונים. אנחנו, הציבור החרדי, רואים בהם סכנה של ממש ליהדות בארץ ובעולם. הם גשר להתבוללות, הם מנוף להיטמעות בקרב הגויים, הם סכנה מוחשית בעליל. למעשה, מלחמה לנו בהם ובמגמותיהם לקעקע את כרם ישראל.

כנגד זה, אם מגיע להם סיוע כלכלי וממלכתי, אין לנו כל אפשרות חוקית למנוע זאת. אני מדגיש: אם. אני בטוח שיש להם פעילות המצדיקה סיוע. על כל פנים, אם מגיע לקראים, לצ'רקסים ולעדויות נוספות, אין סיבה מיוחדת שגם דת זו לא תקבל, אבל במגבלות ומתוך ידיעה שאין, חס ושלום, שוויון בינם לבין המוסדות היהודיים הדתיים.

חבל לי, רבותי, שהפרקליטות, נוכח איום הבג"ץ, תבעה להיענות לבקשת הרפורמים בחיוב, אבל אני שמח שהם הושמו במקומם במסגרת סעיף מיוחד, ואני בטוח שלפי הקריטריונים הקיימים הם יקבלו, אם בכלל – כדי שיוכלו להוכיח פעילות תורנית – רק כמה מאות אלפי שקלים ולא מיליונים, כפי שציין חברי, חבר הכנסת הפרט.

מורי ורבותי, דעו לכם שהרפורמים והקונסרבטיבים מקבלים סכומי עתק מהסוכנות היהודית ומההסתדרות הציונית, שם הם שולטים, ושם הם לא נותנים שוויון למוסדות התורה. אני אשמח, אדוני השר, אם תורה לבדוק נושא זה.

אדוני היושב-ראש, הרפורמים הם ההיפך הגמור של יסודות היהדות, ואני מתריע פה נגד מעשיהם.

אבקש לקיים דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת פנחס. השר משה שחל, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תרשה לי בראשית דברי להצטרף לקודמי ולומר לחבר הכנסת שמואל הלפרט, שהערכה רבה יש לבית הזה לחבר הכנסת הלפרט מיום כניסתו לכנסת ועד היום. האמת היא שנתקיימו בו, בחבר הכנסת הלפרט, כמה דברים, שאפילו בדברי תורה, בדברי חז"ל, לא מצאו אותם באדם אחד והסתפקו רק בחלק מהם. בחבר הכנסת הלפרט מתקיים שגם מעשיו, גם חוכמתו וגם הגינותו הם מרובים. אם נאמר כי מעשיו של אדם די בהם כדי לכסות כמעט כל דבר, הרי בשלוש תכונות אלה הצטיין חבר הכנסת הלפרט.

חבר הכנסת הלפרט גם עושה דבר שאינו שגרתי ואינו מקובל בימים אלה, והדבר בולט במיוחד: הוא מקיים את מצוות תנועתו. מי בימינו אלה האיש הפוליטי שנשמע בכלל למרכז של המפלגה שבה הוא חבר?

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה ההבדל בין אדם דתי לבין אדם לא דתי.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת פנחסי, נדמה לי שזה ההבדל שבין אדם הגון לבין אדם לא הגון, אבל זה עניין אחר.

בתקופה שבה מעדיפים פרנסי ציבור את האינטרס הפוליטי שלהם על זה של תנועתם, זה משב רוח רענן וגם תקווה שאכן לא פסו אנשים כמוך, חבר הכנסת הלפרט. אני מקווה שאחרים ילמדו מהדוגמה שאתה נותן.

אני חושב שאתה תחסר לבית הזה. אני מאחל לך ומקווה לראות אותך בעתיד תורם את תרומתך לפעילות הציבורית, ואולי גם שב לכאן כדי להמשיך ולכהן בבית הזה. תקוותי היא רק, שמי שיחליפו אותך ילמדו ממידותיך וינהגו אכן באותה רמה של הגינות גם במחלוקות פוליטיות, והמבין יבין.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת הלפרט ופנחסי דנות בסוגיה שלא כדאי לי להיכנס לוויכוח העקרוני או ההלכתי הנמצא מקופל בתוכה, במיוחד כאשר אני על תקן משיב שאיננו אלא קורא את דברי התשובה שנותנים לו ממשד הדתות.

עמדת משרד הדתות היא, שגם אחרי פסיקת בג"ץ אין שינוי בקשר ליחסו לשתי התנועות שבהן מדובר. גם בעבר תקצב משרד הדתות פעילות של התנועות הרפורמיות והקונסרבטיביות בסכומים קטנים, וזאת בהתחשב בפעילות המצומצמת שלהן בקרב האוכלוסייה ביחס לפעילות של היהדות האורתודוקסית.

מובן שמשרד הדתות פועל בעניין זה על-פי החוק ולפי פסקי-הדין של בית-המשפט העליון.

בפסק-הדין האחרון החליט בית-המשפט שעל משרד הדתות לפתוח סעיף תקציב חדש בכותרת "תמיכה במוסדות דת יהודיים נוספים". החוגים הרפורמיים והקונסרבטיביים יוכלו לקבל תמיכות מסעיף זה, ובלבד שיעמדו בכל הדרישות והנהלים הנדרשים מכל הגופים המקבלים תמיכות, וזאת לפי המבחנים שאושרו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה.

היקף התמיכה יהיה בהתאם לפעילות של גופים אלה, לפי אותם מבחנים שוויוניים החלים על המוסדות האורתודוקסיים.

אומר איש משרד הדתות שכתב את התשובה, כי לפי הערכת משרד הדתות גם לאחר פסיקת בית-המשפט העליון יהיה שיעור תמיכת המשרד קטן באופן יחסי. הוא לא אומר למה, אבל אלה הדברים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

כי אין להם פעילות. הם צריכים להוכיח פעילות.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אמרתי זאת בתחילת דברי, כאשר דיברתם ביניכם. חבר הכנסת פנחסי, יש כנראה במשרד הדתות מי שממשיכים את דרכך גם היום.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא, אין שום קשר.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני אינני יודע מה לעשות בהצעות אלה. האם חברי הכנסת מסכימים להסתפק בתשובתי או רוצים להעביר את הנושא לוועדה?

רפאל פנחסי (ש"ס):

לוועדה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

לוועדה.

שר המשטרה מ' שחל:

אם כך, זה אומר ועדת הפנים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

שיהיה ועדת הפנים.

שר המשטרה מ' שחל:

אם כך, אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעות לוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר, על תשובתך.

יש לנו הצעה אחרת, של חבר הכנסת הרב יוסף בא-גד, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא מציע להסיר?

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, אני הייתי מציע לכנסת לעשות עבודת מחקר מעניינת מאוד ולבדוק כמה מהמתבוללים הרפורמים בתקופת האמנציפציה בצרפת, לפני 200 שנה, נשארו יהודים; כמה מתבוללים בתקופת מנדלסון בגרמניה נשארו יהודים; כמה מהרפורמים בארצות-הברית לפני 200 שנה נשארו יהודים.

אם יתברר שנשארו מהם יהודים באחוז מינימלי, אני אבקש סליחה. אבל אם יתברר שכל אותם רפורמים נעלמו מהעם היהודי, תודו כולכם שאין להם זכות קיום, מפני שהם קטע שלא שייך לעם ישראל.

כדאי לעשות את עבודת המחקר הזאת, והתוצאות יוכיחו במאה אחוז שאין דרך לעם ישראל אלא דרך המורשת היהודית, בלי שום נסיגה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת בא-גד.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה, ומי בעד ההצעה להסיר אותו מסדר-היום?

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 7, אין נגד, אין נמנעים. ההצעות של חברי הכנסת שמואל הלפרט ורפאל פנחסי בנושא: ההכרה בתנועות הרפורמים והקונסרבטיבים – תעבורנה לוועדת הפנים של הכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא בדבר ההכרה, אלא בדבר אי-הכרה.

הצעות לסדר-היום

העברת גופות מחבלים לידי משפחותיהם

היו"ר ר' אדרי:

אנו עוברים לנושא הבא: העברת גופות מחבלים לידי משפחותיהם – הצעות לסדר-היום מס' 4390, 4394, 4401, 4408, 4417, 4426 ו-4438, מאת כמה חברי הכנסת. ראשון הנואמים, חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו באולם. כעת אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי. אדוני, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, 5,000 מחבלים ערבים שוחררו בפקודת ממשלת ישראל, אבל גורלם של ששת השבויים והנעדרים שלנו לוט בחשכה ובחוסר ידיעה. אפילו לרוצחי ה"חמאס" וה"ג'האד האסלאמי" אפשרו להשתחרר אם רק יחתמו על פיסת נייר שלפיה הם לא יפעלו נגד הסכם "השלום", אבל איננו יודעים דבר על זכריה ויהודה ויוסף וצבי ורון ורחמים.

בין המשוחררים הפלשתינים היה גם נאצר יוסף נאג'י, שנדון ל-890 שנות מאסר על רצח תשעה פלשתינים שנחשדו בשיתוף פעולה עם ישראל ועל השתתפות ברצח של שלושה נוספים. אבל אמו, רעייתו ובתו של רון ארד אינם יודעים דבר על-אודותיו.

לרוצחים ולאנשי טרור ערבים קורא דרור, ובאותה עת ממשלת ישראל עוצרת בצווים מינהליים יהודים שלא הוכחה אשמתם. רוצח שנידון ל-890 שנות מאסר משוחרר, ובאותה עת עוצרים יהודים שאולי אמרו משהו ואולי אפילו לא אמרו דבר.

אולי תגידו שלעת שלום ולכבוד השלום, וכדי ליצור "צעדים בוני אמון" ואווירת התקרבות – משחררים עתה אסירים, והיו דברים מעולם. אם מקבלים זאת כמדיניות, נשאלת השאלה: מדוע זה חד-צדדי? מדוע לא ישחררו במקביל ובהתאמה גם אסירים יהודים שהאשמו במעשי טרור או רצח? האם צריך לגייס את ד"ר אחמד טיבי שילמד עליהם סניגוריה? או אולי עכשיו, כשסר חינו וגם ממשלת רבין החלה מסתייגת ממנו, אולי נבקש מכתב המלצה מיאסר ערפאת עצמו לשחרורם של כ-20 יהודים בעקבות שחרורם של 5,000 ערבים?

מסע המחוות לאש"ף הגיע לתחנה נוספת, שבה החלו למסור למשפחות החללים הערבים את גוויותיהם של אותם חללים, אשר מוצאים מקברותיהם בבית-קברות מיוחד למחבלים, בבקעת-הירדן באזור גשר-אדם.

אני יסדתי את בית-הקברות למחבלים בהיותי אלוף פיקוד המרכז. ביקשתי בכך להביא את המחבלים הערבים המתים לקבר מסודר, עם יכולת לזהותם ולתת להם את הכבוד הראוי כמי שנולדו בצלם. ידעתי שיבוא יום שבו נסכים ונרצה למסור את הגוויות לידי בני המשפחות שלהם, כדי שיטמנו אותם במקומות שירצו.

כל ממשלה של עם תרבותי היתה נוהגת כך, אבל בתנאי של הדדיות, שגם הצד הנגדי ינהג כך, שגם חיילינו הנעדרים והשבויים יוחזרו לחיק משפחותיהם ומולדתם. אבל העיקרון האלמנטרי הזה נסתר מעיניה של הממשלה הזאת, שכל מעייניה הם רק לרצות את אדון ערפאת, על מנת שיסכים לקבל

לידיו מחוזות של ארץ-ישראל, לקבל תרומות כספים מקופתה של מדינת ישראל ולהעביר לארץ חטיבות של צבא המחבלים שלו בכיסוי של "משטרה". אם נדרוש ממנו שיטפל בהחזרת השבויים והנעדרים שלנו, הוא עלול, חלילה, לדחות את ה"שלום", ואז לאן אנו באים? אם נציג בפני ערפאת תנאי לשחרור מחבלים ולמסירת גויות, שיפעל אצל חבריו המחבלים, לאגודותיהם ולארגוניהם, הוא עלול לבטל או לדחות את ביקורו ביריחו, והמפעל הציוני יועמד בסכנה...

כדי להסיר אי-הבנות אומר כעת, ובמפורש: את גויות המחבלים צריך למסור למשפחותיהם, אבל זאת בתנאי שהפלשתינים יעשו כל אשר לאל ידם כדי להביא לנו מידע על-אודות החיילים שלנו השבויים והנעדרים, ואפילו ידאגו להחזרתם למולדת. הרי הם אומרים שערפאת ואש"ף הם המייצגים הבלעדיים של העם הפלשתיני. אז שיוכיחו זאת בתביעתנו הקטנה והצנועה הזאת.

אבל אש"ף הוא מייצג הפלשתינים רק בשביל לקבל: לקבל הכרה, לקבל שטחים, לקבל זכויות, לקבל כספים, לקבל שחרור אסירים, לקבל גויות. אש"ף מוכיח שהוא איננו המייצג של הפלשתינים ואין לו כוח להפסיק את הטרור, לבטל את האמנה הפלשתינית הקוראת להשמדת ישראל ולהביא מידע על השבויים והנעדרים.

אני קורא לממשלה לחדול ממסירת גופות מחבלים עד אשר ימלא הצד השני את בקשתנו האנושית והאלמנטרית למעורבות אצל עמיתיהם למען החזרת השבויים והנעדרים. זוהי חובתה של הממשלה למשפחות, לחברים, לצה"ל ולעם ישראל. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת רחבעם זאבי. כעת אני מזמין את חבר הכנסת האשם מחאמיד, גם כן באותו נושא. בבקשה.

אני רוצה להודות לך, חבר הכנסת זאבי, שאתה עומד תמיד בזמן שהוקצב לך. אתה אפילו עושה
— — — תוד

רחבעם זאבי (מולדת):

השארתי דקה לקריאות ביניים, שלא באו.

היו"ר ר' אדרי:

אמת, עמדה לרשותך עוד דקה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני, תודה רבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אשתמש בדקה הזאת עכשיו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין, הרמז מובן.

האשם מחאמיד (חד"ש):

כן, כן, זה מובן, הבנתי את הרמז. זה מכוון אלי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, אני רוצה לומר כמה מלים לגבי שני נושאים. הנושא הראשון הוא שביתת האסירים. שמעתי שהיא הופסקה, ואני מקווה שהעניינים אכן יעלו על דרך המלך ואתה תפתור את הבעיה.

הנושא השני, אדוני השר, הוא שהיום בשעה 10:00, כך נמסר לי לפחות לפני כשעה וחצי, יצאה תהלוכה בשכם, מאוניברסיטת אל-נג'אח שבשכם, בכיוון הצלב-האדום בעיר עצמה, לאות הזדהות עם האסירים הפלשתינים. בהיתקלות עם צה"ל – כנראה, ניסו למנוע מהם את התהלוכה – היו יריות, גז מדמיע, יריות של כדורים חיים, כדורי גומי. סיפרו לי שנפצעו שישה אנשים ושיש כעין מצור על האוניברסיטה. אני מקווה שתיכנס לעניין ותתערב, כדי שלא נחזור למה שהיה לפני שנתיים באותה אוניברסיטה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני בא עכשיו לעניין שלשמו אני עומד כאן. אני רוצה להתחיל את דברי באומרי שנסרין – הייתי רוצה שגם אדוני השר ישמע – יכולה להיות כל ילדה בת שש. זו יכולה להיות אילה, זו יכולה להיות אסתר, זו יכולה להיות כל ילדה אחרת, תהיה יהודייה או פלשתינית. נסרין היא בת שש. היא בתו של אחד הפלשתינים. כל מה שהיא רצתה זה קבר לאביה. בעצם היא לא ציפתה לאבא חי, היא ידעה שאביה מת, אבל היא רצתה את גופתו, היא רצתה את עצמותיו, רצתה את קברו, רצתה קבר, כפי שהיא סיפרה ואמרה לי: אני רוצה לדעת שיש לאבא שלי קבר. זאת כדי שתוכל לבקרו בימי חג, בחג הקורבן, בחג אל-פיטר. היא רצתה מקום שתוכל להצביע עליו כאתר מיוחד, אתר שהוא שלה, של אבא שלה – הילדה בת השש דיברה אתי כך – ולומר לילדים: זה הקבר של אבא שלי, פה קבור אבי, ויש לי אבא, אבל הוא מת.

אדוני היושב-ראש, הרי ידוע שקיימים לפחות שני בתי-קברות, עד כמה שלי ידוע: אחד ליד גשר בנות-יעקב, שבו קבורים יותר מ-300, אולי 400, אנשים, ואחד ליד גשר-אדם, אומרים שיש בו בין 60 ל-70 קברים. ביקרתי באתר שליד גשר בנות-יעקב לפני כשנה-וחצי וראיתי עד כמה המקום לא נשמר כפי שצריך. אנשים חיללו את כבודם ואת קדושתם של המתים. פניתי אל ראש הממשלה ושר הביטחון. אני מודה שלאחר כמה ימים העניין הוסדר, אבל ודאי שהימצאותם בבית-קברות קולקטיבי כזה איננה יכולה לאפשר שמירה על כבודם ועל קדושתם כמו קבורתם במולדתם או באדמות כפריהם.

ובינתיים, אדוני היושב-ראש, יש עשרות ואולי מאות פלשתינים אשר ילדיהם ומשפחותיהם רוצים לראות את קבריהם, וזה לא מעשה מתוחכם, זה לא דורש תחכום. זה דורש רגש אנושי, ואני חושב שזה מעשה אנושי ביותר. ובמיוחד זה דרוש בימים אלה, במיוחד כאשר אנחנו עומדים לאור – לא אומר בצל – משא-ומתן או ראשיתו של תהליך שלום, ובהזדמנות זאת אני מברך את הממשלה, אני מברך את האחראים שהסכימו להעביר את גופותיהם, או לשחרר בעצם את הגופות ולהחזירם לבני משפחותיהם.

שמותיהם הם: מוחמד זידאן טמיזי, אברהמים אחמד טמיזי מאידנא מאזור חברון, ומוסבאח כפאפי מכפר נובא – כולם מאזור חברון.

אדוני השר, אני הייתי באידנא וראיתי אילו רגשות פרצו אצל האנשים, כאילו הבנים חזרו לתחייה, כאילו הם חזרו חיים. ראיתי גם – בוודאי ראיתם כולכם – בטלוויזיה, בכתבה ביום שישי, את האנשים שדיברו, אדוני היושב-ראש, ושאמרו שהם מייחלים שנגיע ליום שבו יהיו שתי מדינות שיחיו בשלום זו ליד זו. הם אמרו: שתי מדינות לשני עמים; כך הם דיברו באידנא באותו יום של הקבורה, בהלוויה. תארו לכם אילו רגשות זה עורר. רגשות חיוביים זה עורר.

אינני רואה מקום או היגיון בהחזקתם של שבויים, חיים הם או מתים. כשאני אומר זאת, אני מתכוון לומר: כל השבויים, כל האסירים, חיים הם או מתים, בבתי-הכלא ובבתי-הקברות, במעצר או בשבי, ישראלים ופלשתינים. אני רוצה שכולם יחזרו, כי אין היגיון בהחזקתם; משני העמים – אני מדגיש זאת, אדוני היושב-ראש. אני מתפלל על אלה – אני מקווה שאין כאלה, אולי יש לי ציפיות גבוהות – שאין להם חושים אנושיים, אלה שרק השנאה מדברת אליהם.

אדוני השר, אני מקווה שזו תהיה ראשיתו של תהליך של שחרור גופות, שבו נהדוף את הרוח הרעה, את רוח השנאה, נקרב בכך את שני העמים, נבנה עוד נדבך ונסלול נתיב נוסף אל השלום המיוחל, כי אין מקום לשנאה, בוודאי לא לגבי המתים. קבורת שלושת הפלשתינים חייבת להיות ראשיתו של תהליך הומני, שיש לחזק אותו ולהמשיך בו עד לסגירת תיק ההרוגים שמקום קבורתם לא נודע, או ידוע אך נמצא הרחק מבני המשפחה.

אדוני היושב-ראש, דבר כזה ייצור בסיס של אמון ואווירה חיובית בקרב שני העמים. אל ניתן יד לאלה שרוצים להמשיך במעגל הדם והנקמה, אפילו מאנשים מתים, ועל חשבון כבודם של המתים לעשות ניסיון של פוליטיזציה מעניין הומניטרי טעון וקשה כל כך. דבר כזה בעיני הוא נמוך, מכוער, מעליב, בלתי ענייני, בלתי אנושי וסותר את רוח התקופה ואת השינויים המתחוללים באזור.

אדוני השר, אני מקווה שזו ראשיתו של תהליך; אני מקווה שגם אחרים יעשו זאת לגבי ישראלים; אני מקווה שממשלת ישראל תחליט שכל מי שירצה לקחת את בנו, את יקירו, שיבוא לקחת אותו. אני מודה לך, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מזמין כעת את חבר הכנסת עוזי לנדאו, באותו נושא. בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסיבה לכך שהמחבלים לא נקברו בכפריהם, על דעת ממשלת ישראל, היא די מובנת. רוצחים ראויים לקבורה, גם רוצחים, ככל אדם, אבל רוצחים העושים נשים וטף מטרה למעשיהם, כמו מניחי מכונית התופת שהתפוצצה מול בית-הספר בעפולה או בתחנת הרכבת בחדרה, אינם ראויים לכבוד. הם ראויים לביטוי של בוז, של גועל, של דחייה על-ידי מדינת חוק ועל-ידי כל אדם שוחר חוק. מדינת חוק צריכה לדאוג לכך שלא יהיו עמהם גילויי הזדהות של חבריהם בכפריהם, וצריך להקשות אותם תנאים שבהם הם ייהפכו לקדושים ויתפתח סביבם פולחן של חיקוי ושל עשייה כמותם, כי לפולחן הזה יש מחיר של דם. על כן הביאה ממשלת ישראל לכך שהם נקברו הרחק ממקום יישוב ועל קברם לא הושמה מצבה שמפרטת את מעשיהם ואת שמם, אלא מספר שיצין מי מונח מתחתיו; כך, לכשיגיע היום ולא יהיה סכסוך, יוכלו הדברים להיפתר גם מצדם האנושי הגמור בלי שתהיה סכנה שילכו בדרכם.

אדוני השר, אני סבור שסיבות שהיו טובות לכך עד היום טובות לכך גם היום. אבל ממשלת ישראל שינתה דרכה בתחומים רבים, ובמסלול ובמורד הכניעה הבלתי פוסקת, שראינו את תחילתה אבל איננו רואים את סופה, נכנעת הממשלה גם בתחום של שחרור מחבלים ורוצחים שדם על ידיהם, שנאסרו ל-830 או 890 שנה, וגם לכך שגרועי הרוצחים מובאים לקבורה כגיבורים בכפריהם.

הדברים האלה נעשים תוך הזנחה של ממשלת ישראל את מי שהיא חייבת בהבאתם לישראל, תוך הזנחת השבויים ותוך הזנחת הנעדרים שלנו. הציבור עומד מול הממשלה במלחמת מאסף למען שבויין ונעדריו. אני מבקש להדגיש, לא שחלילה הממשלה איננה חפצה בשחרורם; היא רוצה, אבל איננה עושה די. יש לה משום-מה בחודשים האחרונים דברים חשובים יותר, מה שהיא קוראת לו תהליך השלום, סיוע לאש"ף, חיזוקו של אש"ף, איסוף כספים למען אש"ף, כשחלק מן המעשים שעמהם מבקשים לחזק אותו הוא המעשה הזה של הבאת האנשים האלה לקבר בכפריהם.

אני מבקש להזכיר לכולנו, שלפני שנים מספר היתה עסקת חבילה בלבנון, שבה שוחררו בני ערובה מערביים רבים. כאשר באו המשפחות ושאלו את ממשלת ישראל – בין בני הערובה האלה לא היו מבנינו – מה יהיה על שלנו? הודיעה ממשלת ישראל: אל תדאגו, יש בידינו אסירים פלשתינים, וכל עוד הקלף הזה בידינו, יש באפשרותנו ללחוץ עליהם. אדוני השר, כך אמרה ממשלת ישראל למשפחות השבויים והנעדרים.

היום משחררים את האסירים הפלשתינים, לא רק כאלה שאין דם על ידיהם, גם כאלה שיש דם על ידיהם. ומה אומרים למשפחות? יש שניים: חלק מהם אלה הציניים, החצופים, רומזים להם שהשלום חשוב יותר מגורל השבויים והנעדרים; חלק אחר אומר, מה אפשר לעשות? גם אש"ף איננו יכול לעזור להם, מה כבר אש"ף יכול לדעת עליהם? אדוני השר, זו שטות. אש"ף בוודאי יודע עליהם יותר מאשר אנחנו יודעים. בוודאי ידע על אותה מחצית דיסקית של באומל זמן רב לפני שבאו ומסרו לנו עליה. ואם הוא ידע על הדיסקית, סביר להניח שהחוטאים שהובילו אליו את הדיסקית אינם נעלמים ממנו.

אומר פרייח אבו-מדין, ראש לשכת עורכי-הדין בעזה, שאנשי אבו-ג'יהאד, שהם חלק מאש"ף, יודעים על הקברים של חלק מהנעדרים, יודעים שהם מתו ויודעים על הקברים שלהם. אש"ף יכול לדעת יותר, אילו רצה. אני שואל: האם אין זו חובתה של ממשלת ישראל ללחוץ את אש"ף כדי שיביא לנו מידע שיביא לשחרורם ולהבאתם לישראל? אני שואל, מדוע להקל על אש"ף ולתת בידיו קלף שכל הזמן נמצא בידיו, לשחרר את אסיריו ולהביא לקבורה את מחבליה? הרי ערפאת רוצה שהמחבלים יובאו לקבורה מחדש בכפריהם.

אדוני השר, מי ששחרר מחבלים ולא התנה זאת בשחרור שבויים ובמציאת נעדרים, מי שהתיר קבורה מחדש של מחבלים בכפריהם, משמיט מידי ישראל קלף חשוב, אולי קלף מכריע, אולי הוא סותם את הגולל – אולי – על הסיכוי שלנו לדאוג לשבויים ולנעדרים, לבנינו היקירים, שלפני כל הסכם חובת הממשלה הזאת לדאוג להם, והיא איננה דואגת די.

כבוד השר הוא אדם מוכשר, הוא אדם הגון, אבל הוא מייצג בכנסת בדיון זה ממשלה שהיא רשלנית, אוסיף: זדונית, בלי כבוד ובלי עקרונות. יש כמה דברים פנטסטיים שמאפיינים את הממשלה הזאת, ואולי מסבירים כל דבר בהתנהגותה כלפי אויביה. לפני כחודש, במאי, כאשר ביקר מר פרס בארצות-הברית, בפגישה עם מנהיגים אמריקנים ששאלוהו על אל-הינדי, שהיה ממתכנני הטבח במינכן, מדוע התירה ישראל את מינויו והפיכתו לראש שירותי הביטחון הפלשתיניים, אמר שר החוץ: אל-הינדי לא רצח את הספורטאים במינכן, הוא רק תכנן את הטבח, ולכן אין דם על ידיו ומינויו כשר. אומר מר פרס בטלוויזיה הישראלית לגבי אחמד יאסין, מראשי ה"חמאס" במחנה שאטי, שבית-המשפט הישראלי גזר עליו מאסר עולם, שגם הוא "רק תכנן" ועל כן מר פרס מוכן להביא לשחרורו.

אדוני השר הוא משפטן. את ראשי המאפיה מביאים לדין ומוצאים אותם אשמים על רצח, על דם על ידיהם? לא, הם מן הגדולים, הם לעולם לא שופכים דם, הם נותנים לחיילים הפשוטים לעשות את המעשה עצמו. את לווייתני הסמים מאשימים במכירת סם בקרן רחוב? לא, אשמתם היא הגדולה, כי הם עומדים מאחורי כל התכנון והמעשה הזה.

אזכיר אולי לכולנו שגדול המרצחים, אייכמן, נשפט והורשע בישראל לא על כך שרצח, אלא על כך שתכנן, שארגן. אבל לפי מר פרס הוא "רק תכנן". אני מנסה להעלות על דעתי מה היה אומר מר פרס אילו נשאל היום האם צריך לשחרר או לא צריך לשחרר את רב המרצחים הזה. משהו במוח של חלק משרי הממשלה התעוות.

תופיק זיאד (חד"ש):

ומי תכנן את סברה ושתילה – – –

עוזי לבדאו (הליכוד):

ועל כן אנחנו רואים את מצעד מכירת כל היקר לנו בתחומים רבים – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

עוזי לבדאו (הליכוד):

אדוני חבר הכנסת, אתך אין לי ויכוח. יש לי ויכוח עם כל אדם ציוני במדינה הזאת, אדם שרוצה את טובתה. אתך יש לי מאבק, שכן אתה רוצה בהריסתה, ועל כן אין צורך בקריאות הביניים האלה.

אדוני השר, על כן עומדת הממשלה שאתה חבר בה ומוכרת אינטרסים של ישראל וויתורים שלנו בכל תחום, גם בירושלים לאחרונה, ומוליכה שולל את הציבור ומסתירה מידע מהכנסת הזאת.

אינני בטוח אם אגב הוויכוחים הנוכחיים על ירושלים אין הממשלה רוקחת מרקחת גם לגבי רמת-הגולן וגם לגבי יהודה ושומרון.

היו"ר ר' אדרי:

— — — אדוני

עוזי לבדאו (הליכוד):

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש.

אין זה מפליא אותי, אדוני השר, שממשלה זו, שמפקירה את האינטרסים של ישראל כמעט בכל תחום, גם נוטשת את השבויים ואת הנעדרים שלנו; שלא לדבר על מי ששיתפו אתנו פעולה וקשרו גורלם בגורלנו, הלוא הם משתפי הפעולה, שדמם מותר אף כי אנחנו חייבים גם בביטחונם.

אדוני השר, חובה על הממשלה לעצור ולמנוע בזבז של קלף שיכול לסייע לנו בשמירה ובהשבה של בנינו היקרים השבויים והנעדרים. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת עוזי לנדאו. אני מזמין את חבר הכנסת יצחק לוי – באותו נושא.

אודה אם חברי הכנסת יעמדו בזמן שהוקצב להם, כי סדר-היום עדיין די ארוך. אני מבקש שיהיה כאן מי שיקשיב גם לחברי הכנסת שיצטרכו לדבר כאן בשעה 20:00 או 21:00. אני חוזר ומבקש מחברי הכנסת לעמוד בזמן שהוקצב להם.

בנימין טמקין (מרצ):

זו שעה מצוינת – – –

היו"ר ר' אדרי:

אבל, לצערי, בשעות האלה כמעט אין חברי כנסת באולם.

שר המשטרה מ' שחל:

בשעות האלה צופים יותר בטלוויזיה.

היו"ר ר' אדרי:

במשחקים או בנעשה במליאה?

בנימין טמקין (מרצ):

היום אין משחק טוב.

היו"ר ר' אדרי:

אז אתה אדוני תהיה כאן באולם. אני מודה לך.

אחרי הפסקה של כמה שניות, חברי הכנסת, נאפשר לחבר הכנסת יצחק לוי לומר את דברו.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, ראשית, תודה לחבר הכנסת טמקין על פרשנותו המלומדת בעניין ה"מונדיאל". אני חושב שהאומה מודה לך על ההערכות החשובות שלך.

אני רוצה להתנצל בפני השר על שלא אוכל לשמוע את תשובתו, כיוון שבשעה 18:00 מחלק יושב-ראש הכנסת את פרס יושב-ראש הכנסת, ואני מחויב להיות נוכח שם.

אורי אור (העבודה):

יש עוד זמן עד השעה 18:00 – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אינני חושב. גם אם אקצר אינני חושב שזה יהיה לפני 18:00.

היו"ר ר' אדרי:

אם כל אחד יעמוד בזמן, אם שלושת חברי הכנסת יעמדו בזמן שיוקצב להם, אני מניח שגם השר יעמוד בזמן שיוקצב לו.

יצחק לוי (מפד"ל):

עניין קבורת המחבלים בכפרים, העברתם מבית-קברות במקום מסוים, רחוק ממשפחותיהם, לכפרים, לעירם, נחשף ב"יומן השבוע" המוקרן בשבת – ולכן, לצערי הרב, אוכלוסיית שומרי השבת בארץ אינה יכולה לצפות בו, ולכן אנחנו מעודכנים תמיד 24 שעות לאחר מכן. לא שזה הפסד כל כך גדול, אנחנו נהנים ממנוחת השבת אולי יותר מאלה הצופים בטלוויזיה בשבת. אנחנו שומעים את החדשות המרעישות שהיומן מספק מדי שבוע באיחור של יום אחד.

הדבר הזה עורר אצלי תמיהה: האם היה לממשלה עניין להסתיר את המעשה הזה? כלומר, הממשלה לא הודיעה על כך. לא היתה הודעה על כך שבמסגרת ההסכמים יועברו המחבלים הקבורים ממקום אחד למקום אחר; שבמסגרת ההסכמים יהיה יחס כזה או אחר בעניין הזה. ייתכן שאני טועה, אדוני השר. אני טועה, או צודק?

שר המשטרה מ' שחל:

אתה טועה.

יצחק לוי (מפד"ל):

האומנם? האם זה כתוב באיזה מקום?

שר המשטרה מ' שחל:

יצחק לוי (מפד"ל):

לא כתוב. אז אני לא מבין איפה אני טועה. אבל לא חשוב כרגע.

שר המשטרה מ' שחל:

לגבי המקרה של היומן, אתן תשובה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

על כל פנים, נוצר הרושם אצל יהודי כמוני, שאינו בקיא ברזין דרזין של ההסכמים, שמדובר פה באיזה מעשה שהממשלה קצת מתביישת בו, מסתירה אותו. וצריך לבוא כתב יומן ולחשוף את זה, לחשוף את זה כחדשה מרעישה, כדבר שצריך לחשוף אותו. ואני שואל את השר, מדוע הדבר הזה לא נאמר בצורה ברורה, בצורה מפורשת? מדוע רק אחרי הכתבה ביומן היתה הממשלה צריכה לבוא ולהסביר ולבוא ולהגיד שיש כוונה לקבור את המחבלים כל אחד במקומו, בכפרו?

אני חושב שהסיבה לכך פשוטה: הממשלה באמת התביישה בזה. הממשלה התביישה בשניים. היא התביישה על שהיא מתחשבת ברגשותיה של נסרין, שאותה הזכיר חבר הכנסת האשם מחאמיד, אותה ילדה שרוצה שיהיה קבר לאביה, כדי שביום חג תוכל להתפלל ליד קבר אביה. הממשלה התביישה בכך שהיא דואגת לנסרין ואינה דואגת לילדתו של רון ארד או לאמו של באומל – – –

אורי אור (העבודה):

— — — זה משל חסר אחריות מצדך.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש סליחה. הזכרתי את הילדה של רון ארד לא בקשר לקבר, חלילה, אלא בקשר להחזרתו –
— —

אורי אור (העבודה):

— — — אני אומר לך שמה שאתה אומר זה חסר אחריות, ושתחזור בך.

יצחק לוי (מפד"ל):

מה חסר אחריות?

אורי אור (העבודה):

שאתה אומר — — — זה חסר אחריות, ותחזור בך.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני לא חוזר בי. תשמע אותי עד הסוף, ולאחר שתשמע אותי עד הסוף תגיד לי אם זה חסר אחריות או לא. קפצת מהר מדי, חבר הכנסת אורי אור.

בנימין טמקין (מרצ):

אילו היית מוסיף את המלה "מספיק" ואומר שהממשלה לא דואגת מספיק, הייתי עוד מבין — — —

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש מהיושב-ראש לאפשר לי לסיים את דברי, ואני אסביר את הדברים.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, גם לך היו קריאות ביניים, סבירות, ולכן לא התערבתי.

יצחק לוי (מפד"ל):

— — — או לאמו של החייל באומל, או לאמו של החייל פינק. הילדה של רון ארד רוצה לראות את אביה בחיים, וכולנו מקווים שהוא בחיים, כולנו מקווים שרון ארד יחזור אלינו, בעזרת השם, בקרוב. ואותם הורים שכבר יודעים שבניהם אינם בחיים, רוצים גם הם חלקת קבר.

ומדוע אני אומר, חבר הכנסת אורי אור, שהממשלה אינה דואגת, ואתה התרעמת על כך? כיוון שבעניין כמו זה אין דאגה לחצאין. כולנו יודעים שהממשלה מטפלת בזה, וכולנו יודעים שהממשלה קיימה שיחות עם ראשי אש"ף בעניין הזה, וכולנו יודעים שהממשלה העלתה את הנושא הזה בכל פורום בין-לאומי. הרי אנחנו לא סמויי עיניים, אנחנו רואים שהממשלה דואגת. אבל אם בעניינים כמו אלה הדאגה היא לא של מאה אחוז, אזי הדאגה איננה דאגה. הדאגה צריכה להיות עד השגת המטרה, תוך ניצול כל האפשרויות הקיימות כדי להשיג אותה, עם כל האפשרויות שיש להשיג את המטרה. דאגה לחצאין, דאגה לשליש או לרביע, איננה דאגה מבחינה זו.

בנימין טמקין (מרצ):

האם זה אומר שכל הממשלות הקודמות גם הן לא דאגו, גם הן לא רצו להשיג את המטרה?

יצחק לוי (מפד"ל):

חבר הכנסת טמקין, אני לא מדבר על ממשלות אחרות. אני לא משווה.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה בן אדם אחראי. המשפחות שומעות אותך, אלוהים אדירים. אילו היית אומר שלא דאגו מספיק, עוד הייתי יכול להבין אותך.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני אענה לך. אני מצטער שאתה מעלה עוד הפעם את העניין של אדם אחראי. אני אסביר לך ותשמע את הדברים. הממשלה הקודמת, ייתכן שדאגה וייתכן שלא. אבל המצב המדיני שהיא היתה בו לא אפשר לה לפעול כמו הממשלה הזאת. אני מצטער על המהלך המדיני שהממשלה הזאת מובילה.

בנימין טמקין (מרצ):

אז תגיד.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני אומר. אתה רואה שאני אומר. אני מצטער על המהלך המדיני שהממשלה הזו מובילה. אני חושב שהמהלך הזה אינו נכון. אני חושב שהמהלך הזה יתנפץ מול חומות ירושלים; יש לי הרבה מחשבות בעניין הזה. אבל ממשלה שמובילה מהלך שאני מתנגד לו ובעקבות מהלך זה יכולה להביא, להשתדל עד כמה שניתן, יותר מאשר משתדלת, להביא לאיתורם של קברות אותם בנים שעוד לא הובאו לקבורה בארץ-ישראל; להביא לאיתורם של אותם נעדרים שכולנו מתפללים שהם עדיין חיים – בעיני היא ממשלה שאינה דואגת. אתה יכול לומר שהיא עושה מעשים, זה נכון. הסברתי ואמרתי, חבר הכנסת טמקין, יש נושאים שבהם לעשות חצי מעשה זה שום דבר.

ועל כן אני אומר, יש כאן נזקים נוספים בעניין הזה. אבל קשה לי להתמודד מול הטיעונים של חבר הכנסת מחאמיד. כאשר אני חושש שאותם מחבלים שרצחו אנשים ייהפכו לגיבורים בכפריהם ויהוו מוקד עלייה לרגל ויהוו מודל לחיקוי – יש לי בעיה עם זה.

לעומת זאת, חבר הכנסת מחאמיד אומר להתחשב ברגשות המשפחה. יש לי בעיה עם זה. כלומר, לא קל לי להכריע בעניין הזה מה עדיף ממה. לא קל לי להכריע בעניין מה עדיף ממה – האם למנוע קבר ממשפחה מפני שהאב הוא מחבל והוא רוצח ויש חשש שיהפוך מודל לחיקוי? וזו התלבטות מוסרית גדולה מאוד, זה לא דבר פשוט. אז הייתי מעלה טיעון זה מול טיעון זה, והייתי אומר לממשלה: תשקלי מה יקרה עם הנושא הזה.

אבל, הממשלה היתה יכולה לבוא, להתנהג יותר בקשיחות ולומר: לא משחררים אסירים כל זמן שאנחנו לא יודעים איפה אסירינו; לא קוברים מתים מחבלים ומעבירים אותם לכפריהם כל זמן שלא מעבירים את חללינו. ובדברים האלה אין ויתורים. ואם אתם לא יודעים איפה הם – תמצאו אותם.

העברת החללים האלה איננה חלק אינטגרלי של תהליך השלום. הממשלה לא יכולה להגיד, שאילו דחו את הקבורה הזאת בכמה חודשים, תהליך השלום היה נפסק.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מבקש. אפשרתי לך יותר.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני כבר מסיים. היו הפרעות.

היו"ר ר' אדרי:

אתה רוצה להקשיב גם לתשובה של השר, נכון?

יצחק לוי (מפד"ל):

נכון. אני מבקש סליחה, חבר הכנסת אור, אל תאשים אותי בכך. הודעתי מראש ואמרתי את אשר אמרתי.

אני אומר, שהממשלה צריכה לגלות פה הרבה יותר אחריות, עקביות ונחישות. לולא אישרתם את ההעברה הזאת, עד לקבלת החללים שלנו, לדידכם תהליך השלום לא היה נפסק. זה לא דבר קרדינלי בתהליך השלום. זה לא כמו הוצאת כוחות מעזה, או כמו הקמת המשטרה הפלשתינית ביריחו, שאם לא הייתם מקיימים את זה, כל התהליך היה מתפוצץ. לדידכם אני אומר.

על כן, אני מציע לממשלה להפסיק את התהליך הזה. אינני יודע באיזה שלב הוא נמצא. אני מבטיח לך, אדוני השר, שאקרא את הפרוטוקול; אני מצטער, אבל אני חייב להיות באותו טקס. יש לדרוש את כל הדרישות שצריך לדרוש לגבי החזרת חללינו ושבוינו, עד להמשך התהליך הזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת יצחק לוי.

רשות הדיבור לחבר הכנסת בנימין טמקין, באותו נושא. אחרון הנואמים באותו נושא – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה, אדוני.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמי שמחייב את תהליך השלום ומבין שתהליך השלום הוא אותו תהליך שיש בו תקווה למנוע יותר חללים, יותר שבויים, יותר נעדרים – צריך להזכיר את זה לכולם. המלה שלום, לפעמים אנשים שוכחים מה התוכן של המלה הזאת – למנוע מלחמות, למנוע חללים, למנוע נעדרים ולמנוע נפילה בשבי של אנשינו.

כפי שאמרתי, כמי שמחייב את תהליך השלום, כמי שמחייב את הצעדים ההומניטריים שממשלת ישראל נוקטת כלפי העם הפלשתיני, כמי שמחייב את הזכויות הלאומיות של העם הפלשתיני, כמי שמחייב את הזכות שלו למסגרת לאומית משלו, כמי שמחייב את השלום עם מדינות ערב, אני רוצה

קודם כול לקרוא למדינות ערב ולקרוא לארגונים הפלשתיניים למיניהם ולקרוא לכל אדם בעולם הערבי לנהוג באותה צורה, לגמול באותה צורה, לשחרר את השבויים, למסור לנו כל מידע על הנעדרים, ואם יש חללים בידיהם – להחזיר את גופותיהם.

אין דבר שיתרום לאמון של אזרחי ישראל בתהליך השלום ובאפשרות השלום יותר מאשר מעשים מהסוג הזה. כפי שממשלת ישראל נוקטת צעדים אלה, על מדינות ערב ועל הארגונים הפלשתיניים הנקוט גם הם צעדים דומים.

אני רוצה לומר, שמעתי כמה מחברי הכנסת, וחבל שחלק מהם אינם פה, חברי כנסת כמו עוזי לנדאו, כמו חבר הכנסת יצחק לוי. כל אחד דיבר כאן בשפה שלו. חבר הכנסת עוזי לנדאו השתמש במלה הזנחה. חבר הכנסת יצחק לוי היה קצת יותר מתון ואמר: הממשלה לא דואגת. אחר כך הוא ניסה להסביר את אמירתו.

בימים האחרונים, בנסיבות שלא אסביר אותן כאן כרגע, התעניינתי רבות במעשי הממשלה בתחום זה. שאלתי וחזרתי ושאלתי בנושא זה. עד כמה שאדם שלא עוסק באופן ישיר בעניינים האלה יכול לשפוט – אני מתרשם שממשלת ישראל עושה כל מה שהיא יכולה ולכתובת שמדובר בה, ומדובר על אש"ף, ברגע זה מדובר על אש"ף, על מנת להשיג מידע בנושא הזה. ותמיד אפשר לעשות יותר. חבר הכנסת לוי, לפני שהסכימו ללכת למדריד, אולי היה אפשר אז לדרוש יותר.

היו"ר ר' אדרי:

אני רוצה להוסיף, לא רק בכיוון של אש"ף אלא גם בכיוונים אחרים.

בנימין טמקין (מרצ):

אני יודע. אבל אני מדבר על זה שאומרים לנו: בוא נעצור את התהליך, בוא לא ננקוט צעדים מסוימים; מדובר על התהליך עם אש"ף, ברגע זה עם אש"ף. עוד לא הגענו לתהליך עם סוריה, למשל, ואולי כלפיה יהיה אפשר לבוא בדרישות בתחום הזה, דרישות שיש תקווה למימושן.

אני אומר באחריות, באמת באחריות, גם הממשלות הקודמות דאגו, ודאגו מאוד, לגורל השבויים והנעדרים, וגם הממשלה הזאת דואגת. השאלה היא אם אפשר לממש את זה.

היתה מידה של אמינות לפנייה שלכם לעצור תהליך זה או לעצור מעשים אחרים על מנת להבטיח אותם מעשים כלפי השבויים והנעדרים; היתה אמינות גדולה יותר – אילו דיברתם כך רק לגבי הנושא הזה, אילו אמרתם: בגלל הנושא הזה בואו נעצור את התהליך עד שהם ייתנו לנו את האינפורמציה הזאת. מה מוריד מאמינותכם? מה שמפחית מאמינותכם הוא, שמהיום הראשון של ההסכם, על כל נושא, על כל תירוץ, אתם מבקשים לעצור את התהליך. יום אחד אתם מדברים על ירושלים, ביום השני אתם מדברים על המשטרה הפלשתינית, ביום השלישי אתם מדברים על איזה מעשה נבלה של איזה מחבל של ה"חמאס". כל נושא הוא טוב, כל נושא הוא נשק בשביל לעצור את תהליך השלום.

ואז אתה שואל את עצמך, מה מעניין את הדוברים האלה? מה מעניין אותם יותר, ירושלים או תהליך השלום? המשטרה או תהליך השלום? ביטחון של התנחלות זו או אחרת או תהליך השלום? ואני אומר לכם, מה שמפריע לכם ביסודו של דבר הוא תהליך השלום עצמו.

אך תהליך השלום עצמו הוא היחיד – ואת זה עם ישראל צריך לדעת – תהליך השלום הוא היחיד שמספק לנו גם תקווה שלא יהיו עוד שבויים, שלא יהיו עוד חללים, שלא יהיו עוד נעדרים, ואת זה צריך להגיד לכל משפחה בישראל.

צריך לעשות כל מאמץ ולדרוש מהכתובת הנכונה לקבל כל אינפורמציה ולא לנקוט צעדים כאשר אתה מדבר עם מישהו שבאמת יכול לספק לך את התשובה, את הפתרון. אבל מה לעשות? מה קורה עם אש"ף? על-פי האמונה האמיתית של ממשלת ישראל, אש"ף איננו יכול לספק את התשובות האלה שאנחנו רוצים לקבל. מה קורה אז? אנחנו נישאר עם ה"חמאס"? אז כן יהיה מי שייתן לנו תשובות? הרי אם אנחנו נתקדם עם אש"ף, נתקדם גם עם סוריה וגם עם ירדן, ואם נתקדם אתן, יש סיכוי הרבה יותר גדול לקבל את התשובות ואת הפתרונות שאנחנו רוצים. כי אילו היה מישהו בממשלת ישראל מאמין שאפשר לקבל את התשובות האלה, וזה תלוי בכך שאנחנו נעמוד ונעצור, היינו עוצרים.

אני יכול להגיד לך שאני מאמין, בכל מצפוני, שאילו חשבתי בשנייה זו, שעלי-די כך שנעצור אחד מהצעדים האלה שמדובר עליהם – שהם צעדים הומניטריים, שתורמים לתהליך השלום, שתורמים לתקווה שלא יהיו עוד משפחות ישראליות, יהודיות וערביות שיסבלו – אני הייתי מבקש שיעצרו מכאן, מלמעלה. אבל זו המציאות, והיא מציאות קשה.

אמר פה חבר הכנסת זאבי, שאש"ף מוכיח שאין לו שליטה ואין לו יכולת לשלוט וכדומה – אני לא זוכר את הנוסח המדויק, אבל משהו ברוח זו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אמרתי ברור מאוד. אם אש"ף הוא בעל הבית, שיוכיח שהוא בעל הבית. הוא לא בעל הבית.

בנימין טמקין (מרצ):

בסדר, הבנתי אותך. חבר הכנסת זאבי, יש ויכוח בינינו, רציתי לומר רק דבר אחד. אחד הסממנים של הבעייתיות של השליטה של אש"ף, ובאמת יש בעייתיות – בינתיים הממשלה הקודמת יצרה מצב שה"חמאס" הלך והתחזק שם, וזו באמת בעיה. אבל אתה לא יכול להתכחש לעובדה שיש "חיזבאללה" ויש אירן ויש סוריה ויש ארגונים המתנגדים לתהליך השלום ושלאש"ף אין שליטה על כל דבר כזה; זה נכון.

אני מבקש מממשלת ישראל, ברגע שנגיע לאותן כתובות שבאמת יכולות לתת תשובה, עלינו להציב תנאים, ותנאים ברורים מאוד, בתחום הזה, ואני בטוח שממשלת ישראל עושה את זה. אני רק מבקש מחברי הכנסת לנהוג ביתר אחריות גם כלפי המשפחות עצמן. הרי זה חוסר אחריות כלפי המשפחות עצמן, להגיד להן שממשלת ישראל אינה דואגת לגורלן, כל ממשלות ישראל לא דואגות לגורלם של

הנעדרים והשבויים, כי עד היום לא הצלחנו לשחרר אותם או לקבל מידע לגביהם. גם חברי כנסת מהאופוזיציה מחויבים לאחריות. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת בנימין טמקין. אחרון הנאמנים בנושא זה, חבר הכנסת עמנואל זיסמן – בבקשה, אדוני.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, בעיתון "הארץ" מיום רביעי שעבר וב"יומן השבוע" של יום שישי האחרון נמסר לראשונה, שצה"ל אפשר העברת גופות של שלושה מחבלים שנהרגו בהיתקלות עם כוחות צה"ל לידי משפחותיהם לקבורה מחודשת. גורם צבאי אף נמצא אומר: "בעבר הותר לקבור מחבלים בודדים בשטחים כמחווה הומניטרית, אבל הפעם לדעתנו מדובר בתקדים שיאפשר קבורה מחודשת של מספר רב של מחבלים". אני מקווה, אדוני השר, שאתה מודע לציטטה הזאת שהבאתי עכשיו.

אם כן, בכל זאת הותר כבר בעבר לקבור מחבלים בשטחים, וזו לא הפעם הראשונה. ומה שאומרים לנו הוא, שיש תקדים והתקדים הוא בזה שמאפשרים העברה של כמה גופות מחבלים ביחד. נו, אז מה? מבחינה סמנטית אפשר לומר תקדים, ותקדים כנראה מעורר קונוטציה שלילית אצל אנשים, הפחד מכך שמשפחות מחבלים ידרשו להביא לקבורה את מתיהם, ומזה עם ישראל צריך לדאוג ולחשוש. הרי אתם יודעים שאני לא חושש להיות אופוזיציה לממשלה כאשר נעשים דברים למורת רוחי. אבל במקרה הזה, הרי פה לא מדובר בבעיה של זכות השיבה של אנשים חיים, בעיה העומדת על הפרק, ואני מתנגד לכך באופן מוחלט. ריבונו של עולם, פה מדובר בעצמות אדם. נכון שמבחינתנו הם אינם מל"ו הצדיקים, אבל מדובר בבני אדם שנהרגו, שאינם חיים עוד.

אפילו התורה, חבר הכנסת לוי, וחז"ל ציינו בגמרא, במסכת גיטין דף ס"א עמוד א': "קוברים מתי נוכרים" – חבר הכנסת מגן – "עם מתי ישראל מפני דרכי שלום". יש חיוב לקבור את מתי הנוכרים כשם שקוברים את מתי ישראל. ולא זו בלבד, אלא ש"מספידים מתי עובדי כוכבים ומנחמים אבליהם מפני דרכי שלום", וזאת משום שכבר נאמר "טוב ה' – חבר הכנסת בא-גד – לכל ורחמיו על כל מעשיו" ונאמר: "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום". היהדות הסובלנית, וזאת היהדות שהיתה במשך 40 שנה ויותר, מדברת על דרכי שלום, כשהפירוש לכך הוא, שעלינו ללכת בדרכי התורה שהן דרכי שלום.

ומדוע יש לנהוג כך? א. כדי לחנך למידות טובות, המביאות לאהבת הבריות ולשלום ביניהם, ועל כן יש לרחם על כל ברייה ולקבור גם מתי גויים; ב. קיום התורה והמצוות יביא לשלום ולא להיפך, כי לכך יש לקבור גם מתי גויים, כדי שנהא יושבים בשלום עמיהם. יש מטרה להשריש מידות טובות. הקבורה צריכה להיעשות כלפי כולם, ללא יוצא מן הכלל. כי המידות נוצרות לפי המעשים: מעשי רחמנות נוטעים מידת רחמנות ומעשי אכזריות נוטעים מידת אכזריות. וזאת כדי שכל עובדי הכוכבים והמזלות יספרו את שם ישראל לשבח ולחסד, שאין כאומה זו רחמנים. יש לך אדם שקובר את אויבו שעמד עליו להורגו?

אבל, אני רוצה לפנות לחבר הכנסת האשם מחאמיד, ונדמה לי שהיה פה גם חבר הכנסת תופיק זיאד. אתה, חבר הכנסת האשם מחאמיד, כאזרח ישראלי ערבי, צריך להשמיע את קולך בכל הפורומים להחזרת הנעדרים חיילי צה"ל; גם החזרתם נחשבת מחווה הומניטרית. כאבן של כל האמהות וכאבן של כל המשפחות על מות יקיריהן הוא אותו כאב. אני בטוח שהאמא הישראלית וגם האמא הפלשתינית לא רואות ביקיריהן מי שנפלו סתם. שתיהן כואבות ורוצות שבן יובא למנוחה האחרונה, כדי שיוכלו לפקוד את קברו.

גופות אדם אינן אובייקט לספסרות. ספסרות בגופות עושים מי שמתנהגים בצורה לא אנושית. ספסרות עושים חיות אדם, וביניהם אלו הקוראים לעצמם מפלגת האל, ה"חיזבאללה". מפלגת האל הזאת ראויה להיקרא, על-פי התנהגותה, שונאת האל ושונאת האדם, זה שנוצר בצלם האל, ולא מפלגת האל.

הגיע הזמן שההתחייבויות וההבטחות שהשמיעו אש"ף ודובריו ימומשו. ואני רוצה לצטט מעיתון "הארץ", מ-10 בפברואר 1994: "אש"ף הבטיח תיק ובו מידע רב על החיילים הנעדרים בתמורה לתוצאות חיוביות ממשיות בפגישת רבין-ערפאת בשבוע הבא". וציטטה אחרת, מעיתון "מעריב", 6 ביוני 1994: "אבו-מדיין" – אני מקווה שאני הוגה את השם נכון – "בכנס בעזה אומר: קבוצה של אנשי אש"ף יודעת היכן קבורים הנעדרים הישראלים". זו ציטטה מדויקת, בדקתי אותה. הוא אמר את הדברים.

לא ייתכן שערפאת יספסר בגופות חיילנו ולא ינקוט צעדים בוני אמון כלפי ישראל, בזמן שאנחנו כן פועלים כך כלפיו, שכן ערפאת מוזכר כמי שאמר, לפי עיתון "הארץ" מ-22 באפריל 1994, בינאר שנה זו למנהיגי יהדות אנגליה, ש"לא ייתן כל מידע שיש בידיו על השבויים, עד שישראל תשחרר את כל האסירים הפלשתינים" – לרבות הרוצחים של "חמאס", חבר הכנסת האשם מחאמיד.

אני רוצה לנצל את הבמה ולקרוא לממשלות באירופה ובארצות-הברית להרים את תרומתן להחזרת הנעדרים הישראלים. נושא בני הערובה לא נסגר ביוני 1992, כפי שצינו העיתונים באירופה, וכך הם כתבו לאחר שחרור בני הערובה הגרמנים: האומנם נושא בני הערובה נסגר? אף שישראל תרמה רבות לפתרון הגלובלי של הבעיה, נעדרה ושבוייה לא חזרו.

לסיכום, מי שהוא אנושי והומניטרי, הוא חייב להיות אנושי והומניטרי בכול. אין לחלק אנושיות והומניטריות לא לפי צבע, לא לפי מין, לא לפי עדה, לא לפי אומה. אני קורא לכולנו לנהוג כך באופן עקבי, נחוש ואמין כלפי כולם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש הודעה לסדר.

היו"ר ר' אדרי:

נשמע אותך. מה ההודעה לסדר? זו לא התחלת הישיבה, אבל אני נוהג לפנים משורת הדין.

דן תיכון (הליכוד):

לא לפנים משורת הדין אלא על פי כל דין ועל-פי התקנון.

חברי הכנסת, להווי ידוע לכם, שבעוד כמה דקות ייפסקו שידורי הטלוויזיה מהמליאה. מצלמות הטלוויזיה יועברו לאולם שאגאל, כדי לשדר משם את טקס חלוקת פרס יושב-ראש הכנסת. הדבר נעשה שלא בידיעתי, ולכן מצאתי לנכון למסור לכם את ההודעה הזאת, שכן בעוד כמה דקות השידור מן המליאה ייפסק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת דן תיכון.

רשות הדיבור לשר משה שחל. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, על ההצעות לסדר-היום היה אמור להשיב סגן שר הביטחון. אני משיב על ההצעות על-פי התוכן, שגם הוא או מי שמטעם שר הביטחון היה משיב עליהן.

לפני כן אני מוצא לנכון לבקש מחברי הבית לשים לב לתשובה. אני חושב, שאם הם יקשיבו היטב לתשובה עצמה, הם יבינו שרוב הטיעונים שנטענו כאן לא היה להם בסיס. אני אומר זאת מפני – – – אדוני היושב-ראש, יש חברי כנסת שמפריעים.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת דן תיכון, שמענו את ההודעה שלך. אני מבקש שתואיל להקשיב לתשובת השר.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא חייב לשמוע, לא להקשיב.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת ויינסטיין מעדכן אותי.

שר המשטרה מ' שחל:

רוב הטיעונים שנשמעו כאן, לא היה להם מקום. המסקנה שלי משמיעת הדברים בנושא הזה של משפחות הנעדרים היא, שאנחנו חוטאים כלפיהם.

אני מנסה לחשוב, מה חושבים ההורים האלה כשהם רואים ושומעים מה אומרים. אני מצטער שאת התשובה שיש לי הם לא יראו ולא ישמעו. אני שואל את עצמי, איך הם חשים, איך הם מרגישים כשאומרים להם חברי הכנסת, שהנה לא עושים ד', או שיש קשר ולא מנצלים אותו, או שאפשר היה לעשות יותר ולא נעשה. הרי זה הדבר הנורא ביותר. אני אומר את זה לפני שאני קורא את התשובה כפי שהיא, כי מתוכן התשובה תבינו מה המרחק בין הטענות לבין המציאות כפי שנמסר לי עליה על-ידי שר הביטחון.

אדוני היושב-ראש, ההחלטה בדבר קבורתו של אדם שלא במקום מגוריו מבוססת על סמכותו של אלוף הפיקוד כאשר הוא סבור שהדבר דרוש מטעמי ביטחון. החלטה בעניין זה מתקבלת לאחר בחינת נסיבותיו של כל מקרה ומקרה. גם החלטה חדשה, המבטלת את האיסור שהוטל בשעתו ומאפשרת את הבאת הגופה לקבורה באזור מגוריו של ההרוג, נבחנת ותיבחן על יסוד הנסיבות של כל מקרה.

בני המשפחה של האדם שנקבר שלא במקום מגוריו, זכאים לפנות בעניין זה – – – אדוני היושב-ראש, זה בלתי אפשרי. אינני יכול להמשיך כך. עם כל הכבוד לחבר הכנסת דן תיכון, זה פשוט בלתי אפשרי. זה עובר כל גבול.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להודיע לך, שאתה לא יושב-ראש הכנסת.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא יושב-ראש, אבל זה מפריע. מותר לי לבקש שלא תפריע בעמידה ובדיבור מתמיד. זה בלתי אפשרי.

דן תיכון (הליכוד):

משטרה אתה צריך כאן? אתה לא צריך.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא משטרה, אני משיב כעת כחבר הבית. זכותי שלא יפנו אלי את הגב, ושיקשיבו כשאני עונה. ישבתי כאן שש שעות בלי לזוז והקשבתי.

דן תיכון (הליכוד):

אני יושב כאן שמונה שעות.

שר המשטרה מ' שחל:

איזה מין דבר זה? איזו התנהגות זאת?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת דן תיכון, אני מודה לך ואודה לך אם תואיל גם לשבת וגם להפסיק את הדיבורים. אני אודה לך מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

הוא נעשה סדרן, שר המשטרה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, זה לא היה במקום.

דן תיכון (הליכוד):

זה היה במקום. הוא יכול לפנות אליך ולבקש ממך.

היו"ר ר' אדרי:

אתה רוצה שיכבדו אותך, אנא ממך כבד גם אחרים. מכבדים אותך. אני פניתי אליך, אדוני, בנימוס, ואתה לא התחשבת.

דן תיכון (הליכוד):

הוא יעיר לך ואתה תעיר לי. זה הנוהג.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

בני המשפחה של אדם שנקבר שלא במקום מגוריו זכאים לפנות בעניין זה לאלוף הפיקוד ולבקש שישקול מחדש את עמדתו.

במשך השנים נקברו מחבלים רבים בכפרי מגוריהם, כאשר לא היו טעמי ביטחון שמנעו זאת. מחבלים אחרים נקברו בבתי-קברות ארעיים, שנמצאים בשליטת הרבנות הצבאית הראשית.

אלוף פיקוד המרכז התיר באחרונה להעביר מקברותיהם שלוש גופות מחבלים. אף כי הדבר נתון בסמכותו של אלוף הפיקוד, סבור ראש הממשלה ושר הביטחון, כי בעניינים רגישים כאלה יש מקום לעדכן את הרמטכ"ל ואת ראש הממשלה ושר הביטחון טרם ביצוע ההחלטה. לכן הנחה ראש הממשלה ושר הביטחון, כי להבא תבוצענה העברות של גופות מחבלים רק לאחר שיעודכן ראש הממשלה ושר הביטחון בדבר על-ידי הרמטכ"ל.

מי שרוצה להבין את התשובה יבין ממנה היטב מה היה כאן ומה הסיבה שאמרתי את דברי.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את כל ההצעות לסדר-היום לוועדת החוץ והביטחון לדיון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר. כעת יש לפני שלוש הצעות אחרות. ראשון המציעים – חבר הכנסת אורי אור, המציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עוזי לנדאו; בבקשה, אדוני.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת לנדאו, משום שאני חושב שיש פה ניצול ציני של חלק מחברי האופוזיציה את נושא הנעדרים. כל אחד מאלה שדוברים פה, אני מקווה שיודע, שאין שום קשר בין רון ארד לבין כל העצירים שמשוחררים פה. אלה שמחזיקים את רון ארד מוכנים שכל העצירים יישארו בבתי-הסוהר, ולא יהיה תהליך שלום, והם יכולים לפגוע בתהליך השלום. לכן, כל מי שמצביע פה על קשר, כאילו הממשלה אינה מטפלת, הוא יודע מה הוא סח, והוא עושה את זה בכוונה וגורם נזק אדיר.

אני נזהר מאוד בלשוני, כי תפקידי הוא יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, אבל יש מאבקים אדירים ומעשים גדולים בקשר להחזרתם של אותם אנשים, לרבות הגופות שהוזכרו פה; ובגלל כבודן של המשפחות, שיודעות על גופות בניהן ומתנהגות יותר בבגרות מאשר חלק מחברי הכנסת פה.

לכן אני מבקש מחברי האופוזיציה שיפסיקו אחת ולתמיד להשתמש בנושא הנעדרים ורון ארד לשם ניגוח הממשלה על ההסדר שהיא עשתה והם לא התכוונו ולא הסכימו לו אף פעם. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת אורי אור. הצעה אחרת לחבר הכנסת דוד מגן, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בנימין טמקין. בבקשה, אדוני.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, תחילה הערה לחבר הכנסת אורי אור. בנושאים רגישים כאלה אין קואליציה ואין אופוזיציה. הדיון הוא דיון אישי, ואם יש לך הערה אישית לחבר הכנסת זה או אחר, תפנה אליו. ברגע שאתה עושה הכללה, אתה פוגע לפחות בי.

אורי אור (העבודה):

לא עשיתי הכללה.

דוד מגן (הליכוד):

שמעתי: האופוזיציה, חברי האופוזיציה.

אורי אור (העבודה):

חלק, חלק מחברי האופוזיציה.

דוד מגן (הליכוד):

אם התיקון הוא "חלק", כבר טוב.

אדוני היושב-ראש, להצעתו הדחופה של חבר הכנסת רחבעם זאבי יש משקל מיוחד. מי שנכח בעת הדיון יודע, שמי שייסד את בית-הקברות בגשר-אדם הוא אלוף פיקוד המרכז משנת 1968, הלוא הוא היום האלוף במילואים רחבעם זאבי, כיום חבר הכנסת. לכן, מי שיזם את העניין – ולפי מיטב ידיעתי, השר שחל, גם אז זו היתה יוזמה של אלוף הפיקוד, בלי צורך לבקש את אישור המטה הכללי ושר הביטחון, והיא היתה יוזמה ברוכה. ואני מדבר על שנת 1968, כאשר ניתנה הוראה בפיקוד המרכז לקבור את המחבלים באותו מקום. אני חושב שזה היה צעד חכם מאוד, צעד הומניטרי, צעד שראוי לנו להשתבח בו.

וכאשר יוזם אותו רעיון מגיע היום ואומר, שיש לנו זכות מוסרית לתבוע, בנושא הכאוב הזה, סימטריה – אין לי מושג אחר לומר זאת – ולדרוש אותו יחס לקורבנות שלנו, אני חושב שצריך להתייחס להצעה שלו בהתייחסות מיוחדת ולהעלות את הדברים לרמה של דיונים מדיניים, מתוך כוונה להשתמש ברעיונות ובדברים שחבר הכנסת זאבי העלה כדי להמשיך ולנהל את המשא-ומתן הקשה לאיתור הנעדרים שלנו ולהחזרתם, בעזרת השם, לארץ.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דוד מגן. הצעה אחרת לחבר הכנסת רפאל איתן, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה, אדוני.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טמקין, אבל מסיבות טכניות – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מוכן – – –

רפאל איתן (צומת):

אל תתנדב.

הדברים שלי מכוונים לחבר הכנסת טמקין. כל הנימוקים שלך הם חד-צדדיים – "צריך לקרוא לערבים", "צריך לשמש דוגמה" וכן הלאה. מה הם עושים? אז תקרא להם. תלך אליהם, תקרא להם, תגיד להם: אני מציע כך וכך וכך, נשמע אתכם, מה אתם אומרים. ותבוא הנה ותגיד מה ענו לך. לא חבר הכנסת האשם מחאמיד ייתן לך את התשובה, גם לא חבר הכנסת תופיק זייד. עם מי דיברת? את מצפוני של מי אתה מזעזע? היכן המחוות המוכיחות רצון לשלום מצדם של הערבים? תראה אחת. רוצים לעצור את התהליך? אנחנו רוצים לעצור את התהליך. זה נכון, כי זהו תהליך פלשתיני לחיסולה של מדינת ישראל.

קשה לי להבחין האם דברי חבר הכנסת טמקין הם דוגמה לנאיביות, מלל הנובע מדוגמטיות ודוקטרינריות, שחלפו מהעולם, או גילוי של אי-הבנה בסיסית באשר לסכסוך שבין התרבויות. אתם הננים כאשר אתם שומעים את הדברים האלה ואתם אומרים: אלה עוזרים לנו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לא, אל תגזים, אומרים – – –

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אני מודה לכם.

וכעת אנו עוברים להצבעה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני, הצעה לסדר.

היו"ר ר' אדרי:

כן, אדוני.

דוד מגן (הליכוד):

אולי כדאי שהטלוויזיה תיתן לנו מנוחה מדי פעם, כי האווירה פה היא כל כך נוחה ויש שיתוף פעולה.

היו"ר ר' אדרי:

אבל נדמה לי שאין עוד טלוויזיה.

דוד מגן (הליכוד):

אין טלוויזיה – יש אווירה של שיתוף פעולה.

היו"ר ר' אדרי:

יש יותר רצינות, אני מבין.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה, ואנחנו נצביע רק פעם אחת על כל שש ההצעות, מי בעד להעביר לוועדה ומי בעד להסיר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא שאלת אותנו אם אנחנו מסכימים להעביר לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

אתה צודק.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, האם אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

בהחלט כן.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רחבעם זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש דיון במליאה. שזה יחול גם על ההצעה של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

היו"ר ר' אדרי:

זה תלוי בו.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אם יהיה רוב בעד דיון במליאה, אני אסכים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו אינו נוכח. חבר הכנסת יצחק לוי אינו נוכח. חבר הכנסת בנימין טמקין?

בנימין טמקין (מרצ):

אנחנו מוותרים על — — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן?

עמנואל זיסמן (העבודה):

דיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו נצביע – או דיון במליאה או להסיר. ההצבעה החלה.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 11, נגד – אין, נמנעים – 1. אכן יהיה דיון במליאה בנושא העברת גופות מחבלים לידי משפחותיהם.

הצעה לסדר-היום פטירתו של האדמו"ר מקלויזנבורג – מקים קריית-צאנז בנתניה

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: פטירתו של האדמו"ר מקלויזנבורג – מקים קריית-צאנז בנתניה, הצעה לסדר-היום מס' 4385, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד. אדוני, בבקשה. אני רואה שאנחנו נזכה היום לדברי תורה – באת מצויד בספרים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כן, תמיד. אבל אני קצת הסתדרתי, כי בצהריים הציע לי היושב-ראש לדבר, ואז היתה טלוויזיה ורציתי שהעם ישמע את דברי וויתרתי פה למען הכנסת; זה מראה שאסור לוותר.

אדוני היושב-ראש, השבוע הלכו לעולמם שלושה אישים דגולים – הרבי מחב"ד, האדמו"ר מקלויזנבורג, ועוד אשה דגולה, אשתו של הרב אלישיב, הרבנית אלישיב, שהיא בתו של רבי אריה לוי, זכר צדיק לברכה. כידוע, הרב אלישיב הוא גאון הדור, אחד מגדולי הפוסקים. כולנו ביכינו את פטירתה של אשתו, שנלקחה בשבוע שגדולי ישראל עלו בו למרומים.

מצד אחד, אני אבל על פטירתם של גדולי ישראל. מצד אחר, אני שמח, כי אומרת הגמרא במסכת סנהדרין דף ל"ח עמוד א' דבר מדהים: אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישראל. המשיח לא יגיע עד שיכלו שני בתי אבות. מי הם השניים? מאמר הגמרא – ואלו הם: ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ-ישראל. דבר מדהים. באותו שבוע הלכו לבית-עולמם: אחד, האדמו"ר מלובביץ', ראש גולה שבבבל, וחסידי חב"ד קוראים לבית Seventy Seven בניו-יורק – בית נשיאנו שבבבל. והנה פה כתוב בגמרא: ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ-ישראל. נשיא שבארץ-ישראל – האדמו"ר מקלויזנבורג, הרב יהודה יקותיאל הלברשטאם, זכר צדיק לברכה, שהקים שלושה דברים: קריית-צאנז, מפעל הש"ס, בית-החולים "לניאדו".

הסיפור של האדמו"ר מקלויזנבורג הוא מדהים. בשואה נהרגו לו 11 ילדיו, השם ייקום דמם. הוא בנה את חייו מחדש, ונולדו לו שבעה ילדים כשהוא כבר לא היה צעיר. ואז הוא אמר לאשתו דבר מדהים: אני לא אלך מן העולם – – –

היו"ר ר' אדרי:

כמה זה אינטימי. אנחנו נשארנו עכשיו רק שנינו, אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

אנחנו נשארנו שנינו, אבל הקדוש ברוך הוא עמנו שומע את ההספד על צדיק גדול וזה ערך של עם ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני טעיתי, יש עוד שלושה חברי כנסת שצופים בנו ומקשיבים מהצד.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יצאנו לעשן סיגריות.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רצינו שתלמדו מה זה סדר, אתם בנשיאות.

היו"ר ר' אדרי:

הבנו את הרמז – טלוויזיה.

דן תיכון (הליכוד):

הבנתם את הרמז.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הבנתם את הרמז.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני חושב שזה היה כמעט מתוכנן שעם ישראל לא יוכל לשמוע את ההספד על גדולי ישראל.

דן תיכון (הליכוד):

היתה לך אפשרות לא לעלות היום ולא לדבר.

יוסף בא-גד (מולדת):

זכותי? ואקבל את הזכות הזאת בפעם אחרת?

דן תיכון (הליכוד):

אני הייתי עומד על כך, שכל מי שיותר היום על זכות הדיבור שלו, ידבר בשבוע הבא.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, אם זה מובטח לי – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני חושב שהיו צריכים להודיע לנו.

יוסף בא-גד (מולדת):

נכון. חייבים להודיע. כבוד היושב-ראש, האם אני יכול לדחות?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה כבר התחלת לדבר.

היו"ר ר' אדרי:

אני מצטער, לא. אין גם סמכות על-פי התקנון להפסיק את סדר-היום או לדחות סעיף בסדר-היום, פרט אם יש מקרה מיוחד.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה מקרה מיוחד.

היו"ר ר' אדרי:

טלויזיה זה לא מקרה מיוחד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אילו היו מודיעים – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אני מצטער. להפסיק את ישיבת הכנסת בגלל טלוויזיה, אני חושב שזה לא מכובד.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, מפני שלא הודיעו. אין טלוויזיה – לא חייבים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין אותך, אדוני, אבל במקרה זה אני לא אוכל להיעתר לבקשתך.

יוסף בא-גד (מולדת):

בואו נמשיך אנחנו שנינו עם חברי הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

שנינו עם חבר הכנסת ויינשטיין, שיהיה אתנו כאן, אני מקווה, עד לסיום.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני חוזר ואומר, אחרי שנרצחו 11 ילדיו בשואה, ונולדו לו שבעה ילדים מאשתו השנייה, לא בצעירותו, הוא הבטיח לאשתו, שהוא לא ילך לבית-עולמו עד שיחתן את כל שבעת הילדים. הדבר הוא מדהים – כך קרה. לאחר שהוא חיתן את האחרון שבשבעת ילדיו, הלך השבוע לבית-עולמו.

אני רוצה להגיד לכם, יש לי זיכרון אישי מהרבי מקלויזנבורג. כשהייתי מנהל החינוך הדתי בארץ הוא קרא לי; אז הרבי מחב"ד – שוב שניהם יחד – עשה את מבצע תפילין, והוא קרא לי: בוא ונארגן מבצע

מזוזות לחינוך. הלכתי אתו וביצענו. רק היום אני רואה את הקשר בין שני גדולי ישראל, תפילין ומזוזות.

הוא היה ראשון האדמו"רים שבא לישראל להקים קריה בישראל, ורבים לא סלחו לו ורדפו אותו, אבל הוא, עם שלמה זלמן שרגאי, שהיה מנהל מחלקת העלייה, ויידל לחיים ארוכים, נשלח לו מפה ברכת עד מאה-ועשרים, הוא היה ראשון האדמו"רים שעלה והקים קריה בישראל.

הרבי מחב"ד אמר נבואה גדולה. הוא התחנך בפני ממשלת ישראל. עשו שגיאה בזה שלא שלחו את הערבים אחרי מלחמת ששת הימים. היו צריכים לומר לכל אחד מהערבים, אתה באמת חייב מיתה, כי הנך מורד. קח 100 לירות ואת הפעקעלע שלך ותלך. אז הערבים היו אומרים כמה היהודים אנשי חסד. אבל עכשיו, שהשאירו את הערבים במקומם – עכשיו זה לפני 25 שנה, כשהוא כתב את זה – ועוד מעט מגיעים לבחירות, וישראל מדינה דמוקרטית, ייתנו להם לבחור, ומי יודע מה יהיה, ובוודאי יבנו להם במקום החורבות שלהם שיכונים חדשים.

אני רוצה לומר לכם, הרבי מלובביץ', שנתן 100 דולר למי שהתחיל לבנות לפני העלייה מרוסיה, אף אחד לא הבין מדוע. אחרי זה באה העלייה הגדולה, ומזל שהיו בתים. הרבי מלובביץ' אמר במלחמת המפרץ שלא לעזוב, שלא יקרה כלום. נפלו 39 טילי "סקאד", ברוך השם, אף אחד לא מת מהם, היה רק נזק.

חבל על דאבדין ולא משתכחין – שני גדולי ישראל והרבנית אלישיב. אין לנו נחמה אלא דברי הגמרא, ואני חוזר עליהם: אין משיח בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישראל. ראש גולה שבבבל, האדמו"ר מלובביץ', נשיא שבארץ-ישראל, האדמו"ר מקלויזנבורג. יהי זכרם ברוך, יהי רצון שנזכה להתגלותם בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת בא-גד. אני מבין שאין מי ששייב. אתה משיב, חבר הכנסת מגן? בבקשה, אדוני.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש שתי סיבות לכך שאני מתנדב להשיב. אתחיל בסיבה השנייה. יותר ויותר מסתבר אין ממשלה בישראל. הממשלה לא יכולה לענות לא בדברים הגשמיים ולא בעניינים הרוחניים. אנחנו כאנשי הליכוד חשים את האווירה ומתחילים להתכונן לשיבתנו לשלטון, בעזרת השם במהרה בימינו אמן.

היו"ר ר' אדרי:

ולראיה אתה משיב.

דוד מגן (הליכוד):

בדיוק. לכן, כתרגולת לקראת מה שיוטל עלינו בקרוב, אני מתנדב למלא את מקומה של הממשלה החסרה.

לימור לבנת (הליכוד):

יש לך ניסיון בזה.

דוד מגן (הליכוד):

אמרתי שזאת הסיבה השנייה. אבל הסיבה הראשונה, והיא האמיתית – היא לסייע לעמית, לחבר הכנסת בא-גד, אשר העלה כאן נושא חשוב. אני מבין שהנאום, כפי שאנחנו התרשמנו, היה נאום הספד ואזכרה לשלושה אישים חשובים אשר רק לאחרונה הלכו לעולמם. על כך מגיעה לו ברכת יישר כוח. מהבחינה הפורמלית אני מניח שהוא יסתפק בדברי התשובה, והמצווה נעשתה כדין.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת בא-גד, האם אדוני מסתפק בתשובתו של חבר הכנסת מגן, שהיתה במקומה?

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מסתפק כי ממילא אין ממשלה.

היו"ר ר' אדרי:

השאלה היא האם אתה רוצה דיון במליאה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש דיון במליאה כי פשוט – – –

היו"ר ר' אדרי:

סייעתי לך בהצעת.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש דיון במליאה, נצביע ויהיה פה רוב לדיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו נצביע. מי בעד דיון במליאה? מי נגד?

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שלושה בעד, נגד אין, נמנעים אין. ההצעה תידון במליאת הכנסת.

הצעה לסדר-היום

רופא בבית-החולים "קפלן" החשוד כחולה איידס

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: רופא בבית-החולים "קפלן" החשוד כחולה איידס – הצעה לסדר-היום מס' 4419, של חבר הכנסת דוד מגן. בבקשה. אני מבין שאתה תהיה גם המציע וגם המשיב.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא מוכרחים להשיב, אבל על משקל התרגולות לחזור לממשלה, אני חושב שהיושב-ראש, כמועמד להצטרף לממשלה, אם מר רבין ינהג בחוכמה – תוכל לעשות תרגולת עד שתצטרף בשבועות הקרובים. כך אני מאחל לך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נכבדי השר לקליטת העלייה, כנסת נכבדה, אשר בשלב זה היא ריקה, אני מבקש לצטט באוזני הכנסת קטע קטן מדוח מבקר המדינה, הדוח האחרון, מס' 44, כאשר מבקרת המדינה התייחסה לנעשה בחדרי הניתוח בבתי-החולים השונים. היא אומרת, כי "הועלו ליקויים בהפעלת המערכות הטכניות והאלקטרוניות בחדרי הניתוח, ובהן: גיבוי חשמל למערכות, בעת חירום; מכשור לשאיבת גזי הרדמה; מיזוג אוויר ומערכות בטיחות. באחדים מבתי-החולים שנבדקו התנאים הפיסיים של חדרי הניתוח קשים, ובאחדים מחדרי הניתוח המכשור ישן. תחזוקת המכשור, ובעיקר התחזוקה המונעת, טעונה שיפור ברוב בתי-החולים".

בקטע אחר היא מדברת על התפרצות זיהום במחלקה כירורגית באחד מבתי-החולים, ואני לא רוצה לחזור, להדגיש ולציין מחדש את שמות בתי-החולים. על אותו בית-חולים היא אומרת: "חלו בזיהום בחודשים יוני ויולי 1993, 18 חולים שנותרו במחלקה לניתוחי חזה ולב. היחידה למניעת זיהומים של בית-החולים בדקה את הגורמים לזיהום, ולהלן ממצאיה: במחלקה לא היו נהלים מסודרים בקשר להכנת החולה לניתוח ולבידוד חולה במקרה של זיהום מאותו סוג, לא היתה הקפדה על נהלים שונים, הנהלים לא היו חתומים בידי כל עובד, והיה קושי רב באיסוף הנתונים עקב אי-הקפדה על רישום מדויק, בעיקר בגיליון חדר ניתוח. הצידוד הדרוש לניתוח הובא לחדר במהלך הניתוח ומספר האנשים בחדר בעת הניתוח היה גדול מאוד. היתה צפיפות רבה במחלקה עקב הניתוחים הרבים (ביוני 1993 נותרו 97 חולים), ולכן לא היה ניתן להפריד כראוי בין החולים שלקו בזיהום לבין האחרים".

ובבית-חולים אחר, באזור אחר – כותבת המבקרת: "נותח חולה ניתוח שבר בצד שמאל של המפשעה, במקום בצד ימין; לכן הוא נזקק לניתוח נוסף. גם שתי חולות אחרות, באותו בית-חולים, נזקקו לניתוח נוסף – האחת להוצאת פד גזה והאחרת להוצאת חוט מתכת, שהושארו כנראה בביופסיה שנעשתה להן בשד".

ולגבי בית-חולים אחר נאמר: "התקבל ילד לניתוח באוזנו. הילד נבדק בידי הרופא המנתח והרופאה המרדימה והוכנס לחדר הניתוח עם גיליון של חולה אחרת". אני מוסיף, מתוך ידע אישי, לאחר בירורים בוועדה לענייני ביקורת המדינה, ברוך השם, הטעות היתה בכרטיס ולא בניתוח והילד יצא בשלום.

עולה מדוח מבקר המדינה, שהחולה יכול למות מפחד בידעו מה קורה בחדרי הניתוחים בחלק ניכר מבתי-החולים. הניתוח כבר מיותר. כאשר אנחנו קוראים דוח כזה וכאשר אנחנו רואים אילו סכנות זיהומיות טמונות בחדרי הניתוח בבתי-החולים שלנו, אנחנו צריכים להתפלל תפילה עמוקה לשלום של החולה, גם שהניתוח יצליח וגם שהתנאים הסביבתיים לא יפגעו בו.

השבוע, אדוני היושב-ראש, פניתי בבקשה, ואני מציע עכשיו לכנסת לכלול בסדר-יומה הצעה דחופה, והצעה זו עולה נוכח הגילוי כי רופא מנתח בבית-החולים "קפלן" ברחובות נפגע מנגיף האיידס, ונוכח הבהלה שאחזה את מטופליו הרבים יש חשיבות רבה בהעלאת הנושא על סדר-היום בכנסת, מתוך מגמה לקבוע נהלים מדוקדקים להבטחת בדיקות דחופות של הסגל הרפואי במטרה להגן עליו מפני סכנת מחלות מידבקות ובמטרה לטפל בדחופות וביסודיות במי שנפול חלילה קורבן למחלה המידבקה.

כבר במרס 1993, לפני כ-15-16 חודשים, התייחסה הכנסת באחת מוועדותיה, על רקע הפרסום בתקשורת, למקרה שבו רופא כירורג, ערבי מהמשולש, נתגלה כנגוע בנגיף האיידס. העובדה שהאנגוע בנגיף נתגלתה בבדיקת דם שערכה חברת ביטוח. הכותרות אמרו אז: "שר הבריאות עומד לכנס דיון מיוחד של מומחים כדי להחליט כיצד לטפל בפרשה".

בסוף השנה, ב-1 בדצמבר 1993, התייצב שר הבריאות דאז חיים רמון, במקביל לפעולת חקיקה של הכנסת בהשלמת החוק לפיצוי נפגעי עיריית דם (נגיף האיידס), התשנ"ג-1993; במקביל לתהליך החקיקה הועלתה ההצעה על-ידי חברי הכנסת עמנואל זיסמן ונעמי בלומנטל. שר הבריאות מסר לנו נתונים שצריכים להדאיג אותנו גם היום, בחלוף שבעה חודשים מיום הדיון בכנסת בעניין. ואז אמר שר הבריאות כאן בכנסת, בהתייחסו למחלת האיידס: "גם על מדינת ישראל לא פסחה המחלה, לצערנו. מאז נודע על האיידס ועד 1 בנובמבר 1993 חלו 255 אנשים. 188 מהם כבר אינם אתנו. 14 עזבו את הארץ, וכיום 53 אנשים חולים בשלבים שונים של המחלה. כידוע, חולפות כעשר שנים בממוצע עד אשר נשא הנגיף מגיע לשלב המחלה, ובישראל של עד 1 בנובמבר 1993 יש 1,084 נשאים מוכרים. על-פי ניתוח הנתונים במשרד הבריאות, סך כל הנשאים במדינת ישראל נע סביב 2,500".

השר הזהיר את הכנסת ואמר, כי מדי שנה אנחנו עדים לתוספת הדבקות חדשות. במלים אחרות, אין עצירה ואין נסיגה, לצערנו הרב. עם כל ההתפתחות, הקדמה, המחלה הולכת ומתפשטת, ואין להתנחם בנחמה פורתא או בנחמה גדולה אחרת בכך שגם העולם המערבי סובל מכך, ובממדים הרבה יותר גדולים. אנחנו צריכים לדאוג כי אצלנו ייעשה הכול כדי שהנגע הזה יודבר או יצומצם בצורה דרסטית.

חברי הכנסת, במשרד הבריאות פועלת ועדת היגוי מיוחדת לנושא האיידס, המקיימת ישיבות מדי חודש ודנה בכל ההיבטים הקשורים באיידס. זאת למדנו באותו דיון.

ומה קרה השבוע? לפני הכול אני רוצה להזכיר: בית-החולים "קפלן" עולה כמה פעמים לכותרות, ואני מבקש, לפני הכול, במלוא הכנות, להביע הערכה עמוקה לעבודה הנפלאה שהצוות הרפואי וכלל הסגל בבית-החולים הזה עושים במטרה לשרת את ציבור החולים. הם עושים עבודה מסורה מאוד. הם מסורים לעבודת הקודש שלהם, אלא שהתנאים הסביבתיים, בלי שנדבר כרגע גם על התקציב, גורמים לתקלות שמכפישות את שמו של בית-החולים הטוב הזה.

אבל כאשר כתבת "ידיעות אחרונות" יהודית יחזקאלי מודיעה לנו בתחילת השבוע, שרופא בן 42 הובהל לפני כמה ימים לחדר המיון באותו בית-חולים שבו הוא עובד, והרופאים הקולגות שלו נבהלו מחומרת המחלה, והיא נראתה להם כסוג של דלקת ריאות עם חיידק אלים שתוקף את חולי האיידס – הרופאים סיפרו שחברם החולה סירב למסור דגימת דם לבדיקת איידס, ולפי החוק זוהי זכותו.

וזו השאלה שלנו: האם רופא כירורג, רופא מנתח, יכול להמשיך ולסרב להיבדק בבדיקות כל כך חשובות? זו שאלה, שבוודאי מערכת הבריאות והכנסת יצטרכו לתת את דעתן עליה.

אני רוצה להזכיר, אדוני היושב-ראש, ש"כולם, מהפרופסור הכי מכובד" – אני מצטט את הידיעה – "ועד אחרון המנקים הכירו את הרופא החביב והצטערו מאוד בשבילו, אבל היתה גם בהלה". ואולי זו גם הסיבה להצעה הדחופה לסדר-היום. "בעיקר נבהלו עובדי חדר הניתוח, שהשתתפו בניתוחים עם הרופא. הסכנה שנדבקו, לפי דעת המומחים, היא קטנה מאוד, כך אמר אחד הרופאים, אבל בכל זאת הייתי מציע להם להיבדק. בחדר הניתוחים יש מכשירים חדים, ולפעמים נדקרים".

הרופא, לפי עדות העיתונאית, הוא "רופא מצוין, שניתח חולים רבים ובהם ילדים. כעת מכין בית-החולים רשימת מטופלים שעברו תחת ידיו, בעיקר מנותחים. החולים יקבלו מכתב ובו הודעה כי הם יכולים להיבדק".

הדעה המקצועית אומרת, ואני מצטט מהכתבה: "איידס מבחינתנו פירושו כשל חיסוני, והרופא מקבל את כל הטיפול והסיוע. אנחנו נערכים כמובן גם בהוצאת שמות המטופלים שבא אתם במגע, אף שהסיכוי שואף לאפס". אלה הם דבריו של מנהל בית-החולים.

אדוני היושב-ראש, אם יש בהלה בקרב המטופלים והבהלה היא בהלת שווא, תפקידה של מערכת הבריאות להתייצב בכנסת, להתייצב מעל כל במה – להתייצב ברחובות, בקריית-מלאכי, בגדרה ובסביבה – ולהרגיע את המטופלים בצורה אחראית ובצורה רשמית. נדמה לי שיש להזכיר גם את תושבי אשדוד. חבר הכנסת גור מתקן אותי ומשלים, שגם הם סמוכים לבית-החולים הזה.

אם, חס וחלילה, יש חשש לסכנה של ממש, אפילו לאחד המטופלים, צריכה להיעשות עבודה נמרצת, דחופה ומעמיקה כדי שמי שהיה עלול, חלילה, להיפגע כתוצאה מהטיפול של אותו רופא חולה – שמצבו לא יתדרדר ותינקטנה כל הפעולות להביא להחלמתו ולעצירת המחלה.

אני שומע את מומחי משרד הבריאות אומרים כי אין מקום לבהלה, ואני מאוד מקווה שכאשר יהיה כאן דיון במליאת הכנסת, אם הצעתי תתקבל, יבוא לכאן שר הבריאות ויודיע באורח מוסמך מה הם הלקחים, מהו היקף התופעה, מה גודל הסכנה, וכיצד תבטיח מערכת הבריאות שבעתיד לא יקרו מקרים כאלה. קל לנחש, אדוני היושב-ראש, שאחד מהדברים הבסיסיים הוא לבקש מהצוות הרפואי

– אף שהחוק מגן על כל אזרח ומאפשר לו לשמור על הפרטיות ולשמור על רצונו שלא לערוך בדיקות כאלה – שייכנס לשגרה של בדיקות דחופות כל זמן שהוא מבילה ימים רבים, לילות רבים ושעות רבות בחדרי הניתוח. אם תהיינה בדיקות תקופתיות שכאלה, אני מאוד מקווה שהסכנה תפחת עד למאוד.

אני מבקש שהכנסת תכלול את הנושא בסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, על הצעתך, שהיא חשובה ביותר. חבל שבמקרה זה התקשורת כאן לא יכלה להביא את הדברים שלך גם לציבור הרחב. אתה הצגת את הנושא, עשית את שלך, ואני מקווה שכאשר יהיה דיון במליאה – וכך כנראה זה יהיה – הציבור יוכל גם להתרשם וגם לפעול בהתאם.

חברי הכנסת, אנחנו נצביע מפני שאין השר ששייב. ההצבעה החלה. מי בעד דיון במליאה? מי לא?

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 4, נגד – אין, נמנעים – אין. אכן, יתקיים דיון במליאה בנושא: רופא בבית-החולים "קפלן" החשוד כחולה איידס.

שאלות ותשובות

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: שאילתא לשר לקליטת העלייה. אדוני השר, אני לא רוצה להטריח אותך, כי חבר הכנסת השואל משה מאיה איננו, ולכן התשובה עוברת לפרוטוקול.

עולים מתימן המבקשים לשוב לשם

חבר הכנסת מ' מאיה שאל את השר לקליטת העלייה ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

העיתונים "יום ליום" מיום 17 באפריל 1994 ו"הארץ" מיום 21 באפריל 1994 מדווחים, כי יש מהעולים מתימן, בעלייה האחרונה, המבקשים לשוב לתימן, בעידוד ובלחץ של גורמים יהודיים מחוץ-לארץ.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?
2. בכמה אנשים מדובר?
3. ההצליח מבצע קליטת העולים מתימן?
4. כמה עלו מתימן בשנה האחרונה וכמה מהם מבקשים לשוב לתימן?
5. כמה יהודים נותרו עדיין בתימן?

תשובת השר לקליטת העלייה י' צבן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ידוע לנו על פעילות חסידי סאטמר בקרב עולי תימן. העולים עצמם מסרו על כך בפומבי.
2. עד היום עזבו את ישראל 16 נפשות. שניים עזבו לתימן, והיתר – לארצות-הברית. מתוכם: אחד חזר מתימן, שניים חזרו מארצות-הברית.
3. מבין 97 ראשי בתי-אב שהגיעו לישראל, 48 רכשו דירות באמצעות משכנתה, כ-50%. עובדה זו מורה על מגמת השתקעות ברורה.

4. מתחילת המבצע עלו לישראל, כאמור, 97 בתי-אב המונים 432 נפשות. בשנת 1994 עלו שישה בתי-אב המונים 23 נפשות. מספר העוזבים – כאמור כתשובה על שאלה מס' 1.

5. אנו מעריכים כי בתימן נמצאים עוד כ-500 יהודים.

הצעה לסדר-היום

ירידה בממדי העלייה מארצות חבר העמים

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 3871: ירידה בממדי העלייה מארצות חבר העמים – של חבר הכנסת אפרים גור. אדוני, בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי חבר הכנסת דוד מגן, מספר העולים ברבעון הראשון של 1994 מחבר המדינות העצמאיות היה 13,126 איש ואשה. נתוני העלייה מחבר המדינות העצמאיות ברבעון זה הם הנמוכים ביותר מאז תחילת גלי העלייה ב-1989. ברבעון הראשון של 1990 עלו לישראל 17,500 עולים; ב-1991 – 34,300 עולים; ב-1992 – 15,600 עולים; וב-1993 – 16,796 עולים.

לפי נתונים אלה, אם לא תהיה ירידה נוספת במספרי העולים, השיעור השנתי הוא 52,540 עולים, במקום כ-100,000 עולים שהממשלה חזתה ותקצבה בתקציבה. אומנם בחודשים אפריל-מאי חלה עלייה מסוימת במספרי העולים מחבר העמים, ומספרם בחמשת החודשים הראשונים מסתכם ב-22,725 עולים, אולם עדיין המספר השנתי הוא 52,540, שזה כ-50% מן המספר שהממשלה תכננה להעלות השנה.

אני מניח שכבוד השר, בתשובה על ההצעה לסדר-היום שלי, יאמר שהעלייה בחלקה מיצתה את עצמה, היה מיצוי הפוטנציאל הראשוני של העלייה, שיהודים מעכבים את העלייה כי נפתחו בפניהם אפשרויות עסקיות שלא היו להם בעבר, שעלו לישראל בעלי תודעה יהודית-ציונית גבוהה יחסית יותר מאשר אצל אלה שנמצאים שם. אולם הסיבה המרכזית להפחתה מדאיגה זו בשיעורי העלייה היא תנאי הקליטה הקשים של הרוב מתוך 600,000 עולים שהגיעו לישראל בשנים האחרונות. זוהי הסיבה המרכזית והמכרעת, ובל תנסו, חברי הממשלה, לתרץ זאת בשום דבר אחר. זוהי פשוט תוצאה של כישלון, של חוסר אכפתיות והתעלמות, שהממשלה הזאת מפגינה למן תחילת כהונתה כלפי העלייה והקליטה. אתם אינכם יכולים להוסיף ולהתכסות בחוסר עשייה מספקת, כביכול, של ממשלת הליכוד בתחום זה, דבר שהוא שקר כשלעצמו, משום שאתם מכהנים כבר שנתיים, בדיוק כל תקופת ממשלת הליכוד האחרונה.

נכשלתם, אדוני השר. הממשלה שלך רימתה את העולים ערב הבחירות האחרונות. היא עשתה בקרב עולי ברית-המועצות – לדעתי – את אחד ממעשי ההונאה הגדולים ביותר בפוליטיקה הישראלית. היכן שיפור מצב הקליטה שהבטחתם?

בואו נראה מהי משמעות של קליטה טובה בעיניך ובעיני חבריך לממשלה, כפי שפרסמתם בחוברת המשרד לקליטת העלייה. קליטה טובה, אמרתם, היא תעסוקה הולמת, דיור נאות, חינוך ברמה גבוהה, תנאי רווחה לחלשים והשתלבות חברתית טובה.

אדוני השר, האם לעולים יש תעסוקה הולמת, כאשר כ-70% מהם לא מועסקים במקצועותיהם; כאשר עשרות אלפים ממיטב האקדמאים – הרופאים, המהנדסים, האדריכלים, המורים, האמנים ובעלי המקצועות החופשיים עובדים בעבודות פיסיות קשות, כאשר חלקם עובדים כמטאטאי רחובות, כמתדלקים בתחנות הדלק, כשוטפי מדרגות ורוחצי כלים במסעדות? האם התעסוקה שלהם נחשבת הולמת, כאשר שכר העבודה שהם מקבלים הוא בין הנמוכים ביותר במשק, ולעתים אף מתחת לשכר המינימום? האם הם יכולים להיות מרוצים מתעסוקתם כאשר הם יודעים שברוב המקרים ייעודם הוא להחליף את הפועלים הערבים שנאסר עליהם להיכנס לישראל בשל הסגר, וכאשר חוזרים הפועלים הערבים העולים החדשים הם הראשונים שנזרקים החוצה?

אדוני השר, האם הענקתם דיור נאות לעולים החדשים? אם אתה שואל אותי, זה הכישלון הצורם ביותר של הממשלה שהנך חבר בה. אתם עשיתם את כל הטעויות האפשריות בתחום הזה. במקום לעודד את הבנייה ביוזמה ציבורית על-ידי מתן התחייבויות רכישה ותמריצים אחרים, הפסקתם את הבנייה וגרמתם להורדת מספר התחלות הבנייה ביוזמת הסקטור הציבורי לרמה שלפני התחלת גלי העלייה הגדולים, בשנת 1989, כאילו הופסקה העלייה כליל ולא המשיכו 70,000-80,000 עולים להגיע לישראל מדי שנה.

ירידה דרסטית בהיקפי הבנייה הביאה למחסור במלאי הדירות, והמחסור הביא להקפצת מחירי הדיור באורח מבהיל, ויחד עם עליית שער הדולר מול השקל בחודשים האחרונים הקשו על זכאי משרד השיכון, הוותיקים והעולים כאחד, לרכוש דירות.

בעוד מחירי הדיור עלו לשמים, לא עדכנתם את המשכנתאות בכלל, למעט למשפחות החד-הוריות, וגם אצלין העדכון נשחק מזמן כתוצאה מעליית המחירים ושער הדולר.

אדוני השר, נכשלתם בבנייה ובהקצאת דירות ציבוריות למקרים סוציאליים שאתם קבעתם אותם כזכאים לדיור ציבורי סוציאלי.

עד עכשיו הצטדקתם בכך שהליכוד לא בנה במרכז הארץ, שבו מתגוררים כ-68% מן הזכאים, אף לא דירה ציבורית אחת.

קודם כול, הטיעון הזה שהליכוד לא בנה במרכז הארץ משולל כל יסוד, משום שללא התמריצים והתחייבויות הרכישה של ממשלת הליכוד, הקבלנים לא היו בונים דירות בהיקפים שבנו בערים כמו אשקלון, אשדוד, יבנה, ראשון-לציון, רעננה, ראש-העין, פתח-תקווה, נתניה, חדרה, טירת-הכרמל והקריות.

בכלל, אני רוצה לשאול אותך, מה היו רוכשים אותן 80,000 משפחות עולים שאתם אילצתם אותן לקחת משכנתאות, אם בתקופת הליכוד לא היו בונים דירות בערים אלה? מה הייתם עושים במקרה כזה?

או שאלה אחרת: מדוע ממשלתך, שמכהנת כבר שנתיים, לא בנתה בנייה ציבורית במרכז הארץ – חוץ מאשר לברבר ושוב לברבר על כך – אם הבנתם שהדבר הוא הכרחי לפתרון הבעיה? מי הפריע לכם בכך? הליכוד הפריע לכם? אולי העולים החדשים הם שהפריעו לכם?

מדוע ביקשתם מממשלת ארצות-הברית ערבויות בסך 10 מיליארד דולר לקליטת העלייה, אם לא התכוונתם לנצל למטרה היעודה, ועל הקצאת הערבות והאשראי מדינת ישראל משלמת מיליוני דולרים לחודש? אולי הגיע הזמן שתאמר לעולים מה עשיתם עם הכספים האלה ומה אתם מתכוונים לעשות בהם, אם בכלל.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מבקש שתגיד לי ולעשרות אלפי העולים שממתינים למוצא פיך כיצד אתה מתכוון לפתור, ובמהירות, את בעיית זכאי דיור ציבורי? הפתרונות שמשדרך מציע בשנת 1994 ולשנת 1995, בהנחה שהם יתבצעו, אין בהם כדי לענות על הצרכים. למעלה מ-80,000 מקרים, לרבות קשישים בודדים וטרומ-פנסיה, ממתינים, ואילו הפתרונות שאתם מציעים מסתכמים בכ-20,000 בשנתיים. מה עם יתר ה-62,000? מה עם עשרות אלפים שממשיכים להגיע לישראל ואף הם יזדקקו, חלקם לפחות, לדיור ציבורי?

אטימותה וזלזולה של הממשלה הזאת כלפי העולים מבוטאים נאמנה, בעוד הבטחה שלה לא קוימה בתחום הקצאת דיור סוציאלי. כבר כשנה מודיעים משרדי השיכון והקליטה על חלוקת 8,000 דירות ציבוריות לעולים. לדעת השרים בן-אליעזר וצבן, ההישג נראה כה חשוב, עד שביום 15 בנובמבר 1993 הם כינסו מסיבת עיתונאים חגיגית ובישרו לאומה פעם נוספת שהם מתחילים בחלוקת 8,000 דירות ציבוריות לעולים.

למחרת מסיבת העיתונאים פרסמו העיתונים, ובהם העיתון "על המשמר", שמוצא לאור על-ידי מפלגתך, אדוני השר: "8,000 דירות ציבוריות יועמדו כבר בימים הקרובים" – הדגש הוא "בימים הקרובים" – "לרשות משפחות עולים הזכאיות לשיכון. בשורה זו הביאו עמם שר השיכון בנימין בן-אליעזר ושר הקליטה יאיר צבן במסיבת עיתונאים שקיימו בירושלים".

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת גור, אני מבקש. נתתי לך שתי דקות נוספות ואני מבקש לסיים. יש גבול כמה אפשר, כי יש עוד חברי כנסת שצריכים לדבר הערב.

דוד מנע (הליכוד):

אז עוד שתי דקות, אדוני היושב-ראש.

אפרים גור (הליכוד):

אני כבר סיימתי למעלה מעשר דקות, אדוני היושב-ראש? מה היא המכסה?

היו"ר ר' אדרי:

שבע דקות, ואתה כבר עברת אותן.

אפרים גור (הליכוד):

אפשר עוד דקה, ברשותך?

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אישרתי לך שלוש דקות נוספות.

אפרים גור (הליכוד):

תודה. והנה, מאז מסיבת העיתונאים, לא מאז התחלתם לדבר, כבר עברו שבעה-שמונה חודשים. לפני זמן לא רב מודיע בפורום רשמי מנכ"ל משרדך מר אפרים כהן, שעד לפני חודש חילק משרדך מתוך 8,000 דירות, 1,500 דירות לערך, ואני קראתי ממש בימים האחרונים פרסום, שחולקו 2,200 דירות לערך.

ואם כך, למה התכוונתם כשהודעתם על חלוקה של 8,000 דירות? התכוונתם לחלק אותן בעוד שנתיים? בעוד שלוש שנים? תגידו את זה לעולים החדשים. ואם לא הספקתם לחלק את 8,000 הדירות של השנה שעברה, כיצד תעמדו בחלוקת 13,000 דירות שהתכוונתם לחלק השנה? אני לא יודע כיצד תעשו זאת.

אדוני השר, הצהרת כבר לפני יותר משנה, כי מסלול סל הקליטה מתאים לכל היותר לכ-75% מן העולים החדשים שמגיעים ממדינות המצוקה, וכי הוא איננו מתאים לקשישים, לחולים, לנכים, לחלק מהמשפחות החד-הוריות, לחלק ממשפחות טרום-פנסיה ועוד. נו? חלפה שנה ויותר מאז ההצהרה הזאת, מאז הגעת למסקנה הזאת, ובצדק לפי דעתי. מה נעשה? האם המסלול השתנה? האם הוקלה קליטתן של משפחות אלה, של מקרים קשים אלה? למיטב ידיעתי ושיפוטי, לא.

ולסיכום, גם בשלושת הדברים האחרים שאתם קבעתם כמדדים לקליטה טובה: חינוך ברמה גבוהה, תנאי רווחה לחלשים והשתלבות חברתית של העולים החדשים, גם בזה נכשלתם. איזה חינוך גבוה ואיזו השתלבות חברתית ואילו תנאי רווחה לעולים?

כל בר-דעת יכול ללכת לכל השכונות שבהן מתגוררים עולים ולראות את הקשישים, מה הם עושים מהבוקר עד הלילה – איזה תנאי רווחה, איזה תנאי תרבות, איזה תנאי של חיי רוח. מה אנחנו הענקנו להם? ההשתלבות החברתית שלהם בישראל היא מתחת לכל ביקורת, כאשר 61% מהם, לפי הסקרים שמחלקת העלייה של הסוכנות היהודית הזמינה משני משרדים מפורסמים ומפוארים, 61% אומרים שהם לא באים במגע או כמעט לא באים במגע עם ישראלים ותיקים. לזה קוראים השתלבות חברתית? אינטגרציה מוצלחת?

לאור כל זה, ומשום שאין לי, לצערי, זמן נוסף להקיף את כל ההיבטים של הנושא שגם בהם יש בעיות, אני קובע שנכשלתם בתחום הזה, שהעמדתם אותו במקום אחר בסדר העדיפויות לעומת האמור בקווי היסוד של הממשלה.

אני יודע שאם לא תשפרו את המצב בנושא הזה, אדוני השר, גם אתם תשלמו מחיר כבד מאוד בקרב העולים החדשים בעוד שנתיים, כאשר נגיע לבחירות. העולים אינם מטומטמים, הם משכילים ומביני דבר, והם לא יקנו פעמיים אותה הבטחה שלא קוימה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת אפרים גור. משיב השר לקליטת העלייה. אדוני השר, בבקשה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן חלה ירידה מסוימת בנתוני העלייה של חמשת החודשים הראשונים של שנת 1994 בהשוואה לשנת 1993 ולשנת 1992. אם כי, כפי שציין גם חבר הכנסת אפרים גור, בחודשים האחרונים מסתמנת עלייה מתונה, ובשני-השלישים הראשונים או בשלושת-רבעי החודש הראשון של יוני, ב-22 הימים הראשונים של יוני 1994, יש כבר יותר עולים מאשר באותה תקופה של יוני 1993.

אבל לא בזה עיקרו של עניין. יש שאלה חשובה: מה הם הגורמים העיקריים המשפיעים על ממדי העלייה? גם לאחר מה שאומר, אני מבקש שלא יטעו בכוונתי. האתגר של שיפור תנאי הקליטה הוא כל כך חשוב כשלעצמו, שגם אם יוכח בשבע הוכחות שאין לכך שום השפעה על ממדי העלייה, אנחנו מחויבים לעשות זאת, זאת מחויבותנו כלפי העולים שהגיעו לארץ, זאת מחויבותנו כלפי החברה הישראלית.

הכנסת חייבת לדעת את האמת, גם אם יש כאלה שמעדיפים למרוד בה. אנחנו עדים בו זמנית לשתי תופעות מקבילות סותרות. אכן יש ירידה משמעותית בממדי העלייה מרוסיה, ובאותה תקופה יש עלייה משמעותית בממדי העלייה מאוקראינה. אני שב עכשיו מביקור במוסקבה, בלנינגרד ובקייב.

השגרירות במוסקבה ריקה ביחס לימים שידענו בעבר, ובשגרירות בקייב לא היה אפשר לעבור בחדרים, היא גדושה בהמון יהודים שמחכים לטיפול. אינני מתאר לעצמי שהיהודים בקייב מקבלים מכתבים אחרים מאלה שמקבלים היהודים במוסקבה, לא שמעתי שמשרד התקשורת פתח אצלנו מחלקת מיון שמכוונת לקייב את המכתבים החיוביים ולמוסקבה את המכתבים השליליים; עד כמה שאני יודע לא קרה עדיין כדבר הזה. הם מקבלים אותם מכתבים, ביניהם מכתבים מעודדים, ביניהם מכתבים פחות מעודדים, לפעמים גם מכתבים קשים, גם כאן וגם שם. ללמדך שיש השפעה לתנאי הקליטה, אבל כנראה ההשפעה העיקרית היא בתנאים המתקיימים שם. כל מי שרואה קצת מה מתרחש היום באוקראינה בהשוואה למה שמתרחש ברוסיה – לא שברוסיה המצב הוא יוצא מן הכלל – יודע שההבדל הוא זה שיוצר את הפער.

אני חייב לומר, שאם אלה הקריטריונים של חבר הכנסת אפרים גור, צריך מידה גדושה של חוצפה ועזות מצח כדי לעלות ולומר כאן את הדברים האלה. מתי התחילה הירידה הדרמטית בעלייה? הירידה הדרמטית בעלייה התחילה בתקופת ממשלת הליכוד. בחודשים ספטמבר–דצמבר 1991, בכל חודש היו כ-10,000 עולים; בינואר 1992 – 7,500; במרס 1992 – 6,300; במאי 1992 – 4,500. אם זה קנה המידה, נא לא לבוא בטענות; ראשית, תכה באגרוף על החזה שלך.

חבר הכנסת גור, אתם מדברים על דיור? הנה השערורייה של אופן בניית הדירות. בוודאי, אם הברירה היא בין לא לבנות שום דירה לבין מה שעשתה ממשלת הליכוד בכהונה האחרונה שלה – אני מודה שעדיף שעשתה מה שעשתה מאשר לא היתה בונה כלל. אבל מה שהיא עשתה זו קטסטרופה. מאיזו בחינה? ראשית, היכן נבנו הדירות.

אפרים גור (הליכוד):

בכל הארץ.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

הבל ורעות רוח. אתה מנית כאן יישובים שלא נבנו בהם כלל דירות בהתחייבות ממשלתית, או שנבנו שם דירות בעשרות בתים. המאסה הגדולה נבנתה בפריפריה, ביישובים מרוחקים. אילו היתה הממשלה נוקטת צעדים יזומים כדי להביא לשם עולים, עם מקורות תעסוקה, יש בכך היגיון, אבל פתרונות תעסוקה בעיקרם נמצאו במרכז הארץ, והדירות – בפריפריה הרחוקה.

ואילו דירות נבנו? אם אתה שואל, תיכף אסביר לך ביתר אריכות מה קורה בחלוקת הדיור. הרי אנחנו עומדים בפני בעיה שעוד ייכתב עליה בדוח מבקר המדינה הבא. הוועדה שמחלקת דירות נותנת דירות כשבצד אחד יש לה תיקים של זוגות קשישים, ובצד השני דירות של ארבעה חדרים. מי צריך שם עכשיו את הדירות של ארבעה חדרים כאשר אין דירות שמותאמות לקשישים, לחולים או למשפחות חד-הוריות?

אתם מדברים על עדכון משכנתאות? תבדוק את עדכון המשכנתאות בזמנכם. אתם מדברים על עדכון הסיוע בשכר דירה? מינואר 1989 ועד שסיימתם את השלטון שלכם, לא עדכנתם את הסיוע בשכר

דירה לעולים אפילו פעם אחת, הוא נשאר אותו סכום, כששכר הדירה המריא לשמים. פעם אחת לא עדכנתם אותו.

נכון, הממשלה שאני מכהן בה לא הזדרזה יותר מדי בבניית דירות לזכאים במרכז הארץ. אני שמח שעם קבלת ההחלטות הכלליות בעניין הדיור – ידוע שלא עם כולן אני שלם – יש החלטות על בניית הוסטלים, 1,000 בבנייה תקציבית, 3,000 בבנייה כלכלית, ואני עדיין מקווה שבמהלך השנה הזאת יחול שינוי בהחלטות.

אני גם רוצה לבשר לכנסת, ששר האוצר נענה לפנייה שלי לשנות את הסיוע בשכר הדירה לגילאי טרום-פנסיה ולתגבר אותו, והודעה על כך תצא בתקופה הקרובה.

אפרים גור (הליכוד):

בכמה?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

בצורה דרמטית, נשווה את הסיוע לגילאי טרום-פנסיה שחיים מהבטחת הכנסה של הביטוח הלאומי לזה של הפנסיונרים, לבודדים זה יותר מפי שלושה. זה צעד דרמטי, זו בשורה חשובה לעולים הללו.

אני רוצה לומר לך משהו לגבי המבצע של 8,000 הדירות. בשום מקום לא אמרתי, לא אני ולא שר השיכון – אפשר לראות את הקומוניקטים שהוצאנו באותם ימים, ויכול להיות שאיזה עיתונאי לא הבין את כוונתנו – לא יכולנו לומר שבימים הקרובים אנחנו מתקרבים לחלוקה של 8,000 דירות. ידענו שחלק מן הדירות עדיין איננו מוכן ויש בעיות של תשתית. לא אנחנו קבענו מתי התחילו הבניות, זה נקבע עוד בזמנכם; לא אנחנו יצרנו בעיות תשתית, זה נוצר עוד בזמנכם.

דוד מנע (הליכוד):

העולים מתגעגעים לתקופת הליכוד, אדוני השר.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

נראה את זה.

דוד מנע (הליכוד):

קלטנו 420,000 עולים.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה עוד לא פגשת עולה אחד, מה אתה מדבר? תן לאנשים שעוסקים בזה לדבר. אתם עוסקים בעולים?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

חבר הכנסת מנע, לך לא מתאים לקרוא לי קריאות ביניים כאלה.

חבר הכנסת גור, נתקלנו בתופעה שאתה מכיר אותה: ראשי ערים בפריפריה – שם בניתם את הדירות – אומרים לי, ואני מבין את מצוקתם: מעבר לפתרון בעיית הקשישים, הפנסיונרים, המשפחות החד-הוריות שביישובים שלנו, אתה רוצה להטיל עלינו משפחות חלשות כאלה? הרי אנחנו ערי פיתוח ויש עלינו עומס סוציאלי.

אפרים גור (הליכוד):

— — —

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אבל לא נבנו דירות במקומות אחרים. אם בפתח-תקווה יש זוג של בני יותר מ-70, ובמשך ארבע שנים הם מיטלטלים מדירה לדירה והם מבקשים ממני: תשלח אותנו אפילו לירוחם, כדי שנוכל להניח את ראשינו במקום שקט – צריך לעזור לירוחם בהתמודדות הזאת, צריך לתגבר את שירותי הרווחה, ולא לומר לעולים האלה שאפילו פתרון חלקי אין לנו.

אני שמח לבשר לך ולכנסת, שבהידברות שקטה, וזה ארך זמן, תוך הצגת תוכנית שגיבשנו לחיזוק הטיפול בקהילה, ארבעה ראשי ערים כבר הסירו את הווטו שלהם, ואני מניח שהשבוע יסירו את הווטו שלהם עוד שניים או שלושה ראשי ערים, ואנחנו נתקדם בעניין הזה.

זאת הסיבה לכך שלעת עתה לא יכולנו לשכן בערים האלה אלא את זכאי המקום, כי ראשי הערים עיכבו את שיכון הזכאים מהחוץ.

חבר הכנסת גור, אתה דיברת כאן על תעסוקה ועל עבודה במקצוע. אני חייב לומר – — —

אפרים גור (הליכוד):

ברשות היושב-ראש – – –

השר לקליטת העלייה י' צבן:

תן לי רק לסיים. אם היושב-ראש יסכים, אני מוכן ברצון.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רק עכשיו החלפתי את קודמי, ואני מבקש לדעת אם כבר היה צלצול. כיוון שכבר היה צלצול, אינני יכול להרשות לך זאת, חבר הכנסת גור.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת גור, שיש התפתחות מאוד חיובית בנושא התעסוקה. בשנים האלה ירדנו מ-38% ל-29%, ל-19% בשנה שעברה, ל-16% בינואר, ל-14% במאי. 9% גברים מובטלים, 20% מהנשים מובטלות. לצערי הרב, זה פער שקשה להשלים אתו, אבל זו בכל זאת התפתחות דרמטית.

נכון, יש לנו בעיה של עבודה במקצוע. לטעמי, אנחנו יכולים לעשות יותר ממה שעשינו, אבל חשוב שנדע מה הפער, ולא לנפנף. אני אומר לכם: אל תיצרו אשליות בקרב העולים.

אפרים גור (הליכוד):

אתם לא יצרתם אשליות?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אם יש לך 56,000 מהנדסים עולים, נוסף על 29,000 מהנדסים שהיו לנו בארץ, ומתוך 56,000 המהנדסים העולים עובדים היום במקצוע 18,000-19,000, כלומר נוספו 18,000-19,000 מהנדסים על 29,000 הקיימים, זאת אומרת, 38,000 מהנדסים עולים לא עובדים במקצועם. אני אומר, שאילו היינו יותר יעילים ויותר מוצלחים, היו עובדים במקצוע לא 18,000 עולים, אלא 20,000 ואולי אפילו 22,000, אבל תהיה זו דמגוגיה לומר, שאת כל 38,000 המהנדסים העולים הנוותרים אפשר היה לסדר בשנים האלה בעבודה במקצוע.

אפרים גור (הליכוד):

ואתם לא נהגתם בדמגוגיה ערב הבחירות? אתם לא השליתם אותם?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני מצטער מאוד, אם תמצא בדברי ולו דיבור אחד של הטעיה בעניין הזה, אחד בלבד, אני אסיר את הכובע בפניך.

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, ולך, חבר הכנסת גור, שאני חוזר עכשיו, כפי שאמרתי, מביקור במוסקבה, בלנינגרד ובקייב. נפגשתי שם עם הרבה יהודים, ואני חושב שיש שם פוטנציאל גדול. יש שם נוער שמכין את עצמו לעלייה לארץ, ואולי זה הפוטנציאל הכי חשוב לגבינו.

אני מאמין שבקליטה טובה יותר אנחנו נשביח את ההשתלבות של העולים בחברה הישראלית, אבל חשוב שנדע שהדבר העיקרי הוא הפעולה שנעשית שם והתהליכים שיהיו שם. יש לנו אפשרויות לקלוט יותר עולים, אבל התנאים – צריך להיות ברור – אינם תנאי לוקסוס, לא מבחינת העבודה במקצוע, לא מבחינת פתרונות מהירים בשאלת הדיור, גם לא בתחומים אחרים.

אני חושב שהסיכום האובייקטיבי בא לידי ביטוי גם במה שקראת ב"ידיעות אחרונות" בסוף השבוע, בסקר שערכה מינה צמח. הסקר נתן ביטוי לכך שהרוב בציבור הישראלי מעריך חיובית את הפעילות של הממשלה. זו איננה רק פעילות של משרד הקליטה, זו גם פעילות של משרדים אחרים. רוב הציבור מעריך חיובית את הפעילות של הממשלה הזאת בקליטת העלייה.

אני, שאינני שלם עם כל מה שאנחנו עושים, אומר שהתקדמנו, הכנסנו שיפורים משמעותיים בכל התנאים. צריך לעשות יותר.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת העלייה והקליטה של הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. הצעה אחרת לחבר הכנסת בנימין טמקין, המבקש להסיר.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, קודם כול אני מבקש לברך את שר הקליטה על ההודעות החשובות שהוא מסר ועל השיפורים שההודעות האלה מבשרות לכלל העולים במדינת ישראל, ולעולים בגיל טרום-פנסיה במיוחד.

בהזדמנות הזאת אני רוצה לבקש משר הקליטה להצטרף לדרישה שדרשתי משר האוצר ומשר השיכון להאריך את תקופת הזכאות למשכנתאות – – –

השר לקליטת העלייה י' צבן:

זה בדיון.

בנימין טמקין (מרצ):

אם זה בדיון, זה יפה מאוד. אם נצליח לעשות זאת, נתרום תרומה חשובה גם בכיוון זה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

העניין הזה נמצא בדיון, ויש גם דיון על הארכת התוקף של זכויות נוספות של עולים.

בנימין טמקין (מרצ):

מאה אחוז. יש הצעה שעדיין עומדת על סדר-היום, ועוד לא עליתי להגן עליה, אני מקווה שהיתה זו הפעם האחרונה שהממשלה הזאת עשתה עם הרזרבה של משרד הקליטה מה שהיא עשתה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. הצעה אחרת לחבר הכנסת דוד מגן.

בנימין טמקין (מרצ):

איזו הצעה אחרת?

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, סליחה, אני מצטער. אני אומר את הדברים על-פי הפתק שמונח לפני. אין הצעה אחרת, כי כבר היתה הצעה להעביר זאת לוועדה, והיה רק מציע אחד.

חבר הכנסת דוד מגן, אני נמצא במצב לא נעים במקצת. קראתי בשמך, ואתה כבר ניגשת למיקרופון. אני מצטער שלא הייתי ער לכך שבפתק שהוגש לי נפלה טעות.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבטיח לך – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

מאחר שאתה כבר ליד המיקרופון, אני נותן לך חצי דקה. אבל חצי דקה ממש. אני מעמיד את השעון על חצי דקה.

דוד מגן (הליכוד):

הפנייה, הבקשה שלי להתערב בדיון באה לאחר ששמעתי את דבריו של השר לקליטת העלייה יאיר צבן, שבדרך כלל עושה עבודה טובה ומשתדל למלא את מלאכתו בתנאים קשים. אלא שבנאומו היום הוא נגרר לפולמוס מיותר. זכותו של חבר הכנסת גור כאיש אופוזיציה לבקר את הממשלה; חובתך, אדוני השר, לנסות לתקן, להתמודד מול הביקורת. אבל הניסיון שלך להשוות את הפעילות של הממשלה הזאת מול פעילות הממשלה שכיהנה בין יוני 1990 ובין יוני 1992, ואתה יודע באילו תנאים ומול אילו גלים ברוכים של עלייה, היה ניסיון לא יפה ולא מתאים, לפי דעתי.

אני חושב שגם אתה חושב ויודע שאותה ממשלה, לפחות בנושא קליטת העלייה עשתה נסים ונפלאות. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. נשארת חייב לי חצי דקה.

חבר הכנסת גור, האם אתה מסכים שההצעה שלך תועבר לוועדה?

אפרים גור (הליכוד):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו נצביע אפוא. אתקן תחילה את השעון כאן, כדי שההצבעה שלי לא תיוחס ליושב-ראש הישיבה שאותו החלפתי. חבר הכנסת אדרי החליף אותי קודם לכן בניהול הישיבה, והשעון לא מראה זאת, וכך אני כאילו ממשיך את הישיבה. ההצבעה שלו מיוחסת אפוא לי.

עכשיו, נא להצביע.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שבעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת אפרים גור בנושא: 'ירידה בממדי העלייה מארצות חבר העמים – תעבור לוועדת העלייה והקליטה'.

הצעה לסדר-היום עלייה מדאיגה בצריכת סמים בבתי-ספר בחיפה בפרט ובמקומות

אחרים

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מזמין את חבר הכנסת דוד מנע, שיביא את הצעתו לסדר-היום, מס' 4184: עלייה מדאיגה בצריכת סמים בבתי-ספר בחיפה בפרט ובמקומות אחרים.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ביקשתי שהכנסת תקיים דיון דחוף בנושא צריכת הסמים בבתי-ספר בחיפה, כפי שהדבר בא לידי ביטוי לפני כשבועיים, ובכלל בצריכת סמים בתוך בתי-ספר.

אני מבקש לסבר את אוזני חברי הכנסת בנתונים הבאים: 27,000 תלמידים גילאי 12-16 במדינת ישראל צורכים סמים. מספרים אלו מהווים 5% מכלל התלמידים בישראל. כלומר, מכל 20 תלמידים, אחד משתמש וצורך סמים.

בארץ ככלל כ-200,000 משתמשים בסמים, מתוכם 30,000 מכורים לסמים. הסחר בסמים מגיע לקרוב למיליארד דולר בשנה ברחבי ישראל.

התופעה המדאיגה הזו של צריכת סמים בקרב תלמידי בתי-הספר חייבת להדאיג את כולנו, משום שהגענו לימים שבהם תלמידים במדינת ישראל מתמכרים לסמים, זה כבר לא שימוש חד-פעמי עם החברה, זאת כבר התמכרות לסמים. אנחנו הגענו לקו האדום בנושא הזה. מסיבות האסיד של תלמידי בתי-הספר ברחבי הארץ גלויות. נעשית פעולה למנוע אותן, אך לא תמיד מצליחים בכך.

החשיפה הזו אומנם מסייעת למלחמה בתופעה זו, אבל צריך לזכור שמיום ליום אנחנו שומעים על שימוש בסמים קשים יותר. אם בהתחלה צרכו חשיש ומריחואנה, היום תלמידים בבתי-ספר צורכים גם הירואין וקוקאין ועוד סמים קשים, ומי יודע איך הם יצאו מאותם סמים קשים.

מדובר בכמות תלמידים שלא מאפיינת רק שכונה זו או אחרת, מדובר בשכונות יוקרה ובשכונות מצוקה, בתלמידים בשנה הראשונה של בית-הספר – חמישית – ובשנה האחרונה.

לכן הזעזעתי כשקראתי על מפיצי סמים בקרב תלמידי בתי-הספר, שלעתים גם עושים את זה חינוך, כדי שהתלמידים יתמכרו לסמים, ואחר כך ירצו עוד ועוד ועוד. חלק שנעצרו סיפרו על חלוקת סם כמתנה לתלמידים. מובן שאחר כך אותם תלמידים שהתמכרו ירצו לרכוש סמים. וכשלא יהיה להם כסף לרכוש סמים, הם יפרצו מכוניות, בתים שלווים, יגנבו טלוויזיות, מכשירי וידאו, כספים, תכשיטים; ימכרו אותם בשוק, יקבלו כסף ויקנו בזה סמים. והמעגל חוזר על עצמו, מעגל אימים.

אני רוצה לציין, שרוב הפשיעה באזור תל-אביב בסיסה ויסודה צרכני סמים, אנשים שנזקקים לכסף לרכישת סמים.

במקרים שקרו בחיפה נמצאו למדים שאחד החשודים, למשל, בהפצת סמים ובהדחת קטינים לשימוש בסמים, חשוד באונס של קטינה בת 13 שהתמכרה לסמים. החקירה הולכת ומסתעפת, הולכת ומתרחבת, הולכת ומעמיקה, והגיעו הדברים לידי כך, שאפילו נערים בני 13 צורכים סמים קשים, דבר חסר תקדים במדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, סוחרי הסמים, מפיצי הסמים הם הסכנה הגדולה ביותר, אלו שיש להחמיר את העונשים כלפיהם, אלו שמספקים את הסם הזה לתלמיד ליד בית-הספר, בחצר בית-הספר, הם הסכנה לעתידם של הנערים הצעירים במדינת ישראל.

אנחנו חייבים להגביר את אכיפת החוק ואת המעצרים ואת ההבאה לדין ואת העונשים כלפי אותם אנשים שמפיצים סמים. המדיחים והסוחרים הם האשמים, לא התלמיד המסכן שמתפתה, צורך סמים, ואחר כך מהווה נטל על החברה.

אני קורא לכנסת לקיים דיון מעמיק בנושא זה. אני קורא לכנסת לבדוק האם מה שנעשה בעיר חיפה הוא תופעה כלל-ארצית או תופעה מקומית. אני קורא לכנסת לקיים דיון מעמיק במצב צריכת הסמים בבתי-ספר, לאן הגענו במדינת ישראל כשסמים הופכים למצרך מבוקש, למצרך זמין בכל פינה בחצר בית-הספר. תשאלו תלמידים בבתי-ספר והם יגידו לכם: זה סוחר, זה צורך, זה משתמש וזה מכור.

לכן, אני מבקש להעלות את זה כנושא דחוף. אני מבקש לקיים על זה דיון בכנסת, ואני מבקש לזמן את כל הגורמים הנוגעים בדבר, על מנת שנילחם בתופעה הזאת.

אדוני היושב-ראש, אנחנו צריכים לא רק להילחם בתופעה הזו, אנחנו צריכים למגר את התופעה הזו, ויפה שעה אחת קודם. אין לי שום ספק שהוועדה למלחמה בסמים, שבראשה עומד חבר הכנסת רפאל איתן, עושה עבודה נהדרת בנושא הזה, אבל אני קורא למשרדי הממשלה לשתף פעולה עם הוועדה למלחמה בסמים במלחמה בסמים בקרב בני הנוער ובמניעת הפצת סמים. אם נקצה היום את הכספים למטרות האלה, נחסוך הרבה כספים בשיקומם של אותם צעירים מסכנים שמתפתים לסמים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה גם לך. אדוני סגן שר החינוך והתרבות. בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תופעת השימוש לרעה בסמים ובאלכוהול היא תופעה שהתפתחה בשנים האחרונות בחברה הישראלית, ובבית-הספר, המשמש כראי של החברה, קיימת תופעה זו אף בקרב בני הנוער.

משרד החינוך עובד בתיאום ובשיתוף עם הרשות למלחמה בסמים, שהוקמה על-פי חוק כגוף ארצי המתאם את כל הפעולות בנושא. הרשות ערכה סקרים אפידמיולוגיים בשנים 1989 ו-1993 לבדיקת היקף התופעה, תוך הבחנה בין אוכלוסיות שונות, לרבות נוער לומד. הממצאים מורים על ירידה בהיקף התופעה בקרב בני הנוער: בשנת 1989 דיווחו 6.4% מן התלמידים על שימוש לא חוקי בחומר פסיכואקטיבי כלשהו בשנת הלימודים, ואילו בשנת 1993 דיווחו 4.9% על שימוש לא חוקי בשנת הלימודים.

משרד החינוך והתרבות מתייחס בכובד ראש לתופעת השימוש לרעה בסמים, באלכוהול ובחומרים פסיכואקטיביים בקרב בני נוער הלומדים במערכת החינוך, ורואה את תפקידו במניעה ראשונית ובמתן ייעוץ וטיפול בשעת הצורך.

בשירות הפסיכולוגי הייעוצי, שהוא אחראי לנושא, קיימת יחידה מקצועית המטפלת בהדרכה, בהכשרת כוח אדם במערכת החינוך, בפיתוח תוכניות מניעה ייחודיות ובהפעלתן בבתי-הספר בארץ. כמו כן, היחידה עובדת בשיתוף עם גורמים אחרים העוסקים בנושא – משטרה, משרדי ממשלה וכו'.

תוכנית המניעה, שהיקפה 10-20 שעות שנתיים, מתייחסת להיבטים חברתיים, התנהגותיים, קוגניטיביים וערכיים של הנושא. התוכנית מופעלת בכל המגזרים: ממלכתי, ממלכתי-דתי, ערבי, דרוזי, בדואי ותוכניות המותאמות לצורכי אוכלוסיות ספציפיות אחרות.

בשנת הלימודים התשנ"ג הופעלו תוכניות מניעה בכ-700 בתי-ספר על-יסודיים, מתוך כ-1,000 ברחבי הארץ. ב-50 בתי-ספר מתוכם הופעלה תוכנית ייחודית ששמה "ייעוץ לעמיתים", ובה תלמידים מפעילים את התוכנית בכיתות בקרב תלמידים בני גילם. אלפי יועצים ומורים הוכשרו להפעלת תוכנית המניעה. התקיימו מאות מפגשי הורים-תלמידים בבתי-הספר. בארבעה יישובים בשנת התשנ"ה – יורחבו ל-15 פועלים פסיכולוגיים בפיקוח שפ"י לטיפול בנוער המשתמש שימוש מזדמן בסמים.

כמו-כן פעלה היחידה לקידום נוער ב-50 יישובים במסגרת החינוך הלא-פורמלי והפעילה את תוכנית חל"ס – חיים ללא סמים. התוכנית כוללת גם פעילויות בקהילה, ובסיומה משתתפים החניכים במחנה חלופות, שמטרתו לחשוף אותם לכישורים ולתחומים היכולים לשמש חלופות לשימוש בסמים.

בימים אלה משרדנו אוסף את הנתונים על הפעילות בנושא בשנת הלימודים הנוכחית. להערכתנו, הופעלו תוכניות כמעט בכל בית-ספר על-יסודי, ברוב חטיבות הביניים ובכמה בתי-ספר יסודיים, בכיתות א'-ח', שבהם התלמידים חשופים במיוחד לנושא בסביבתם.

במקביל מפתח השירות הפסיכולוגי הייעוצי תוכנית חדישה ששמה "כישורי חיים", שהיא תוכנית התפתחותית לכיתות א'-י"ב להתמודדות עם מצבים המשתנים בעולמו של התלמיד ולמניעת תופעות שליליות. בשנת הלימודים התשנ"ד הקצה המשרד 2,000 שעות להפעלת התוכנית כניסוי ב-78 בתי-ספר יסודיים בכל המגזרים ברחבי הארץ. לתוכנית הוקצתה שעה שבועית בכל כיתות בתי-הספר. נושא הסמים והאלכוהול משולב כפרק חובה בתוכנית בכל הכיתות. התוכנית תורחב בשנת התשנ"ה.

בשנת הלימודים הבאה יש בכוונת משרדנו להרחיב ולהעמיק את פעולות מניעת השימוש לרעה בסמים, באלכוהול, בתרופות ובעישון לעבודה מערכתית בכמה שכבות גיל בכל בתי-הספר התיכוניים וחטיבות הביניים, להרחבת תוכנית ייעוץ לעמיתים לבתי-ספר נוספים ולהגברת הפעילויות עם ההורים, שאנו רואים אותם כשותפים לעבודת המניעה.

ברצוני להתייחס במיוחד למתרחש בשבועות האחרונים בנושא זה בחיפה. תוכניות מניעה מופעלות זה ארבע שנים בקביעות בכיתות י' בכל בתי-הספר הממלכתיים ובמספר מצומצם של בתי-הספר התיכוניים הממלכתיים-דתיים, ובשנים האחרונות גם בחטיבות הביניים. התוכניות מופעלות על-ידי מחנכים, בהדרכת היועצים ומדריכי השירות הפסיכולוגי הייעוצי. התוכניות כוללות הדרכת הורים ותלמידים עמיתים.

אנו עובדים בשיתוף פעולה עם משטרת חיפה, גורמים בקהילה והרשות העירונית למלחמה בסמים בחיפה, שהוקמה בימים אלו.

עבודת המניעה החינוכית היא תהליך מתמשך וארוך. אנו מקווים שבדרכנו, המבוססת על עקרונות מניעה המקובלים בעולם, יחד עם הגורמים במשפחה ובקהילה, נמשיך להפחית את היקף השימוש לרעה בסמים ובאלכוהול בקרב בני הנוער בישראל.

אני מציע שהנושא יועבר לדיון בוועדת הסמים של הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. הצעה אחרת לחבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, קיוויתי שסגן שר החינוך יתייחס בדברי תשובתו גם לפרק הדן בעניין סמים מסוכנים בדוח מבקר המדינה 44. הייתי מציע, כי בנושא החשוב הזה הממשלה תנהג בראש גדול ולא בראש קטן. נכון הוא, אדוני סגן השר, שהנושא מופיע תחת הכותרת: הביקורת על משרד הבריאות. מדובר כאן על הנעשה בבתי-החולים, בבתי-המרקחת וכיוצא בזה.

אני מנצל כאן את נוכחותם של חברי הכנסת רפאל איתן ודוד מנע, הפעילים בוועדה המיוחדת למלחמה בנגע הסמים, כדי ללמוד מהביקורת המופיעה בדוח 44 ולנסות לתרום ליתר תיאום בין משרדי הממשלה השונים המופקדים על הטיפול בנגע חמור זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מנע, האם אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדת הסמים?

דוד מנע (הליכוד):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש הסכמה כללית שההצעה תעבור לוועדת הסמים. אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה למלחמה בנגע הסמים נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת דוד מנע בנושא: עלייה מדאיגה בצריכת סמים בבתי-הספר בחיפה בפרט ובמקומות אחרים, תעבור לדיון בוועדת הסמים.

הצעה לסדר-היום

החינוך בבתי-הספר בבקעת-הירדן

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת רפאל איתן, שישמיע את הצעתו לסדר-היום, מס' 4268, בנושא: החינוך בבתי-הספר בבקעת-הירדן.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן השר, לפני שאני נכנס לנושא החינוך בבקעת-הירדן, אני רוצה להעיר הערה לנושא הקודם. אנחנו מזמנים לוועדה מדי פעם תלמידי בית-ספר להשתתף בדיון, כשהעניין נוגע להם. הדבר המעניין שאנו שומעים מהם הוא: אתם הגדולים לא יודעים מה נעשה בתוכנו, כי אין מרכז מידע, אין אינפורמציה מעודכנת, אין מי שמרכז את כל הנתונים, והרבה בתי-ספר מעלימים נתונים כי זו בושה, והם לא רוצים שיגידו שבית-ספר X או בית-ספר Y ידוע כצרכן סמים.

עכשיו, לעניין השני. 250 תלמידי כיתות א'–ט' מיישובי הבקעה נוסעים מדי יום לבית-הספר היסודי "גפנים". ההסעות מתבצעות באוטובוסים של חברה כלכלית "ערבות הירדן", מועצה אזורית בקעת-הירדן. מרבית סגל ההוראה מיישובי הבקעה, אבל יש כאלה המגיעים מאזור אריאל ומירושלים.

30 תלמידי כיתות י'–י"ב מוסעים לבית-הספר בנווה-איתן בעמק בית-שאן. צה"ל צריך לאבטח הסעות אלה, אבל לפי דברי תושבי הבקעה, וזאת הבעיה, לא תמיד מתבצעים הליוויים, בגלל מחסור בכוח אדם. ראש הממשלה דיווח בשעתו, שצה"ל מלווה מדי יום כ-500 אוטובוסים של תלמידים ביהודה ובשומרון, והובן מדבריו שהעומס על מערכת הביטחון קשה ממש. אז מה, לא יאבטחו תלמידים בדרכם? יסגרו בתי-ספר או יפנו יישובים?

הטענות על עומס המוטל על כוחות הביטחון חוזרות ונשנות, ואי-אפשר להשתחרר מההרגשה, שדווקא כלפי יישובי הבקעה, השומרון ויהודה מועלות טענות כאלה, ואילו חייל סדיר/מילואים המשרת בכניסה לקיבוץ חניטה כש.ג. אינו מהווה נטל כזה. אתה נכנס לחניטה, יושב שם ש.ג. סדיר, ואף אחד לא מתלונן עליו. כמוהו רבים אחרים ביישובים ותיקים בקו העימות. האם יש מקום להשוואה בין חניטה ובין צירי התנועה בבקעה? מדוע הדיבורים ובעקבותיהם המעשים הזורעים חוסר ביטחון, הרגשת בדידות ונטישה על-ידי אלה שבירכו את מעשה החלוציות הלאומית ועודדו אותם להתיישב בחבלי ארץ אלה?

נוסף על אלה, מתרכזים מדי בוקר 250 תלמידי בית-הספר הממלכתי היסודי במעלה-אפרים, כיתות א'–ו', המגיעים מגיתית, מגדלים ורימונים, ואותה בעיה של אבטחת שלומם של התלמידים קיימת גם לגביהם.

האין זו חובתה של המדינה להסיר דאגה מלב ההורים שילדיהם עלולים להיות חשופים לפעילות אלימה, פעמיים ביום? ומה עם 250 תלמידי התיכון האזורי "ירדן" במעלה-אפרים, שאליו נוהרים מדי יום הילדים מגיתית, מגדלים, רימונים ושאר יישובי הבקעה?

למערכת הביטחון אחריות בלעדית, ללא עוררין ובלי פשרות, לשלומם ולביטחונם של 750 ילדים. שום שיקולים פוליטיים מפלגתיים או אחרים, אסור שיהוו, בשום צורה ואופן, קורטוב של סיכון. ואם זה מחייב מאמץ, זהו בדיוק תפקידה של מערכת הביטחון. לשם כך, ורק לצרכים כאלה, קיים תקציב ביטחון אדיר ומשאבי כוח אדם בלתי מוגבלים כמעט, ואל תאפשרו להתלונן על עומס פעילות. לילדי בקעת-הירדן מגיע לא פחות מלילדי מנרה ומשגב-עם, ואולי אפילו יותר, כי צבא גדול, סדיר ומילואים, נלחם לשלומם בדרום-לבנון מלחמה של ממש, יום ולילה, כדי להבטיח את שנתם בלילה ולימודיהם ביום.

את דברי ראש הממשלה על העומס הביטחוני ניתן לפרש כטרוניה על הנטל שמהווים יישובי החלוצים – במקום לטעת את ההרגשה שהם, ורק הם היום, צועדים בראש המחנה הציוני-לאומי, ורק הם ימנעו הקמתה של מדינה פלשתינית ממערב לירדן. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן שר החינוך והתרבות, בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת רפאל איתן היא הצעה שאני יכול להסכים לה, על כל הנקודות שהוא התייחס אליהן.

מאחר שאני מסכים לדבריו של חבר הכנסת איתן, אני אגיד מה אנחנו עושים גם בבקעת-הירדן, גם במעלה-אפרים וגם במועצה אזורית מגילות, שאותה אנחנו מכירים יותר כמועצה שמאגדת בתוכה את היישובים של צפון ים-המלח.

היישובים והרשויות שהזכרתי הם יישובים קטנים. מדי שבוע אני מבקר ביישובי בקעת-הירדן בדרכי לביתי. אני נוסע לביתי דרך יריחו ובקעת-הירדן פעמיים בשבוע, ומשתדל לעצור במועצה האזורית בקעת-הירדן לפחות פעם בשבוע, מעבר לביקורים המסודרים הרשמיים שאני עושה ברשויות האלה מדי תקופה. רק לפני שבועיים ביקרתי כדי לבדוק מקרוב את הסיכומים שנעשו לאחר ביקורי שם לפני כשלושה חודשים, שאז העלו ראשי המועצות, גם של מעלה-אפרים, גם של בקעת-הירדן וגם של מגילות, את המצוקה שלהם.

אנחנו פועלים על-פי שעות תקן בכיתה. מספר הילדים בכיתה בבתי-הספר בשלוש הרשויות האלה הוא קטן מתקן. רק הבוקר ישבתי עם מנהל מחוז ירושלים של משרד החינוך, שהוא אחראי ליישובים האלה, בתיאום עם מנכ"ל משרד החינוך ד"ר שמשון שושני, וההנחיה הברורה שלי היא, שההתייחסות ליישובי הבקעה, מעלה-אפרים ומגילות היא התייחסות לכיתות מלאות, כדי שלא יהיה מחסור במורים, כדי שלא יהיה להם חסר במקצועות שבהם יש צורך להביא מורים מחוץ לאזור. משרד החינוך נותן להם את המקדם כדי לתת להם את התחושה האמיתית שממשלת ישראל מסייעת ליישובים באזור בתקופה של משא-ומתן לשלום. ההשפעה של הסדר יריחו ושל פינוי עזה מחייבת את משרד החינוך והתרבות ואת ממשלת ישראל לעמוד מאחורי היישובים האלה, משום שהממשלה היא זאת ששלחה אותם להתיישב בבקעת-הירדן.

אם כן, לגבי כל מה שקשור לשנת הלימודים התשנ"ה, יש הנחיה שאותן שעות שהיו בשנת התשנ"ד יהיו גם בהתשנ"ה. מעבר לכך, כדי שאפשר יהיה לסייע במקצועות כמו אמנות, מוסיקה, מחול, חינוך גופני, תוכניות העשרה, וכדי לסייע במקצועות שיש בעיה אתם לא רק ביישובי הבקעה, כמו מתמטיקה ואנגלית, נתתי הנחיה להביא לשם גם מורים עולים, גם כדי להתמודד עם האבטלה בקרב העולים וגם כדי לסייע להם מעבר לתקן. הדגשתי שאנחנו נעמיד שעות.

מנהל המחוז אמר לי, שיש לו מחסור בארבעת האזורים, לרבות מועצה אזורית תמר, שלא שייכת לאזור הזה אבל אנחנו מתייחסים אליה מכיוון שזו מועצה מפוזרת לאורך של 80 קילומטר מעין-גדי דרומה. ההתייחסות היא לכל האזור הזה, הבקעה, צפון ים-המלח, מעלה-אפרים, מועצה אזורית תמר. תהיה התייחסות מיוחדת כדי שנוכל לסייע להם.

אשר לאבטחה. אנחנו סיכמנו עם חטיבת הבקעה. היו כמה קלקולים. אני גם אחראי במשרד לנושאים האלה. בדקתי מקרוב. קודם כול ניתנה הוראה מפורשת. פתחנו תקנה מיוחדת שנקראת תקנת שלום, תקנה תקציבית, כדי לסייע לבתי-הספר לפתרון אותן מצוקות שיש להם. הצבא הבטיח. אנחנו מוזמנים לסייר ביום ראשון הקרוב. ביום ראשון אני עומד להיפגש עם כל ראשי המועצות של יהודה

ושומרון, במועצה אזורית שומרון, כדי לעשות את הבדיקה התקופתית ולבדוק גם את הצורך לגבי הליוויים של הצבא לאותם ילדים שנוסעים לבתי-ספר אזוריים או שנוסעים בהסעת ההורים או שנוסעים לבתי-ספר לחינוך מיוחד. תפקידה של הממשלה לעשות הכול שהילדים שגרים לא רק בבקעה אלא גם ביהודה ובשומרון יקבלו את המגיע להם ככלל ילדי ישראל.

אין שום כוונה לנגוס, אפילו יהיה צורך לסייע במשאבים מעבר למקובל בבתי-ספר במרכז הארץ או בגליל או בנגב. אותו דבר בשירות הפסיכולוגי. אותו דבר לגבי אמצעים, אם זה מערכות כריזה ואם זה מכשירי קשר ואמצעים אחרים שאני לא צריך לפרט אותם, חבר הכנסת רפאל איתן יודע למה אני מתכוון.

אני יכול לומר לך, שאנחנו כמשרד החינוך התרבות והספורט נסייע ככל הנדרש למערכת החינוך באותם אזורים שאתה התייחסת אליהם וגם לאותם אזורים שאני הזכרתי, יהודה ושומרון וחבל-עזה.

אין לי התנגדות שהנושא יועבר לדיון בוועדת החינוך. אולי יהיו דברים נוספים שחבר הכנסת איתן ירצה להביא לוועדה ותשובתי על ההצעה לסדר-היום לא סיפקה אותו לגביהם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

רפאל איתן (צומת):

אני מסכים שהנושא יועבר לוועדת החינוך, בתנאי שיזמינו את נציגי יישובי הבקעה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מציע לקבל את הצעתו של חבר הכנסת איתן. אנחנו נזמן גם את נציגי אלוף פיקוד מרכז וגם את נציגי המחוז של משרד החינוך, כדי שהדברים יקבלו את התשובות המתאימות וכדי שאפשר יהיה לשאול שאלות על-פי ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת איתן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבין, חבר הכנסת איתן, שלאור דבריו של סגן שר החינוך אתה מסכים שהנושא יועבר לוועדת החינוך.

סגן השר גולדמן, אתה עסקת פעם בספורט, תרוץ מהר להצביע, כי אני הפעלתי את השעון. נראה אם העיסוק בספורט עדיין משפיע.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ארבעה בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן בנושא: החינוך בבתי-הספר בבקעת-הירדן, תועבר לוועדת החינוך והתרבות.

הצעה לסדר-היום

מפקד תנועות הנוער בישראל

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מתכבד בזה לבקש שוב מחבר הכנסת דוד מנע, שלמען כל ישראל יטרח ויעלה על הדוכן ויביא לנו את הצעתו, מס' 4450: מפקד תנועות הנוער בישראל.

חבר הכנסת דוד מנע, קראתי משהו בעיתון, ראיתי שחבר הכנסת מנע הולך להפסיק את חיי הרווקות שלו. הוא מצא בת מלכה ועומד לשאתה לאשה. אני מרשה לעצמי, אני בטוח על דעת כלל חברי הכנסת, על דעת חבר הכנסת זנדברג שנמצא פה ועל דעת סגן השר וכמובן על דעתי, לאחל לך מזל טוב וכל טוב, שתקים בית מאושר בישראל. כולם מצטרפים לברכות.

דוד מנע (הליכוד):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ביקשתי לקיים דיון בכנסת בנושא מפקד תנועות הנוער ולהביא לפה את קולה של תנועה חשובה, תנועה גדולה, תנועה חזקה, והיא תנועת הנוער בית"ר.

תנועת הנוער בית"ר גדלה והולכת וצוברת תנופה, אבל לתדהמתי ולתדהמת כולם, מסתבר שהתקציבים מחולקים לתנועות הנוער במדינת ישראל על-פי תוצאות מפקד שנערך לאחרונה ב-1963.

אדוני היושב-ראש, האם אוזניך שומעות? ב-1963 נערך לאחרונה מפקד של תנועות הנוער, ולפיו חלקה של תנועת הנוער בית"ר היה 2.4% בלבד. וחלוקת התקציבים לבית"ר מאז נעשית על-פי המפקד הזה.

היום, כאשר התנועה הזאת היא תנועה גדולה, שורשית – מוציאה 25 גרעיני נח"ל – היא עדיין מקבלת 2.4% מהתקציב שנועד לתנועות הנוער על-פי מפקד שנערך לפני 31 שנה.

אני רוצה לשאול אותך, אדוני סגן השר, מה הם הקריטריונים להקצבה לתנועות נוער? איך מחלקים כספים לתנועת נוער? אני הייתי בתנועת נוער. בוודאי גם סגן השר היה בתנועת נוער. כל אחד היה בתנועת נוער. ותנועות הנוער הפעילות נראות על פני השטח, בעין. יש תנועת נוער פעילה, יש לה מועדון, או קן, או מעוז; יש לה חניכים, יש לה תלמידים, יש לה מדריכים. איך נמדדת תנועת נוער אם לא לפי קני המידה האלה – מקומו של הסניף, מספר הסניפים, מספר התלמידים, מספר החניכים, ולא שום קריטריון אחר.

אומרים שהקימו ועדת מומחים לטפל בנושא הזה. אני קורא את רשימת המומחים ואני רואה שברשימה זו חסר אדם שמייצג את הימין. איך אפשר להקים ועדה אובייקטיבית, ועדה של מומחים, ועדה שתקבע מפקד חדש, אם אין בה נציג אחד ששייך לימין, או מקורב לתנועת הנוער בית"ר, או לתנועת הנוער "מכבי" או לתנועת נוער אחרת שמזוהה עם הימין במפה הפוליטית במדינת ישראל?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

דוד מנע (הליכוד):

הוא מזוהה עם "בני עקיבא", אבל "בני עקיבא" זה עדיין לא הימין.

ואני רוצה לומר לך עוד דבר: עם כל הכבוד לתפקודן של תנועות הנוער האחרות, אדוני סגן השר, מונח לפני מכתב של משרד החינוך והתרבות, ועל-פיו מחשיבים כמקום הפעילות של סניף התנועה בית-ספר ואפילו בית-הכנסת. כלומר, אם נלך אליבא דקריטריון זה, הרי יש תנועת נוער שעל-פי הקריטריון הזה תקבל יותר מבית"ר, ואין לי שום ספק שבית"ר גדולה ממנה, חזקה ממנה, אף שכל תנועת נוער כבודה במקומה מונח. ויש לי חשש, שיש פה איזה הסכם, או הבנה, בין "בני עקיבא"

ותנועות אחרות, אולי הנוער העובד וכדומה, וכל תנועה היא תנועה חשובה, כל תנועה היא תנועה שורשית, עם אלפי חניכים וטובים; "בני עקיבא" היא תנועת נוער טובה, אבל גם בית"ר היא תנועה טובה. ואני מציע שלא לקפח את תנועת הנוער הטובה הזו בחלוקת המשאבים העתידית לגבי תנועות הנוער.

יש פה לכאורה הצעה פשוטה. מה באים ואומרים בנושא הזה האנשים המלומדים, האנשים המקצועיים? באים ואומרים: איך אנחנו נערוך מפקד של תנועות הנוער, איך נמדוד תנועת נוער? אומרים שיש 1,400 מועדונים של תנועות נוער ברחבי הארץ. הרי אפשר למדוד את זה. אם יש תנועת נוער, יש לה סניף, והסניף יכול להיות סניף, יכול להיות קן, יכול להיות מעוז, יכול להיות שבט של צופים, יכול להיות מחנה של "מחנות העולים", יכול להיות מעוז של בית"ר או קן של הנוער העובד. הרי יש סניף לאותה תנועת נוער בכל יישוב ויישוב. אז זה קריטריון ראשון – הסניף.

הקריטריון השני – מספר החניכים. הרי יש דיווחים. תנועת הנוער בית"ר, ציינתי, מוציאה השנה 25 גרעיני נח"ל. יש לה כ-10,000 בני נוער ברחבי הארץ ב-120 מעוזים. האם הקריטריונים האלה לא מספיקים על מנת להכפיל ולשלוש את תקציבה של אותה תנועת נוער?

כל תנועת נוער תדווח לאותה ועדה מקצועית על מספר הסניפים, מספר החניכים, מספר המדריכים, מספר גרעיני הנח"ל, מספר הקורסים. הרי אלה דברים ברורים.

לכן, אלה הקריטריונים שיכולים להוות בסיס טוב למפקד, שיהיה נוח, יעיל, אמיתי, מהיר וזול. לא שום דבר אחר, משום שברגע שתפתחו את זה לדברים אחרים, או לקריטריונים אחרים, הרי אתם תקפחו את תנועות הנוער שהן פעילות.

אני משבח את תנועת הנוער "בני עקיבא", אני משבח את תנועת הנוער בית"ר, את תנועת הנוער "מכבי", את "מחנות העולים", את הנוער העובד, את "השומר הצעיר". אני מברך את כל תנועות הנוער. כולן טובות. כולן עושות פעולות למען עתידו של הנוער הישראלי, לקראת הליכתו לצבא וכניסתו לחברה הישראלית. אבל מדוע לקפח את תנועת בית"ר? המפקד צריך להיות לפי הקריטריונים הברורים, הפשוטים, ולא לפי קריטריונים אחרים, שיעוותו את תוצאותיו.

אני קורא לך, אדוני סגן השר, לבדוק את הנושא הזה, וקורא לכנסת לקיים דיון בנושא. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. סגן שר החינוך והתרבות, חבר הכנסת מיכה גולדמן, בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, חברי חבר הכנסת מנע, אני יכול לבוא ולתת לכם כאן איזו תשובה פוליטית, אבל חיובית. גם אתה, חבר הכנסת דב שילנסקי, כאיש חרות, וגם אתה, חבר הכנסת דוד מנע, כאיש חרות, ועומד מולכם חבר כנסת מפא"ניק – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי, אני לא מתערב, אבל אם הצגת את תעודת הזהות שלי, אני בראש ובראשונה בית"ריסט.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני רוצה להגיע לזה.

ואני רוצה לבשר לכם, שאני, המפא"ניק, יוצא הנוער העובד והלומד, לאחר 46 שנה, קראתי לאנשי בית"ר אלי, גם בית"ר תנועת הנוער וגם בית"ר ארגון הספורט, לפני חודשים מספר, ופניתי אליהם בשאלה: מדוע ולמה לא תקיימו אחת לארבע שנים, או אחת לחמש שנים, בית"ריה בישראל? מאז הקמת המדינה לא קיימו בית"ריה. אמרתי: עושים את ה"מכבייה" ועושים את כינוס "הפועל" ועושים "אליצוריה", ואין בית"ריה. הליכוד היה בשלטון ולא קיים בית"ריה, והצעתי להם לקיים בית"ריה. ואמרתי שמשרד החינוך, התרבות והספורט יסייע להם בתקציב, כדי שאפשר יהיה לקיים את הבית"ריה, כי אני יודע שהתנועה הזאת, בית"ר, אין לה האמצעים לקיים את האירוע. אני יודע באיזו מצוקה תנועת הנוער שלהם נמצאת, באיזו מצוקה נמצא ארגון הספורט. אמרתי: לא ייתכן שמדינת ישראל, שהיא מדינה שדוד בן-גוריון קבע בה את עקרון הממלכתיות, לא תאפשר לתנועה מכובדת כמו בית"ר לקיים את הבית"ריה. ואכן, לפני כשבוע החליטו ראשי בית"ר לקיים את הבית"ריה – את הפתיחה, בירושלים, בחסותו של סגן השר, ואת הסיום באריאל.

אנחנו נקיים את הבית"ריה, משום שאני רואה במפעל הזה הזדמנות חשובה בסיוע לקליטת העלייה, משום שלאירוע הזה יגיעו אלפי בני נוער מישראל ומאות בני נוער מהתפוצות, יגיעו מאותם קנים של בית"ר בתפוצות, ונוכל לקיים הפגנה של נציגי בית"ר מישראל ומהתפוצות.

ולכן אני שמח לבשר גם לכם וגם לצופים בבית על קיום הבית"ריה, שממשלת ישראל תיתן לה את החסות ואת הסיוע המתאים, כדי שאפשר יהיה להתחיל מסורת, שמדי כמה שנים נקיים את הבית"ריה בישראל.

עכשיו – לנושא המפקד. אני מתנגד למפקד – עם כל זה שקיבלתי נייר מסודר ממזכירות המשרד. אני מתנגד, ואסביר למה. אני מתנגד למפקד, משום שהמפקד חייב להיות כשיש עמדת פתיחה זהה לכל תנועות הנוער – מבית"ר ועד "השומר הצעיר", מ"מכבי הצעיר" ועד הנוער העובד, הצופים – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

— — —

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מדבר על תנועות שחברות במועצת תנועות הנוער; לא תנועות נוער פוליטיות, לא נוער מרצ ולא נוער צומת ולא נוער של מפלגה אחרת. אני מדבר על תנועות הנוער שהן חברות במועצת תנועות הנוער.

כל התנועות שחברות במועצת תנועות הנוער צריכות להיות בעמדת פתיחה שווה. אני אסביר מדוע. יש תנועות שאין להן בעיה לבקש ולדרוש מפקד. הזכרת – אנחנו באווירה חיובית, ואני לא רוצה להיכנס לחילוקי דעות, משום שלנו יש מטרה. אני בא ממושבה, יש פתגם ידוע: אנחנו רוצים לאכול את הפרי ולא להרוג את השומר. אם אנחנו רוצים לאכול את הפרי ולא להרוג את השומר, אני מסכים עם חבר הכנסת דוד מנע, שכל תנועת נוער שתפעל ותרחיב את פעילותה – והרי ככל שנעסיק יותר ילדים ובני נוער בפעילות תנועתית, אני בטוח שנסייע לצמצום התופעות השליליות; ואני אומר זאת לגבי ההצעה הקודמת שהעלית. כל פעולה של תנועת נוער בשכונה, בעיר פיתוח, בכפר, בקיבוץ, היא לברכה.

אני פניתי לראש הממשלה ושוחחתי אתו ביום שני האחרון, בבוקר, והוצאתי גם מכתב מסודר בעקבות השיחה. אנחנו נמצאים עכשיו בתקופה של מחזורים גדולים של מתגייסות לצבא. כתוצאה מכך אי-אפשר לגייס את כל הבנות. אבל גם אי-אפשר ליצור מצב שבנות שמבקשות להתגייס לשירות לאומי, לא נאפשר להן זאת. הן תקבלנה אותן זכויות על-פי חוק השירות הלאומי, וגייס אלפי בנות חילוניות, משום שבקרב האוכלוסייה הדתית יש מסלול של שירות לאומי על-פי חוק השירות הלאומי. חוק השירות הלאומי לא נקבע אך ורק לבנות דתיות, אלא לבנות הדתיות היו צריכים לתת תשובה, מאחר שלא כולן רוצות להתגייס לצבא, אבל הן רוצות לשרת את המדינה בנושאים חשובים. אני יכול למנות כאן רשימה ארוכה של נושאים.

ההצעה שלי היא לגייס בין 2,000 ל-4,000 בנות חילוניות לשירות לאומי ולחלק אותן לכל תנועות הנוער, בלי יוצאת מן הכלל. כעבור שנתיים, לאחר שהבנות האלה תהיינה חלק מהסיוע שווה הכסף – בבוקר הן תעסוקנה בפעילות קהילתית חשובה בבתי-הספר, או בנושאים חשובים לא פחות כמו סיעוד, רווחה, בעיות אחרות של מצוקה, קליטת עלייה, סיוע בעברית לעולים בבתי-ספר, ואחר הצהריים הן תהיינה מופעלות באמצעות המתנ"סים, תנועות הנוער ונושאים נוספים שהמנדט יאפשר להפעיל אותן בהם. אז נוכל לצאת למפקד אובייקטיבי, כשיש עמדות פתיחה זהות לכל תנועות הנוער. היום, באופן טבעי, תנועה מסוימת אחת יש לה יתרון של 2,150 בנות השירות הלאומי, שבבוקר הן משמשות בעבודת קודש ואחר הצהריים חלקן עוסקות בהדרכה בתנועת הנוער. ואז, באופן טבעי המפקד יכלול את כל הפעילות הקהילתית שהן עושות, ונמצא את עצמנו, כמו שאמר חבר הכנסת דוד מנע, שתנועת "בני עקיבא", בגלל התנאים שיש לה, אוטומטית תהפוך פתאום להיות התנועה הגדולה, בו בזמן שבפועל היא לא הגדולה.

לכן, צריך למצוא פתרון זהה ושווה לכולן, כדי שאפשר יהיה לקיים מפקד צודק וכדי שההתייחסות לנתון שאליו התייחס חבר הכנסת מנע תהיה גם אמיתית ל-1994, ונוכל לצאת למפקד לקראת 1996 או 1997.

אני מציע להסתפק בדברי. אם אתה תבקש להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות, אני אתמוך בכך. אם כך, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מנע, האם אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדת החינוך?

דוד מנע (הליכוד):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

ובכן, אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 26

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

פה-אחד. שישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת דוד מנע בנושא מפקד תנועות הנוער בישראל עוברת לדיון בוועדת החינוך והתרבות.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

אבקש מכבוד סגן השר להטריח את עצמו ולעלות שוב על הדוכן ולהשיב על 11 שאלות. אתה מוכן? אספת כוח?

יציאת משלחת תלמידים בשבת

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

רצ"ב מכתב אנונימי שהגיע לסיעת ש"ס, ועולה ממנו כי תלמידים מבית-הספר התיכון המקיף ביהוד יצאו כמשלחת רשמית לגרמניה בשבת, 12 במרס 1994 וחזרו בשבת, 26 במרס 1994, לפני ליל הסדר. הטיסה היתה של "סאן דור". רצ"ב גם כתבה ב"יום ליום" בנושא.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם ידוע על מקרים דומים?

3. האם קיימים במשרדך כללים מחייבים בנושא זה?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנושא נבדק על-ידי מפקח המוסד. נכון שהמשלחת נסעה בשבת, וזאת בגלל אילוצים של הרגע האחרון – חברת הנסיעות הודיעה על הקדמת הנסיעה יומיים לפני מועד הטיסה. מנהל בית-הספר שלח בכתב את צערו והתנצלותו. לדבריו, הוא הפסיק לעבוד עם חברת הנסיעות הזו, וכמובן לא עולה בדעתו לנסוע בשבת.

2. התשובה שלילית.

3. מובן מאליו שפעילות הנעשית על-ידי גוף ציבורי אינה צריכה להיעשות בשבת.

מחירי ההשתתפות בחוגי ילדים במתנ"סים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

ממידע שהגיע אלי עולה, כי עלות ההשתתפות בחוגים במתנ"סים גבוהה מאוד, והורים רבים אינם יכולים להרשות לעצמם הוצאה זו. עקב כך, המתנ"סים לא ממלאים את ייעודם, קרי מתן שירותי תרבות ופנאי לילדים ונוער מכל שכבות האוכלוסייה.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?

2. אם כן – מה ייעשה לשיפור המצב בתחום זה?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מקורות התקציב של מתנ"ס בממוצע הם – 40% הרשות המקומית, 40% הכנסות עצמיות, הכנסות ממשתתפים בפעילויות, 10% החברה למתנ"סים, 10% משרדי ממשלה וארגונים אחרים.

המתנ"ס הינו מלכ"ר החייב בשמירה על תקציב מאוזן, זאת כאשר חלק מהפעילויות הנערכות בו אינן כלכליות – פעילויות עם נוער, קשישים, עולים, מוגבלים וכו'.

המתנ"ס הינו גוף מבוקר, פנימית – על-ידי ועדות הכספים והביקורת; חיצונית – על-ידי מבקר החברה למתנ"סים ועל-ידי מבקר הסוכנות במתנ"סים שבהם הבעלות היא של הסוכנות.

לצד ועדות אלה ואחרות קיימת במתנ"סים ועדת הנחות, המורכבת אף היא מנציגי הקהילה, ותפקידה קביעת מתן הנחות וסבסוד. המתנ"סים משקיעים כסף רב בסבסוד נזקקים.

רוב עובדי המתנ"ס, שהם עובדים מקצועיים בתחום החינוך הלא-פורמלי, מקבלים שכרם לפי דירוג עובדי הוראה. מדינת ישראל חתמה בשנתיים האחרונות הסכמי שכר עם ארגוני המורים והסתדרות הפקידים שמשמעותם ביחס למערכת המתנ"סים תוספת של 5,000,000 שקל בהוצאות המתנ"סים. הרשויות המקומיות ומשרד החינוך קיבלו את התוספות הנדרשות לכך ממשרד האוצר, אך המתנ"סים לא קיבלו זאת ואין שום גורם המוכן לממן תוספת זו. לפיכך, נאלץ המתנ"ס להעלות מחירים.

במקביל, ובעיקר ביישובי מצוקה, קיים חוב מצטבר של 25,000,000 שקל של הרשויות למתנ"סים. חוב זה, הנובע ממצוקה תקציבית של הרשויות, מקשה אף הוא את הפעילות במתנ"ס ונותן אותותיו בצמצום פעילות ובהעלאת מחירים.

המתנ"ס חייב לבצע פעילויות חברתיות ופעילויות שאין הכנסה בצדן והוא חייב לכלכל את עצמו. עם זאת, המתנ"סים מנסים לשמור על רמת מחירים סבירה תוך הקפדה מלאה על מתן שירות מקצועי, והם נחשבים לזולים ביותר מבין כל הארגונים האחרים המקיימים פעילויות דומות.

חייב מורים לקבל היתר עיסוק

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר החינוך והתרבות ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

בעקבות תלונות של מנהלי בתי-ספר, כי מחייבים כל מורה לקבל היתר עיסוק ישירות ממנכ"ל משרד החינוך, ברצוני לשאול:

1. מה היא מטרת ההיתר?

2. האם נכון כי בטופסי היתר עיסוק יש חובה למלא פרטים אישיים הפוגעים בצנעת הפרט (כגון פרטים על הורים או משפחה)?

3. האם אין סתירה בין הצהרות משרד החינוך על אוטונומיה של המנהלים ובין הוראה צנטרליסטית זו?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. סעיף 16 לחוק הפיקוח על בתי-ספר, התשכ"ט-1969, קובע כי בעלות על בית-הספר המבקשת להעסיק עובד חינוך חייבת לקבל על כך אישור בכתב מאת המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות או מסגנו.

על-פי החוק, לא יינתן אישור העסקה כאמור לעובד אשר הורשע בעבירה שיש בה כדי לפגוע בביטחון המדינה, או לחלופין עובד אשר הורשע בעבירה אחרת שיש עמה קלון והמנהל הכללי סבור כי לאור הרשעה זו אין העובד ראוי לשמש עובד חינוך, או לחלופין עובד אשר הוכח למנהל הכללי שיש בהתנהגותו משום השפעה מזיקה על תלמידים, או לחלופין עובד אשר פוטר מבית-הספר מטעמים פדגוגיים באישור משרד החינוך והתרבות ואין המנהל הכללי סבור שהנסיבות נשתנו ומצדיקות ניסיון חדש בהעסקת העובד בבית-הספר.

עד כה הסתפק המשרד בהליך של הוצאת רשיונות הוראה, אולם מאחר שהליך זה אינו מכסה את מכלול הסייגים בחוק הנ"ל, העירה על כך פרקליטות המדינה למשרדנו.

2. בטופס שאמור למלא כל מועמד להעסקה כעובד חינוך במוסד אין כל בקשה למסירת פרטים אשר יש בהם כדי לפגוע בצנעת הפרט. הפרטים המופיעים בטופס נמסרו ממילא על-ידי עובדי הוראה גם קודם לכן במסגרת טופסי השאלון האישי שהם נדרשו למלא עד כה.

3. נראה לנו כי העניינים הנבדקים לצורך מתן ההיתר אין בהם כדי להגביל את האוטונומיה של המנהלים. עם זאת יש לזכור כי הדרישה האמורה מעוגנת בחוק וכל עוד לא ישונה החוק מוטלת של משרדנו החובה לפעול בהתאם לאמור בו.

זכאות לתמריצים לעובדי הוראה וחינוך

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר החינוך והתרבות ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

בחוזר מנכ"ל מיוחד "א" התשנ"ד הובאה לידיעת המורים רשימת היישובים הזכאים לתמריצים באזורי עדיפות לאומית ב', לפי החלטת הממשלה מיום 24 בינואר 1993. אולם יישובים מסוימים, ובהם היישוב אכסאל, הושמטו מהרשימה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע הושמט שם היישוב אכסאל מהרשימה, ואילו שמות יישובים אחרים הושמטו?

2. האם יפעל משרדכם לשינוי המצב, כיצד ומתי?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. התוכנית לסיווג אזורי עדיפות לאומית אושרה על-ידי הממשלה ביום 24 בינואר 1993, ואין בסמכותנו לשנותה.

לעניין התמריצים הניתנים לעובדי הוראה וחינוך קבעה הממשלה, כי מורים המתגוררים ביישובים באזור עדיפות לאומית ב', שנכללו בעבר ברשימת יישובי הפיתוח וקיבלו תמריצים, ימשיכו לקבלם.

הכפר אכסאל לא נכלל בעבר ברשימת יישובי הפיתוח, ולפיכך המורים בכפר אינם זכאים לתמריצים.

סימון מערות הקבורה באזור מודיעין

חבר הכנסת מ' פרוש שאל את שר החינוך והתרבות ביום ה' בתמוז התשנ"ד (14 ביוני 1994):

פורסם כי למרות התקדמות עבודות החציבה בעיר מודיעין לאזור מערות הקבורה, סימנה רשות העתיקות רק ארבע מערות קבורה מתוך עשר, באזור מודיעין, כשטח שאין לחפור בו.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – מדוע לא סומנו יתר שש מערות הקבורה הנמצאות במקום כשטח שאין לחפור בו?

3. מה ייעשה כדי למנוע מצב שבו עלולים לחלל את מערות הקבורה?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. בשטח העיר העתיקה מודיעין מבצעת רשות העתיקות חפירות הצלה, לבקשת משרד הבינוי והשיכון. זאת, לאור העובדה שמדובר בשטח המוכרז כאתר עתיקות, כמשמעותו של מונח זה בחוק העתיקות, התשל"ח-1978, וזאת במסגרת סמכות הרשות מכוח הוראות סעיפים 29 ו-40, האוסרים בנייה כלשהי באתרי עתיקות ללא אישור מראש של רשות העתיקות. בין העתיקות השונות שנחשפו מצויות גם מערות קבורה. במקביל, מתבצעות פעולות פיתוח שונות להקמת העיר.

רשות העתיקות מסמנת אתרים ומגדרת אותם אם יש בהם משום סכנה בטיחותית לעוברים בשטח או אם טרקטורים עובדים בסמיכות מיידית אליהם באותו זמן. כלומר, אתרים שונים מגודרים בזמנים שונים, וחלקם הם מערות קבורה, אך אין הם מגודרים מן הטעם שמדובר במערות קבורה.

3. החפירות הארכיאולוגיות המתבצעות על-ידי רשות העתיקות מכוח סמכותה, מתבצעות בכל המוגדר כעתיקה על-פי החוק ובכלל זה במערות קבורה. הטיפול בעצמות המתגלות אגב חפירה נעשה על-פי הנהלים המקובלים שנקבעו בעבר עם משרד הדתות.

יציאת משלחת תלמידים בשבת

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

פורסם כי משלחת תלמידים מבית-ספר תיכון ביהוד יצאה לגרמניה וגם חזרה לארץ בעצם יום השבת. הדבר גרר תלונות של הורים שומרי מסורת.

ברצוני לשאול:

1. האם נבדק המקרה על-ידי משרדך, ומה העלתה הבדיקה?

2. האם ננקטו צעדים?

3. מה ייעשה לגבי מקרים דומים בעתיד?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה נא תשובתי מהיום על שאילתא זוהי, מס' 3155, של חבר הכנסת שלמה בניזרי.

הכרזת סכסוך עבודה על-ידי ארגוני המורים

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

ארגוני המורים הכריזו על סכסוך עבודה במשרדי האוצר והחינוך ומאיימים להשבית את הלימודים בכל מוסדות החינוך הממלכתיים. לדבריהם, האוצר לא מכבד את ההסכם שנחתם עמם.

ברצוני לשאול:

1. מה ייעשה כדי למנוע את שביתת המורים והשבבת מאות אלפי תלמידים מלימודים?

2. מה ייעשה כדי למנוע שיבושים בסוף שנת הלימודים הנוכחית וסכנה לפתיחת שנת הלימודים הבאה?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. בהסכם שנחתם עם ארגוני המורים נקבע, כי יינתן לעובדי ההוראה ערך תוספות השכר שיינתנו לדירוג המהנדסים בשירות המדינה.

בימים אלה נערכות בדיקות מקיפות בין הממונה על השכר והסכמי עבודה שבמשרד האוצר לבין ארגוני המורים לקביעת הערך של תוספות אלה.

חוסר הסימטריה בין הסכמי השכר השונים מקשה את ההתחשבות.

הממשלה תמצא את כל האמצעים כדי לקבוע את התוספת שתגיע למורים בהתאם להסכם הקיבוצי ובכך למנוע כל שיבוש בפעילות מערכת החינוך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, במסגרת השאלות שאדוני העביר לפרוטוקול, יש חברי כנסת שכבר הפסיקו, נדמה לי, בהתאם לשעה העכשווית, להיות חברי כנסת, אבל ישמחו בוודאי לקבל תשובות על שאלותיהם באמצעות הפרוטוקול.

והנה מי שעושה לנו בעיה – שמפסיק את המסורת הטובה שהשואלים אינם ואפשר להעביר את שאלתו לפרוטוקול – והוא חבר הכנסת אליעזר זנדברג, וסגן השר יואיל בטובו לענות על שאלתא שלו, מס' 3360.

מכללות ללימודים אקדמיים באזור חיפה

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

לאחרונה נפתחו באזור המרכז כמה מכללות אשר מעניקות לבוגריהן תואר אקדמי.

ברצוני לשאול:

1. כמה מכללות דומות פועלות באזור חיפה?

2. האם תותר פעילות מכללות נוספות המעניקות תואר אקדמי באזור חיפה?

3. אם כן – כמה?

4. אם לא – מדוע?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

1. במהלך השנה האחרונה קיבלו היתר להענקת תואר אקדמי שלוש מכללות באזור חיפה: מכללה למורים על-שם גורדון, חיפה; המכללה למורים ערבים, חיפה; וסמינר "אורנים".

2. שלוש המכללות המוזכרות למעלה אינן אלא חלק מתוכנית כוללת לפיתוח ולהרחבה של מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, ובאופן מיוחד באזור חיפה והצפון. בכלל זה מצויות המכללה האזורית "אוהל שרה" שבעמק-יזרעאל ומכללת תל-חי בהליך אינטנסיבי לקראת עצמאות אקדמית. כלומר, על-פי תוכנית האב שכבר אושרה במועצה להשכלה גבוהה לפני כחצי שנה, יתפתחו שני מוסדות אלה, יחד עם המכללה האזורית שער-הנגב על-שם פנחס ספיר, לכלל מוסדות אקדמיים המעניקים תארים אקדמיים עצמאיים במגוון תחומים.

כמו-כן מסייע משרד החינוך למסלולים האקדמיים שבחסות אוניברסיטת בר-אילן במכללת עמק-הירדן שבצמח ובמכללת צפת. גם המסלול האקדמי במכללת הגליל המערבי, קרוב יותר לחיפה, מקבל לאחרונה, בעידוד שר החינוך, סיוע בפיתוח מסלולים אקדמיים בחסות אוניברסיטת בר-אילן.

כל אלה הם תהליכים המלווים בפיקוח המועצה להשכלה גבוהה, לשם הבטחת רמה אקדמית הולמת. ככלל, חיפה והגליל מחד גיסא והנגב מאידך גיסא הם יעדים מועדפים על-ידי משרד החינוך והמועצה להשכלה גבוהה לפיתוח אקדמי.

אוסף שלא הזכירו כאן את המכללה הטכנולוגית של "אורט" בכרמיאל.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זנדברג, בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מודה לסגן השר על תשובתו ומבקש לשאול, מהי עמדת משרדך לגבי הצעה או יוזמה לפתוח, למשל, מכללה שבה ילמדו משפטים, ראיית-חשבון וכדומה בחיפה, בדומה למכללות שנפתחו באזור מרכז הארץ? המכללות שכבוד סגן השר פירט עד עתה הן מכללות שמעניקות תואר אקדמי בתחומי ההוראה בלבד, כמעט כולן, לפחות אלה, הסמינר על-שם גורדון – – –

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא, אבל לא המכללות בעמק-הירדן, לא בעמק-יזרעאל ולא בצפת.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מדבר רק על אלה שבחיפה העיר.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אבל כולן בפריפריה, במרחק של 50 קילומטר.

אליעזר זנדברג (צומת):

לכן אני מכון את שאלתי לנושאים כמו משפטים וראיית-חשבון.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

ודאי שגם אני כאיש הצפון יודע, וכולנו יודעים, איזו בעיה זה יוצר למשפחות, בעיקר מעוטות יכולת, שילדיהן רוצים להמשיך בלימודים אקדמיים לאחר השירות הצבאי וצריכים לצאת לאזור תל-אביב או ירושלים, ולפעמים כתוצאה ממחסור במקומות באותם מקצועות שהזכרת – גם אל מעבר לים.

לכן אני בטוח שהמשרד, כשם שהוא עודד בשנתיים האחרונות פתיחה של מכללות פרטיות כדי לאפשר לימוד משפטים וראיית-חשבון – נשמח מאוד אם יהיו יוזמות ואנחנו נעודד אותן גם באזור חיפה והצפון, אם הסקרים יוכיחו שיש צורך בתוספת מקומות לימוד מעל ההרחבות הגדולות שנעשו בשנתיים האחרונות. אני יכול לבשר כאן מעל הבמה, שאנחנו בתהליך של שינוי היקפי קליטת תלמידים ללימודים אקדמיים.

אליעזר זנדברג (צומת):

לרבות משפטים וראיית-חשבון?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני אומר, אנחנו משנים היום את ההיקפים. גם אוניברסיטת חיפה, שאתה מכיר אותה מקרוב, כבר הגיעה ל-23,000 תלמידים. אתה זוכר כמה למדו בה רק לפני שנים מספר. לפני שבועות מספר ישבנו עם חבר הנאמנים של אוניברסיטת חיפה, ואנחנו יודעים את הנתונים, מה קרה, איך התפתחה האוניברסיטה הזאת בארבע השנים האחרונות ואילו מאמצים אנחנו עושים בשנתיים האחרונות, לרבות קליטה של מסלולים מיוחדים, שלא היינו רגילים אליהם עד היום.

פתחנו שם מסלול מיוחד לקליטת תלמידים אתיופים, בסיוע של משרד הקליטה, הסוכנות היהודית ומשרד החינוך, כדי לאפשר לימודים גם לאלה שהיה להם קשה להגיע, ואנחנו עושים מכינות מתאימות כדי לשלב אותם, משום שאנחנו יודעים איזה ביקוש יש היום ובאילו היקפים אנחנו מדברים היום על הדור הצעיר שרוצה להמשיך ללמוד אחרי התיכון.

אנחנו מתייחסים היום אל חיפה כעיר מחוז חיפה והצפון. רק לפני שבוע קיימנו שם אירוע חשוב עם ראש הממשלה, ביוזמתו של ראש העיר עמרם מצנע, וחיפה הפכה להיות חיפה רבתי.

יוסי כץ (העבודה):

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

תשים לב מי היושבים כאן: חבר הכנסת כץ, שהוא מאזור חיפה, חברת הכנסת סלמוביץ מנהרייה, חבר הכנסת זנדברג מחיפה ועבדכם מכפר-תבור.

אני מוכן לספר לך סיפור יפה. ביום שישי חזרתי מביקור שערכתי עם שר החוץ באודסה ובקייב. כשאתה מגיע לערים האלה – אלו ערים שמזכירות לכל אחד סיפורי ילדים. אני, שאני דור חמישי בארץ, כשאתה נפגש באודסה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סלח לי, אתה ממוצא ליטאי.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

מצד האמא אני ליטאי, אבל הסבא של אבא שלי בא מאודסה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אצל היהודים זה הולך לפי האמא. אני נותן לך כבוד וזכות להיות קשור למוצא הליטאי ואתה מתכחש?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא מתכחש, חלילה וחס.

כידוע, אני אחראי במשרד גם למערכת החינוך בחבר המדינות. אני מגיע לאודסה, ופתאום אני פוגש שם שמות שמזכירים לי את אוסישקין, את פינסקר, את אחד-העם, מנדלי מוכר ספרים, שלום עליכם, ז'בוטינסקי. וכשבאתי ביום ראשון למסיבה של בתי ב"כדורי" והנושא היה שורשים, ידעתי לחבר את זה בצורה יפה מאוד, מאודסה ועד מסחה.

לכן, אני אומר שאנחנו כאן חבורה באווירה טובה, אני חושב – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

מאחר שכולם פה מהצפון, ואני מהמרכז, תרשה לי להגיד לך, שבלבי אני לעתים קרובות מאוד שם.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני יודע, נוסע לצפון.

קליטת בני נוער מחבר העמים בפנימיות

חבר הכנסת ע' פרץ שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

במסגרת פרויקט משותף של משרד החינוך ועליית הנוער עתידים להגיע ארצה בשנת הלימודים הקרובה כ-5,000 בני נוער מחבר העמים, אשר אמורים להיקלט בפנימיות שעד כה למדו בהן בני נוער משכונות מצוקה.

הובא לידיעתי שמשרד החינוך לא נערך עד כה ליצור אלטרנטיבה מתאימה לבני הנוער הישראלים, ועלול להיווצר מצב שבו רבים יישארו מחוץ למסגרת פנימייתית עקב חוסר במקומות.

ברצוני לשאול:

1. האם מצב זה נכון?

2. האם יכול להיווצר מצב שבו ייקלטו בני הנוער מחוץ-לארץ על חשבון הישראלים?

3. אילו אלטרנטיבות מציע משרד החינוך?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לפי הנתונים שבידינו, יגיעו בשנת הלימודים הקרובה מחבר העמים בין 2,500 ל-3,000 בני נוער בלבד, ולא 5,000.

2. כפרי הנוער הפנימייתיים של האגף לחינוך התיישבותי והפנימיות של עליית הנוער קיבלו על עצמם לתת עדיפות לקליטה של בני נוער נזקקים מישראל ולהבטיח כי בכל מקרה לא יפחת מספר בני הנוער הישראלים הנקלטים בפנימיות בהתשנ"ה ממספרם בשנה החולפת.

3. המשרד, יחד עם עליית הנוער, נערך לקליטת כ-1,000 בני הנוער מחבר העמים בקיבוצי התק"ם, הקיבוץ הארצי והקיבוץ הדתי, וכן לקליטה של עוד 300-400 במשפחתונים במושבים ובמושבות הוותיקות.

קליטת בני נוער מחבר העמים בפנימיות

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

מנתונים שהתפרסמו בעיתונות עולה, שאלפי בני נוער מחבר העמים העולים לארץ ללא הוריהם נקלטים בפנימיות המיועדות לבני נוער ישראלים ממשפחות מצוקה. במקביל החרפה תופעת הנשירה של בני הנוער הישראלים מפנימיות אלו לרחוב.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. האם אין צורך להפריד בין שני סוגי נוער אלו במטרה לפתור את בעיותיהם הספציפיות בצורה טובה יותר?

3. האם ניתן להעביר את העולים לפנימיות אחרות, או להקים פנימיות מיוחדות להם?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ראה תשובתי מהיום על שאילתא מס' 3361, של חבר הכנסת עמיר פרץ.

2-3. המגמה בתוכנית נעל"ה-16 – נוער עולה לפני ההורים – היא להבטיח שילוב חברתי ואינטגרציה בין בני הנוער מחבר העמים ובין הנוער הישראלי. לפיכך, אין בכוונת משרדנו להפריד בין סוגי נוער אלה.

סיוע לתנועת "תורה בציון"

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

תנועת "תורה בציון" היא תנועה דתית קהילתית המטפלת בילדים שאין להם הזדמנות להגיע לתנועות נוער רגילות.

ברצוני לשאול:

1. האם התנועה מוכרת על-ידי משרד החינוך? אם לא – מדוע?

2. מדוע לא יכיר המשרד בתנועה, לאור הכרת הרשויות המקומיות, ויסייע לה לפי הצורך?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. "תורה בציון" מוכרת, אולם לא כתנועת נוער אלא כחסות (ראה חוזר מנכ"ל נא/5 מיום ט"ו בטבת התשנ"א, 11 בינואר 1991).

2. על הגוף לפנות למינהל חינוך וחברה במשרדנו, ובמידה שהוא עונה על הקריטריונים יקבל הכרה וסיוע.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה לך גם על התשובה שנתת לחבר הכנסת זנדברג וגם על כי טרחת כל כך קשה להעביר את כל יתר ההצעות לפרוטוקול.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני היום גם ממלא-מקום שר האוצר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רואה פה. תודה רבה.

הצעות לסדר-היום

דוח ועדת-פוגל וקופות הגמל

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, עכשיו יש לי שתי בעיות.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אין לך שתי בעיות.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רואה אותך מולי ואני יודע שבעיה אחת נפתרה. הבעיה היא, שבסדר-היום יש נושא: דוח ועדת-פוגל וקופות הגמל, הצעות לסדר-היום מס' 4382, 4387, 4429 ו-4431, והמציעים הם חברי הכנסת דב שילנסקי, יוסי כץ, אסתר סלמוביץ ושאול יהלום. איך כשאני מנהל ישיבה כסגן יושב-ראש הכנסת אני יכול להעלות הצעה – –

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אין בעיה, תתחלף עם חברת הכנסת סלמוביץ.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם כן, הבעיה הזו פתורה, והסדר יהיה שתחילה ידברו חברי הכנסת יוסי כץ ואסתר סלמוביץ, ובזמן שנוכל להתחלף ידבר חבר הכנסת יהלום, ואז אני – –

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מציע אחרת. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ תדבר תחילה, וכאשר תצטרך לדבר, היא תחליף אותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי. הבעיה הזו פתורה.

יש לי בעיה נוספת, שאני, בתור חבר כנסת שצריך להעלות הצעה לסדר-היום, לא יכול לבקש בקשה מסגן יושב-ראש הכנסת. כי אם לא הייתי מנהל עכשיו ישיבה הייתי אומר לסגן השר מיכה גולדמן – ואני מאוד מכבד אותו – שלבעיה כמו קריסת קופות הגמל, כפי שהיא מנוסחת בהצעה שלי, הייתי מבקש ששר האוצר – –

יוסי כץ (העבודה):

תרשה לי, אדוני, אני אעשה את זה במקומך. אדוני יעלה לדוכן ראשון, ואני אעשה את המלאכה הזאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל אחרי שתעלה לבמה כבר לא תוכל לבקש את הדחייה.

יוסי כץ (העבודה):

בסדר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, את רוצה לומר משהו?

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, מלבד הבעיה שאתה צריך להעלות הצעה לסדר-היום, הבנתי שיש בעיה להחליף אותך לאחר מכן. אני מוכנה להחליף אותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

להחליף אותי – אין בעיה. אנחנו, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, תמיד מסתדרים טוב מאוד.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אני מוכנה להחליף אותך לאחר העלאת ההצעה שלי, כך שלא תחזור לדוכן לאחר מכן.

יוסי כץ (העבודה):

בזמן שאני אנאם אתם תתחלפו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל מה אני עושה עם הדבר השני, שאני רוצה לבקש ואינני יכול לבקש?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אל תבקש.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא אבקש.

בבקשה, חבר הכנסת יוסי כץ.

חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, את רוצה להתחלף עכשיו או אחרי נאומך?

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אחרי נאומי.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, הדברים מכוונים אליך – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל חבר הכנסת זנדברג רק עכשיו מאפשר לסגן השר לשמוע אותך.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אתה יודע מה זה להיות סגן שר, למלא את מקום שרת התקשורת, למלא את מקום שר החינוך ולמלא את מקום שר האוצר?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רק רוצה להעיר: את מה שאמרתי אל תקבל, חס וחלילה, כמשהו אישי. כפי שאתה שוחה כדג במים בנושאי משרד החינוך, ובאופן טבעי כשלא היית בתפקיד הזה לא שחית כדג במים, כך גם שר האוצר בנושאי האוצר ובנושאי קופות הגמל. בוודאי שר האוצר יושב על כך שעות רבות. בזמן שאתה מטפל בענייני חינוך שעות רבות, שר האוצר מטפל שעות רבות בעניין קופות הגמל והוא יודע לענות ולדון בפרטי פרטים. זאת היתה כוונתי, ללא כל צל של חשש למשהו אישי.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני אהיה הרבה יותר חריף ממך. התפקיד שלך, המעמד שלך, אולי מגבילים אותך, אבל לא אותי. אני רוצה למחות באופן החריף ביותר כלפי שר האוצר. אני חושב שזה ביזוי של הכנסת, אני חושב שזה מעשה שלא ייעשה, זו סטירת לחי למאות אלפי עובדים, למאות אלפי גמלאים. אני מרשה לעצמי לומר: נושא קרנות הפנסיה, הביטוח הפנסיוני, הוא היום נושא חשוב יותר מנושא הבריאות, הוא נושא שמעורבים בו מיליארדים, עשרות מיליארדים של שקלים, יש לו השלכות חברתיות כבירות, השלכות כלכליות כבירות, ולא ייתכן שבנושא כזה שר האוצר לא יהיה פה ולא יענה על הצעות דחופות לסדר-היום. אני מאוד מעריך אותך, אני חושב שאתה עושה עבודה יוצאת מהכלל, אדוני סגן השר, אבל לא יעלה על הדעת שבנושא כזה תשלח הממשלה את סגן שר החינוך ולא יבוא הנה שר האוצר כדי להביע את עמדת הממשלה. אני מוחה על כך בחריפות, ואני אדאג להעביר את המחאה הזאת לשר האוצר.

לעומת שר האוצר, אני רוצה לשבח את העבודה הרצינית שעשתה הוועדה. ועדת-פוגל התייחסה בצורה יסודית ביותר למערך הפנסיה במדינת ישראל. היא עומדת להוציא מתחת ידיה מסמך חשוב, שיהיה בסיס לכל החלטה בתחום הפנסיה. זה יהיה בסיס גם להחלטות הממשלה וגם לחקיקה הפרלמנטרית.

לפני שיעלו הדוברים הבאים, חשוב לדעת מה גרם לקשיים בקרנות הפנסיה, והדברים האלה חשובים בראש ובראשונה לציבור תושבי מדינת ישראל. זורקים כל מיני האשמות ללא בסיס. לא מזמן קראתי מאמר של אדם שלא חשוד בעיני כמישהו שמקורב לקרנות הפנסיה או למערכת ההסתדרותית, הוא היה כמדומני מנכ"ל איגוד הבנקים, ד"ר אשר הלפרין, והוא מונה את הגורמים שהביאו לגירעון בקרנות הפנסיה.

הגורם הראשון והמרכזי – הפרשות נמוכות. במדינות אחרות מקובל, שההפרשות לקרנות הפנסיה הן בשיעורים של למעלה מ-20%, ואצלנו הן פחותות בהרבה, שיעוריהן נעים בין 16% ל-17%, ל-18%. הגורם השני – העלייה בתוחלת החיים במדינת ישראל. במשך 40 שנה יש עלייה מתמדת בתוחלת החיים ואנשים ממשיכים להפריש אותו אחוז. היום חיים ונהנים מקרנות הפנסיה עשר שנים נוספות לעומת התקופה שבה קמו הקרנות. הקרנות צריכות לשלם פנסיה עשר שנים נוספות, בלי שהן קיבלו תמורה לכך. זה הגורם המרכזי השני. הנושא השלישי – כאשר קמו קרנות הפנסיה, בשנים הראשונות קבעו 4% לשנה עבור עשר שנים ונתנו 40%. זה פשוט לא ריאלי. עד שתיקנו חלף זמן. אגב, בשירות המדינה תמיד היה מקובל 2% לשנה, ופה חל השינוי רק בשנים האחרונות, ולא ניתן כל פיצוי בצורת הפרשות גבוהות או באיזו צורה אחרת.

היו הנחות לקבוצות מצטרפים חדשות עקב התחרות בין קרנות הפנסיה, היתה ירידה בתשואה של איגרות החוב שקרנות הפנסיה מחזיקות. כאשר במשק היתה הריבית 13% לשנה, קרנות הפנסיה קיבלו 6.5%. היום הן מקבלות 5.3%, כשיש ירידה, וכמובן הירידה הזאת ברווחיות איגרות החוב של קרנות הפנסיה גורמת לגירעון נוסף.

הוצאות הניהול הן הנימוק הזניח ביותר, מפני שבהיקף של עשרות מיליארדים, הוצאות הניהול הן לא משמעותיות, מה גם שהוצאות הניהול של קרנות הפנסיה נמוכות בהרבה מהוצאות ניהול של חברות ביטוח, של קופות גמל, וזה ניתן לבדיקה.

אגב, אני יכול לומר לכם, שאנחנו נמצאים היום במצב קשה, אבל לפני 30 שנה ביקר פה האקטואר של המוסד לביטוח הלאומי השווייצרי ונתבקש להכין דוח מפורט בנושא, בשנות ה-60. הוא קבע, שבתוך 25 שנה קרנות הפנסיה מתמוטטות. זה לא קרה, אבל אנחנו בהחלט נמצאים בסכנה.

אחד הדברים החשובים הוא – וזו אולי הסיבה לכך ששר האוצר היה חייב לשבת פה, זה נושא שוועדת-פוגל נותנת את הדעת ומתריעה עליו – שמצב קרנות הפנסיה הוא כזה, שאם לא ננקוט היום צעדים, בעוד חמש שנים או בעוד עשר שנים נצטרך לנקוט צעדים שמשמעותם הרעה מוחשית בתנאי הפנסיה של הגמלאים, לא רק של העובדים. זה הדבר החמור, וזה מחייב התייחסות מיידית.

הייתי רוצה להעיר כמה הערות לגבי ההמלצות כפי שפורסמו. אגב, הוועדה לא פרסמה את המלצותיה. זה הדוח שלה, אבל אני לא אשתמש בדברים שכתובים בדוח, כי אני רואה את זה כהגינות שלי כלפי הוועדה, שמסרה לי את הדוח בתוקף תפקידי כיושב-ראש ועדת המשנה לענייני פנסיה. אתייחס לפרסומים בעיתונות, והם כמעט מלאים, כמעט כל דוח הוועדה הגיע לאמצעי התקשורת.

כמה הערות. הדבר הראשון: הוועדה דנה בשאלה, האם הרובד השני, זאת אומרת הפנסיה, הוא רשות או חובה. הרובד הראשון, כידוע, הוא הביטוח הלאומי. זה הבסיס, כולם נהנים ממנו לפי החוק. הרובד השני הוא הרובד שעליו אנחנו מדברים, הפנסיה – קרנות הפנסיה או פנסיה תקציבית. ובכן, שואלת הוועדה, האם הרובד השני יהיה חובה, או רשות כמו היום. היום לא חייבים להיות מבוטחים לפי החוק. זו רשות, זה קבוע בהסכמים קיבוציים וכדומה. ובכן, הוועדה הגיעה למסקנה, שהרובד השני, רובד הפנסיה, יהיה ברשות, לא חובה. זו טעות.

אולי זה נכון, נניח, לגבי עצמאים. יכול להיות שצריך לתת לעצמאים את האפשרות לעשות ביטוח פנסיוני כדי שגם הם יהיו במעגל הזה וגם הם ייהנו ממנו, כי יש מאות אלפי עצמאים שאינם מבוטחים בביטוח פנסיוני ומגיעים לגיל 65 או 70, אין להם אפשרות קיום, וצריך לתת להם את האפשרות הזאת. נניח שלא רוצים לחייב אותם, רק לאפשר להם.

אבל, מה לגבי מאות אלפי שכירים? יש מאות אלפי שכירים, ודווקא החלשים בחברה הישראלית, אלה שמועסקים במקומות לא מאורגנים. מדוע לא להטיל חובת פנסיה? מדוע לא לחייב את המעסיקים?

הוועדה חושבת, שזה יהיה מסורבל יותר מדי וקשה לאכיפה. גם בכך היא טועה, משום שבדרך כלל מדובר במאות אלפי עובדים שעובדים בין שנה לחמש שנים במקום עבודה. כל אחד מאלה, כשהוא יסיים את עבודתו ולא היה מבוטח ביטוח פנסיוני, יגיש תביעה לבית-הדין לעבודה, ובתי-הדין לעבודה יחייבו את המעבידים בתשלום פנסיה אקטוארית רצינית. אחרי שלושה-ארבעה פסקי-דין כאלה, כשחברות מכל סוג שהוא, עסקים לא מאורגנים, יחויבו לשלם 50,000, 60,000 שקלים, יתחילו כולם לשלם. אין שום סיבה בעולם שלא להטיל חובת ביטוח פנסיוני.

דבר שני, הוועדה ממליצה להפנות חלק גדול מהצבירה של קרנות הפנסיה, זאת אומרת מהסכומים שקרנות הפנסיה מקבלות, להשקיע אותם בשוק ההון החופשי. זה מסוכן. אנחנו רואים מה קורה היום בבורסה. תארו לעצמכם שהכספים של קרנות הפנסיה יושקעו בבורסה. לעניות דעתי, זה חוסר אחריות.

אחת מן השתיים: או לאסור לחלוטין השקעה בשוק ההון החופשי, לא לאפשר לקרנות הפנסיה ללכת לשוק ההון החופשי; או, אפשרות שנייה – לאפשר להן, אבל להקים איזה מנגנון, איזו רשת ביטחון אקטוארית שתבטיח בדיקה ואיזה פיצוי אם, חס וחלילה, קורה אסון בבורסה.

לא נראה לי הגיוני לחשוף את מאות אלפי המבוטחים לשוק ההון, לבורסה. זה נושא יותר מדי רציני. לכן, אסור בשום פנים ואופן להשאיר את זה בצורה כזאת.

נושא נוסף שלא מוסדר הוא הנושא של רציפות זכויות פנסיה. הוועדה לא נתנה את הדעת על כך. אין ספק שכתוצאה מהחלטות הוועדה והמלצותיה יהיה ויכוח ציבורי אם לפתוח את שוק הפנסיה לתחרות חופשית. אני בעד תחרות חופשית בנושא פנסיה. אני חושב שטוב שתהיה תחרות חופשית כמו בכל ענף. זה דבר חיובי כשלעצמו. אבל אסור, בשום פנים ואופן, שלא תהיה רציפות זכויות פנסיה בין כל הגופים, את זה חייבים להסדיר בחקיקה. תחרות חופשית – כן, אבל להבטיח שכל אדם שעובר ממקום למקום, תהיה לו רציפות זכויות.

נושא נוסף שצריך לתת עליו את הדעת הוא הגדלת ההפרשות. אי-אפשר להמשיך ולהבטיח ביטוח פנסיוני במצב כזה, כאשר אנשים ממשיכים להפריש אותו אחוז. אגב, כבר אמרתי את זה למי שאמרתי לפני עשר שנים. אני אומר זאת שוב מעל במת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחרי הצלצול; אתה כל הזמן מוסיף ומוסיף.

יוסי כץ (העבודה):

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

אגב, את דברי ההקדמה שלך אני לא חישבתי, כי זה היה כללי.

יוסי כץ (העבודה):

אני מעריך את זה, ובכל אופן אני מסיים תוך שתי דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

שתי דקות הן הרבה זמן.

יוסי כץ (העבודה):

דקה וחצי.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אין ספק שצריך להעלות באופן הדרגתי את סכומי ההפרשות, לא בבת אחת, כדי שלא לפגוע במערך יחסי העבודה, בעלות ובכל השיקולים הכלכליים האחרים. אבל יש להעלות באופן הדרגתי, 0.5% לשנה או לשנתיים, כדי להגיע לשיעור ריאלי של 21%-22% הפרשות לקרנות הפנסיה, באופן שלא ייווצר גירעון לפחות לגבי המצטרפים החדשים.

לסיכום, תחרות חופשית רצויה. אבל צריכים להיות כללי משחק ידועים מראש. אדם צריך לדעת בדיוק מה הן זכויותיו. זה צריך להיות ביטוח הדדי, שאם קורה משהו לאדם, הוא יודע שיקבל את הביטוח הפנסיוני והוא לא תלוי בשאלה כמה כסף הוא הכניס לקופה, כי הביטוח הוא ביטוח הדדי. צריכים להיות כללים ברורים. גם אם יש תחרות חופשית, אסור שיווצר מצב כמו שקורה בבנקים – אנחנו נכנסים ולא יודעים מה לקנות, איזה מניות, איזו קופת גמל, איזו קרן חיסכון וכדומה. זה לא משחק.

מדובר פה בעתידים של מאות אלפים ומיליונים. לכן חשוב מאוד שנסתכל לעובדים בעיניים, שנסתכל על מאות אלפי גמלאים ונדע שעשינו הכול כדי להבטיח שקרנות הפנסיה תהיינה חזקות, שהביטוח הפנסיוני של העובדים שנכנסים עכשיו למעגל העבודה יהיה רציני, שלא ייקלע לגירעון. אסור בשום פנים לחתור לזה שהגירעון יהיה מינימלי. לא צריך להיות גירעון. צריכה להיות שיטה יציבה, כי רק אם קרנות הפנסיה תהיינה מאוזנות ובמצב טוב, התחרות החופשית תצליח. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. הנה, מארבע הדקות שעבר קודמך הנכבד, חבר הכנסת יוסי כץ, אני מראש עושה אתך פשרה ומוסיף לך מחצית מזה, כדי שלא אצטרך לצפצץ כל כך הרבה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

תודה, זה מה שנקרא עד חצי המלכות.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דוח ועדת-פוגל, המתייחס, בין היתר, למצבן העגום, אם להתבטא בלשון המעטה, של קרנות הפנסיה, אינו חושף גילויים חדשים שלא היו ידועים לנו עד כה. עם זאת, נוכח מצבן החמור של קרנות הפנסיה, שצברו גירעונות הנאמדים בלמעלה מ-30 מיליארד שקלים, מתעוררת השאלה, כיצד ייתכן מצב שבו התאפשרה צבירת גירעונות כה כבדים בלא שננקטו הצעדים הנדרשים, בעוד מועד, למניעת קריסתן של הקרנות.

הניסיון המר שחווינו על בשרנו בעת מפולת מניות הבנקים, היה צריך להביא אותנו לכלל המסקנה העגומה, שמנגנוני הבקרה על שוק ההון אינם מספקים ו/או אינם ממלאים אחר ייעודם. שהרי, מה הטעם במנגנוני בקרה שכאלה אם אין בהם כדי למנוע את התדרדרות מצב העניינים עד להגיענו אל פי התהום?

העובדות המתבהרות לנגד עינינו מעידות על כך, שאנו נוהגים בשוק ההון בדיוק כשם שאנו נוהגים במזג האוויר, ועל אף העובדה שכבר ברור לנו כי התפתחות העניינים עתידה להובילנו אל עברי פי פחת, אין אנו עושים מאום בנדון.

הגורמים שבעטיים נקלעו קרנות הפנסיה למשבר הם רבים ומגוונים. חלקם אובייקטיביים אך חלקם נעוץ בניהול כושל ורשלני של הקרנות. מכל מקום, תהיינה הסיבות לגירעונות הכבדים בקרנות אשר תהיינה, גירעון של למעלה מ-30 מיליארד שקלים אינו צץ בן יום, ועל המגמות המצביעות על תחילת התהוותו של גירעון כזה ניתן היה לעמוד מזמן, כשעוד ניתן היה למנוע את התדרדרות מצב העניינים למצב הנוכחי.

הרושם המתקבל הוא, ששוק ההון מנוהל בדרך של חוכמה שלאחר מעשה, וכל מנגנוני הבקרה הקיימים, אם אכן הם קיימים, אינם יעילים ו/או אינם ממלאים אחר ייעודם.

אין צורך להרחיב את הדיבור ולהדגיש שקריסתן של קרנות הפנסיה משמעה פגיעה קשה בזכויותיהם של עובדים רבים שבמהלך כל שנות עבודתם הפרישו משכרם את הסכומים שנועדו להבטיח את מחייתם ואת פת לחמם בהגיעם לגיל פרישה.

אלה הנושאים באחריות למצבן של הקרנות חבים חובת רשלנות כלפי חברי הקרנות, ודומה כי חובה עלינו למצות עמם את הדין על מחדליהם ועל תרומתם הנכבדה למצבן הקשה של הקרנות.

עם זאת, אין לפטור מן האחריות את הממונים על שוק ההון, שבידיהם היו כל הכלים לעמוד על מצבן של הקרנות ועל המגמות המסוכנות שהסתמנו בהן, ועליהם היתה מוטלת החובה החד-משמעית לנקוט, בעוד מועד, את הצעדים המתבקשים לצורך מניעת התדרדרות מצב העניינים.

ברור שמיצוי הדין עם האחראים למצב קרנות הפנסיה הוא במקרה דנן הפן השולי של סוגיה כאובה זו. הפן החשוב יותר והמחייב התערבות מיידית הוא זה העשוי לתרום לתיקון המצב.

התמודדות עם גירעונות של למעלה מ-30 מיליארד שקלים מחייבת פגיעה בזכויותיהם של העובדים ובתנאי הפנסיה שלהם יהיו עובדים אלה זכאים במועד פרישתם. עובדה זו מהווה פגיעה חמורה בעובדים ובבני משפחותיהם, ויש להניח כי היא תביא להתדרדרות נוספת במצבה הכלכלי של שכבת הגמלאים בישראל.

בין המלצות ועדת-פוגל, כפי שצוטטו בעיתונות, גם נרמז על הכוונה או המגמה למנוע את הגדלתם של מרכיבי השכר שיובאו בחשבון לצורך קביעת זכויות הפנסיה של העובד. גם נקודה זו היא בבחינת נטל ופגיעה בעובד והגבלת האפשרויות העומדות בפניו לצבירת זכויות פנסיה בעתיד.

המדינה לא תוכל לנער מעל כתפיה את האחריות למצבן של קרנות הפנסיה. המדינה היא זו שצריכה לבקר, לבדוק ובמידת הצורך אף להכתיב לקרנות את אמות המידה ואת הקריטריונים לפעילותן, כך שבכל מקרה תובטח השקעתם של העובדים והמעבידים.

את מחיר כישלון של הקרנות תיאלץ לשלם גם המדינה, ולא רק מנהלי הקרנות או כל מי שיש לו יד ורגל ביצירת הגירעונות האסטרונומיים שהצטברו בקרנות. אחרון הנפגעים ראוי שיהיה העובדים עצמם, הגם שבמצב הדברים הנוכחי נראה שלא ניתן לגבש פתרון ממשי שימנע את הפגיעה בעובדים.

אדוני היושב-ראש, פגיעה בזכויות הפנסיה של עשרות ומאות אלפי עובדים בישראל על משפחותיהם, היא בעיה חסרת תקדים בחומרתה, וככזו ראוי שהיא תידון במליאת הכנסת ובאופן שכל הנתונים, העובדות וההצעות לפתרון יובאו לידיעת הציבור ויעמדו לביקורתו.

עם זאת, אני קוראת להקמת ועדת חקירה ממלכתית, אשר תבדוק ותחקור את הנסיבות והגורמים ותחשוף את האחראים למצבן הקשה של הקרנות.

אני רואה לנכון גם לתבוע מקרנות הפנסיה הפרטיות להביא לידיעת הציבור בתוך פרק זמן קצוב את מצבן לאשורו, ולחייב אותן לגבש ולהגיש את הצעותיהן ואת המדיניות שיש בכוונתן לנקוט על מנת להביא להבראתן.

בכל מקרה, הנני מבקשת, אדוני היושב-ראש, שנושא קריסתן האפשרית של קרנות הפנסיה יידון במליאה ולא יועבר לדיון בוועדה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רציתי לתת לך מחצית מהזמן שהיה לחבר הכנסת כץ, ולבסוף השארת לי עודף מהזמן שלך.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אני מעבירה אותו אליך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. יפה, אתם רואים איזו נדיבות יש פה? בשעה מאוחרת תמיד הלב נפתח אצל כולם.

אני מזמין את חבר הכנסת שאול יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חברי הכנסת הנמצאים כאן, מהנאומים שהיו קודם, מהנושא עצמו כפי שפורסם בתקשורת, נוצר לכאורה הרושם כאילו האסון הפיננסי שפוקד היום את קרנות הפנסיה ההסתדרותיות הוא בלתי נמנע, כאילו הוא מכת טבע.

צריך להגיד כאן, מעל במה זו, לכנסת, לעם, שאין הדבר כך. עיקר המשבר של קרנות הפנסיה נובע מניהול כושל, נובע מפגיעה בכספי קרנות הפנסיה. כפי שמציינת מבקרת המדינה בדוח האחרון, עד היום לא החזירה ההסתדרות לקרנות הפנסיה – בשל השקעה שקרנות הפנסיה השקיעו באיגרות חוב בלתי צמודות של חברה הסתדרותית – למעלה מ-300 מיליון שקל, שהם כמובן לא כל הגירעון אבל בכל זאת חלק ממנו.

אבל ההוכחה הטובה ביותר לכך היא שיש שתי קרנות שפועלות באותם תנאים עם אותן הוראות, אותן הנחיות: קרן אחת של ההסתדרות – "מגן", קרן אחת של הסתדרות הפועל המזרחי – "גלעד", והכול שווה לגביהן, בכלל זה הסכם רציפות הזכויות, ובכל זאת שתי הקרנות האלה נמצאות היום

בעודף אקטוארי שמחושב לפי כל הוראות האוצר. זה מוכיח לנו, שהבעיה היא ניהול כושל, ולא מכת שמים שאי-אפשר להילחם נגדה, וכי שאר הקרנות ההסתדרותיות נוהלו בניהול לא נכון, בניהול כושל.

אני מתפלא על חבר הכנסת כץ, יש לך הצעת חוק פרטית על פנסיית חובה ממלכתית. אמת?

יוסי כץ (העבודה):

פנסיה מקיפה חובה, לא ממלכתית.

שאול יהלום (מפד"ל):

פנסיה חובה לכל אזרחי מדינת ישראל. איך אתה תומך בהמלצות פוגל, ששללו את הצעתך?

יוסי כץ (העבודה):

לא שמעת אותי. אמרתי במפורש שאני בעד פנסיה חובה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אבל אתה צריך לשלול את הצעות ועדת-פוגל, שהן בניגוד להמלצתך.

יוסי כץ (העבודה):

יש לי כמה הערות.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת כץ, עם כל הכבוד, זה לא הערות. מה זה הערות? מקבלים דוח, ואם הדוח טוב, יש כמה תיקונים. זה יום ולילה, זה דיכטומי. הוועדה סותרת את עמדתך.

יוסי כץ (העבודה):

זה לא יום ולילה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לילה ולילה.

יוסי כץ (העבודה):

למיטב ידיעתי, הוועדה מוכנה לשקול הטלת פנסיה חובה על שכירים.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת כץ, הוועדה סיימה את עבודתה.

יוסי כץ (העבודה):

טרם.

שאול יהלום (מפד"ל):

היא סיימה את עבודתה, וגם זה פלא פלאים. הרי הוועדה היתה צריכה לסיים את עבודתה, לפי הבטחת האוצר, בספטמבר בשנה שעברה; אחר כך אמרו שזה יהיה בדצמבר של השנה שעברה. היום אנחנו נמצאים ביוני 1994, כמעט תשעה חודשים לאחר שהובטחו המסקנות, ואתה אומר שהיא טרם סיימה את עבודתה. אני אומר: היא סיימה. אלא שוועדה ממלכתית בראשות מנכ"ל משרד האוצר אומרת: אני אפרסם את המסקנות באופן רשמי רק כשייכנס המזכ"ל החדש של ההסתדרות – אמרת עצמך שהכול פורסם בעיתונות. זה מפליא מאוד שוועדה ממלכתית מחכה. אם היא רוצה לדון בעניין ולבוא במשא-ומתן, אני אולי מבין זאת, אבל היא מונעת את הפרסום של מסקנותיה הסופיות בגלל מזכ"ל זה או אחר של ההסתדרות. מה הקשר בין השניים?

הוועדה לא עשתה שני דברים: האחד – אני מסכים עם דעתך על פנסיה חובה, והיא לא קיבלה את זה; השני – אפילו אם נקבל במלואן את כל המלצותיה, שהן המלצות קשות ולא כל כך טובות, יצא שעדיין יישאר גירעון של 11 מיליארד שקל במחירי 1992 בקרנות. הם אומרים: כל מה שנעשה, הזרמה של 6.2 מיליארדים – – –

יוסי כץ (העבודה):

זה גירעון אקטוארי. אתה מכיר את קרן "גלעד"?

שאלו יהלום (מפד"ל):

כן. קרן "גלעד" נמצאת בעודף אקטוארי של 45 מיליון שקל נכון לדוח האחרון. לא שמעת את דברי כי דיברת עם סגן השר מיכה גולדמן. אמרתי שמאחר שיש שתי קרנות שנמצאות בעודף אקטוארי, עם אותם תנאים, האחת קרן "גלעד" של הסתדרות הפועל המזרחי והאחרת קרן "מגן" של ההסתדרות, זו ההוכחה שהניהול כושל, וזו לא מכת שמים שלא היה אפשר להתגבר עליה.

מה אומרת ועדת-פוגל? ועדת-פוגל אומרת: אני אזרים 6.2 מיליארדי שקל, אשנה את תנאי הגבייה מ-17.5% ל-21%, אשנה את גיל האשה והיא תוכל לצאת לפנסיה רק בגיל 65 ולא בגיל 60, ואחרי שאני אעשה את כל זה יישאר שלישי מהגירעון, 11 מיליארד שקל.

חבר הכנסת כץ, אל תגיד לי שזה גירעון אקטוארי, זו השבלונה שמטמטמים בה את המוח של אזרחי ישראל. מה עם 36 מיליארד שקל כשאמרת שתוך חמש שנים הכול יתמוטט? זה לא גירעון אקטוארי? פתאום 36 מיליארד שקל הם גירעון אקטוארי, או לא אקטוארי, או גירעון ריאלי? כשהוועדה טוענת שהיא תקטין את 36 המיליארד ל-11 מיליארד, זה כבר לא גירעון? זה אותו גירעון. ברור שזה גירעון אקטוארי, אלא שמגיע רגע שגירעון אקטוארי ממוטט קופה, והכול לפי הוראות האוצר. לפחות שיהיה להם בדוח פתרון לגירעון האקטוארי.

אז כך, הם ישאירו את ניהול הקרנות בידי ההנהלות שהביאו עכשיו, הם ישאירו גירעון של 11 מיליארד שקל עם כל ההזרמה הממשלתית והרעת התנאים – אני לא רואה את המעסיקים מקבלים את ההעלאה ל-21% כשחלק מזה נופל עליהם – הם ישאירו את הכול, לא יבצעו פנסיה חובה שאתה הצעת, שהיתה לפחות מביאה התקדמות בתחום הרווחה במדינת ישראל, ואנחנו נקבל את הדוח הזה ונגיד שזה דוח טוב... אני טוען שזה דוח מסמא עיניים, זה דוח גרוע. הדוח הזה לא פותר את הבעיות, לא בצורה מהותית, ואפילו לא את בעיית הגירעונות.

לכן, אין ברירה אלא לתבוע פתרונות רדיקליים. וקודם לכול, מי שנכשל בניהול הקרנות – חייבים למצוא למצב הזה פתרון, אבל אי-אפשר להשאיר אותן בידי אותם אנשים, ולהזרים כסף לבור ללא תחתית זה. ומה זה בכלל יעזור? האם מדובר על שנים בודדות? צריך פתרון רדיקלי בניהול, צריך פתרון רדיקלי בחוק הפנסיה כחובה, וצריך פתרון רדיקלי מלא. כל שאר הפתרונות שמציעה ועדת-פוגל אין בהם לא זה, לא זה ולא זה, והם רק כיסוי עיניים וסימוא עיניים לתקופה מוגבלת, שרק דוחה את ההתמוטטות בשנים ספורות. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת שאול יהלום. אני מזמינה את סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת דב שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לפני שבוע דנו באריכות בגירעונות של קופת-חולים. תחילה דיברו על הגירעון בקופת-חולים שמסתכם ב-1.6 מיליארד שקל, ואחר כך הגיעו ל-3 מיליארדי שקל, ויש שאמרו – 5 מיליארדי שקל. ואי-אפשר לדעת מה שיעור הגירעון. אכן, הבדלים קטנים בין 1.6 מיליארד שקל ל-5 מיליארדי שקל. לא מדברים באלפים, לא במיליונים. מיליארדים. אצלנו כפי הנראה לא יודעים מה זה מיליארד. אני לא יודע אם משהו ספר אי-פעם מיליארד. אבל אצלנו זה הולך.

ומי האשמים בזה? הסתדרות העובדים הכללית בארץ-ישראל. איך זה נקרא, "בארץ-ישראל", או שזה כבר "בישראל"?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

פועלי ישראל זה "דבר". הסתדרות זה "ארץ-ישראל".

דב שילנסקי (הליכוד):

ארץ-ישראל. הו, הלוואי שהייתם זוכרים מה זו ארץ-ישראל. אבות הציונות, האבות שלכם, הם ידעו ארץ-ישראל.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

חבר הכנסת שילנסקי, כשאומרים היום ארץ-ישראל מתכוונים למוזיאון.

דב שילנסקי (הליכוד):

לא, אז אני רוצה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו מתכוונים לדברים אחרים, סגן השר מיכה גולדמן.

דב שילנסקי (הליכוד):

– – – אני רוצה להגיד לך, שיש אנשים שכאשר הם מדברים על ארץ-ישראל הם מתכוונים לארץ-ישראל. אני ניהלתי את הישיבה כאן כאשר חבר הכנסת רפאל איתן אמר את דבריו, והתעוררה השאלה, מה ההבדל בין חנייתה ובין ההתנחלויות של ימינו. אני כמעט התפוצצתי פה, ורציתי להגיד

שהדמיון בין שתיהן הוא בזה שהמתנחלים בימינו הם מגשימים, וחנייתה היא להם דוגמה. זו הזהות בין שני הדברים האלה. אבל אינני יכול לדבר עכשיו על ארץ-ישראל. ארץ-ישראל היא הנפש, הנשמה, ובלי נשמה אין גוף.

ובכן, אני בעצם לא מבין מה קורה. אני לא מבין איך העם לא יוצא לרחובות כאשר שוחטים את ארץ-ישראל, ואיך העם לא יוצא לרחובות כאשר שודדים ממנו מיליארדים של שקלים.

חשבנו, 5 מיליארדי שקל גירעון של קופת-חולים, געוואלד. מתברר שאנחנו בכלל דיברנו על כסף קטן. וכבר הזכיר כאן ידידי חבר הכנסת שאול יהלום את ההסתדרות כאשמה בזה. המקסימליסטים דיברו על 5 מיליארדי שקל גירעונות של קופת-חולים, ועכשיו מתברר שזה כסף קטן. עכשיו זה התפוצץ: 35 מיליארד שקל. אני לא יודע אם המאזינים תופסים על מה אני מדבר בכלל. 35 מיליון שקל גירעון. ואיפה הכסף הזה? עיקרו בקופות של ההסתדרות. ההסתדרות היא בעלת-הבית עליהן, היא השלטת בהן, היא מגלגלת ומסובבת.

רבותי, ובמי זה פוגע? בחלשים. כמו למשל בקופות הגמל של פועלי הבניין, אותם אנשים שעמדו על הפיגומים בשמש וברוח, וסחבו על גבם את הלבנים. אתם עוד זוכרים את הדבר הזה? לא העבירו אז את הלבנים במכונות החדשות, ב"באגרים" למיניהם שמעלים את הבלוקים ואת הלבנים לקומה העשירית. מי זוכר איך קראו לאלה שנשאו על גבם את המשקל הכבד של הלבנים, שעלו לקומות העליונות על מדרגות עשויות עץ, שבקושי אפשר היה להלך עליהן מחשש של החלקה, לא כמו העלייה הקטנה פה באולם הכנסת? הו, כמה זיעה הם שפכו אז, כמה מיובלות היו הידיים שלהם, והפנים שרופות מהשמש.

הם חסכו מכספם לקופות הגמל, כדי שתהיה להם משענת כספית בימי זיקנתם. ולמה הם צפויים? קופת הגמל של פועלי הבניין צפויה לקריסה בעוד שנה, שנה וחצי, מקסימום אולי שנתיים. והרי הם מעולם לא היו גבירים. ממה הם יתקיימו, האם רק מהביטוח הלאומי? איפה הכספים שלהם? איך זה שאתם הסוציאליסטים נתתם למצב להגיע לאן שהגיע?

בגבירים זה לא יפגע. אבל אתם הסוציאליסטים, הממונים לשמור על העמלים, איך שמרתם עליהם?

אז מחפשים פתרונות. לקרנות הפנסיה ההסתדרותיות נכנסים מדי חודש 17.5% ממשכורתו של העובד. הכסף איננו. מה הפתרון? לא לקחת מאנשי ההפקר שאפשרו למצב להיות כפי שהוא; לא לקחת מההסתדרות, אחרי שתמכור נכסים שלה על מנת לכסות את הגירעונות של קופת-חולים ושל קרנות הפנסיה, בעיקר שאיש הרי לא יודע כמה נכסים יש לה. אנחנו יודעים שיש לה נכסים במאות מיליארדים של שקלים, אבל לא יודעים כמה מאות. ומה ההמלצה? – במקום 17.5% ייכנסו 21%. ואם גם זה לא מספיק, יש פתרון נוסף: הפנסיונרים יקבלו פחות זכויות, כמו ביסוס שיטת חישוב לפנסיה שאינה מושפעת מההפרשות לפנסיה בגין עלויות שכר חריגות; העלאת גיל הפרישה של נשים לגיל 65, כאשר גם אם לא ישונה גיל הפרישה יצברו הנשים זכויות פנסיה מלאות רק עבור 35 שנות עבודה מלאות. איפה "נעמת", למה היא שותקת?

והרי אצלנו אי-אפשר בלי לדחוף את היד לתוך הכיס הציבורי, והנה יש עוד הצעה: הממשלה צריכה להוסיף – אומרת ועדת-פוגל – 0.5% ריבית על זו המובטחת היום לקרנות הפנסיה.

ומי עוד נמצא בסכנה הכי גדולה – חבר הכנסת תופיק זיאד, חבר המפלגה הקומוניסטית, ובסוף דברי עוד אדבר על הקומוניסטים – מי בסכנה הכי גדולה? הקרן לפועלים חקלאים. בעצם כולם נמצאים בסכנה, אבל אני מדבר על מי שנמצא בסכנה המיידית – קרן הפועלים החקלאים והקרן לביטוח פועלי הבניין.

אני רוצה להגיד לצעירים שהיום מתחילים את דרכם בקרן הפנסיה: תוך 20 שנה כל קרנות הפנסיה יקרוסו.

אני רוצה להגיד לאלה שהם היום בגיל 40, 40 וכמה: הנה בעוד 20 שנה תגיעו לפנסיה. אתם חושבים שאני מדבר על אלה שהם כבר בפנסיה? לא. בלשון צברית אומרים: בוקרא פיל מישמיש. חבר הכנסת תופיק זיאד יעזור לתרגם למי שלא מבין. אתם חושבים על הגמלאים, אם הם לא עשירים – שיחיו בדוחק, בעוני, זה לא נוגע לנו. זה נוגע לכם. בעוד 20 שנה כל קרנות הפנסיה יקרוסו. אז אתם תגיעו לגמלאות ותראו שזה נוגע לכל אחד מכם. הזמן רץ.

מה הפתרון? ועדת-פוגל לבחינת מדיניות הפנסיה ממליצה כבר להזרים לקרנות הפנסיה 6.2 מיליארדי שקל כחלק – כחלק, אני מדגיש – מסיוע שנועד להקטין את הגירעון האקטוארי של הקרנות. לא הרבה, 6.2 מיליארדי שקל. איבדנו את השפיות ואנחנו לא יודעים יותר חשבון. מיליארדים הפכו לשום דבר.

אוי, אתם אנשי השמאל, בידיכם היה כל הדבר. אתם מאוד מוכשרים. תראו לאן הבאתם את "סולל-בונה", תראו לאן הבאתם את "כור" בשנות ה-80, ועוד ועוד. והנה תראו לאן הבאתם את קרנות הפנסיה. איזה כשרון יש לכם, איזה כשרון. פועלים שילמו לקרן הפנסיה, והתברר שהם לא שמו את כספם על קרן הפנסיה, הם שמו את כספם על קרן הצבי.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לסיים ולהזכיר. הרי אני גדלתי באזור שמסביבי היו יהודים קומוניסטים, אם לא קומוניסטים ממש שתמכו ב"מופר". חבר הכנסת זיאד, אתה יודע מה זה "מופר"? לא. אלה היו קרנות. גייסו כסף בשביל האסירים הקומוניסטים שישבו בבתי-סוהר. בלילות הייתי שומע – גרתי לא רחוק מבית-הסוהר – את שירתם. הם שרו ביידיש: קליינע באנדיטן הענגט מען, גרויסע באנדיטן שענקט מען. הכוונה לפושעים, לעבריינים. מבחינת הדיאלקטיקה, אלה ששודדים את העם הפשוט. את הבנדיטים הקטנים תולים. הבנדיטים הגדולים, ששודדים מהעם את המיליונים, ופה זה מיליארדים, להם מוחלים. במשטר הקיים היום אולי עוד יעלו אותם בדרגה.

בהמשך לאותו שיר שאני זוכר, השמאל האמיתי, שהגן על הפרולטריון, על אנשי עמל ועבודה, אמרו: היפאקריטן, באנדיטן מען שעכט און מען בלייבט גערעכט. שוחטים שוחטים ועוד נשארים צודקים. שוחטים את ארץ-ישראל, השלטון הזה. שוחטים את העם. בוודאי עוד יופיעו כצדיקים גדולים בפני העם.

לעניין הזה יש רק אפשרות אחת. העלתה אותה הגברת אסתר סלמוביץ, עד כמה ששמעתי אותה. אז ניהלתי את הישיבה. היא דיברה על ועדת חקירה ממלכתית. ועדת חקירה ממלכתית צריכה לחקור מה קרה עם קרנות הפנסיה. לקחת מהכיס הציבורי – זה קל מאוד. אם בכל דבר שההסתדרות הביאה ל"ברוך" אנחנו נוציא מהכיס הציבורי, מה יקרה עם הכיס הציבורי? ועדת חקירה ממלכתית. אם אתם באמת דואגים לאנשים העמלים שמהם נשדד הכסף, או לפחות שהכסף שלהם הופקר,

תתמכו בהקמת ועדת חקירה ממלכתית שתברר מה קרה עם הכספים של קופות הפנסיה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דב שילנסקי. אני מזמינה את סגן השר מיכה גולדמן להתייחס להצעות. בבקשה, חבר הכנסת שאול יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, עם כל הכבוד לסגן השר מיכה גולדמן, ואני מכבד את עבודתו בתחום הספורט והתרבות, ואני בדרך כלל מתנגד לכל עמדה שלו אבל מכבד את התמצאותו בתחומים שהוא עוסק בהם, הרי העובדה שסגן השר לחינוך, ספורט ותרבות משיב בנושא שקשור לוועדת-פוגל – מנכ"ל משרד האוצר – זו בושה לכנסת ואי-כיבוד הצעות לסדר-היום. אני מוחה על כך וקורא לידידי סגן השר מיכה גולדמן: אל תגיע למצב שאתה צריך לייצג את עמדות האוצר. אולי כתבו לך את התשובה, אבל אני מניח שזה לא תחום עיסוקך. אני מציע לך שלא להשיב לנו, כי הדבר פוגע בעצם העניין. מדובר על גירעון, כפי שתואר כאן, של 36 מיליארד. מזלזלים בנושא, ושר האוצר, או השר לענייני כלכלה לא מגיעים להשיב על העניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יהלום. דברייך נרשמו בפרוטוקול.

דב שילנסקי (הליכוד):

גם אני אבקש להגיד משהו.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני לא יכולתי לדבר כאשר ניהלתי את הישיבה. עכשיו אני פונה לסגן השר וחוזר ואומר: זה לא קנטור. אין הכוונה לפגיעה אישית בך. אבל, כפי שכבר אמרתי, בשעה שאתה התרוצצת בכל מיני מקומות בעניין תפקידך כסגן שר החינוך וספורט, ושמענו אותך בהצעות קודמות כפי שאתה סיפרת, איפה התרוצצת ומה עשית, הרי באותו זמן, אני יוצא מתוך הנחה, שר האוצר

הקדיש זמן לנושא הכבד הזה. לכן, אל תקבל את זה כפגיעה אישית. בהמשך לדברים של ידידנו חבר הכנסת שאול יהלום, בואו נגיע להסכמה שהתשובה לא תינתן היום. את ההצעות העלינו שלא בנוכחות שר האוצר. תיאורטית, חזקה עליו שהוא יקרא את הפרוטוקול, ויביא את התשובה על הנושאים האלה במועד אחר, נניח בשבוע הבא, ואז נוכל להגיע להצבעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

סגן השר ישיב, ואנחנו בוודאי נשמע את תשובתו, את הצעתו להעביר את הנושא לוועדה, ואנחנו נקבל החלטה לקיים דיון במליאה ויתקיים דיון כפי שצריך.

דב שילנסקי (הליכוד):

שכל עם ישראל ישמע את התשובה, ששר האוצר יבוא ויגיד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, השעה מאוחרת ויש לנו עוד נושאים שצריכים לעלות על סדר-היום. אני מבקשת לקצר מאוד. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, לאחר ההצעה הזאת, שדנה בנושא חשוב מאוד, עתידן של קרנות הפנסיה לאור דוח ועדת-פוגל, תבוא הצעה נוספת, שעוסקת בנושא של עליית המדד ופריצה אפשרית של אינפלציה. אלה הם שני נושאים שהכנסת, כמי שמייצגת את כלל משלמי המסים, כמי שצריכה לבצע את תפקידה לפקח על הממשלה, לקבל תשובות – אני חושב שאלה שני נושאים מרכזיים מאוד, לא פחות משורה ארוכה של נושאים.

תופיק זיאד (חד"ש):

גם הנושא שלי קשור לשר האוצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

יכול להיות, אני לא שמתי לב.

הבעיה היא כזאת, גברתי היושבת-ראש, אם את רוצה לשתף פעולה עם הפארסה שהממשלה עושה מהכנסת – לוקחים נושאים כבדים ומרכזיים, לא מביאים הנה את נציגי האוצר, לא נמצא כאן איש מהנהלת משרד האוצר, לא נמצא כאן שר האוצר, שולחים פקק; סליחה, לא אישית – שולחים פקק. אם את רוצה שכנסת ישראל תדבר אל פקק – אני מדבר אלייך, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני שומעת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני יכול להפסיק לדקה, אין לי בעיה.

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב, תפסיק לחצי דקה ואני אשמע מה התגובה, כי אני גם מבררת במקביל מה התגובה. כן, אני שומעת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מעריך את סגן השר גולדמן, אבל הוא סגן לענייני חינוך ותרבות. אני פונה אליו, אל מצפוני, שיסתכל הוא במו עיניו מה מתחולל פה עכשיו וישאל את עצמו: אני, סגן שר לענייני חינוך ותרבות, האם אני כשיר להתווכח, לשמוע, לענות על השאלות האלה, שכל אחד, אני מניח, מהחברים כאן עלה והכין את הנושא, השקיע שעות רבות על מנת להביא לכאן את הנתונים ולקבל תשובות.

אני פונה אליך, אדוני סגן השר, אל תסכים לעניין הזה. זאת שליחות לא מכובדת. אל תשתף פעולה בריקון הכנסת מכל תוכן, כי אין לזה שום משמעות.

אני לא מקבל את העובדה שאפשר להעביר את הנושא לוועדה, כי בוועדות אפשר ליזום העלאת נושאים ולקיים דיונים בלי קשר למה שקורה במליאה. אנחנו נמצאים במליאה. היה צריך להיות כאן השר. גם הציבור חוזה בדיאלוג הזה בין הכנסת ובין הממשלה.

אני חושב שבתנאים האלה, וכאן אני פונה אלייך, גברתי היושבת-ראש, יש לנו כרגע עניין לא מפלגתי, אלא עניין של כנסת מול ממשלה – אנחנו רוצים לשמור על מעמד הכנסת כגורם מפקח, כגורם שמקבל תשובות מהממשלה, או אנחנו רוצים שיעשו מאתנו צחוק, יתבדחו ויאמרו: טוב, חברי הכנסת העלו, נשלח איזה פקק, והפעם, לצערי הרב, שלחו את סגן השר מיכה גולדמן, שבענייני חינוך ותרבות בהחלט מביא תשובות, מנמק, יודע וחי את הנושא.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני הבנתי את דבריך.

חברי הכנסת יהלום, שילנסקי, איתן וכך, שמעתי את מה שאמרתם. בינתיים גם נועצתי בסגנית מזכיר הכנסת, והחלטת היושב-ראש היא שלא לדחות נושאים לשום מועד אחר.

מיכאל איתן (הליכוד):

איפה היושב-ראש?

היו"ר א' סלמוביץ:

יושב-ראש הכנסת איננו. אתה יודע, חבר הכנסת איתן, אני הקשבתי לך קשב רב, תרשה לי להשיב לך.

אתה יודע שאין בסמכותי לעשות זאת בניגוד לדעתו של היושב-ראש, במיוחד כשיש הוראה מפורשת שלא לעשות כן. חבר הכנסת איתן, תהיה סבלני אלי כפי שהייתי סבלנית אליך. הדרך היחידה היא לבטל את הנושאים. אני לא רשאית לדחות אותם כשיש החלטה כזאת.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה פירוש לבטל?

היו"ר א' סלמוביץ:

או שמוותרים על הנושא, או שמוותר חבר הכנסת שהעלה את ההצעה, נוכח הנסיבות שאתה ציינת, שלא לכבדו להעלות את הנושא אם אין פה תגובה מצד שר האוצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

ומה יהיה עם ההצעה?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מדברת ברורות. אני הקשבתי לכם קשב רב. אני מסבירה, שאין בסמכותי לדחות את ההצעות האלה, מכיוון שהחלטה כזו תהיה נוגדת את החלטת יושב-ראש הכנסת, שקבע שאין להזיז היום שום הצעה לשום מועד אחר. הדרך היחידה היא, נוכח מה שציינת, לוותר על ההצעה, אם תרצו, מי שירצה, וזו הדרך היחידה.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה לוותר? למה השר לא בא לכאן? אתם לא ידעתם שהשרים לא יבואו לכאן?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אין זה לכבודך להתפרץ בצורה כזאת. אני מבינה את הטענות שלך. הבהרתי הבהר היטב את דברי, שלי אין סמכות כזאת, ואתה יודע שתקנונית אני לא יכולה לעשות כן. לכן, אלה התנאים, זה המצב. מי שירצה לקבל את ההצעה הזאת, בבקשה. מי שלא ירצה, גם כן טוב. זהו.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להפנות אותך לסעיף בתקנון.

היו"ר א' סלמוביץ:

רק שנייה אחת. תרשה לחבר הכנסת כץ לסיים את דבריו, לאחר מכן אני מוכנה לשמוע אותך. בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת יוסי כץ, מאחר שהוברר לי היום שסגנית יושב-ראש הכנסת חברת הכנסת אסתר סלמוביץ היתה מפקדת שלך בצבא, אם כי לאור גילה הצעיר אינני מבין איך זה קרה, אתה בוודאי יותר מכולנו חייב כבוד לסגנית יושב-ראש הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה היה כל כך מזמן, שאני לא בטוחה שזה בכלל היה אי-פעם.

דב שילנסקי (הליכוד):

הסוד הזה נודע לי היום מפי חבר הכנסת יוסי כץ.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני שמחה שיש פה אווירה טובה, למרות השעה המאוחרת.

יוסי כץ (העבודה):

אני אתן תשובה פשוטה לחבר הכנסת איתן. אומנם, לפי דעתי זה ביזיון של הכנסת ששר האוצר לא הופיע היום, ואמרתי זאת בדברי. הבעיה היא, שזה יהיה תקדים מסוכן אם גברתי תחליט עכשיו על דחיית התשובה, משום שמחר זה יכול לשחק לכיוון ההפוך. אני לא הייתי רוצה להשאיר לשיקול דעתה את הנושא הזה, משום שמחר תרצה האופוזיציה בנושא חשוב מאוד, שקשור בארץ-ישראל וכדומה, והיושב-ראש יאמר: אינני מקבל תשובה, התשובה תידחה לשבוע הבא. לכן אני מציע לתת לסגן השר להשיב, ונצביע אחר כך על דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מיכאל איתן. אני מבקשת לעשות זאת בקיצור נמרץ, אחרת נדון פה שעותיים בדברים שהם סביב העניינים. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להסב את תשומת לבך לסעיף 53 בתקנון. כתוב כאן, שחבר כנסת רשאי לבקש מיושב-ראש הישיבה הצעה לסדר ניהול הישיבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל רק בנוגע לסדר אותה ישיבה. אני לא יכולה להחליט בנוגע לסדרי ישיבה שיהיו בשבוע הבא. לעניין הזה אין לי שום סמכות; הרי אתה יודע את זה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסכים. אני לא מבקש ממך להחליט ביחס לשבוע הבא. אני דורש שתהיה משמעות לדיון.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבינה, אבל אני לא רשאית. אתה יודע שמדובר פה בהצעות דחופות ולא בהצעות רגילות. הצעות דחופות יכולות להידחות לכל היותר למשך שמונה ימים. אחרת הן לא דחופות עוד, הן מאבדות מדחיפותן.

נכון שאני רשאית להחליט כל החלטה בנוגע לסדר ניהול הישיבה. נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד משפט לסיום. מה שאני מבקש הוא, שברגע שאת מחליטה או מוכנה לקבל שסדר ניהול הישיבה פירוש גם סיום הישיבה מייד לאחר הנושא או בפרק זמן קצר אחריו, אחר כך אפשר לדון על ההמשך. אבל אל תתבעי ממני לוותר על ההצעה לסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא תובעת ממך דבר. אם לא הובנתי כראוי, אני חוזרת, מדגישה ומבהירה שאני לא תבעתי. רק אמרתי שיש אפשרות כזאת למי שרוצה. יש הבדל בין הדברים.

חבר הכנסת יהלום, בבקשה. אבל קצר. אני אפשרתי לכולכם לדבר שוב ושוב ושוב, ואין לזה סוף. קצר.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, כמובן הכול תלוי בשיתוף פעולה של סגן השר. אם סגן השר עומד על כך שהוא ישיב בנושא שהועלה, זה עושה צחוק מהכנסת, כפי שאמרו חברי הכנסת. היושבת-ראש בוודאי צריכה לשמור על החוק.

אבל, גברתי, דברייך בקשר לאי-דחיית נושא, אני מקבל אותם. אנחנו לא מבקשים לדחות. כולנו כבר דיברנו. הבעיה היא חוסר זמן. כל מה שאנחנו מבקשים הוא, שתשובת הממשלה וההצבעה יינתנו בשבוע הבא על-ידי שר האוצר. זה תואם את סעיף 93 בתקנון, בתנאי שסגן השר ישתף אתנו פעולה. אם סגן השר ישתף פעולה, הרי אפשר לדחות ושר האוצר ישיב. זו בקשתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

הבנתי. זה נתון לשיקול דעתך, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בתוקף איזו זכות הוא עומד שם?

היו"ר א' סלמוביץ:

מה זה "בתוקף איזו זכות"? בתוקף זה שקבע את סדר-היום. הוא נציג הממשלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא לא נציג הממשלה. הוא לא יכול להיות נציג הממשלה. הוא יכול להיות נציג הממשלה רק בענייני משרד החינוך.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא חבר ממשלה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

כתוב בתקנון שאחרי הנמקה בעניין הצעה לסדר-היום – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

על איזה סעיף אתה מדבר?

מיכאל איתן (הליכוד):

סדר הדיון בהצעות לסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף?

מיכאל איתן (הליכוד):

סעיף 88(ב).

היו"ר א' סלמוביץ:

אני אתך.

מיכאל איתן (הליכוד):

כתוב: "אחרי ההנמקה לפי סעיף קטן (א) רשאי חבר הממשלה, המדבר בשמה". סגן שר במשרד מסוים יכול לדבר בשם הממשלה בענייני המשרד שלו. הוא לא מדבר בשם הממשלה עכשיו. הוא לא חבר הממשלה.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, ראשית כול אני רוצה להסביר לחברי, שאינני יכול לבקש מהיושב-ראש את מה שלא ביקשתי מעצמי. כפי שאני לא החלטתי על דחיית הדיון כשניהלתי את הישיבה, הרי אינני יכול לבקש מחברתי אסתר סלמוביץ לדחות את הדיון. יש לנו הוראה מפורשת מיושב-ראש הכנסת שלא לדחות לשבוע הבא.

מיכאל איתן (הליכוד):

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת מיכאל איתן, תרשה לי. יש לנו הוראה שלא לדחות שום דיון, שום סעיף, לשבוע הבא. למה? כי העומס לשבוע הבא גדול מאוד. לכן חזקה על חברת הכנסת סגנית היושב-ראש אסתר סלמוביץ שלא לדחות דיון, כפי שחזקה זו היתה גם עלי.

אבל אם כבר דיברנו, זאת אומרת שאנחנו לא גוזלים מהשבוע הבא הרבה זמן. אבל גם זאת אין בסמכותנו כסגנים. לא הגברת אסתר סלמוביץ יכולה להכריע, ולא אני.

לכן המוצא היחיד הוא, ובזה אני מצטרף להצעתו הטובה והנבונה של חבר הכנסת שאול יהלום, שאומר: אנחנו פונים אליך, סגן השר מיכה גולדמן, ומבקשים ממך שתתחשב בנו. אנחנו גם נותנים לך את הכבוד כדי שתגיד: תשובת הממשלה תינתן בשבוע הבא. בדרך הזו גם אתה לא הקשית וגם אנחנו לא הקשינו על חברת הכנסת אסתר סלמוביץ שמנהלת את הישיבה הזאת כסגנית יושב-ראש הכנסת. אני בטוח שהיא, כמי שמביאה את ההצעות, גם תרצה לשמוע את תשובתו של שר האוצר בכבודו ובעצמו. הכול תלוי בזה שסגן השר יענה לפנייתנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

סגן השר מיכה גולדמן, איזו אחריות כבדה מוטלת על כתפך.

אני רוצה להשיב על טיעונו של חבר הכנסת איתן ולהפנות אותו לכוכבית בסעיף 50, שם נאמר: "דין סגן שר כדין שר לעניין נטילת רשות הדיבור, במסגרת העניינים שמסר לו השר".

מיכאל איתן (הליכוד):

זהו.

שאלו יהלום (מפד"ל):

השר שלו הוא שר החינוך ולא שר האוצר.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא נציג הממשלה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא. במסגרת הדיונים שמסר לו השר. זה לא שר האוצר. הוא לא סגן שר האוצר.

היו"ר א' סלמוביץ:

כל שר יכול גם למלא את מקומו של שר האוצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

השר שלו לא יכול למלא את מקומו של שר האוצר?

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

לא היו דברים מעולם, חבר הכנסת איתן?

שאול יהלום (מפד"ל):

— — — הוא לא יכול — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, אני חושבת ששמעתי את כולם, ואני מחליטה עכשיו שסגן השר יאמר את דברו. בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת — — —

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא רוצה להשיב לכם. אתם לא תיתנו לו?

שאול יהלום (מפד"ל):

את פועלת בניגוד לתקנון. מה זה "הוא רוצה להשיב"?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה לאפשר לו להשיב לכם. אפילו בתור חבר כנסת הייתי מאפשרת לו. אני לא צריכה את רשותכם לכך.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

כולכם דיברתם פעמיים ושלוש פעמים, ואתם לא תאמרו לי למי לאפשר לדבר פה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל את לא ---

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, עם כל הכבוד, כולכם דיברתם פעמיים ושלוש פעמים, ואני החלטתי שעכשיו הוא יאמר את דברו. בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הקשבתי לכם קשב רב. ודאי שאני מבין אתכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא ייתכן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אתה לא יכול להיות חסר סבלנות כזה. זה בלתי אפשרי.

מיכאל איתן (הליכוד):

סעיף 50.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה בלתי אפשרי. אני לא מאפשרת לך להתערב עכשיו בדברים. אני לא מאפשרת לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

סעיף 50 דן בנושא – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, דיברת שלוש פעמים, תאפשר לו לדבר עכשיו. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא יכול להיות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא תגיד לי מה יכול להיות. בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הקשבתי לכם קשב רב – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

פעם אחרי פעם מעירים לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, גם אנחנו הקשבנו לך פעם אחר פעם. עכשיו אתה תקשיב לסגן השר. בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

הקשבתי לכם. ודאי שאני יודע שזה לא נוח. זה לא נעשה כאן מתוך כוונה לפגוע בחברי הכנסת. בתשובה יש הסבר.

שמעתי את חברי הכנסת בקשב רב. הנושאים הם מאוד חשובים, ומעניינים את כל אזרחי מדינת ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד):

תת-רמה של הכנסת. בושה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אני מבקשת.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

זה לא חברי, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

זו תת-רמה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אפשרנו לך לדבר ללא הפרעה. אני מבקשת ממך. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

במקום להגן על כבוד הכנסת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אתה לא מוסיף עכשיו לכבוד הכנסת. תסלח לי. אתה לא מוסיף עכשיו לכבוד הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

שמעתי אותך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, יש גבול.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת איתן, תן לסגנית היושב-ראש לנהל את הישיבה. היא עושה את עבודתה בנאמנות. כשהיא יושבת פה היא במצב אחד וכשהיא יושבת שם היא במצב אחר.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

שמעתי את חברי הכנסת. אינני רוצה להיכנס לוויכוח עם חברי הכנסת. באתי כדי למלא שליחות. אני מבין את חברי הכנסת. גם אני הקדשתי לזה שעות מתוך רצון שלא לפגוע בחברי הכנסת שעשו מאמץ גדול והציעו הצעות דחופות. אני יודע כמה זמן ומאמץ משקיע חבר כנסת כדי לאסוף ולקבל נתונים, כדי להביא את הדברים בצורה מסודרת מעל דוכן הכנסת.

נתבקשתי על-ידי שר האוצר – מאחר שדוח ועדת-פוגל בנושא הפנסיה עתיד להיות מוגש לשר האוצר בשבוע הבא, ברור מכאן כי טרם נתקבלה כל החלטה אצל שר האוצר, אם ואילו מתוך ההמלצות שבדוח יאומצו. לכשיגובשו ההחלטות בעקבות מסקנות הוועדה וההמלצותיה, יובא הנושא לדיון בממשלה.

הנושא יהיה פתוח, כמובן, לדיון ציבורי, וכל צעד שיוחלט עליו, הכרוך בשינויי חקיקה, יידון בכנסת, ושר האוצר יהיה כאן ויקיימו דיון מפורט, מסודר, משום שהנושא הזה מחייב את נוכחות שר האוצר. לאחר שיתקיים הדיון בממשלה בימים הקרובים, לאחר שיוגש דוח ועדת-פוגל, אני בטוח ששר האוצר יציג את הדברים, ישמע את חברי הכנסת, ונוכל לדון בצורה מסודרת על-פי דרישת חברי הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה שאני מבינה מדברך, סגן השר מיכה גולדמן, שלמעשה תשובת השר נדחית.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא, לא אמרתי כך. אמרתי, זאת התשובה. זאת התשובה המסודרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

זאת התשובה.

מיכאל איתן (הליכוד):

התשובה על ההצעה שלי?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מבקש. מאחר שיהיה בממשלה דיון מסודר לאחר שיוגש דוח-פוגל בשבוע הבא – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מתכוון להשיב על ההצעה הבאה לסדר-היום?

היו"ר א' סלמוביץ:

קודם נסיים עם ההצעה הזו.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לכן אני מבקש מהכנסת להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן השר מיכה גולדמן.

אנחנו ניגשים כעת להצבעה בעד או נגד דיון בנושא במליאה. נא להצביע.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

הצעות לסדר-היום

עליית מדד המחירים לצרכן

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנו עוברים כעת לנושא הבא, הצעות לסדר-היום מס' 4389, 4396, 4397, 4405 ו-4424, בנושא: עליית מדד המחירים לצרכן – של כמה חברי הכנסת.

אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת גונן שגב – אינו נוכח. אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת יגאל ביבי, אני פונה אליך, אם התשובה שתקבל תהיה ממילא תשובה טכנית כמו שניתנה קודם, אני חושב שכדאי – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני חושב שכדאי שנדבר ונבקש תשובת השר בשבוע הבא.

מיכאל איתן (הליכוד):

הנושא חשוב ויהיה חשוב גם בשבוע הבא. אנחנו נבקש דיון במליאה. ונבקש לדעת למה שיתפו פעולה עם הממשלה בביזוי הכנסת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, לא היה אפשר לנהוג אחרת, ואתה יודע את זה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אין ספק שנדרוש דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יודע, חבר הכנסת איתן, שאי-אפשר לנהוג אחרת.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל סגן השר פסל את עצמו עכשיו מלענות. למה? הוא אמר: נתבקשתי על-ידי שר האוצר, והתקנה אומרת, שסגן שר יכול לענות – –

היו"ר א' סלמוביץ:

רק בשם השר שלו. נכון.

דב שילנסקי (הליכוד):

– – בשם השר שלו. לו היה אומר, ששר האוצר ביקש משר החינוך ושר החינוך ביקש ממנו, זה בסדר.

היו"ר א' סלמוביץ:

את זה הוא אמר לגבי ההצעה הקודמת. לגבי ההצעה הזו הוא עוד לא אמר שום דבר.

בבקשה, חבר הכנסת יגאל ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ממשלה מביישת, סגן השר, כמה? 30 שרים וסגני שרים, ודווקא מצאו את סגן שר החינוך לבוא לענות על נושא כל כך חשוב? יש אינפלציה של שרים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

זה נושא מאוד חינוכי, חבר הכנסת ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

חינוכי, אבל לא חינוכי איך שהממשלה הזאת מתנהגת.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה נכון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

יש אינפלציה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

המדד קפץ לגובה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

המדד של הממשלה ירד למטה. אינפלציה של שרים, אינפלציה של סגני שרים, ואין כאן אחד שיבוא, שר כלכלי, שידבר על האינפלציה, על המדד. אני חושב שבמדינות מתוקנות ממשלות היו נופלות על אינפלציה כזאת שמתחילה להשתולל.

דב שילנסקי (הליכוד):

יש אינפלציה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא, אין.

דב שילנסקי (הליכוד):

הרי הם לא נותנים גרוש ליישוב ארץ-ישראל. הם אמרו שכל האינפלציה היא בגלל יישוב ארץ-ישראל. את ארץ-ישראל הם לא מיישבים, לא נותנים גרוש, חונקים את ארץ-ישראל, ממה האינפלציה? אולי חבר הכנסת ביבי יגיד לנו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תיכף אגיד לך.

קודם כול, בושה ראשונה – ואני אדבר על כמה בושות – מדד גבוה כזה, ואף אחד מהצמרת הכלכלית, לא הנגיד, לא שר התעשייה, לא שר האוצר, לא נמצאים בארץ, כולם בחוץ-לארץ. אני חושב שראש הממשלה היה צריך לדפוק על השולחן, בהשתוללות כזאת של אינפלציה שעולה מיליארדים למדינה, כל אחוז של אינפלציה זה נזק של מיליארדים למדינה, ולהחזיר את השרים מיידית לארץ, שיהיו כאן ויבדקו את מה שנעשה. שקט כללי, בטלפונים מחוץ-לארץ מדברים על משבר כה כואב.

היום אין כאן אף אחד. מבזים את הכנסת, לא מתייחסים לנושא. בושה שנייה של הממשלה.

בושה שלישית – אני זוכר את הימים שבהם ההסתדרות היתה זועקת. הלוא אינפלציה כזאת מזיקה לכל אחד, לכיסו של כל אזרח ואזרח. האינפלציה הזאת הורסת ושוחקת כל אזרח במדינת ישראל. איפה ההסתדרות? לא "החיים החדשים" ולא החיים הישנים, אף אחד מהם לא דיבר, לא זעק, לא השבית, לא אמר, לא איים, לא דרש – שום דבר.

הכרזת הממשלה על עידן כלכלי חדש עם חתימת הסכמי השלום היתה חתימת שיק ללא כיסוי. שמענו כאן, מעל במה זו, כיצד שר החוץ מתאר את העידן הכלכלי החדש הצפוי למזרח התיכון, איזה תיאורים. והמציאות – האינפלציה גואה, הבורסה יורדת, מחירי הדירות עולים. זהו העידן הכלכלי? זה הבלון שהממשלה מכרה לעם עם אשליות הסכם השלום.

ייקור דירות – וכל חודש אומרים לנו: הממשלה יושבת על המדוכה, והנה-הנה כבר עושים תוכניות. ואני עוד אחזור לנושא הזה.

הוויכוחים הפנימיים בתוך הממשלה נותנים לנו הרגשה, שלא רק במפלגת העבודה המבוקה והמבולקת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, לא לצעוק. חבר הכנסת איתן, אתה מפריע – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

יושב-ראש הכנסת, אינני יודע – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אתה מפריע למהלך הדיון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוויכוחים הפנימיים בתוך הממשלה, בין האוצר ופקידיו לבין יתר המשרדים, מלמדים על תוהו ובוהו כלכלי. ממשלה שהתיימרה לפתור את בעיות המצוקה, להוביל את העם לרווחה כלכלית, נכשלה כישלון חרוץ, וכל אשליותיה למהפך ולחזון כלכלי התנפצו אל מול חדלונה במציאות. הממשלה היתה צריכה מזמן לבודד את המרכיבים של האינפלציה, והמרכיב העיקרי הוא הדיור.

נראה לי שהממשלה הזאת נוהגת בשלומיאליות מבישה בנושא הדיור. לא צריך לגמור את כל הדירות, אבל השוק רואה את הממשלה במחדליה; השוק רואה שאין בצנרת בניית דירות. בושה. מספר הדירות שנבנות, זו בושה וחרפה. מה לא עשינו כדי שיוכלו לבנות דירות? הפקרנו ערכים של נופ, של טבע, אפשרנו לול"לים לאשר. חצי מיליון דירות אושרו בול"לים, והממשלה הזאת לא בונה, וכל הזמן מתווכחים אם תהיה בנייה תקציבית, אם תהיה בנייה פרטית, אם יקבלו תמריצים, היכן בונים, איך בונים, יש פועלים, אין פועלים, ודירות – אין.

הפרטה של המשק נעשית בעצלתיים. הפחתת מסים – לא נעשה מה שהובטח.

הייתי היום אצל משפחה כאן בירושלים, בגבעה-הצרפתית; זוג צעיר שאמר לי, שעל דירה של 60 מטר רבוע שהוא גר בה הוא משלם 3,500 שקלים רק ארנונה לעירייה. 60 מטר רבוע. דירה קטנה של זוג צעיר. הוא משלם הוצאות דיור וחימום 1,500 שקלים בשנה. יש לו ילד קטן שהולך למעון – 925 שקלים למעון יום, לאשה עובדת. 925 למעון יום. ככה רוצים לעשות רווחה, ככה רוצים לעודד ילודה, ככה רוצים לעודד זוגות צעירים.

החקלאות נהרסה כליל. בושה וחרפה לראות את המושבים ואת הקיבוצים. באים לכאן ומדברים כבר לא על חקלאות, לצערנו, על מחירי קרקעות, על ניצול הקרקעות, על הספקולציות שבדרך.

אני לא מבין, על מה הממשלה הזאת מדברת? סדרי עדיפויות. מה היא עשתה בסדרי העדיפויות שלה, לעזאזל? היא צמצמה ביהודה ובשומרון. הם לא בסדר העדיפויות. מורה בקריית-ארבע לא יקבל תמריצים. תלמיד מאלקנה לא יקבל הנחה בבגרות. זה החיסכון שהיא חסכה. ילדים בדגניה ילכו לגן-ילדים בחינם. ילדים בפרעם ילכו לגן-ילדים בחינם. ילדים בטורעאן ילכו לגן-ילדים בחינם. ובחברון, בקריית-גת, בקריית-מלאכי – זה לא בסדר העדיפויות הלאומי – ישלמו.

זה החידוש של הממשלה הזאת, בושה להפקיר את ארץ-ישראל, אבל גם להפקיר את עם ישראל. אינפלציה של 12%–13%, זו הפקרה של עם ישראל, זה הרס הכלכלה.

מה כן עשתה הממשלה הזאת בשנה האחרונה? כשמדברים על צמיחה, הדבר היחיד שעשתה הממשלה הוא, שבשנת 1993 גדלה עלות העבודה ליחידת תוצר ב-2.4%. זה הגידול המשמעותי ביותר בחמש השנים האחרונות. התוצר לשעת עבודה דווקא ירד, וגם זה איננו מבשר טובות.

בסיום דברי אני רוצה לומר, שהגיע הזמן שהממשלה הזאת, שדיברה גבוהה גבוהה, תתפטר. בכל מדינה מתוקנת – באינפלציה כזאת, בכלכלה שנהרסת לנגד עיני העם, בורסה מתמוטטת, חקלאות נהרסת. אני לא מדבר על מדיניות, על הסכמי שלום, על הפקרה, על ערפאת שמתכוון לבוא לכאן, על דברים אחרים. אני לא מדבר על כל הדברים האלה. אני מדבר על הדברים של הרווחה, אני מדבר על העניינים של הכלכלה, אני מדבר על דברים שאתם מתגאים בהם, לא על דברים אחרים. אמרתם שיש סדרי עדיפויות. לא נדבר על הדברים האחרים, המדיניים, שלדעתנו נכשלתם בהם ואתם מסכנים את המדינה. אם בדברים הכלכליים-החברתיים נכשלתם, אין מקום עוד לממשלה הזאת, והיא צריכה ללכת מהר ככל האפשר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי. אני מזמינה את חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת מיכאל איתן ויגאל ביבי, אנחנו נמצאים כאן בפורום מצומצם, כמעט אינטימי. אין נציג של הממשלה, אליבא דכולי עלמא, כרגע באולם. אני מניח שחבר הכנסת סגן השר גולדמן ייכנס בשלב מסוים ויקרא איזו תשובה סטנדרטית שהוא קיבל כתובה מראש ואני חושש מאוד שהיא עלולה להיות לא רלבנטית לדברים שאנחנו אומרים כאן.

אני יכול למצות את הזמן בתיאורים על כישלון הממשלה, על האכזבה, על הביקורת שהבית הזה צריך לבטא ומבטא כלפי היחס המזלזל של הממשלה בנושא כל כך חשוב מבחינה כלכלית, בנושא כל כך חשוב מבחינת עתידו של המשק במדינת ישראל. אבל בכל זאת, אני רואה שחבר הכנסת גולדמן נכנס לאולם המליאה, אני מבקש להעלות כאן רעיון. אומר את האמת, אני קיוויתי בכל מאודי ששר האוצר – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא רק הממשלה עייפה, גם סגן השר עייף.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מבין. אני ראיתי אותו מתרוצץ מקודם לצורך הצבעות, יורד מהדוכן, רץ, לוחץ, הוא עשה ספורט היום, אני יכול להעיד על כך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא סגן שר הספורט.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני רוצה לחזור לעניין ולומר, שאני באמת קיוויתי ששר האוצר יהיה כאן, כי רציתי להעלות בפניו רעיון, הצעה, נושא מסוים שאני חושב שהוא שווה דיון, מחשבה, ואולי גם יכול לשמש שיטה, אמצעי להוזלת מחירי הדירות במדינת ישראל. וכשאני מדבר על מחירי הדירות, הסיבה לכך ברורה, הלא זו הבעיה המרכזית בעליית המדד, זה הגורם שמשפיע יותר מכול על עליית המדד ועל הסכנה האינפלציונית שחבר הכנסת יגאל ביבי תיאר כל כך טוב בדבריו לפני.

מרכיב, אלמנט חשוב מאוד במחיר הדירות הוא המיסוי. כמדומני, כשליש ממחיר הדירה הוא מסים שונים שמוטלים עליה. יש מס רכישה בשיעור של 3% עד 4.5%. יש מסים עקיפים, ויש מס ערך מוסף בשיעור של 17% המוטל על כל דירה חדשה הנבנית בישראל.

ההצעה שלי לממשלת ישראל היא לבטל את מס ערך מוסף ככל שהוא נוגע לרכישת דירות חדשות במדינת ישראל. אני מדבר על ביטול לא בדרך של ביטולו המוחלט, אלא על דרך של החזרים. אני אומר דבר פשוט: ממשלת ישראל תודיע מה הם הקריטריונים. למשל, זוגות צעירים – מי שירכוש כזוג צעיר דירה חדשה, כנגד הצגת החשבונות של רכישת הדירה יקבל החזר, את החזר המע"מ.

חבר הכנסת מיכאל איתן, תן לי לסיים ואני אשיב על כל שאלותיך. אנחנו ממילא פה בפורום של שלושה אנשים, אפשר לפתח את הדיון על העניין.

אני חושב, שבדרך כזאת אפשר להגדיר את אוכלוסיית היעד, אפשר להגדיר אותן קבוצות שהממשלה רוצה לכונן, אותם אזורים בארץ, אותו סדר גודל של הדירות, שלושה חדרים, ארבעה חדרים, זוגות צעירים, אוכלוסייה נזקקת באזור המרכז, זה לא משנה כרגע. הממשלה תחזיר את כספי המע"מ. אני מאמין שבדרך כזאת אפשר על נקלה להשפיע גם על מחירי הדירות יד שנייה באותם אזורים, או בכלל, כמדיניות, לבטל את המע"מ בדרך הזאת.

אם נעשה את הדבר הזה, אני חושב שמחירי הדירות יד שנייה גם הם ירדו. אם אנחנו נעשה את הדבר הזה ונביא להוזלה במחירי דירות יד שנייה, ההשפעה של כך, אני מאמין, על מדד המחירים לצרכן תהיה ברורה.

יש לכך גם יתרונות נלווים נוספים, כמו למשל פיקוח מסוים או מאבק מסוים, מלחמה מסוימת, בשוק שחור, בכסף שחור שקיים.

יבואו ויאמרו לי, רק רגע, הממשלה לא יכולה להפסיד את הכספים האלה שמתקבלים כתוצאה מגביית המע"מ. אני אומר, רבותי, הממשלה מתעתדת בקרוב לשפוך כספים רבים, להוציא, להשפיע על המחירים באמצעות הוצאה תקציבית נוספת. כל מיני תוכניות. מדברים על תמריצים, מדברים על חלוקה של קרקעות במחיר מופחת, וגם זה בעצם הפחתת הנכסים של מדינת ישראל, גם זה כסף. ואם ממילא יש כוונה לבוא ולהוציא הוצאה כספית נוספת על מנת להוזיל את מחירי הדירות, מדוע לא נשתמש במנגנון הזה, מדוע לא ניקח את המע"מ, נבטל אותו, נחזיר אותו לקבוצות, לסקטורים השונים שנחליט עליהם, או בכלל, ועל-ידי כך נשפיע, אני מאמין, באופן מיידי על מחירי הדירות.

אינני אומר שהרעיון הזה אינו טעון גיבוש, בדיקה. אני חושב שזה רעיון ששווה לפחות את הדיון בו. אני קיוויתי בכל מאודי, ששר האוצר יהיה פה, ישמע את הדברים, יתייחס אליהם, אולי יעיר הערות שאולי אוכל להשיב עליהן ואולי לא. אבל אני חושב שהרעיון שווה היה דיון, וחבל שאיננו יכולים לקיים כרגע דיון אמיתי בנוכחות שר האוצר.

עכשיו לשאלתו של חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חושב שאולי אני אחסוך לך את שר האוצר ואני אשכנע אותך במשפט אחד, שההצעה שלך לא הגיונית. המחירים הגבוהים בנושאי הדיור באים כתוצאה מיחסים של ביקוש והיצע. יש ביקוש גדול, והיצע דירות קטן. אם אתה תביא למצב שהממשלה תחזיר מע"מ, אתה תביא בסופו של דבר להעלאה נוספת של מחירי הדירות. מחירי הדירות נקבעים היום לפי הביקוש, לפי היכולת לרכוש את הדירות. ברגע שאתה מאפשר לצד הביקוש להעלות את המחיר ולרכוש אותן דירות, לא עשית כלום. אתה מזרים לקבלנים ולמוכרי הדירות החדשות סכומים יותר גבוהים.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני חושב שהדברים שלך היו נכונים לו היתה ההצעה מדברת על הוזלה טוטלית, ביטול טוטלי של מע"מ לגבי מחירי הדירות כולן. אבל, אם אנחנו מדברים למשל – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

על דירות יד שנייה אין מע"מ.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מדבר על כל הדירות יד ראשונה, בכל מקום, בכל מחיר, מכל סוג. אבל אם אנחנו נשתמש במכשיר הזה על מנת לסייע לסקטורים מסוימים או באזורים מסוימים, אני חושב שיש בזה יתרון.

מיכאל איתן (הליכוד):

שם יעלה המחיר אוטומטית.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני חושב שיש בזה תועלת. ההיפך, בוא נוזיל במקומות האחרים על מנת להקל את המעבר לשם, מקום שבו עדיין היד אינה משגת, אבל יש לנו אינטרס להעביר לשם את התושבים.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת זנדברג, נגיד שהיום יש באופקים ביקוש ל-100 דירות וקבוע מחיר מסוים, ויש היום 100 איש שיכולים לקנות במחיר הזה. אם מחר בבוקר יורידו את המחיר לקונים כי הממשלה תסבסד, וכל אחד יעשה חשבון שעבורו זה ירד ב-17%, ויהיו יותר מבקשים, הצד של המוכרים יגיד: יש יותר מבקשים, אני אעלה את המחיר ב-15%, ואז נגיע למצב שאותם 100 מבקשים ישלמו אותו מחיר ויקנו אותן 100 דירות במחיר גבוה ב-17%.

אליעזר זנדברג (צומת):

חבר הכנסת איתן, אני אקח את הדוגמה ההפוכה, של מקום שבו היום האנשים לא עוברים למעשה לגור, מכיוון שהמחיר עדיין גבוה יחסית מצד אחד, אבל מצד שני עדיין ניתן לרכוש שם דירות, אלא שהן במקום רחוק, רחוק ממרכז הארץ. ההטבה הזאת יכולה להיות תמריץ. כתוצאה מכך שאנשים ירכשו שם דירה, הביקוש במקום האחר שבו הם כרגע מנסים לכוון, יפחת. לכן אני סבור שזה יכול להיות לפחות מכשיר.

מיכאל איתן (הליכוד):

הביקוש יפחת.

אליעזר זנדברג (צומת):

הביקוש יפחת באזור האחר כתוצאה מהרכישה במקום האחר. זו דעתי. על כל פנים, אני חושב שרעיון כזה צריך להיות מובא לדיון, ואני מצטער על שלא יכולתי לעשות את זה כאן בנוכחות שר של הממשלה. אני מודה לחבר הכנסת איתן על כך שהוא לפחות מילא באופן חלקי את מקומו של השר והשיב לי על הדברים, לפחות לגבי אזור מסוים. אני עדיין חושב שאפשר להשתמש במכשיר הזה כדי לפתור בעיות באזורים אחרים, והוא לא יכול אולי לשמש מכשיר כללי. אבל, כפי שאמרתי, לקדם סקטורים מסוימים, להזיל, לעזור בבעיות של אוכלוסיות מסוימות, זוגות צעירים וכדומה, דומני שהרעיון שווה לפחות בדיקה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אליעזר זנדברג. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה, יותר נכון נציגי מפלגת השלטון הבטיחו ערב הבחירות, שהם ינהיגו נורמות חדשות בשלטון. לפחות בעניין זה אני מודה ומתוודה, הם ממלאים את הבטחתם. הם אכן מקיימים נורמות חדשות בשלטון במדינת ישראל. אבל הנורמות האלה הן חדשות, הן שליליות כפי שלא היו מעולם, הן פסולות כפי שלא היה אפשר להנהיג נורמות פסולות כאלה בכל התחומים, אבל גם כאן בכנסת.

אני מתפלא שיושב-ראש הכנסת, כפי שציטטה יושבת-ראש הישיבה, נותן גיבוי לביזוי, להורדת הכנסת לשפל כל כך נמוך, לתת-רמה, כפי שאנחנו עדים בדיון הזה עכשיו.

אני רוצה לעבור ולשאול, איך ייתכן שמשאירים כאן הנחיות קבועות? שאלתי: מנין יודעת יושבת-ראש הישיבה מה עמדתו של יושב-ראש הכנסת? אומרים לי: הוא השאיר, לפני שהוא יצא, הנחיה בכתב. מה זה, טייס אוטומטי? הכנסת ממריאה, שמים את לוח המכשירים, הטייס יורד, נוסע והמטוס טס. מה זה, אין התרחשויות? לא יודעים מה קורה? אין לאנשים עיניים לראות מה מתרחש פה? יש הנחיה אוטומטית, ואיפה כבוד הכנסת?

כשבא הנה שר האוצר, בכל נושא, יושבים כאן פקידי משרדו ושומעים. מדוע הם יושבים כאן? היום הופיע כאן סגן שר החינוך והתרבות, ואיש איננו כאן. בשביל מה כל הקומדיה הזאת? בשביל מה כל הפארסה הזאת? ישבו חברי כנסת בספרייה, הכינו חומר, הכינו נתונים, מעלים נושא, מה הממשלה עושה? היא שולחת פקק, שאפילו לא יודע להשיב. הוא אומר: אני לא יכול להשיב, יהיה פעם דיון, ישיבו לכם. זו תשובה? בשביל זה צריך לקיים דיון?

אדם ששומע פארסה כזאת ואכפת לו מהכנסת, ויש לו עניין שהכנסת תשמור על מעט מכבודה, היה אומר: עם כל הכבוד, אין לכם כרגע תשובה עניינית, לא קרה שום דבר. שר האוצר יכול להיות עסוק לפעמים באיזה עניין, ודוחים דיון לשבוע.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תנחש במה הוא עסוק.

מיכאל איתן (הליכוד):

ודוחים דיון לשבוע. אז מה אומרת היושבת-ראש, מי שצריכה להגן על כבוד הכנסת? מי שלא יעלה כאן היום – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

חבר הכנסת איתן, הוא בוודאי עסוק במשהו עם הפלשתינים.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת איתן, הממשלה אשמה? מה אשמה סגנית יושב-ראש הכנסת?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אומר לך.

דב שילנסקי (הליכוד):

אין לך אומץ להגיד על הממשלה מה שצריך. יש לי שאלה אליך. אני יושב פה כל היום ורוצה לדעת איזו זכות אחת, דבר טוב אחד יש בממשלה הזאת. תגיד לי אתה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה ייקח לי כל כך הרבה זמן למצוא, שאני – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

חבר הכנסת שילנסקי, הם בחוץ-לארץ כל הזמן.

דב שילנסקי (הליכוד):

זו הזכות היחידה שיש לך להגיד על הממשלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

יכול להיות, אני לא קטנוני. עד כמה שאני רוצה לשמור על כבודה של הכנסת, אני מבין שגם לממשלה יש אילוצים. יכול שר האוצר לבוא ולומר, יש לי אירוע או מעשה או דיון או נסיעה לחוץ-לארץ, חשובים. אני לא יכול להיות כאן כדי להשיב. זה סביר. מה קורה? מה עושה אדם שעדיין אכפת לו מעט מכבודה של הכנסת? הוא אומר: אם השר לא יכול לבוא, נדחה את הדיון לשבוע הבא. אבל מה מציעים לי כאן? אומרת יושבת-ראש הישיבה: אם אתה לא תעלה ולא תנמק, הצעתך נמחקת ולא יתקיים הדיון. אז מה זה מעודד? זה מעודד את הממשלה עוד הפעם לא לבוא ועוד הפעם לא לתת תשובה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אם סיימת עם הקטע הזה, תרשה לי, לא על חשבון זמנך, להגיב, מכיוון שאתה מדבר עלי במקרה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא סיימתי. יש לי עוד דבר לומר בעניין הזה.

כך שאני לא מקבל את ההנחיות האוטומטיות של יושב-ראש שאיננו כאן. הוא איננו מנהל את הכנסת בשלט-רחוק. יושב-ראש הכנסת עכשיו במליאת הכנסת – זו חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. היא רואה מה מתרחש, ויש לה ראש, ראש טוב, היא תפעיל אותו והיא תקבע, ואנחנו ניאלץ לקבל את הדין. אבל לקבל פתק ולומר: אין לי ברירה, יש לי הנחיה שניתנה קודם לכל אירוע, וזה עניין אוטומטי שאני חייבת לקיים – לא נראה לי, לא מקובל, לא בסדר.

הערה שנייה. אם את רוצה, תשיבי לי גם עליה. אמרתי שאני חייב לקבל את הדין. אבל, עם כל הכבוד, מותר לי עוד גם להוציא מלה בבית הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

מישהו לא אפשר לך?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא. אני מנסה כמיטב יכולתי להעיר לך. זאת לא הפעם הראשונה. שוב, עם כל ההערכה – ואני לא רוצה להציג כאן את עצמי מולך או ההיפך – בואי נאמר שהוותק אולי הביא לכך שיש לי קצת יותר מושג על מה שקורה בתקנון. עם כל הכבוד, זה כבר קרה, לא פעם אחת, אני חושב פעמיים, ואחר כך בביורו הסתבר שהצדק היה אתי. אז לפחות תני לי את הקרדיט שיש לי מה לומר.

אני הערתי – ואני לא בטוח שאני צודק, אני אומר את זה בצורה הברורה ביותר – שסגן שר לא יכול לנמק אלא שר. לשון החוק אומרת במפורש, בסעיף שדן בהצעות לסדר-היום, שאחרי שחבר הכנסת מנמק את הבקשה שלו להצעה לסדר-היום – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

איזה סעיף?

מיכאל איתן (הליכוד):

סעיף 88(א). בסעיף זה כתוב: "בישיבת הכנסת שנועדה לדיון בהצעות לסדר-היום ינמק בעל ההצעה, או חבר אחר מסיעתו, את הצעתו תוך זמן שלא יעלה" על כך וכך דקות, וכו'. אחר כך, בסעיף קטן (ב), כתוב: אחרי ההנמקה של חבר הכנסת "רשאי חבר הממשלה, המדבר בשמה", וכו' לענות.

אני הערתי הערה ואמרתי: עם כל הכבוד, סגן שר אינו חבר הממשלה, הוא לא יכול לדבר בשמה. את הפנית אותי לסעיף 50, הקובע: "חבר הממשלה המדבר בשמה רשאי לבקש את רשות הדיבור בכל שלבי הדיון, בין סיעתי ובין אישי", והוספת ואמרת לי: תסתכל מה כתוב בכוכבית למטה. ואכן, בסעיף 50 כתוב, שכאשר מדובר על-פי סעיף 50, "דין סגן שר כדין שר". ואמרת לי: מיכאל איתן, תסתכל. ואז, כשניסיתי להעיר לך במשפט נוסף, זהו, נגמר העניין.

ועכשיו אני אומר את המשפט שלא רצית לתת לי לומר קודם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, נתתי לך לומר: שלוש פעמים דיברת, מעל ומעבר למה שמישהו אחר היה נותן לך לדבר. לעמוד פה ולהציג את הדברים בצורה כזו, אני חושבת שזה לא מכובד וזה לא נכון לעשות. הרי כולם ראו ששלוש פעמים נתתי לך לדבר. אתה לא יכול לטעון פה שלא נתתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון, נתת לי שלוש פעמים לדבר, אבל כאשר נימקת את הפתרון לבעיה שהעליתי על-פי סעיף 50 וניסיתי להעיר לך משהו, אמרת: כעת ידבר סגן השר, ולא נתת לי להוסיף מלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אני מנהלת פה את הישיבה, ואני חושבת שיש גבול – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חייב לקבל את הדין, אבל להיגיון ולכושר השכנוע יש מקום בבניין הזה, הם לא נעצרו בשער פולומבו ולא נותנים להם להיכנס. יש לנו היגיון, ומותר לי לדבר, ומותר לי לנסות לשכנע אותך. ואם אני קם ומנסה בכוח איכשהו להגיד מלה, אולי יש משהו בדברי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

לא נתנו לך לומר.

מיכאל איתן (הליכוד):

הניסיון כבר הוכיח – אמרתי לך – שיש משהו בדברי. עכשיו אני אראה לך ואת תודי, שגם הפעם את טעית בפרשנות שלך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, למען הסדר הטוב: גם אתה טעית לא אחת בפרשנות שלך, לא פעם אחת, מה לעשות. עם כל הכבוד שלי לוותק שלך – ולא אחת אני נעזרת בך, ואתה יודע שיש לי הרבה מאוד כבוד אליך – גם אתה טועה לפעמים. מה לעשות.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש הבדל אחד, חברת הכנסת סלמוביץ, בינך לביני.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש הרבה יותר מהבדל אחד.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, בעניין הזה. כשאני טועה, זו טעות של חבר כנסת. כשאת טועה, הדין הוא על-פי טעותך, הדין אינו על-פי הטעות שלי.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה לעשות?

מיכאל איתן (הליכוד):

את יושבת כאן, את היושבת-ראש, ולכן מה שאני מבקש כל הזמן הוא, שרק תשמעי.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא שמעתי?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא אחת קורה שאת באה ואומרת: כן, אני מודה, טעיתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן זה מה שאני מבקש: תני לי רק לנמק.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה לא מוריד מכבודי בכלל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא אמרתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

כל אחד יכול לטעות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא מתווכח אתך כעת על עניינים של כבוד, אני מבקש להתייחס לנושא ולפרש את סעיף 50.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

סעיף 50 שאת מדברת עליו ואותו את ציטטת שייך לסוג של דיון שהוא או סיעתי או אישי. אומר סעיף 50: "חבר הממשלה המדבר בשמה רשאי לבקש את רשות הדיבור בכל שלבי הדיון, בין סיעתי ובין אישי". היום אנחנו עוסקים לא בדיון, אנחנו עוסקים כאן בפרק אחר של התקנון, שהוא פרק הצעות לסדר-היום. סעיף 50 לא חל כרגע בסוגיה של הדיון האישי או הדיון הסיעתי, לכן צריך לחול סעיף 88, שמדבר על הצעות לסדר-היום.

אני אומר עוד הפעם: יכול להיות שהטיעון שלי לוקה בחסר. קראתי את התקנון, אני אומר את עמדתי. לדעתי, התקנון קובע, שאחרי ההנמקה יכול לדבר חבר הממשלה המדבר בשמה, ולא יכול לבוא כל סגן שר ולהשיב על הצעות לסדר-היום שאינן כלולות בתחום משרדו. יכול להיות שאני לא צודק, אבל ודאי שההנמקה שלך לא היתה במקומה, כי סעיף 50 הוא לא ממין העניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה הולך על סעיף 88(ב)?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה מסתמך על סעיף קטן (ב) בסעיף 88, שאומר: "אחרי ההנמקה לפי סעיף קטן (א) רשאי חבר הממשלה, המדבר בשמה, להציע שהנושא המוצע יידון בכנסת או שיידון בוועדה של הכנסת, או שלא ייכלל בסדר-היום של הכנסת".

מיכאל איתן (הליכוד):

זה סעיף רלבנטי.

היו"ר א' סלמוביץ:

לפי הסעיף הזה הוא גם רשאי שלא להשיב.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון, מאה אחוז, אבל, לפי הסעיף הזה אין זכות לסגן שר, שאינו שר "המדבר בשמה", לעמוד כאן. נגד זה אני התרעתי, ואז הפנית אותי לסעיף 50.

מה שאני מבקש כרגע זה פשוט להעיר, שסעיף 50 אינו רלבנטי לענייננו. יכול להיות שטענתי צודקת או לא צודקת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני אבדוק את זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – אבל, בכל מקרה סעיף 50 לא רלבנטי לענייננו.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני אבדוק את זה ואשיב לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

תודה רבה.

עכשיו, מאחר שכבר גזלתי זמן רב – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

עכשיו אתה מתחיל?

מיכאל איתן (הליכוד):

– לא אוכל לנמק את כל הדברים שקשורים בנושא כל כך נכבד, כל כך חשוב. אתם יודעים על מה אנחנו מדברים? שיעור אינפלציה שעלה ב-1.2%, כשכל התחזיות דיברו על 0.8%, גם של עיתונאים וגם של – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני בעד דיון במליאה, תגיד בשמי.

מיכאל איתן (הליכוד):

תחכה עוד כמה דקות ונצביע, אני מייד מסיים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה לא גומר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מייד מסיים.

דב שילנסקי (הליכוד):

לא, אתה עוד צריך להסביר לי למה יש אינפלציה. אני שמעתי את השלטון הזה, כשהיתה אינפלציה של פחות מ-10%, הם אמרו: בגלל ההתנחלויות. הם את ארץ-ישראל מחקו מלבם, אין ארץ-ישראל בלבם. לא נתנו גרוש ליישוב ארץ-ישראל. למה יש אינפלציה? אולי אתה תסביר לי. אף אחד לא הסביר לי. חבר הכנסת ביבי אמר: כיוון שהם בחוץ-לארץ. לא מקובל עלי.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת דב שילנסקי, לאינפלציה יש כמה מרכיבים – יש פריצה של הסכמי שכר, יש תקציב גירעוני, יש עלייה במחירי הדיור, יש נושא של הריבית, של שער הריבית, שהוא קשור בעניין זה.

הבעיה המרכזית שלנו, שכרגע הבורסה מאותתת, היא איזה מין ברומטר שמראה: המשק שלנו, הכלכלה שלנו נמצאת במצב של תזזית. לא רק הבורסה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל הם הבטיחו שלא תהיה אינפלציה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אין לנו מדיניות כלכלית מאורגנת ומסודרת, יש פשיטת רגל בתחום המדיניות הכלכלית, ואנחנו נמצאים ברגע קשה.

זה לא עניין מפלגתי, וכל העניין הזה כואב לי, שאנחנו משחקים בנושא כל כך מרכזי. אם תהיה, חס וחלילה, אינפלציה בשיעורים שפעם ידענו, זאת תהיה התמוטטות שאף אחד לא ייהנה ממנה, לא קואליציה ולא אופוזיציה, וכל אזרחי מדינת ישראל והמשק של ישראל, כולם ייפגעו.

אנחנו, אני מדבר אליך, חבר הכנסת דב שילנסקי, ואני, כך אני מרגיש, אנחנו תמיד אמרנו, שענייני המדינה קודמים לענייני המפלגה.

דב שילנסקי (הליכוד):

מאה אחוז.

מיכאל איתן (הליכוד):

ואם אנחנו צריכים לבוא לכאן ולהתריע ולקרוא לסדר ולומר לשר האוצר: היזהר לך – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

עוד שלוש דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני כבר מסיים.

— — — אנחנו נעשה את זה מתוך מגמה שהוא יצליח ויבלום את האינפלציה ולא ייתן לה להשתולל.

אני לא יכול להיכנס כאן כעת לכל הניתוח. אני בטוח שסגן השר איננו מתמחה בנושא הזה והוא לא יוכל להשיב לי עניינית. מדוע אשחית את דברי לריק?

אבל אני רוצה רק להדגיש נקודה אחת, אדוני סגן השר והחברים שנשארים כאן. זו נקודה שכל ילד שיושב עכשיו וצופה בטלוויזיה יבין את האבסורד שבה.

אחד ממרכיבי עליית המדד, אומרים כולם, הוא העלייה במחירי הדיור, לא במחירי העלויות של בניית דירות חדשות. תשומות הבנייה עלו רק ב-0.2% החודש הזה. כלומר, לבנות בית – תשומות הבנייה לא עלו כל כך. מה שעלה זה מחירי הדירות הקיימות, שכירות דירות, מדד מחירי הדיור.

אני מצטט מהעיתון חלק מהחומר שהכנתי כאן, ולא אוכל לעשות שימוש בכולו. אומר שר הבינוי והשיכון, שלאחר שהממשלה אישרה ביום ראשון שעבר תוספת של 10,000 עובדים מיש"ע, עדיין ענף הבנייה דורש תוספת של 20,000 עובדים. כלומר, נכון ליום ראשון בבוקר, ואת זה יבין כל ילד בישראל, היה חוסר של 30,000 עובדים. ואם ניקח עוד 10,000 שאושרו קודם, היה חוסר של 40,000 עובדים.

אני שואל שאלה פשוטה: כשחסרים 40,000 עובדים במשך חודשים ארוכים, האם זה פלא שאין מספיק דירות? מה חשבתם שיקרה? האם מה שיודעים היום לא ידעו לפני חצי שנה, שמוכרחים להביא כוח עבודה שיבנה דירות? כל החוכמות שמציע חבר הכנסת זנדברג, לסבסד היום את המחירים, לא יעזרו.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

הם יגדילו את האינפלציה.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם יגדילו את האינפלציה. מדוע? אם הממשלה תיתן היום מענק של 100,000 שקלים לכל מי שרוצה לקנות דירה, כל מחירי הדירות יעלו ב-100,000 שקלים. הביקוש הוא גדול, יש היצע של דירות, ומי שיש לו כסף יכול לקנות.

אני לא יכול כרגע להרחיב. אני באמת מודה ליושבת-ראש שאפשרה לי — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, תרשה לי רק להפנות אותך, אחרי כל הנאום שלך בעניין התקנוני, לסעיף 97 לתקנון שאומר: "זכות דיבור לשרים. שר שהביע דעת הממשלה על הצעה לסדר-היום, וכל שר הנוגע בדבר, רשאי בכל שלב משלבי הדיון על-פי פרק זה ליטול את רשות הדיבור, כדי להעמיד עובדות שהוזכרו בדיון על תיקון".

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון, מאה אחוז.

היו"ר א' סלמוביץ:

עוד לא סיימתי, חבר הכנסת איתן.

דבר נוסף, חוק-יסוד: הממשלה, סעיף 35, קובע: "סגן שר יפעל בכנסת ובמשרד שנתמנה לו בשם השר שמינה אותו ובמסגרת עניינים שמסר לו השר".

זאת אומרת, אם שר האוצר מסר לטיפולו של שר החינוך והתרבות את העניין הזה, רשאי סגנו להופיע בכנסת, למלא את מקומו ולייצג את השר בעניין שנמסר לידי. כך אני מפרשת את זה. תבדוק את זה גם אתה, חבר הכנסת איתן.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

זה באמת מה שנעשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

את הפרשנות הזאת, אין לי מה לבדוק. חלוקת התפקידים בממשלה נקבעת על-פי החלטת הממשלה, ואין העברת עניינים מתחומי משרד אחד למשרד שני בצורה כזאת. משרד החינוך והתרבות לא אחראי ולא נמסר לו כל הטיפול בנושא האינפלציה. ממילא, שר החינוך והתרבות אינו מטפל בעניין זה ושר האוצר לא ביקש ממנו.

סגן שר, כפי שאמרת, אילו היה כאן סגן שר האוצר, היה בהחלט מקום שהוא ישיב, כי זה תפקידו על-פי חוק-יסוד: הממשלה.

סעיף 97 שאת מדברת עליו, הוא הנותן, אני צודק. מה הוא אומר?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, מה הוא אומר?

מיכאל איתן (הליכוד):

כתוב כאן בהערת שוליים: "זכות דיבור לשרים". מדובר פה על שר שהביע דעת הממשלה על הצעה לסדר-היום, וכל שר שנוגע בדבר. כלומר, השר שדיבר או כל שר אחר שנוגע בעניין רשאי וכו' וכו'. לא כתוב כאן סגן שר.

מכוח חוק-יסוד: הכנסת, כאשר כתוב: בעניינים שנוגעים במשרדו, מאחר שתפקיד סגן השר הוא להיות מייצג השר בכנסת, אנחנו באים ואומרים, שבכל מקום שכתוב "השר" הספציפי, יכול להופיע גם סגן השר שמטפל באותו עניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

במסגרת כל עניין שנמסר לו. כל עניין.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון, בכל עניין שמסר לו השר. והשר הוא השר, לא כל שר יכול למסור לכל סגן שר. השר בעניין זה הוא שר האוצר. שר האוצר יכול היה לתת לסגן שר האוצר להופיע פה. אילו היה שר האוצר נותן לשר החינוך – אני לא יודע, אולי היתה קונסטלציה כזאת, אולי היה אפשר.

אבל מה אני אומר? אני יכול לומר רק דבר אחד. אמרתי מלכתחילה ואני אומר לך גם עכשיו, שייתכן מאוד שהסוגיה הזאת וההערה שלי דורשות ליבון.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, נלבן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא אמרתי שאני משוכנע בצדקתי. אמרתי שאני משוכנע בדבר אחד, שסעיף 50 הוא לא רלבנטי, זה מה שביקשתי ממך – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב, מאז כבר הפנית אותך לסעיפים נוספים.

מיכאל איתן (הליכוד):

יפה. זה מה שביקשתי ממך קודם, תני לי להגיד שסעיף 50 לא רלבנטי. היינו מחפשים את הסעיפים הרלבנטיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אז הנה מצאנו. אני חושבת שמצאנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

בכל אופן, אני מאוד מודה לך.

אני חוזר ואומר, שאני תובע דיון במליאה. אני אלך אל יושב-ראש הכנסת ואבקש ממנו, שבשבוע הבא יופיע כאן שר האוצר ויתקיים דיון במליאה, ושר האוצר יענה לכל המציעים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. אני מזמינה כעת את סגן השר מיכה גולדמן להתייחס להצעות.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, כן, חבר הכנסת זנדברג?

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מבקש להעיר הערה. במהלך הדיון שהיה כאן לאחר שאמרתי את דברי התקשר אלי אדם ששמו ארכלי דורון, אזרח מחיפה שרכש דירה בגבעת-רם בקריית-אתא. הוא אמר לי, שיש שם 2,000 יחידות דיור, והבעיה לגבי אכלוסן היא בעיה של ויכוח כספי על תשתית, חיבור מים וביו. יש ויכוח בין משרד האוצר ובין הרשות המקומית סביב השאלה הזאת. כך הבנתי. 2,000 יחידות דיור עומדות ריקות. ימצאו את התקציב הלא-כל-כך גדול לצורך החיבור הזה, ויפנו 2,000 יחידות דיור קיימות למשפחות אחרות.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש עוד אלפי דירות ביש"ע.

אליעזר זנדברג (צומת):

אילו היה שר האוצר כאן, היה יכול לתת תשובה על העניין. אני מקווה שאתה תוכל לתת את התשובה ולא תסתפק רק בתשובה טכנית על העניין הזה.

וכמו שאמר חבר הכנסת איתן, גם ביש"ע יש עוד דירות רבות ריקות.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת זנדברג, הרי אתה יודע שאין להם תשובה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זנדברג, אני לא מבינה בזכות מה אתה מדבר. חברי הכנסת, אני מבקשת, עוד לא סיימנו את סדר-היום ויש לנו על מה לדון. בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעות דחופות לסדר-היום בעניין מדד המחירים לצרכן.

מדד המחירים לצרכן עלה בחודשים ינואר–מאי 1994 ב-4.6%, וב-12 החודשים האחרונים הוא עלה ב-11.2%. למעט הדיור, עלה המדד מתחילת השנה ב-3.7%, וב-12 החודשים האחרונים הוא עלה ב-3.8%.

על-פי הנתונים האלה מתרכזת החריגה באינפלציה במחירי הדיור, כמו שאמרת, חבר הכנסת איתן. כזכור, החליטה הממשלה על סדרת צעדים לעצירת התייקרות הדירות, ואנו מקווים כי תוכנית זו תיתן אותותיה בחודשים הקרובים.

אשר לשאלה הנוספת של חבר הכנסת זנדברג, אני רשמתי את הדברים. ודאי שגם אני הייתי רוצה לראות אותו אזרח, ארכלי דורון, מוצא דירה חדשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

יש לו דירה, הוא רק מחכה שנה וחצי כדי להיכנס אליה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני אבדוק את זה עם שר הבינוי והשיכון, כי זה לא עניינו של שר האוצר. אני אבדוק את זה גם עם ראש עיריית קריית-אטא, כדי לדעת מה בדיוק קורה שם, ואשתדל להעביר אליך את התשובה מהר ככל האפשר, כי היא חשובה לאותם 2,000 בתי-אב שרכשו שם בתים, ואני מתאר לעצמי שהם רוצים להיכנס אליהם.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מקווה שגם תבדוק עם השר הנוגע בדבר למה אין דירות ריקות בנצרת.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

טוב, אני יכול להביא דוגמאות רבות. אני מקווה שהחלטות הממשלה האחרונות יפתרו את הבעיה בתוך שנה וחצי.

חבר הכנסת תופיק זיאד וחברי הכנסת, אני יודע שאתם ערים לעניין. הבעיה במדינת ישראל אינה המחסור בדירות גדולות. הבעיה שלנו היא המחסור בדירות קטנות, של 70-80 מטר רבוע, בעיקר במרכז הארץ – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

80 מטר – זו דירה קטנה?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

זו דירה קטנה.

מיכאל איתן (הליכוד):

80 מטר?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

80 מטר – זו דירה קטנה.

חבר הכנסת איתן, גם אתה וגם אני חיים בדירות גדולות מאוד, ויודעים יפה מאוד שאחת הבעיות הרציניות שלנו היא שחלק מהערים השכנות ליישוב שלך, כפר-סבא ורעננה, על-פי החלטה של ועדת בניין ערים מקומית מונעות מקבלנים בנייה של דירות בגודל של 70 או 80 מטר, משום שהן רוצות להבטיח אצלן אוכלוסייה חזקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת גולדמן, האמן לי, דבר בנושאי חינוך ותרבות ועזוב את זה. זה לא לעניין. מי שקונה דירה בכוכב-יאיר מוכר דירה בתל-אביב. הוא מפנה דירה. ומי שקונה ממנו את הדירה שלו בת שלושת החדרים בתל-אביב, מכר כנראה דירה של שני חדרים כדי לעבור לדירה גדולה יותר, של שלושה חדרים.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא תמיד. לפעמים זו דירה שנייה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל דירות חדשות – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

דירה חדשה זו דירה חדשה, ואין מה לעשות, יש שוק של דירות – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מצטער שהפעם אני צריך להסכים עם סגן השר. הוא אומר שהעיריות מעוניינות שלא יבנו ביישוב שלהן דירות קטנות חדשות – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

שניהם צודקים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה צודק, אבל לא זו הבעיה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת לנהל דיון מסודר.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אבל זה חלק מהבעיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

העיריות אינן מעוניינות בזה, כי הן לא רוצות שייכנסו אליהן אוכלוסיות חלשות. אבל לא זו הבעיה – – –

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

זה הדבר שאמרתי. זה חלק מהבעיה, ולא כל הבעיה. אבל אני לא רוצה לפתח פה עכשיו דיון חדש, השעה מאוחרת ויש סעיפים נוספים על סדר-יום. אני רוצה לאחל לכולנו, שנזכה כולנו לראות את האינפלציה יורדת, ואני מקווה שכך זה יהיה בעתיד הקרוב.

מיכאל איתן (הליכוד):

תסכים לדיון במליאה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מקבל את ההצעה של חברי הכנסת לקיים דיון בנושא הזה במליאה, ולא להעביר אותו לוועדה. בסופו של דבר, אני מסכים עם חברי הכנסת שחשוב שדיונים כאלה יתקיימו במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן השר מיכה גולדמן.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בעד או נגד דיון בנושא במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 28

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

הצעה לסדר-היום סגירת הבנק הערבי-ישראלי והפגיעה במאות עובדיו ובאלפי לקוחותיו

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לסעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 4342, בנושא: סגירת הבנק הערבי-ישראלי והפגיעה במאות עובדיו ובאלפי לקוחותיו – מאת חבר הכנסת תופיק זיאד. בבקשה.

תופיק זיאד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, תחילה – העובדות. ביום 24 בחודש מרס פתחו פקידי הבנק הערבי-ישראלי בסכסוך עבודה. הם נקטו את הצעד הזה לאחר משא-ומתן שנמשך שנה שלמה בין ועד פקידי הבנק, הנהלת הבנק ונציגי ההסתדרות. במשא-ומתן הגיעו הצדדים לסיכום ולהסכם. גם הנהלת הבנק הסיכמה לסיכום הזה, אבל לאחר מכן היא סירבה לחתום על ההסכם ולבצעו.

ב-8 בחודש זה הכריזו עובדי הבנק על שביתה; הם פתחו בשביתה בכל סניפי הבנק כתשובה. יום לאחר מכן, כלומר ב-9 בחודש זה, החליטה הנהלת הבנק להשבית את הבנק על כל הסניפים שלו. כלומר, לסגור אותם, והיא אכן סגרה אותם.

שבוע לאחר מכן, ביום 16 בחודש, החליט הוועד הארצי של הרשויות המקומיות הערביות לגנות את ההחלטה שקיבלה הנהלת הבנק לסגור את סניפיו, והחליט לפנות לראשי הרשויות המקומיות הערביות להעברת החשבון של הרשות שלהם מהבנק הערבי-ישראלי לבנקים אחרים, אם הנהלת הבנק הערבי-ישראלי תמשיך לסגור את הבנק.

לאחר מכן נסוגה הנהלת הבנק הערבי-ישראלי, וסוכם בינה לבין ועד העובדים לפתוח מחדש את הסניפים של הבנק – וזה בוצע החל ביום ראשון שעבר; סוכם על חזרת הפקידים של הבנק לעבודה, וכן על הקמת ועדה משותפת, המורכבת מהנהלת בנק לאומי – מפני שהבנק הערבי-ישראלי הוא חברת-בת של בנק לאומי – הנהלת הבנק הערבי-ישראלי, ועד הפקידים והאחראי ליחסי העבודה במשרד העבודה. הוועדה המשותפת הזאת תקיים במשך חודש משא-ומתן במטרה להגיע לסיכום שיהיה מקובל על כל הצדדים.

אני צריך להוסיף כמה עובדות. הבנק הערבי-ישראלי הוא חברת-בת של בנק לאומי. עובדים בו למעלה מ-400 פקידים, ויש לו 28 סניפים בערים ובכפרים הערביים בארץ. הבנק הזה משרת אלפי קליינטים, ובחלק מהכפרים האלה הוא נותן השירות הבנקאי היחיד.

ההחלטה שהנהלה קיבלה, לסגור את הבנק, גרמה נזק לבנק עצמו, קודם כול, וגרמה נזק לעובדי הבנק ולקליינטים.

אני תוהה על כך, שיום אחד בלבד לאחר שהעובדים הכריזו על שביתה היתה תשובת הנהלת הבנקים – סגירת 28 סניפיו. אני אומר שזה מנוגד, קודם כול, לכל זכות דמוקרטית של העובדים. זה מנוגד גם לזכות השביתה. לפתוח בשביתה – זו זכותם של העובדים וזה אחד מקווי היסוד של הדמוקרטיה.

אבל, יותר מכך – זה זלזול בציבור הערבי בארץ בכלל. לא קרה בתולדות המדינה, שבנק סוגר את סניפיו כתשובה על סכסוך עבודה שעובדיו הכריזו. אחרי יום אחד, לא המתינו שבוע-שבועיים, או חודש או חודשיים, אלא יום אחד בלבד הספיק להנהלת הבנק כדי לסגור אותו כתשובה על השביתה. וזאת אף שהשביתה בבנק הערבי-ישראלי לא היתה השביתה הראשונה בארץ, לא היתה השביתה הראשונה בבנקים ולא היתה השביתה הראשונה בבנק לאומי עצמו. אלא שאצל הערבים הכול מותר, הכול כשר.

זה גם מסמל את היחס אל האוכלוסייה הערבית. כל מי שאחראי במדינה הזאת אומר לאוכלוסייה הערבית: זה הכובע שלכם, אתם צריכים ללבוש אותו. לפי גודל הראש, זה לא מספיק ולא מתאים, אבל בכל זאת צריך ללבוש אותו. זהו הכובע וצריכים ללבוש אותו.

מה הוא נושא הסכסוך? נושא הסכסוך פשוט מאוד. הוא קשור בתנאי עבודה, בשכר ובדירוג של עובדי הבנק. זו חברה-בת של בנק לאומי. העובדים עושים אותה עבודה. זה אותו כוח אדם, אבל תנאי העבודה שונים.

אני לוקח, למשל, את עניין השכר, השכר הוא נמוך מהשכר שמקבלים בבנק לאומי ובמערכת הבנקאות בארץ. משכנס פקיד חדש לבנק הערבי-ישראלי הוא מתחיל בדרגה 1, אבל בבנק לאומי הוא מתחיל בדרגה 4; ואם הוא אקדמאי, הוא מתחיל בדרגה 7.

עובדי הבנק עובדים גם שעות נוספות, אבל הנהלת הבנק לא משלמת לפי התעריף של שעות נוספות אלא לפי תעריף של שעות רגילות. בבנק לאומי ובמערכת הבנקאות בארץ משלמים על השעות הנוספות לפי תעריף השעות הנוספות.

הבעיה הזאת חשפה את הגישה הקיימת של אפליה כלפי הפקידים של הבנק הערבי-ישראלי, בלי שום ניסיון לטייח. יש סיבה אחת – משום שכולם ערבים; כיוון שהבנק הערבי-ישראלי עובד ומשרת רק במגזר הערבי.

הדבר השני, הנהלת הבנק הערבי-ישראלי שיחקה במחבואים עם עובדיה. מנהלים משא-ומתן שנה שלמה. מגיעים לסיכום עם הנהלת הבנק, אבל לאחר הסיכום מסרבת הנהלת הבנק לחתום על הסיכום ולבצע אותו.

עובדי הבנק הוכיחו את כוונותיהם הטובות ואת הנכונות שלהם לשתף פעולה עם הנהלת הבנק והסכימו לחזור לעבודה בתנאי – וזה סוכם עם הנהלת הבנק – שתקום ועדה המייצגת את הפקידים, את הנהלת הבנק הערבי-ישראלי, את הנהלת בנק לאומי ואת האחראי ליחסי העבודה במשרד העבודה והרווחה. במשך חודש הוועדה הזאת תבדוק את כל העניין ותנסה להגיע להסכם בין כל הצדדים, הסכם אשר יאפשר לעובדי הבנק להשוות את תנאי העבודה שלהם לתנאים של עובדי בנק לאומי.

אני אומר להנהלת הבנק הערבי-ישראלי, בנק לאומי, שכל האוכלוסייה הערבית וכל האנשים בעלי הכוונות הטובות וכל מי שאכפת לו עניין הפקידים ועניין העובדים ועניין השוויון במדינה הזאת, כולם עומדים מאחורי המאבק הצודק של פקידי הבנק הערבי-ישראלי.

אני חושב, ששר האוצר ומשרד האוצר צריכים להתערב בסכסוך הזה ולהבטיח את המשך קיומו של הבנק הזה ואת המשך הפרנסה בכבוד של העובדים שלו. כך, על בסיס שוויון, אפשר שהבעיה הזאת תגיע, כפי שאומרים, לגמר חתימה טובה. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת תופיק זיאד. אני מזמינה את סגן השר מיכה גולדמן להתייחס להצעה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי בקשב רב את דבריו של חבר הכנסת תופיק זיאד. אני מכיר את הנושא הזה. גם אתי שוחחו, בלי קשר לתפקידי כסגן שר, אלא כחבר כנסת תושב הצפון. נוצר מצב שהפתיע גם אותי. הופתעתי לשמוע שעובדי הבנק מקופחים בהשוואה לעובדי בנק לאומי ובנקים אחרים. בעלות הבנק היא בידי בנק לאומי. לבנק יש סניפים במגזר הערבי ובעיר נצרת.

נראית לי ההצעה להביא להקמת ועדה שתהיה מורכבת משלושת הגורמים: נציגי הבנק הערבי-ישראלי, נציגי הנהלת בנק לאומי ונציג משרד העבודה, כדי למצוא פתרון להשוואת השכר של עובדי הבנק הערבי-ישראלי עם עובדי בנק לאומי בעבודה מקבילה.

אני אעביר את הפנייה של חבר הכנסת תופיק זיאד לבדיקה בבנק לאומי, כדי שתקבל מעבר לתשובה שלי כאן גם תשובה מסודרת מבנק לאומי. אני אבקש שיעבירו לך תשובה מסודרת מבנק לאומי.

מיכאל איתן (הליכוד):

את זה יעשה משרד האוצר.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מרשה לעצמי לומר כאן, גם כסגן שר וגם כחבר כנסת, כדי לסייע, לעזור לאותם עובדים. כשאני שומע את הדברים מפי חבר הכנסת תופיק זיאד, זה מחייב פתרון מיידי. לא ייתכן ששני עובדים, שאחד עובד בבנק לאומי והאחר בבנק הערבי-ישראלי, והם ממלאים אותו תפקיד בסניפים באותו גודל, יקבלו דירוג שונה, דרגה אחת לעובד בנק לאומי ודרגה אחרת לעובד הבנק הערבי-ישראלי, כאשר למעשה זו חברה-בת של בנק לאומי. לא ייתכן שדבר כזה יהיה קיים, משום ששכר צריך להיות אחיד. נכון שהוא צריך להיות לפי גודל הבנק, לפי התפקיד שכל עובד ממלא. תפקידנו לסייע ולעזור.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אתה מציע?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מציע שהנושא הזה יעבור לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן השר מיכה גולדמן. חבר הכנסת מיכאל איתן מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

מיכאל איתן (הליכוד):

ראשית, אני רוצה לומר שאני משתמש בטכניקה של הבקשה להסרת ההצעה מסדר-היום על מנת להעיר שלוש הערות.

הערה ראשונה מתייחסת לשאלה ששאל אותי מישהו. אמרתי קודם לכן, שהסגר על עשרות אלפי פועלים מנע, או גרם לכך שמחירי הדיור עלו, משום שפחות דירות הושלמו, משום שבמשך חודשים ארוכים לא היה מספיק כוח אדם לבנות את הבתים. שאל אותי מישהו: מה אתה מציע, שנפקיר את הביטחון? התשובה שלי היא: לא. אבל היו הרבה פתרונות אלטרנטיביים אפשריים. גם היום עדיין לוקחים סיכון ביטחוני ובכל אופן מביאים עובדים. שנית, אפשר היה לעשות בדיקות ביטחוניות ולהיערך בהתאם. שלישית, אם היו מגיעים לפתרון פחות טוב, שלא מביאים פועלים מיש"ע, אפשר היה להביא פועלים מחוץ-לארץ. הביאו, אבל לא מספיק. והדבר האחרון, אפשר היה להגיע לתוכנית נכונה, אולי בעלויות נוספות, גם לעבודה עברית בענף הבנייה.

הערה שנייה, אני חושב שלא צריך להיכנס לוויכוח על יחסי עבודה בבנק ספציפי כזה או אחר. אני לא בטוח שההערה שלך, אדוני סגן השר, היא במקומה – שהממשלה תיכנס לסקטור פרטי, והיא תגיד לסקטור כזה או אחר: אתה תעשה כך או אחרת.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני אמרתי שאת זה אני עושה כחבר כנסת ולא כסגן שר.

מיכאל איתן (הליכוד):

טוב, אני רואה שהיום יש לך הרבה כובעים, גם חבר כנסת, גם סגן שר, גם שר וגם סגן שר שמדבר בשם שר.

הערה אחרונה, ובזה אני מסיים. עם זאת, אף שאני חושב שזה לא היה המקום, אני רוצה להיות עקבי ולומר: ראווה היתה הצעתו של חבר הכנסת תופיק זיאד, לא פחות מהצעתי, ליחס המינימלי שכל מציע חבר כנסת זכאי לו, להידון כאן ולקבל תשובה מהשר הנוגע בדבר. אם היה צריך לדחות דיון, היינו מסכימים שהדיון יידחה לשבוע הבא. כפו עלינו כאן דיון בלי לתת לנו את הדבר המינימלי שלו זכאי כל חבר כנסת כפרלמנטר – האפשרות לעמוד מול הממשלה, מול השר הנוגע בדבר.

לכן, לאות סולידריות, אני אצביע עבור הכללת הנושא בסדר-היום של הכנסת, ואני מציע גם לך, אדוני סגן השר, להסכים לכך, שגם חבר הכנסת תופיק זיאד יהיה זכאי, כמו שאנחנו היינו זכאים, מתוקף הצבעה קודמת, לקבל, אני מקווה בעזרת השם ובעזרת היושב-ראש, בשבוע הבא את תשובת השר על ההצעות שלנו כאן במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת איתן. חבר הכנסת תופיק זיאד, אתה עומד על כך שהנושא יידון במליאה, או שאתה מסכים להצעת סגן השר?

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מסכים להצעת סגן השר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה מסכים להעברת הדיון לוועדת הכספים.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה מה שהוא ביקש.

חבר הכנסת תופיק זיאד, אתה מבקש להעביר את זה לוועדת הכספים?

תופיק זיאד (חד"ש):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר. חברי הכנסת, אני מבקשת להצביע בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת הכספים.

הצבעה מס' 29

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 3

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלושה תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהנושא יידון בוועדת הכספים.

חברי הכנסת, תם הדיון. הישיבה הבאה – ביום שני בשבוע הבא, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 22:43.